

Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto- osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa

Työryhmän mietintö

Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto- osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa

Työryhmän mietintö

Jyrki Jauhiainen, Salla Tuominen, Jesse Collin
Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä
ja osuuskunnissa -työryhmä

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö

© 2021 tekijät ja oikeusministeriö

ISBN pdf: 978-952-259-943-8

ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa

Työryhmän mietintö

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:37		Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t	Jyrki Jauhainen, Salla Tuominen, Jesse Collin		
Yhteisötekijä	Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa -työryhmä		
Kieli	suomi	Sivumäärä	235

Tiivistelmä

Tietoliikenneyhteyksien ja kokouspalveluiden kehitys sekä yhteisöjen ja niiden osakkaiden ja jäsenten valmiudet ja osaaminen näiden palveluiden käyttämiseen kehittyvät niin, että etäosallistuminen ja kokouksen järjestäminen pelkästään kokouksen aikana verkossa tarjoavat jo nyt usein käyttökelpoisen vaihtoehdon perinteiselle kokoukselle yhteisön päätöksenteon järjestämiseksi ja osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi. Toisaalta voimakkaasta kehityksestä huolimatta kaikilla yhteisöillä ja niiden osakkailta tai jäsenillä ei ole vielä valmiuksia tällaisen päätöksenteon järjestämiseen tai siihen osallistumiseen.

Työryhmä selvitti laajasti etäkokousten sallimisen ja etäosallistumisen helpottamisen tarpeita yhtiökokouksiin ja osuuskunnan kokouksiin liittyen.

Työryhmä ehdottaa kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa, pidettävien yhtiökokousten ja osuuskunnan kokousten sallimista. Edellytyksenä on, että kaikilla etäkokoukseen osallistuvilla osakkeenomistajilla tai jäsenillä on täysimääräiset osallistumisoikeudet ja että tällainen kokous on sallittu yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

Lisäksi ehdotetaan hybridikokouksia koskevien vaatimusten selventämistä siten, että kokouspaikalla ja sen ulkopuolelta osallistuvilla osakkailta tai jäsenillä on hybridikokouksessa täysimääräiset osallistumisoikeudet. Hallitus voisi päättää hybridikokouksesta ja siitä voisi myös määrätä yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä (muutos enemmistö päätöksellä). Lisäksi mietinnössä esitellään kaksi täydentävää sääntelyvaihtoehtoa hybridikokousten yleistymisen nopeuttamiseksi pörssi- ja First North -yhtiöissä. Vähintään 30 osakehuoneiston asunto-osakeyhtiössä kolmen osakkaan vaatimuksesta pitäisi järjestää hybridiyhtiökokous. Lisäksi ehdotetaan täydentävien etäosallistumiskeinojen selventämistä (mm. ennakkoäänestyksen käytön helpottaminen).

Asiasanat osakeyhtiö, asunto-osakeyhtiö, osuuskunta, yhtiökokoukset, osuuskunnan kokous, edustajiston kokous, etäosallistuminen, etäkokoukset, ennakkoäänestys, osakkeenomistaja, jäsen

ISBN PDF	978-952-259-943-8	ISSN PDF	2490-1172
Asianumero	-	Hankenumero	OM030:00/2021

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-943-8>

Distanstämmer och deltagande på distans i aktiebolag, bostadsaktiebolag och andelslag

Arbetsgruppens betänkande

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:37	Tema	Betänkanden och utlåtanden
Utgivare Justitieministeriet		

Författare	Jyrki Jauhiainen, Salla Tuominen, Jesse Collin		
Utarbetad av	Distanstämmer och deltagande på distans i aktiebolag, bostadsaktiebolag och andelslag -arbetsgrupp		
Språk	finska	Sidantal	235

Referat

Datakommunikationsförbindelserna och mötestjänsterna samt samfundens och deras delägares och medlemmars färdigheter att använda dessa tjänster utvecklas på ett sätt som redan nu gör deltagande på distans och ordnande av stämmor på webben till ett adekvat alternativ till traditionella stämmor, när det gäller att ordna beslutsfattandet i ett samfund och förbättra delägarnas och medlemmarnas möjligheter att delta. Dock har alla samfund och deras delägare eller medlemmar trots den snabba utvecklingen ännu inte färdigheter att ordna eller delta i beslutsfattande av detta slag.

Arbetsgruppen har gjort en omfattande utredning av behoven att tillåta och underlätta deltagande på distans i bolagsstämmor och andelsstämmor.

Arbetsgruppen föreslår att bolagsstämmor och andelsstämmor som ordnas enbart på distans, utan stämmoplats, ska tillåtas. En förutsättning är att samtliga delägare eller medlemmar som deltar i distansstämman har fulla deltaganderättigheter och att distansstämmor är tillåtna enligt bolagsordningen eller stadgarna.

Dessutom föreslås det att kraven på hybridstämmor förtydligas så att delägare eller medlemmar som deltar på stämmoplatsen eller från en plats utanför stämmoplatsen ska ha fulla deltaganderättigheter. Enligt förslaget ska styrelsen kunna besluta om att hålla hybridstämmor, och det ska också vara möjligt att bestämma om detta i bolagsordningen eller stadgarna (ändring genom majoritetsbeslut). I betänkandet presenteras dessutom två kompletterande regleringsalternativ för att påskynda spridningen av hybridstämmor i börs- och First North-bolag. I ett bostadsaktiebolag med minst 30 aktielägenheter ska det ordnas en hybridbolagsstämma om minst tre aktieägare kräver det. Dessutom föreslås det att de kompletterande metoderna för deltagande på distans förtydligas (bl.a. underlättande av förhandsröstning).

Nyckelord	aktiebolag, bostadsaktiebolag, andelslag, bolagsstämmor, andelsstämma, representantskapsmöte, deltagande på distans, distansmöten, förhandsröstning, aktieägare, medlem
------------------	---

ISBN PDF	978-952-259-943-8	ISSN PDF	2490-1172
Ärendenummer	-	Projektnummer	OM030:00/2021

URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-943-8
-------------------	---

Virtual meetings and remote participation in limited liability companies, limited liability housing companies and cooperatives working group report
Working group report

Publications of the Ministry of Justice, Memorandums and statements 2021:37	Subject	Memorandums and statements
Publisher	Ministry of Justice, Finland	
Author(s)	Jyrki Jauhiainen, Salla Tuominen, Jesse Collin	
Group author	Virtual meetings and remote participation in limited liability companies, limited liability housing companies and cooperatives -working group	
Language	Finnish	Pages 235

Abstract

Telecommunications connections and meeting services as well as the competence and skills of corporate entities, their shareholders and members to use these services have developed to the point where online meetings and remote participation provide a practical alternative to traditional meetings, when it comes to organising the decision-making of corporate entities and improving the opportunities of their shareholders and members to participate in it. On the other hand, despite the strong development, not all corporate entities have yet the capacity to provide an opportunity for this kind of decision-making and not all shareholders and members have the necessary skills to be able to participate remotely.

A working group has broadly examined the needs to allow virtual meetings and facilitate remote participation in respect of the general meetings of limited liability companies and cooperatives.

The working group proposes allowing limited liability companies and cooperatives to hold their general meetings exclusively as virtual meetings, without assigning a physical meeting venue. The prerequisite for this would be that all shareholders or members participating in the virtual meeting would have full rights of participation and that virtual meetings would be allowed under the articles of association or rules of the corporate entity in question.

In addition, the working group proposes that the requirements concerning hybrid meetings be clarified so that the shareholders or members participating in a meeting both at the physical venue and remotely would have full rights of participation. The board of directors could decide whether hybrid meetings will be held, and provisions on hybrid meetings could also be added to the articles of association or rules of the corporate entity (amendment by a majority vote). This report also presents two complementary regulatory options for speeding up the process of making hybrid meetings more common in stock exchange listed companies and First North companies. Further, the working group proposes that the general meeting of a limited liability housing company with at least 30 owner apartments would have to be organised as a hybrid meeting if so requested by at least three shareholders. It is also proposed that the use of certain supplementary methods of remote participation be clarified (for example, voting in advance would have to be made easier).

Keywords limited liability companies, limited liability housing companies, cooperatives, general meetings of limited liability companies, general meetings of cooperatives, meetings of representatives, remote participation, virtual meetings, advance voting, shareholders, members

---

ISBN PDF	978-952-259-943-8	ISSN PDF	2490-1172
Reference number	-	Project number	OM030:00/2021

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-943-8>

Sisältö

Oikeusministeriölle	8
Esityksen pääasiallinen sisältö	11
1 Asian tausta ja valmistelu	13
1.1 Tausta.....	13
1.2 Valmistelu.....	15
2 Nykytila	17
2.1 Tilastotietoja ja arvioita yhtiökokoukseykäntännöistä.....	17
2.2 Sidosryhmäpalaute.....	21
2.2.1 Yleistä.....	21
2.2.2 Palaute.....	22
2.2.3 Kysely pörssi- ja First North -yhtiöille.....	28
2.2.4 Kysely jäsenmäärältään suurille osuuskunnille.....	30
2.2.5 Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukytekijänä.....	32
2.3 Osakeyhtiölaki, väliaikainen laki ja yhtiökäytäntö.....	35
2.3.1 Osakeyhtiölaki.....	35
2.3.2 Väliaikainen laki.....	63
2.4 Asunto-osakeyhtiölaki.....	67
2.5 Osuuskuntalaki.....	69
2.6 Etäyhtiökokousmenettelyjen sääntely ulkomaiden lainsäädännössä ja markkinakäytännössä.....	71
2.6.1 Yleistä.....	71
2.6.2 Pohjoismaat.....	73
2.6.3 Viro.....	75
2.6.4 Saksa.....	75
2.6.5 Ranska.....	76
2.6.6 Iso-Britannia.....	77
2.6.7 Singapore.....	78
2.6.8 Uusi-Seelanti.....	80
2.6.9 Australia.....	81
2.7 Valtakirjaneuvonantajien ja omaisuudenhoitajien suosituksia etäosallistumisesta yhtiökokoukseen.....	82
2.8 Kokemuksia etäyhtiökokousmenettelyistä ja tulevaisuuden näkymiä.....	85
2.8.1 Yleistä.....	85
2.8.2 Pohjoismaat.....	85

2.8.3	Viro	87
2.8.4	Saksa	87
2.8.5	Ranska	89
2.8.6	Iso-Britannia	89
2.8.7	Singapore.....	91
2.8.8	Uusi-Seelanti.....	92
2.8.9	Australia	92
2.8.10	EU ja OECD.....	94
3	Nykytilan arvio, tavoitteet ja keinot.....	95
3.1	Yleistä.....	95
3.2	Muu muutostarve	102
4	Vaihtoehdot ja ehdotukset.....	106
5	Vaikutukset.....	130
6	Säännöskohtaiset perustelut	137
6.1	Osakeyhtiölaki	137
6.2	Asunto-osakeyhtiölaki.....	153
6.3	Osuuskuntalaki	154
6.4	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	155
7	Suhde muihin hankkeisiin	157
7.1	Esityksen riippuvuus muista hankkeista	157
7.2	Suhde talousarvioesitykseen	157
8	Voimaantulo.....	158
9	Lakiehdotukset.....	159
10	Lagförslag.....	169
Liitteet	.....	179
Lausumat	.....	223
Eriävä mielipide	.....	230

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Tietoliikenneyhteyksien ja kokouspalveluiden kehitys sekä yhteisöjen ja niiden osakkaiden ja jäsenten valmiudet ja osaaminen näiden palveluiden käyttämiseen kehittyvät niin, että etäosallistuminen ja kokouksen järjestäminen pelkästään kokouksen aikana verkossa tarjoavat jo nyt usein käyttökelpoisen vaihtoehdon perinteiselle kokoukselle yhteisön päätöksenteon järjestämiseksi ja osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi. Toisaalta voimakkaasta kehityksestä huolimatta kaikilla yhteisöillä ja niiden osakkailta tai jäsenillä ei ole vielä valmiuksia tällaisen päätöksenteon järjestämiseen tai siihen osallistumiseen.

Oikeusministeriö asetti 18.5.2021 Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa -työryhmän valmistelemaan hallituksen esityksen muotoon ehdotuksen etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkokousten sallimiseksi osakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiön yhtiökokoukselle sekä osuuskunnan kokoukselle ja edustajistolle kuuluvan päätöksenteon ja siihen osallistumisen helpottamiseksi. Työryhmän toimikausi oli 18.5.2021–31.10.2021.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriöstä ja jäseniksi lainsäädäntöneuvos Juha Jokinen, oikeusministeriöstä, erityisasiantuntija Jonna Kuparinen, Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkina-osastolta, asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:stä, asiantuntija Atte Rytönen, Suomen yrittäjät ry:stä, johtava asiantuntija Ville Kajala, Keskuskauppakamarista, apulaispäälakimies Kristel Pynnönen, Suomen Kiinteistöliitto ry:stä, lakiasianjohtaja Anne Kontkanen, Osuustoimintakeskus Pellervo ry:stä, associate general counsel Tapani Manninen, Nasdaq Helsingin pörssistä, johtava lakimies Satu Wennberg, Finanssiala ry:stä, toimitusjohtaja Sari Lounasmeri, Pörssisäätiöstä, toimitusjohtaja Pia Santavirta, Pääomasijoittajat ry:stä ja oikeudellinen neuvonantaja Raija-Leena Ojanen, Maailman Luonnon Säätiö - World Wide Fund For Nature, Suomen Rahasto Sr:stä. Työryhmän pysyväksi asiantuntijaksi nimettiin asianajaja Manne Airaksinen. Työryhmän sihteereinä toimivat asianajaja Salla Tuominen ja lakijohtaja Jesse Collin. Työryhmä kokoontui toimikaudellaan 13 kertaa.

Työryhmä selvitti laajasti osakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden, osuuskuntien ja osuuspankkien yhtiökokousten sekä osuuskunnan kokousten ja edustajiston kokousten etäosallistumisjärjestelyihin liittyviä käytäntöjä ja sääntelytarpeita ja -vaihtoehtoja.

Työryhmä ehdottaa kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa, pidettävien yhtiökokousten ja osuuskunnan kokousten sallimista. Edellytyksenä on, että kaikilla etäkokoukseen osallistuvilla osakkeenomistajilla tai jäsenillä on täysimääräiset osallistumisoikeudet kokouksen aikana ja että tällainen kokous on sallittu yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

Lisäksi ehdotetaan hybridikokouksia koskevien vaatimusten selventämistä siten, että kaikilla hybridikokoukseen kokouspaikalla tai etänä osallistuvilla osakkeenomistajilla tai jäsenillä on täysimääräiset osallistumisoikeudet kokouksen aikana. Hybridikokousten yleistymisen helpottamiseksi ehdotetaan, että yhtiökokous tai osuuskunnan kokous voi tavallisella enemmistö päätöksellä päättää hybridikokousten järjestämistä tarkoittavasta yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta.

Työryhmässä oli lisäksi esillä kaksi täydentävää sääntelyvaihtoehtoa hybridikokousten yleistymisen nopeuttamiseksi pörssi- ja First North –yhtiöissä: ennakkoäänestysmahdollisuus tällaisesta yhtiöjärjestyksen muutoksesta päätettäessä ja yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista laskettavan 10%:n määrävähemmistön oikeus vaatia hybridikokousta seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien. Työryhmä päätyi esittelemään mainitut vaihtoehdot lausuntopalautteen antamisen helpottamiseksi.

Asunto-osakeyhtiöiden erityispiirteiden huomioon ottamiseksi ehdotetaan, että vähintään 30 osakehuoneiston yhtiössä kolmen osakkeenomistajan vaatimuksesta on järjestettävä hybridikokous ja etäkokouksiin siirtyneessä yhtiössä on tarjottava myös paikalla osallistumismahdollisuus eli hybridikokous.

Täysimääräistä osallistumisoikeutta täydentävien etäosallistumiskeinojen sääntelyä ehdotetaan selvennettäväksi siten, että tällaista keinoa käyttävä katsotaan kokoukseen osallistujaksi vain, jos hän voi käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai sen aikana. Ennakkoäänestämistä ehdotetaan selvennettäväksi niin, että ennakkoäänestyksen pohjaehdotus on esitettävä muuttamattomana yhtiökokouksessa.

Näiden lisäksi työryhmä ehdottaa kirjallisesti ennen tai kokouksen aikana käytetyn puheoikeuden moderoinnin sääntelyä ja selventävää sääntelyä kokouksen keskeyttämisestä teknisen häiriön vuoksi.

Mietintöön liittyy jäsen Sari Lounasmeren eriyvä mielipide ja jäsenten Raija-Leena Ojanen ja Jonna Kuparinen lausumat.

Saatuun työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa kunnioittaen mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2021

Jyrki Jauhiainen

Juha Jokinen

Jonna Kuparinen

Hannu Ylänen

Atte Rytönen

Ville Kajala

Kristel Pynnönen

Anne Kontkanen

Tapani Manninen

Satu Wennberg

Sari Lounasmeri

Pia Santavirta

Raija-Leena Ojanen

Salla Tuominen

Jesse Collin

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia, asunto-osakeyhtiölakia ja osuuskuntalakia niin, että sallitaan kokonaan etänä, ilman kokouspaikkaa pidettävät yhtiökokoukset, osuuskunnan kokoukset ja edustajiston kokoukset. Etäkokouksessa osakkeenomistaja voi käyttää täysimääräisesti oikeuksiaan kokouksen aikana etänä ja puheoikeutta on voitava käyttää suullisesti. Ehdotuksen mukaan etäkokouksen pitämisestä tai sallimisesta on oltava määräys yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä.

Täydet osallistumisoikeudet kokouspaikalla ja etänä sisältävien hybridikokousten järjestämisen edistämiseksi ehdotetaan, että tällaisesta kokousvaihtoehdosta säädetään erikseen ja että yhtiökokous tai osuuskunnan kokous voi tavallisella enemmistöpäätöksellä päättää tällaisen etäosallistumisoikeuden sisältävästä yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta.

Edellä mainitun täydet oikeudet sisältävän kokousohallitumisen lisäksi yhtiö tai osuuskunta voi voimassa olevaa lakia vastaavasti tarjota muita keinoja, kuten ennakoönestysmahdollisuuden ja mahdollisuuden käyttää puheoikeutta kirjallisesti ennen kokousta tai kokouksen aikana. Näiden lisämahdollisuuksien tarjoamisen sääntelyä ehdotetaan selvennettäväksi siten, että kokouksessa läsnäolijana pidettävällä osakkeenomistajan tai jäsenen voitava ainakin käyttää äänioikeuttaan ennen kokousta tai sen aikana ja mahdollisen ennakoönestyksen kohteena oleva päätösehdotus on esitettävä muuttamattoman yhtiökokouksessa tai osuuskunnan kokouksessa.

Lisäksi ehdotetaan etäosallistumisen tarjoamisen helpottamiseksi, että tietyin edellytyksin osakkeenomistajan tai jäsenen ilmoitus etäosallistumisesta on sitova, jolloin yhtiö tai osuuskunta voi esimerkiksi mitoittaa kokouspaikan todellisen tarpeen mukaan.

Etäyhteyksien häiriötilanteiden huomioon ottamiseksi ehdotetaan lisäksi nimenomaisia säännöksiä kokouksen puheenjohtajan oikeudesta keskeyttää kokous yhteyshäiriön vuoksi.

Lisäksi alennetaan yhtiöiden kynnystä laajan kirjallisesti käytettävän puheoikeuden tarjoamiseen etäosallistujille siten, että tietyin edellytyksin osakkeenomistajien kirjallisia puheenvuoroja voidaan yhdistellä ja muokata sekä puheenvuorojen ja niihin annettavien vastausten saattaminen kokousyleisön tietoon voidaan siirtää yhtiökokouksen tai

osuuskunnan kokouksen ulkopuolelle. Tämä mahdollisuus koskisi muuten kuin suullisesti kokouksen aikana käytettäviä puheenvuoroja (esimerkiksi etäkokouspalvelun keskustelupalstan puheenvuorot).

Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan [1 päivänä heinäkuuta 2022]

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Oikeusministeriö asetti 18.5.2021 Etäkokoukset ja etäosallistuminen osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa -työryhmän ("Työryhmä") valmistelevaan ehdotusta etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkokousten sallimiseksi osakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiön yhtiökokoukselle sekä osuuskunnan kokoukselle ja edustajistolle kuuluvan päätöksenteon ja siihen osallistumisen helpottamiseksi. Työryhmän toimikausi oli 18.5.2021–31.10.2021.

Tietoliikenneyhteyksien ja kokouspalveluiden kehitys sekä yhteisöjen ja niiden osakkaiden ja jäsenten valmiudet ja osaaminen näiden palveluiden käyttämiseen kehittyvät niin, että etäosallistuminen ja kokouksen järjestäminen pelkästään kokouksen aikana verkossa tarjoavat jo nyt usein käyttökelpoisen vaihtoehdon perinteiselle kokoukselle yhteisön päätöksenteon järjestämiseksi ja osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi. Toisaalta voimakkaasta kehityksestä huolimatta kaikilla yhteisöillä ja niiden osakkailla tai jäsenillä ei ole vielä valmiuksia tällaisen päätöksenteon järjestämiseen tai siihen osallistumiseen.¹

Etäosallistumisen helpottamiseen ja verkkokokousten sallimiseen on perusteltu tarve. Uusien päätöksentekotapojen käyttämisen hyvät käytännöt ovat vasta kehittymässä ja kehitystä voidaan edistää hyväksymällä tällaiset osallistumis- ja päätöksentekotavat lainsäädännössä. Tarpeen toteuttamisessa on otettava huomioon osakkaiden ja jäsenten käytössä perinteisessä kokouksessa olevien oikeuksien toteutuminen ja se, että valittavan päätöksentekomenettelyn ei pidä vaikuttaa vallanjakoon yhtäältä osakkaiden ja jäsenten kesken ja toisaalta yhteisön hallituksen ja yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen välillä. Tavoitteena on osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksien parantuminen, mikä on omiaan edistämään osallistumisaktiivisuutta ja käytännössä vaikuttamaan osakas- tai jäsenryhmien välisiin valtasuhteisiin yhteisön päätöksenteossa. Lisäksi on tarpeen selvittää, tulisiko yhteisölainsäädännössä sallia myös pelkkään ennakoetäosallistumiseen perustuva yhtiökokoukselle tai osuuskunnan kokoukselle kuuluva päätöksenteko tietysin edellytyksin ainakin siirtymävaiheen vaihtoehtona. Useissa EU-valtioissa esimerkiksi

¹ Covid-19 pandemian vuoksi säädettyjen osakeyhtiöiden ja asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokousten sekä osuuskuntien ja yhdistysten kokousten järjestämistä ja kokouksiin osallistumista helpottavien väliaikaisten lakien aikaisista kokouskäytännöistä on tehty oikeusministeriössä selvityksiä, joiden tulokset esitetään 2.1 kohdassa.

pörssiyhtiön yhtiökokouksessa päätetään vain ennen kokousta määritellyistä päätös-
vaihtoehdoista, joiden esittämiseen näissä maissa on menettelysäännöt.

Syksyllä 2020 julkistetussa selvityksessä osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukyky-
tekijänä (VN TEAS 2020:39) ehdotettiin verkkokokousten sallimista osakeyhtiölaissa ja
ehdotusta kannatettiin lausuntokierroksella.

Tavoitteena on helpottaa osakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien yhtiö-
kokousten sekä osuuskunnan ja edustajiston kokouksiin etäosallistumista ja sallia verkko-
ja muiden etäkokousten järjestäminen siten, että yhteisöissä voidaan hyödyntää uuden
kokoustekniikan mahdollisuudet sekä helpottaa ja lisätä osakkaiden ja jäsenten osallistu-
mismahdollisuuksia, ottaen huomioon osakkaiden ja jäsenten oikeutetut odotukset ja eri-
laiset valmiudet käyttää uusia osallistumiskeinoja. Tavoitteena on, että päätöksenteko-
menettelyn sääntely on välineneutraali eikä se sellaisenaan vaikuta yhteisön sisäisiin valta-
suhteisiin. Lisäksi tavoitteena on selvittää uudesta päätöksentekomenettelystä mahdoli-
sesti aiheutuva muun lainsäädännön, kuten kaupparekisteri- ja arvopaperilainsäädännön,
muutostarve.

Työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus
osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain ja osuuskuntalain ja niiden muutosehdotuksiin
mahdollisesti liittyvän muun lainsäädännön muuttamisesta. Työryhmän oli työnsä aikana
kuultava tarpeellisiksi katsomiaan asiantuntijoita.

Työryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja

lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö

Jäsenet

lainsäädäntöneuvos Juha Jokinen, oikeusministeriö

erityisasiantuntija Jonna Kuparinen, valtiovarainministeriö, rahoitusmarkkinaosasto

asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

asiantuntija Atte Rytönen, Suomen yrittäjät ry

johtava asiantuntija Ville Kajala, Keskuskauppakamari

apulaispäälakimies Kristel Pynnönen, Suomen Kiinteistöliitto ry

lakiasiaintoiminnan johtaja Anne Kontkanen, Osuustoimintakeskus Pellervo ry

associate general counsel Tapani Manninen, Nasdaq, Helsingin pörssi

johtava lakimies Satu Wennberg, Finanssiala ry

toimitusjohtaja Sari Lounasmeri, Pörssisäätiö

toimitusjohtaja Pia Santavirta, Pääomasijoittajat ry

oikeudellinen neuvonantaja Raija-Leena Ojanen, Maailman Luonnon Säätiö -

World Wide Fund For Nature, Suomen Rahasto Sr

Työryhmän pysyvä asiantuntija asianajaja Manne Airaksinen.

Työryhmän sihteereinä toimivat asianajaja Salla Tuominen ja lakijohtaja Jesse Collin.

1.2 Valmistelu

Työryhmä aloitti työnsä selvittämällä pörssi- ja First North-yhtiöiden (FN-yhtiöt) ja muiden osakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden, osuuskuntien ja osuuspankkien yhtiökokousten sekä osuuskunnan kokousten ja edustajiston kokousten etäosallistumisjärjestelyihin liittyviä yhteisöläinsäädännön tulkintoja, kokouskäytäntöjä ja kehitystarpeita. Työryhmän oman työn lisäksi selvitys toteutettiin sidosryhmäkeskusteluina² kesä-heinäkuussa 2021 ja pörssi- ja FN-yhtiöille suunnatulla Webropol-kyselyllä 15.7.-15.8.2021.³ Kesä-elokuussa 2021 työryhmä teetti⁴ lisäksi kansainvälisen vertailun etäosallistumisjärjestelyiden

---

2 Kaikki sidosryhmäkeskustelut toteutettiin verkkokokouksina, joihin osallistui erikokoisten listayhtiöiden, eläkesijoittajien, ulkomaisia osakkaita edustavien pankkien, Euroclearin, etäosallistumispalveluiden tarjoajien, asunto-osakeyhtiöiden, isännöitsijöiden, hallitusammattilaisten, taloushallinto- ja tilintarkastusalan, osuuskuntien ja osuuspankkien edustajia sekä listayhtiöiden yhtiökokousten puheenjohtajia (kaikki viimeksi mainitut asianajajia). Lisäksi kuultiin mm. Patenti- ja rekisterihallituksen, verohallinnon, harmaantalouden selvityskeskuksen ja poliisin edustajia.

3 Vastaava kysely suurimpien osuuskunnan kokousta päätöksentekokoelimenä käyttäville osuuskunnille toteutettiin lokakuussa 2021.

4 Selvitys tehtiin oikeusministeriössä virkatyönä työryhmän puheenjohtajan ohjauksessa. Lainsäädäntövertailussa käytettyjä tietoja hankittiin työryhmän sihteerin toimesta Asianajotoimisto DLA Piper Finland Oy:n verkoston kautta.

sääntelystä sekä koosteen etäosallistumiseen liittyvästä kansainvälisestä yhtiökäytännöstä ja sen kehittämistarpeista ulkomaisten yhtiöiden, sijoittajien ja palveluntarjoajien kannalta.

Työryhmän keskusteluiden ja tiedonkeruun tulosten perusteella kesäkuussa laadittiin työsuunnitelma, jota tarkistettiin elokuussa. Elokuussa työryhmä käsitteli lainvalmistelun suuntaviivoja, tietopohjan täydentämistä ja syys-lokakuun sidosryhmätapaamisten järjestämistä. Elokuun lopusta lähtien työryhmä valmisteli ehdotuksiaan ja täydentyvää mietintöluonnosta. Syyskuun loppupuolella ja lokakuussa järjestetyissä sidosryhmäkeskusteluissa esiteltiin ja työryhmän alustavista arvioista ja tuloksista. Syksyn sidosryhmäkeskusteluita järjestettiin alkukesän tiedonkeruuvaiheeseen osallistuneiden lisäksi muille työn edessä tietoon tulleille työryhmän työn kannalta olennaisille tahoille ja tutkijoille. Lisäksi työryhmän työn etenemistä esiteltiin verkkotilaisuuksissa.

Toimeksiannon mukaisesti työryhmän mietinnön sisältö täyttää hallituksen esityksen sisältöä koskevat vaatimukset, lukuun ottamatta vaikutusarviota, jota on jatkovalmistelussa tarpeen täydentää lopullisten säännösehdotusten osalta ainakin mietinnöstä saatavan lausuntopalautteen perusteella (erityisesti tarpeen ja käytettävyyden arviointi). Myös esityksen riippuvuus muista esityksistä -kohta on päivitettävä ja täydennettävä jatkovalmistelussa.

Työryhmän ehdotusten arvioinnin ja käsiteltyjen toimenpidevaihtoehtojen vertailun helpottamiseksi mietinnön rakenne poikkeaa hallituksen esityksestä siten, että kunkin asian kohdalla kaikki toimenpidevaihtoehdot esitellään ja arvioidaan ennen työryhmän ehdotusta.

Ulkomaalaisten osakkeenomistajien mahdollisuuteen käyttää puheoikeutta ja muutenkin osallistua erityisesti yhtiökokouksen aikana paikalla tai etänä vaikuttaa merkittävästi kokouskieli, joka on suomi tai ruotsi. Mahdollisuus kokouskielen muuttamiseen pääomamarkkinoilla globaalisti käytettyyn englantiin on tarpeen mukaan selvitettävä erikseen.

Työryhmä ei ole selvittänyt etäosallistumiseen ja etäosallistumisjärjestelmiin liittyviä tietosuoja- ja tietoturvakysymyksiä.

Työryhmä ei ole selvittänyt muistiossa ehdotettua vastaavaa sääntelytarvetta rahoitusalan erityisen yhteisöläinsäädännön osalta. Kansalliseen lainsäädäntöön tältä osin mahdollisesti tarvittavia tarkennuksia selvitetään erikseen mm. valtiovarainministeriön toimesta. Sama koskee muuta toimeksiannon ulkopuolelle jäävien yhteisömuotojen osakkaiden tai jäsenten kokouksen sääntelyä, jonka valmisteluvastuu on muilla ministeriöillä (myös osa oikeusministeriön valmisteluvastuulla olevaa erityistä yhteisöläinsäädäntöä on rajattu toimeksiannon ulkopuolelle).

2 Nykytila

2.1 Tilastotietoja ja arvioita yhtiökokouskäytännöistä

Oikeusministeriö selvitti yhteisöjen kevään ja kesän 2020 kokouskäytäntöjä maaliskuussa 2020 sekä syksyn 2020 kokouskäytäntöjä ja vuoden 2021 kokousjärjestelysuunnitelmia helmikuussa 2021. Selvitysten perusteella väliaikaisten lakien mahdollistamat kokousjärjestelyt ovat olleet toimivia yhtiöiden ja muiden yhteisöjen kannalta kokouskutsutietojen perusteella. Tiedossa ei ole väliaikaisesta lainsäädännöstä aiheutuneita merkittäviä ongelmia osakkeenomistajien ja jäsenten kokousosallistumisen suhteen väliaikaisen lainsäädännön mukaisissa kokouksissa.⁵

Käytännössä osassa yhteisöistä kokousosallistuminen ja kokousaktiivisuus on jopa lisääntynyt väliaikaislakien voimassaoloaikana vuoteen 2019 verrattuna. Covid-19-pandemia on edistänyt verkon käyttöä niin yhteisöjen kuin niiden osakkeenomistajien ja jäsenten keskuudessa yhteisölliseen päätöksentekoon osallistumisessa.

Pörssi- ja FN-yhtiöt. Yhteisöjen kevään ja kesän 2020 kokouskäytännöistä laaditun selvityksen perusteella pörssiyhtiöiden ja pk-yritysten kasvumarkkinan First North -listan (FN-lista) yhtiöiden yhtiökokoukset pidettiin osakeyhtiölain (624/2006, OYL) ja väliaikaisen lain perusteella siten, että 156:sta suomalaisesta pörssi- ja FN-yhtiöstä yhtiöstä 25 järjesti kokouksensa hyödyntäen väliaikaisen lain mukaisia menettelyjä ja 104 yhtiötä järjesti kokouksensa keväällä ja kesällä osakeyhtiölakia soveltaen, mutta pyrkien minimoimaan fyysisen osallistumisen (keskitetty asiamiespalvelu, kokouksen striimaus, ennakoäänestys ja -kyselyoikeus ja muita vastaavia järjestelyitä - Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 2020:17, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-894-3>).

⁵ Kevään ja kesän 2020 käytännöt: Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 2020:17 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-894-3>. Syksyn 2020 ja kevään 2021 kokouskäytäntöjä on selvitetty pörssi- ja FN-yhtiöiden osalta kokouskutsujen perusteella, asunto-osakeyhtiöiden osalta Kiinteistöliiton ja Isännöintiliiton jäsenkyselyillä ja osuuskuntien osalta Pellervon ja Osuuspankkijärjestön jäsenkyselyillä. Erikseen ei ole tutkittu sitä, miten osakkaat ja jäsenet ovat kokeneet väliaikaisen lain mukaiset kokousmenettelyt. Vuoden 2020 kokouksissa sekä yhteisöjen että osakkaiden ja jäsenten kannalta poikkeusolojen terveydensuojelutarpeet ovat todennäköisesti korostuneet järjestelyiden toimivuuden arvioinnissa. Kevään 2021 käytännöt pörssi- ja FN-yhtiöissä kokouskutsun perusteella – liite 1, Kiinteistöliiton kysely kevään 2021 käytännöistä asunto-osakeyhtiöissä – liite 2, ja Pellervon selvitys kevään 2021 käytännöistä osuuskunnissa – liite 3).

Tämän selvityksen perusteella tietoon ei tullut yhtiöiden eikä osakkaiden kannalta olennaisia ongelmia kokousjärjestelyissä. Poikkeusolot vaikuttivat olennaisesti enemmän lista-yhtiöiden yhtiökokoukseen osallistuvien osakkeenomistajien lukumäärään kuin osallistuvien osakkeiden yhteenlaskettuun lukumäärään. Osassa erityisesti suurista pörssiyhtiöistä poikkeusjärjestelyt lisäsivät merkittävästi kokoukseen osallistuvien osakkeiden osuutta verrattuna vuoden 2019 yhtiökokoukseen.

Kevään 2021 kokouskäytäntöjä on selvitetty suomalaisten pörssiyhtiöiden ja FN-yhtiöiden kokouskutsujen perusteella 8.6.2021 päivätyn tilanteen mukaan. Yhtiökokouskutsujen perusteella (156 kutsua) hieman yli puolet yhtiöistä (64 pörssiyhtiötä ja 19 FN-yhtiötä) järjesti pelkästään ennakko-osallistumiseen perustuvan yhtiökokouksen. Noin kolmasosa yhtiöistä (50 pörssiyhtiötä ja neljä FN-yhtiötä) järjesti ennakko-osallistumiseen ja kokouksen aikaiseen etäseuraamiseen perustuvan kokouksen, jolloin muodollista kokousta, jossa käytiin läpi ennakkoäänestysten tulokset, oli mahdollista seurata verkkolähetyksenä yhtiön tiedottamalla tavalla (seuraamista ei tulkittu kokoukseen osallistumiseksi). Yksi pörssiyhtiö järjesti kokouksen siten, että osakkeenomistajat saattoivat osallistua kokoukseen ja käyttää oikeuksiaan joko reaaliaikaisen videoyhteyden kautta tai vaihtoehtoisesti ennakko-osallistumiseen perustuen. Perinteisen yhtiökokouksen järjesti 11 pörssiyhtiötä, joista osa tarjosi myös asiameistä osakkeenomistajien käyttöön. FN-yhtiöistä perinteisen yhtiökokouksen järjesti seitsemän yhtiötä.

Eri kokouskäytäntöjä noudattavista yhtiöistä osa tarjoaa osakkeenomistajille nauhoitettuja katsauksia ja muuta aineistoa ennen ja jälkeen kokouksen sekä verkkotilaisuuksia kokouksen jälkeen. Myös osa perinteisen yhtiökokouksen järjestäneistä yhtiöistä tarjosi osakkeenomistajille mahdollisuuden seurata kokousta sen aikana verkon tai keskustelupalstan kautta (näitä osakkeenomistajia ei kuitenkaan laskettu kokouksessa kokoukseen osallistuviksi). Ainakin kolme pörssiyhtiötä ja kaksi FN-yhtiötä sallivat osallistumisen yhtiökokoukseen vain asiamiehen välityksellä.

Väliaikaiseen lakiin perustuvan osakkeenomistajan vastaehdotuksenteko-oikeuden⁶ määräaika vaihteli pörssiyhtiöissä muutamasta päivästä useampaan viikkoon ja FN-yhtiöissä muutamasta päivästä hieman yli viikkoon. Kyselyoikeuden määräaika vaihteli pörssiyhtiöissä viikosta yli kuukuteen ja FN-yhtiöissä viikosta muutama viikkoon. Ennakkoäänestys alkoi sekä pörssi- että FN-yhtiöissä yleensä noin viikon kuluessa kokouskutsun julkaisemisesta. Äänestämiseen varattu aika vaihteli pörssiyhtiöissä kahdesta viikosta kahteen kuukauteen ja FN-yhtiöissä kahdesta viikosta kuukauteen yhtiöstä riippuen. Mahdollisten vastaehdotusten julkistamisen ja ennakkoäänestyksen päättymisen välinen aika oli

⁶ Väliaikaisen lain 2 §:n perusteella kokouskutsussa pitää mainita määräaika, jonka kuluessa osakkeenomistaja voi tehdä yhtiökokouksessa käsiteltävän vastaehdotuksen.

lyhimmillään noin viikko, yleisimmin 2–4 viikkoa ja muutamassa yhtiössä lähes kaksi kuukautta. FN-yhtiöissä kyseinen aika oli pääsääntöisesti 1–2 viikkoa. Osakkeenomistajien kysymyksiin annettujen vastausten julkistamisen ja ennakkoäänestyksen päättymisen välinen aika oli pörssi-yhtiöissä yleensä 2–7 päivää (ainakin yhden yhtiön yhtiökokouskutsun mukaan vastaukset julkistettiin ennakkoäänestyksen päättymisen jälkeen) ja FN-yhtiöissä 2–6 päivää. Pelkästään ennakko-osallistumiseen perustuvat väliaikaisen lain mukaiset kokoukset toteutettiin niin sanottuina hallinnollisina kokouksina, joista osassa myös johdon katsaukset olivat aiemmin tehtyjä tallenteita ja joissa ei käytetty muita puheenvuoroja osakkeenomistajien ja johdon toimesta. Osakkeenomistajan oikeuksien kannalta merkittävien ero perinteiseen kokoukseen verrattuna oli etukäteen käytettyihin puheenvuoroihin liittyvän jatkokeskustelumahdollisuuden puuttuminen.

Suomessa yksityissijoittajat ovat kollektiivisesti merkittävä osakkeenomistajaryhmä, sillä Euroclear Finlandin tilastojen mukaan 30.6.2021 kotitaloudet omistivat 21 % suomalaisten pörssi-yhtiöiden liikkeeseen lasketuista osakkeista. Kotimaisten pörssi-yhtiöiden yksittäisistä omistajasektoreista suurin on ulkomaalaiset sijoittajat noin 42 % omistusosuudella, mutta kotitaloudet yksityissijoittajina muodostaa toiseksi suurimman omistajasektorin. Kotimaiset julkisyhteisöt, johon lasketaan mukaan työeläkelaitokset, omistavat 12 % suomalaisten pörssi-yhtiöiden liikkeeseenlaskijoiden osakkeista.⁷ Ainakin huomattava osa kotimaisista yksityissijoittajista ja institutionaalista sijoittajista pitää tärkeänä jatkokeskustelumahdollisuutta yhtiökokouksessa.

Muut laajan osakaskunnan osakeyhtiöt. Näiden yhtiöiden yhtiökokoukset on pidetty osakeyhtiölain mukaisesti 2020 ja 2021. Vuoden 2020 kevään varsinainen kokous voitiin lykätä pidettäväksi 30.9.2020 mennessä. Käytävissä ei ole kattavaa kuvaa siitä, missä määrin nämä yhtiöt ovat tarjonneet osakkailleen mahdollisuuden etäosallistumiseen voimassa olevan OYL:n perusteella.

Asunto-osakeyhtiöt. Kiinteistöliiton ja Isännöintiliiton kyselyiden ja arvioiden mukaan asunto-osakeyhtiöiden vuoden 2020 varsinaiset yhtiökokoukset saatiin pidettyä AOYL:n mukaisesti. Keväällä 2020 joissakin taloyhtiöissä hallitus ei ole suostunut etäosallistumismahdollisuuden järjestämiseen osakkeenomistajien pyynnöistä huolimatta, mutta syksyn 2020 kokousten osalta tiedossa ei ole vastaavaa. Keväällä synnä on voinut olla mm. hankalana pidetty etäosallistumisen järjestäminen. Isännöintiliiton jäsenkyselyyn vastanneista isännöitsijöistä yli 80 %:lla on valmiudet etäosallistumisen järjestämiseen. On myös mahdollista, että kieltäytymiseen vaikuttavat yhtiön sisäiset ennestään jännitteiset välit.

⁷ Tilastokeskuksen Sektoriluokitusta noudattavassa jaottelussa muut osakkeenomistajaryhmät ovat yhtiöt (12 %), rahoituslaitokset (8 %) ja voittoa tavoittelemattomat (2 %).

Kiinteistöliiton jäsenkyselyyn helmikuussa 2021 vastanneista (N= 3148) keskimäärin noin puolet ilmoitti, että heidän asunto-osakeyhtiössään ja osakkeenomistajilla on valmiudet yhtiökokouksen järjestämiseen sähköisesti. Pääkaupunkiseudulla tällaiset valmiudet ovat noin kahdella kolmasosalla vastaajien taloyhtiöistä ja muualla Suomessa sijaitsevista vastaajien taloyhtiöistä noin 42 prosentilla. Isännöintiin alkuvuodesta 2021 toteuttaman jäsenkyselyn palautteen perusteella yli 80%lla vastanneista isännöitsijöistä on valmius tarjota etäosallistumispalvelua asiakastaloyhtiöilleen. Työryhmän kuulemat asunto-osakeyhtiöalan asiantuntijat arvioivat, että valmiudet etäosallistumisen tarjoamiseen vaihtelevat paljon erityisesti ei-ammattimaisesti isännöidyissä taloyhtiöissä, joita on noin puolet kaikista asunto-osakeyhtiöistä (n. 90 000:stä yhtiöstä noin 45 000 yhtiötä). Lisäksi on arvioitu, että vähintään 30 osakehuoneiston taloyhtiöt isännöidään ammattimaisesti, mutta hyvin huomattava osa 1–10 osakehuoneiston yhtiöistä ja useita kymmeniä prosentteja 11–20 huoneiston yhtiöistä on vailla ammatti-isännöintiä. Kiinteistöliiton arvion mukaan osakkeenomistajien valmiudet etäosallistumispalveluiden käyttöön vaihtelevat merkittävästi alueellisesti johtuen ikääntyneiden väestöosuudesta.

Osuuskunnat ja osuuspankit. Osuustoimintakeskus Pellervolta saadun selvityksen mukaan ainakin isoimmat osuuskunnat, mukaan lukien osuuspankit, pitivät kokouksensa kevään ja kesän 2020 aikana eikä Covid-19-pandemia ole merkittävästi vaikuttanut kokousjärjestelyihin. Pienemmistä osuuskunnista ei ollut selvityksessä tietoja, eikä ole tietoa siitä, ovatko ne mahdollisesti lykänneet kokouksiaan.

Osuuspankkeihin sovelletaan osuuskuntalain säännöksiä osuuskunnan ja edustajiston kokouksesta. Käytännössä on yleistä, että osuuspankkien säännöissä on kielletty etäosallistuminen (noin 130 osuuspankkia). OP-ryhmältä saadun selvityksen mukaan valtaosa osuuspankeista lykkäsi kokoustaan keväällä 2020 ja heinä-syyskuussa kokouksen piti 60 pankkia. Etäosallistumismahdollisuutta on käytetty edustajiston kokouksissa mutta ei osuuskunnan kokouksissa sopivien teknisten ratkaisujen puuttumisen vuoksi. Muiden osuuskuntien kuin osuuspankkien osalta ei ole tiedossa sääntöihin perustuvia etäosallistumismahdollisuuden kieltämisistä. Tiedossa ei ole erityisiä ongelmia syyskokousten osalta.

Osuustoimintakeskus Pellervon osuuskunnille helmikuussa 2021 osoittamaan kyselyyn vastanneiden (N=100) osuuskunnista vuonna 2020 perinteisen osuuskunnan kokouksen järjesti 67% ja edustajiston kokouksen 4%. Kokouksen aikainen etäosallistumismahdollisuus oli 12%:ssa osuuskunnan kokouksista ja 12%:ssa edustajiston kokouksissa. Pakollinen ennakoilmoittautuminen oli 41%:ssa vastaajien osuuskunnista. Kyselyn vastaajista 44% ilmoitti kevään 2021 osuuskunnan tai edustajiston kokouksen olevan perinteinen kokous ja 28% myös etäyhteyden olevan käytössä. Vastaajista 28% kertoi, että kokousjärjestelyistä ei ollut vielä päätetty. Kyselyn vastaajista jäsenten lukumäärällä mitattuna noin puolella kaiken kokoisista osuuskunnista on mahdollista järjestää etäosallistuminen osuuskunnan tai edustajiston kokoukseen osuuskunnan käytössä olevan teknologian ja osallistujien

käyttötaitojen perusteella. Vähintään tuhannen jäsenen osuuskuntien puolesta vastanneiden mukaan lähes kaikissa näistä osuuskunnista on tällaiset valmiudet.⁸ Vastaajista 23% oli sitä mieltä, että osuuskunta voisi siirtyä kokonaan etäkokouksiin.

Kevätkaudella 2021 pidetyt OP-ryhmän pankkien edustajistojen kokoukset olivat pääosin hybridikokouksia, joihin voi osallistua täysin oikeuksin myös etänä⁹. Tällaisia pankkeja on 70 ja edustajiston jäsenmäärä on 11-80, keskimäärin edustajistossa on 36 jäsentä. Tavallisesti edustajistossa on 20-30 jäsentä. Yleensä edustajiston jäsenten osallistumisaktiivisuus on erittäin korkea eikä osallistuminen ole merkittävästi vähentynyt pandemian aikana. Tietoa ei ole siitä, kuinka moni osallistui edustajiston kokouksiin paikan päällä ja kuinka moni etäyhteydellä. Pienet alle 20 jäsenen edustajiston paikallispankkien kokoukset voitiin pitää perinteisinä kokouksina. OP ryhmässä ei ollut yhtään osuuskunnan kokousta, johon olisi ollut myös etäyhteys.

2.2 Sidosryhmäpalaute

2.2.1 Yleistä

Työryhmä keskusteli työn edetessä laajasti eri sidosryhmien kanssa. Kuultaviin sidosryhmiin kuului muun muassa seuraavien tahojen edustajia: mm. pörssiyhtiöiden, First North-yhtiöiden ja muiden yksityisten ja julkisten osakeyhtiöiden, osuuskuntien, asunto-osakeyhtiökentässä toimivien tahojen kuten Suomen Kiinteistöliitto ry:n, Suomen Isännöinti-liitto ry:n ja Kiinteistöalan hallitusammattilaiset AKHA ry:n, työeläkesijoittajien ja muiden institutionaalisten sijoittajien, hallintarekisteröityjä ja muita ulkomaisia osakkeenomistajia edustavien pankkien, valtakirjaneuvonantajien, hallitusammattilaisten, IR-yhdistyksen, tilintarkastajien, Euroclear Finland Oy:n ja teknisiä yhtiökokouspalveluita tarjoavien palveluntarjoajien ja viranomaisten kuten Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin, Sisäministeriön poliisiosaston ja Verohallinnon Harmaan talouden torjunta -asiakkuusyksikön edustajia sekä yhtiökokousten puheenjohtajina säännöllisesti toimivia ja yhtiöoikeuteen perehtyneitä professoreita. Lisäksi keskusteltiin nimenomaisesti muutaman sellaisen laajaomisteisen yhtiön edustajan ja/tai yhtiökokouksen puheenjohtajan kanssa, jotka olivat keväällä 2021 järjestäneet hybridikokouksen ennakoäänestämismahdollisuudella ja kokouksen aikaisen osakkeenomistajan puheoikeuden sisältämällä etäyhteydellä tai etäkokouksen.

⁸ Kyselyn vastaajina oli myös osuuspankkeja.

⁹ OP-ryhmän käyttämän etäosallistumisjärjestelmän tarjoamat osallistumisominaisuudet vastaavat Teamsia.

Työryhmän työn alussa sidoskeskustelut painottuivat työryhmän työsuunnitelman määrittelyyn nykytilanteen kartoitukseen sisältäen osakeyhtiölain ja väliaikaislakien aikaiset kokemukset sekä yleisesti toiveisiin tulevasta lainsäädännöstä etäosallistumisen helpottamiseksi ja verkkokokousten sallimiseksi. Lisäksi työryhmä teetti laajan kansainvälisen vertailun etäosallistumista koskevasta lainsäädännöstä ja kokouskäytännöistä pandemian aikana sekä katsauksen verrokkivaltioissa käydyistä keskustelusta ja kansainvälisten suurten sijoittajien, omaisuudenhoitajien ja valtakirjaneuvonantajien näkemyksistä koskien tulevia etäkokousjärjestelyitä. Syys-lokakuussa samojen sidosryhmien kuulemiset keskitivät Työryhmän käsittelemien lainsäädäntövaihtoehtojen päälinjausten esittelyyn ja kommentointiin.

Sidosryhmäkeskustelujen lisäksi Työryhmä teki 15.7.-15.8. kyselyn pörssi- ja First North-yhtiöiden edustajille näkemyksistä verkkokokouksille, hybridikokouksille ja etäosallistumisvaihtoehdoille yhtiöiden yhtiökokouksissa. Vastaava kysely tehtiin syys-lokakuun vaihteessa myös sellaisille laajaomisteisille osuuskunnille, joissa jäsenten päätösvaltaa käytetään osuuskunnan kokouksessa. Työryhmä on myös työssään hyödyntänyt Pörssisäätiön ja Suomen Osakesijoittajien tekemää selvitystä yhtiökokousosallistumisesta. Kyselyjä ja selvitystä **käsitellään erikseen jäljempänä.**

2.2.2 Palaute

Etäosallistumismahdollisuudet ja etäkokoukset. Suurin osa sidosryhmistä suhtautui etäosallistumismahdollisuuksien lisäämiseen ja etäkokouksiin positiivisesti ja kokivat ne tarpeellisiksi jatkossa, joskin haasteita nähtiin lainsäädännön ja käytäntöjen kehittämisessä.

Saadun palautteen perusteella lainsäädännön uudistamistyössä tulisi nimenomaisesti ottaa huomioon perinteiseen yhtiökokoukseen tarjottavaan etäosallistumisvaihtoehtoihin liittyvät osakkeenomistajien tarpeet suomalaisista piensijoittajista, institutionaalisiin omistajiin, enemmistöomistajiin ja kansainvälisiin osakkeenomistajiin. Erityisesti tarve hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien oikeuksien parantamiseen tuli esiin. Monet tahot toivat myös esiin yhtiökokousten funktion sekä päätöksentekoforumina että myös osakkeenomistajien kanssa käytävän vuoropuhelun ja siten sijoittajasuhteiden hoitamiskanavana. Osalle sijoittajista yhtiökokous ei kuitenkaan ole mitenkään kriittinen oman sijoituksensa hoidon osalta silloin kun sijoittajat jo muuten seuraavat yhtiötä läheltä ja käyvät yhtiön kanssa dialogia yhtiökokousten välillä.

Pörssi-yhtiöt ja FN-yhtiöt pitävät yksityissijoittajia tärkeänä sijoittajaryhmänä, jolle yhtiökokous on käytännössä ainoa mahdollisuus kohdata ja keskustella yhtiön johdon kanssa. Pelkkään ennako-osallistumiseen perustuvia yhtiökokouksia ei pörssi- ja FN-yhtiöiden

osalta saadussa palautteessa pidetty sijoittajasuhteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaisina riittävän interaktiivisuuden puuttumisen vuoksi. Tämä voinut vaikuttaa siihen, että huomattava osa listayhtiöistä järjesti yhtiökokouksen yhteydessä verkon kautta yleensä yhtiökokouksen yhteydessä toisen vapaamuotoisen tilaisuuden, jossa yhtiön johto kertoi yhtiön tilanteesta ja vastasi osakkeenomistajien etänä tai paikan päällä esittämiin kysymyksiin. Koronapandemian aikana järjestettyjen etäosallistumismahdollisuudet sisältäneiden yhtiökokousten todettiin usean tahon toimesta helpottaneen laajemman osakaskunnan ja nimenomaisesti ulkopaikkakuntalaisten osallistumista, joka koettiin positiivisena.

Haasteena nykyisessä tilanteessa pidettiin sitä, että vain väliaikaisen lain perusteella järjestetyn etäkokouksen kohdalla yhtiö tai osuuskunta voi varmuudella etukäteen tietään, tuleeko osakkeenomistaja tai jäsen kokoukseen paikalle vai osallistuuko hän etänä. Tällä hetkellä yhtiö ei voi edellyttää sitovaa ennakoilmoitusta osallistumistavasta, mikä voi osassa yhtiöistä aiheuttaa kokousjärjestäjille tarpeetonta varautumista eri tavoin (kokouksilat, henkilökunta yms.).¹⁰

Kokousmuodon pakollisuus / valinnanvapaus. Yhtiöiden vapaus kokousmuodon valintaan tuli esiin usean tahon toimesta tärkeänä lähtökohtana lainsäädännölle yhtiöiden koon, osakaskunnan erilaisuuden ja yhtiökulttuurin näkökulmasta, mutta myös kustannusten hallinnan näkökulmasta.

Osakkeenomistajan oikeudet. Useat kuultavat tahot toivat esiin sen, että osakkeenomistajien oikeudet tulisi vaihtoehtoisissa kokousmalleissa turvata vastaavalla tavalla kuin fyysisesti pidettävissä yhtiökokouksissa. Toisaalta keskusteltiin myös lainsäädännöllisestä vaihtoehdosta, jossa etäosallistumismahdollisuutta hyödyntävällä osakkeenomistajalla ei olisi niin laajoja oikeuksia kuin fyysisesti kokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalla, mikäli yhtiö tarjoaa joka tapauksessa mahdollisuuden osallistua kokoukseen myös paikan päällä. Jälkimmäistä vaihtoehtoa puollettiin mm. tekniikan ja palveluiden kehittymättömyydellä, kokouksen puheenjohtamisen helppoudella, yhtiön ja osakkeenomistajien puutteellisilla valmiuksilla ja osakkaiden erilaisilla tarpeilla sekä sillä, että mahdollisuus rajoitetun etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamiseen alentaa kynnystä etäosallistumismahdollisuuden tarjoamiseen.

---

10 Kokouskutsussa voi pyytää osakasta ilmoittamaan, osallistuuko hän paikalla vai etänä ja ainakin jälkimmäisessä vaihtoehdossa myös sähköisen yhteystietonsa tapahtumalinkin ja käyttäjätunnuksen/salasanan toimittamista varten (tiedot voivat olla tarpeen myös sitä varten, että esim. teknisen vian vuoksi keskeytetyn kokouksen jatkamisesta voidaan ilmoittaa osakkeenomistajalle). Toisaalta ilmoitus etäosallistumisesta ei voine estää mieltään muuttavaa osakasta tulemasta kokouspaikalle.

Yhtiöissä ja osuuskunnissa, joissa kokouksia oli järjestetty etäosallistumismahdollisuuksin, oli erilaisia kokemuksia puheoikeuden käyttämisestä. Puheoikeuden käyttötavat olivat yhtiöissä ja osuuskunnissa vaihdelleet kokousalustan chat-mahdollisuudesta suullisesti esitettyihin puheenvuoroihin. Osassa kokouksista kysymyksiä oli kokouksen aikana esitetty enemmän kuin aiemmin puhtaasti fyysiseen osallistumiseen perustuvassa yhtiökokouksessa, osassa vähemmän, mutta kenties laadukkaampia. Kukaan kuultavista tahoista ei raportoinut erityisestä koetusta kokouksen häirinnästä puheoikeutta käyttämällä. Etäpuheenvuorojen moderointi¹¹ on kuitenkin asia, josta monen sidosryhmän kanssa keskusteltiin. Miten yhtiökokousta voi moderoida, kuka moderoi, miten moderoinnista päätetään ja miten moderoinnin asianmukaisuus ja avoimuus varmistetaan ja miten moderointi vaikuttaa päätösten pätevyyteen ja vastuukysymyksiin. Yhdeksi toimintamalliksi ehdotettiin järjestelyä, jossa kaikkia paikalla tai etänä suullisesti esitettävät OYL 5:25 §:ssä tarkoitetut kysymykset saatettaisiin sellaisenaan kokousyleisön tietoon ja niihin myös aina vastattaisiin ennen päätöksentekoa.

Osa kuultavista kiinnitti huomiota ulkomaalaisten osakkeenomistajien eli useimmiten hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien mahdollisuuksiin käytännössä osallistua yhtiökokouksiin täysimääräisesti sisältäen puheoikeuden ja äänestämisen (mm. tunnistamisvaatimukset, täsmäytyspäivä-, kokous- ja kokouskielikäytännöt, aikaero). Esimerkiksi kokouksen aikaisen etäpuheoikeuden tai etääänioikeuden edellyttämä osallistuvan osakkaan tunnistaminen on ulkomaisten osakkaiden kohdalla yleensä mahdollista vain siten, että jokainen näin osallistuva tunnistetaan käsityönä koska koneellisen tunnistamisen edellyttämää globaalisti (tai edes Euroopan laajuisesti) käytettyä standardoitua vahvaa tunnistamista ei ole käytössä.

Ennako-osallistuminen. Useat sidosryhmätahot kannattivat väliaikaisen lain mukaista mahdollisuutta ennakoäänestämiseen ja kysymysten esittämiseen yhtiön johdolle ennakoon. Väliaikaista lakia vastaavan ennako-osallistumisen koettiin tuovan joustoa ja varmuutta osakkeenomistajalle sekä helpottavan ja tehostavan erityisesti ulkomaisten osakkeenomistajien, omaisuudenhoitajien, institutionaalisten sijoittajien ja muulta paikkakunnalta olevien yksityissijoittajien osakasoikeuksien käyttöä. Kun OYL:n mukaisen yhtiökokouksen yhteydessä tarjotaan ennakoäänestysmahdollisuutta, osakkeenomistaja voi

---

11 Moderoinnilla tarkoitetaan tässä osakkeenomistajien kysymysten ja muiden puheenvuorojen yhdistelyä ja muokkausta ennen kuin puheenvuorot ja niihin annettava johdon vastaus saatetaan kokousyleisön tietoon. Moderointi voi olla myös se, että muuten kuin suullisesti kokouksen aikana esitetyt puheenvuorot esitetään osallistujille ja tarvittaessa niihin vastataan ennen tai jälkeen kokouksen pidettävässä vapaamuotoisessa kysely- ja keskustelutilaisuudessa. OYL:n puhe- ja kyselyoikeuden piiriin kuuluvien puheenvuorojen moderointina ei pidetä käsiteltävään asiaan liittymätöntä tai muuten asiatonta puheenvuoroa, jota ei ylipäätään saateta kokousyleisön tietoon.

valita osallistuuko hän kokoukseen varsinaisena kokouspäivänä vai vain ennakolta, jolloin osakkeenomistaja voi itse harkita riittääkö hänelle mahdollisuus lausua kantansa päätettäviiin asioihin ennakolta. Ne sijoittajat, joilla on yhteys yhtiön johtoon, eivät välttämättä pidä osallistumista varsinaisena kokouspäivänä tarpeellisena, jolloin heidän toiminnassaan korostuu mahdollisuus ennako-osallistumisen käyttöön. Väliaikaisen lain perusteella muotoutuneesta ennakoetäosallistumiskäytännöstä seurasi, että osakkeenomistajat saattoivat olla varmoja siitä, että ennakoäänestyksen kohteena olleet ehdotukset olivat muuttamattomina päätöksenteon kohteena ja että heillä oli ennen äänestysajan päättymistä tieto myös mahdollisista äänestyksen kohteena olevista vastaehdotuksista.

Keskusteluja käytiin mahdollisuudesta muuttaa vielä kokouksessa ennakoäänestyksen kohteena olleita päätösehdotuksia, mitä osa kuultavista piti ennakkoon äänestäneiden kannalta ongelmallisena ja osa ongelmattomana. Laajasti kannatettiin sitä, että ennakoäänestyksen kohteena olleet päätösehdotukset katsotaan tehdyiksi muuttamattomina yhtiökokouksessa.

Rajoittamatonta mahdollisuutta äänestykseen otettavien vastaehdotusten tekemiseen vielä yhtiökokouksen aikana puolestaan pidettiin jossain määrin ongelmana äänestysten toteuttamisen kannalta varsinkin yhtiöissä, joissa kokoukseen osallistuu suuri määrä osakkeenomistajia eri puolilta maailmaa paikan päällä ja etänä ja joissa osa osakkeenomistajista on äänestänyt etukäteen. Toisaalta ongelmaa ei pidetty merkittävänä, jos on selvää, että ennakoäänestyksen kohteena ollut ehdotus ovat myös yhtiökokouksessa äänestysvaihtoehtona muuttamattomana.

Myös suomalaisen yhtiökokouksikäytännön eroista muiden merkittävien markkinoiden käytäntöihin keskusteltiin ehdotusten muutosmahdollisuuden osalta ja esimerkiksi hallituksen valinnan (hallituksesta äänestäminen yhtenä kokonaisuutena vs. yksittäisistä jäsenistä äänestäminen) osalta. Lisäksi vastaehdotusten tekemiseen liittyviä näkökohtia toivottiin selvitetävän sekä yhtiöiden että osakkeenomistajien kannalta erityisesti ennakoäänentien ja ulkomaisten osakkeenomistajien ennakkoon antamien äänestysohjeiden huomioon ottamiseen liittyen (esim. ulkomaisen osakkaan mahdollisuudet ohjeistaa asiamiehensä vastaehdotusten osalta).

Äänestäminen. Kokouspalveluita tarjoavien yritysten mukaan niiden palveluissa on varauduttu eri tavoin toteuttaviin äänestyksiin sekä siihen, että ennakkoon äänestänyt voi muuttaa kantaansa yhtiökokouksen aikana. Muut sidosryhmät kiinnittivät huomiota äänestysvalaisuuden säilyttämismahdollisuuteen, mahdollisuuteen äänestää tyhjää ja osallistua äänestämättä sekä mahdollisuuteen kirjauttaa mielipide äänestyskannanoton sijasta tai sen lisäksi. Lisäksi kiinnitettiin huomiota äänestykseen liittyviin tietoturvakysymyksiin.

Tekniset järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet. Tietoliikenneyhteyksiin ja muihin tekniisiin riskeihin liittyen katsottiin tarpeelliseksi selvittää kokousten keskeyttämismahdollisuuksia sekä näihin liittyviä vastuukysymyksiä.

Vastuukysymykset. Keskustelua käytiin tarpeesta muuttaa sääntelyä yhtiökokoukseen liittyvän vastuun osalta. Edellä todetusti teknisten kokousjärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien osalta keskusteltiin vastuunjaosta yhtiön ja osakkeenomistajan kesken. Monet tahot pitivät selvänä sitä, että yhtiö ei voi sen huolellisuusvelvoitteen nojalla vastata osakkeenomistajan tietoliikenneyhteyksien toimimisesta tai toimimattomuudesta.

Keskusteltiin myös yhtiökokouksen puheenjohtajan vastuusta ja sen mahdollisesta lisääntymisestä etäosallistumismahdollisuuksia hyödynnettäessä. Sen osalta näkemys, että yhtiökokouksen puheenjohtajalta ei yleensä voida edellyttää tietoliikenneyhteyksien ja kokousjärjestelmän ja sen luotettavuuden tuntemusta siten, että se vaikuttaisi puheenjohtajan vastuuseen¹².

Eryityskysymyksiä. Patentti- ja rekisterihallituksen alustava kanta oli, että yhtiökokousten järjestämistapaa ei tulisi lailla säätää määrättäväksi yhtiön yhtiöjärjestyksessä, sillä se johtaisi tarpeettomasti kaupparekisterin ilmoituskäsittelyn ruuhkautumiseen. Väliaikaislakien aikana järjestetyissä yhtiökokouksissa yhdeksi haasteita ovat vähemmistöosinkovaihtoehdon sisältävän ennakkoäänestyksen toteutus ja mahdollisuus vastustaa ehdotetun hallituksen jäsenen valintaa ilman vastaehdotusta, joiden osalta lainsäädäntöä tulisi selvittää, jos väliaikaislain sääntelyn kaltaista sääntelyä jatkettaisiin. Yhtenä erityiskysymyksenä taloyhtiöiden osalta nousi esiin huoneistotietojärjestelmän täsmäytyspäiväsääntelyn huomiointi lainsäädännössä. Harmaan talouden torjunnan kannalta yhtiökokoukseen osallistuvan henkilöllisyyden varmistaminen koettiin haasteeksi ja toisaalta todellisen toimijan tunnistaminen ja sanktioiden kohdentaminen tärkeäksi, jotta kokoukseen ja päätöksentekoon osallistuvat todellisuudessa ne tahot, joilla on siihen oikeus.

Yksityissijoittajien tarpeet ja osallistumistapa. Pörssisäätiö ja Osakesäästäjät selvittivät yksityissijoittajien suhtautumista yhtiökokousoosallistumiseen lokakuun 2020 ja lokamarraskuun 2019 sijoittajabarometreissaan. Vuonna 2018 kyselyyn vastasi 2071 yksityissijoittajaa ja vuonna 2020 kyselyyn vastasi 2891 yksityissijoittajaa.

Vuonna 2020 25 % (33 % vuonna 2018) vastaajista osallistuisi mieluiten fyysisesti menemällä paikan päälle, 22 % (17 % vuonna 2018) osallistuisi mieluiten virtuaalisesti (etänä

¹² Puheenjohtaja ei siten edelleenkään esim. vastaa puutteellisesti toimivan äänestysjärjestelmän valitsemisesta, jos päätös tehdään/ei tehdä esim. 15 %:a äänistä kadottua tietoliikenneongelmien takia tai ohjelman kaaduttua.

reaaliaikaisesti) ja 15 % (20 % vuonna 2018) vastaajista suosi yhdistelmää edellä mainituista vastausvaihtoehdoista tai jotain muuta tapaa osallistua. Yhtiökokoukseen osallistuminen äänestämällä ennakkoon oli vähiten suosittu ensisijainen osallistumisvaihtoehto, sillä tätä vaihtoehtoa ilmoitti suosivansa vain 7 % (7 % vuonna 2018) yksityissijoittajista.

Kyselyyn vastanneista yksityissijoittajista 69% on kiinnostunut käyttämään osakkeenomistajaoikeuksia. Vain 31 % vastaajista ilmoitti, ettei ole kiinnostunut käyttämään osakkeenomistajaoikeuksia yhtiökokouksessa. Vuonna 2018 23 % vastaajista ilmoitti, ettei ollut kiinnostunut käyttämään osakkeenomistajaoikeuksia. Toisaalta vuonna 2020 35 % koki joutuneensa olemaan osallistumatta yhtiökokoukseen, vaikka olisi halunnut.

Erityisesti nuoremmissa ikäluokissa korostui erilaiset etäosallistumisen muotojen suosiminen. Vuonna 2020 alle 30-vuotiaista vain 14 % suosi perinteistä fyysistä osallistumista, kun taas 54 % suosi etä- tai hybridiosallistumista perinteiseen yhtiökokoukseen verrattavalla tavalla. Vastaavasti 30-59-vuotiaista 45 % suosi nimenomaisesti etäosallistumista tai halusi mahdollisuuden valita erilaisista osallistumismuodoista ja vain 21 % piti fyysistä osallistumista mieluisimpana lähtökohtaisena vaihtoehtona. Molemmissa edellä mainituissa ikäluokissa suosituin vaihtoehto oli reaaliaikainen etäosallistuminen noin kolmenkymmen prosentien kannatuksella.

Yli 60-vuotiaiden vastaajien ryhmässä fyysisen paikan päällä tapahtuvan osallistumisen merkitys korostui (30 %), kun taas 16 % suosi reaaliaikaista etäosallistumista ja 17 % hybridiosallistumista perinteiseen yhtiökokoukseen verrattavalla tavalla. Toisaalta myös tässä ikäryhmässä reaaliaikaisen etäosallistumisen suosio oli kasvanut (12 % vuonna 2018).

Avoimissa vastauksissa korostui se, että 30–59-vuotiaat haluavat etäosallistua reaaliaikaisesti sisältäen puhe- ja äänestysmahdollisuuden, kun taas alle 30 puolestaan painottavat etäosallistumisessa reaaliaikaisen videoyhteyden merkitystä. Yli 60-vuotiaat suosivat osallistumista fyysisesti kokouspaikalla.¹³

Sidosryhmäkuulemisissa kotimaiset institutionaaliset sijoittajat pitivät täysimääräiset oikeudet sisältävää etäosallistumismahdollisuutta tarpeellisena. Tällaisella etäosallistumisella osa näistä sijoittajista voisi merkittävästi tehostaa omistajavaikuttamistaan. Fyysinen osallistuminen suureen määrään yhtiökokouksia joka kevät lyhyen ajan kuluessa vie paljon resursseja ja aikaa sijoittajalta. Institutionaaliset sijoittajat kannattivat ennakoäänestysmahdollisuutta, mutta edellyttivät lisäksi mahdollisuutta tarvittaessa käyttää osallistumisoikeuksia täysimääräisesti kokouksen aikana (ml. äänestyskannan vaihtaminen). Näin

¹³ Sijoittajabarometri, lokakuu 2020, Pörssisäätiö ja Osakesäästäjät ja Sijoittajabarometri, loka- ja marraskuu 2018, Pörssisäätiö ja Osakesäästäjät.

sijoittajat varautuvat kokouskäytännössä harvinaisiin yllättäviin tilanteisiin, joihin reagointimahdollisuutta myös etänä he pitivät tärkeänä. Jos yhtiökokouksen etäosallistujan osakkeenomistajaoikeuksia voidaan rajoittaa, etäosallistuminen ei ole riittävä osallistumismuoto institutionaalisille sijoittajille.

2.2.3 Kysely pörssi- ja First North -yhtiöille

Osana työtään Työryhmä selvitti 12.7.-15.8.2021 välisenä aikana toteutetulla kyselyllä pörssiyhtiöiden ja First North -yhtiöiden edustajien näkemyksiä verkkokokouksille, hybridikokouksille ja etäosallistumisvaihtoehdoille yhtiöiden yhtiökokouksissa.

Kyselyyn saatiin vastauksia kyselyn ajankohta huomioiden keskellä kesää ja osin tavanomaisimman lomakauden ajalle osuen hyvin; vastauksia tuli 85 eri yhtiöstä yhteensä 93. Vastaajista 80 % edusti taustaltaan pörssi-yhtiöitä ja 20 % First North -yhtiöitä. Vastaajista 4 %:ia edusti yhtiöitä, joiden osakkeet on rinnakkaislistattu. Vastaajien asemat edustamisessaan yhtiöissä jakautuivat seuraavasti: juristi 48 %, sijoittajasuhteiden edustaja 34 %, liike-toiminnan edustaja 17 %, rahoituksen edustaja 16 % ja muut vastaajat, joiksi mainittiin mm. pääomistaja, hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja ja talousjohtaja 16 % vastaajista.

Vireillä oleva hanke etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkokousten sallimiseksi osakeyhtiöiden yhtiökokouksissa koettiin yleisesti tärkeäksi; yhteiskunnan otettua ”pakotetun” digiloikan COVID-19 pandemian myötä etäosallistumismahdollisuuksia odotetaan jatkossa myös yhtiökokouksilta.

Kyselyn perusteella yhtiökokousten etäosallistumisvaihtoehtojen ja/tai verkkokokouksien yleistymisen kehitykseen pörssi- ja First North -yhtiöissä vaikuttaa eniten lainsäädännön ja teknisten kokousjärjestelmien kehittyminen. Lainsäädännöltä odotetaan puitteita, selkeyttä ja mahdollisuuksien luomista. Teknisiä kokousjärjestelmiä odotetaan olevan saatavilla nykyistä laajemmin ja odotukset niiden toimivuudelle ja luotettavuudelle sekä tietoliikenneyhteyksien toimivuudelle koetaan tärkeiksi. Lisäksi esiin nousi teknisten kokousjärjestelmien hinta sekä yhtiökokousten kustannukset varauduttaessa eri osallistumistapoihin.

Pörssi- ja First North -yhtiöt haluavat merkittävältä osin (91 % vastaajista) säilyttää itsellään valinnanvapauden ja joustavuuden yhtiökokousten järjestämisessä eli pakollista lainsäädäntöä etäosallistumiselle tai verkkokokouksille ei pidetty tarkoituksenmukaisena tässä vaiheessa. Vastaajista 84 %:n mukaan etäosallistumismahdollisuuksien tarjoamisen tai täysin verkossa järjestettävän kokouksen ei myöskään tulisi lähivuosina olla pakollista pörssi- tai First North -yhtiössä. Large Cap -yhtiöiden osalta vastaajat olivat asiasta yksimielisiä.

Kaiken kaikkiaan monet vastaajat totesivat, että heidän edustamansa yhtiö seuraa yhtiökokouskäytäntöjen kehitystä mielenkiinnolla, mutta ne eivät välttämättä ole tai halua olla ensimmäisiä, jotka ottavat uusia keinoja käyttöön. Vastaajat arvioivat yleisen kehityksen etäosallistumisen käyttöönotossa ja syventämisessä olevan kaikki listayhtiöt huomioon ottaen nopeampaa kuin omassa yhtiössään seuraavien kolmen vuoden aikana. 85 % vastaajista odottaa, että osakkaille tarjotaan edustamissaan yhtiöissä ennen kokousta kysely-, ehdotuksenteko- ja äänestysmahdollisuutta. 35 % katsoi, että edustamassaan yhtiössä etäosallistujille tarjotaan jatkossa kokouksenaikaista puheoikeutta eli kysymysten esittämistä ja keskustelumahdollisuutta ja 30 % vastaajista, että etäosallistujille tarjotaan kokouksenaikaista äänestämismahdollisuutta. 41 % vastaajista odottaa, että yhtiökokousta edeltävää tai yhtiökokousta seuraavaa reaaliaikaista kysely- ja keskustelumahdollisuuksien tarjoamista jatketaan omassa yhtiössä väliaikaislain aikana toteutetusti tai että näitä mahdollisuuksia otetaan käyttöön. Vain 15 % ennusti omassa yhtiössä palattavan perinteisiin fyysisiin yhtiökokouksiin ilman etäosallistumisvaihtoehtoa ennen kokousta tai sen aikana.

34 % vastaajista katsoi, että osakkeenomistajilla, esim. jollakin määrävähemmistöllä, tulisi olla oikeus vaatia etäosallistumista yhtiökokoukseen sisältäen kaikille osakkaille kyselyoikeuden ennen kokousta tai ehdotuksen tekemisen ennen kokousta. Loput olivat tätä vastaan. Erityisesti juristi-vastaajat ja Large Cap -yhtiötaustaiset vastaajat suhtautuivat asiaan kriittisimmin. 36 % vastaajista katsoi, että osakkeenomistajilla, esim. jollakin määrävähemmistöllä, tulisi olla oikeus vaatia etäosallistumista yhtiökokoukseen sisältäen äänestämisen ennen kokousta. Tähänkin erityisesti juristi-vastaajat ja Large Cap -yhtiövastaajat suhtautuivat kriittisimmin. Osakkeenomistajien mahdollisuutta vaatia verkkokokouksen lisäksi myös fyysistä yhtiökokousta edellytti 26 % vastaajista ja 28 % edellytti, että osakkeenomistajilla on oikeus vaatia mahdollisuutta yhtiökokouksen seuraamiseen striimillä ilman varsinaista osallistumista yhtiökokoukseen.

75% vastaajista kannatti määrävähemmistöksi vähintään 10% yhtiön kaikista osakkeista, jos määrävähemmistön oikeudesta säädettäisiin.¹⁴ ja niiden tuottamista äänistä ja 25 % vastaajista piti asianmukaisena omistusrajan enemmän kuin 10 % yhtiön kaikista osakkeista ja niiden tuottamista äänistä. 58 %:n mukaan vastaajista edellä tarkoitettu osakkeenomistajien vaatimus tulisi esittää tietyn ajan kuluessa siitä, kun yhtiö on ensimmäisen kerran tiedottanut pörssitiedotteella / yhtiötiedotteella alustavan päivämäärän seuraavan vuoden varsinaiselle yhtiökokoukselle ja 28 % katsoi vaatimuksen olevan tarpeen tehdä edellisen tilikauden puolella ja 8 % edellisen vuoden varsinaisessa yhtiökokouksessa.

14 50 % vastaajista piti edellä tarkoitettuna asianmukaisena määrävähemmistön suuruutena 10 % yhtiön kaikista osakkeista ja 25 % vielä suurempaa kaikista osakkeista ja äänistä laskettavaa osuutta.

Tunnistettavina haasteina etäosallistumisen/hybridikokouksympäristön osalta tuli kyselyssä esiin puhe- ja äänioikeuden käyttäminen, puheoikeuteen liittyvä moderointi sekä ehdotustenteko-oikeuteen liittyvät haasteet kuten aikataulutus suhteessa kokoukseen ja äänestämiseen.

Vastuukysymysten selventämisen tarvetta lainsäädännössä piti tärkeänä 46 % vastaajista ja osalle vastaajista asia on nimenomaisesti keskeinen, jotta omassa taustayhtiössä mahdollistettaisiin etäosallistuminen jollakin tavalla. Myös tarve mahdollisten ongelmatilanteiden, kuten esim. tietojärjestelmien kaatumisen, korjaukselle tuli kyselyssä esiin. Kysytyessä korjausmahdollisuudeksi tapaa, jossa yhtiökokouskutsussa ilmoitettaisiin varalta uusi äänestysaika yhtiökokousta seuraavalle päivälle, sitä kannatti 75 % vastaajista.

Usea vastaaja toivoi jatkossa lainsäädännön mahdollistavan ennakkoon tapahtuvan äänestämisen ja ennakkokysymysmahdollisuuden, jotta tietotekniset ongelmat eivät estäisi päätöksentekoa. Lisäksi sääntelyn toivottiin huomioivan hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien osallistumisen ja äänestämisen. Lainsäädäntöön otettaville mahdollisuuksille toivottiin siirtymäaikaa.

2.2.4 Kysely jäsenmäärältään suurille osuuskunnille

Työryhmä selvitti kyselyllä myös suurien osuuskuntien edustajien näkemyksiä verkkokokouksille, hybridikokouksille ja etäosallistumisvaihtoehdoille osuuskuntien osuuskuntakokouksissa.¹⁵ Vastaus saatiin viiden osuuskunnan toimitusjohtajalta. Suurin osa vastaajista piti tärkeänä sitä, että osuuskunta saisi itse päättää miten osuuskunnan kokoukset järjestetään.

Kysymykseen etäosallistumismahdollisuuksien ja/tai verkkokokouksien tarjoamisen yleisty misestä omassa osuuskunnassa seuraavien kolmen vuoden aikana, enemmistön (60 % vastaajista) mukaan palataan perinteisiin fyysisiin kokouksiin ilman etäosallistumisvaihtoehtoa (ennen kokousta tai kokouksen aikana). Etäkokousten järjestämisen haasteena pidettiin mm. sitä, että etäkokousten järjestäminen suurelle osallistujamäärälle ja kaikkien omistajien tasapuolisten osallistumismahdollisuuksien turvaaminen ovat teknisesti ja taloudellisesti haastavasti toteutettavissa. 40 % vastaajista arvioi, että heidän osuuskuntansa tulevat tarjoamaan etäosallistujille kokouksenaikaista puheoikeutta ja 20 % arvioi, että etäosallistujille tarjotaan ennen kokousta kysely-, ehdotuksenteko- ja äänestysmahdollisuutta.

¹⁵ Kysely lähetettiin sähköpostilla 300 suurimmasta osuuskunnasta niille 16:lle, joissa on osuuskunnan kokous (muissa päätösvaltaa käyttää edustajisto). Suurimmat osuuskunnat kerätty Pellervon 2019 selvityksestä.

Kysymykseen etäosallistumismahdollisuuksien yleistymisestä muissa suuremman jäsenmäärän osuuskunnissa, 40 % vastaajista arvioi muiden palaavan fyysisiin kokouksiin ilman etäosallistumisvaihtoehtoa ja 60 % arvioi, että etäosallistujille tarjotaan ennen kokousta kysely-, ehdotuksenteko- ja äänestysmahdollisuutta. 40 % arvioi, että etäosallistujille tarjotaan kokouksenaikaista äänestämismahdollisuutta (vastaajat eivät uskoneet, että heidän omassa osuuskunnassaan etäosallistujille annettaisiin kokouksenaikainen ehdotustenteko- tai äänestämismahdollisuus). 20 % vastaajista uskoi, että muissa osuuskunnissa etäosallistujille tarjotaan kokouksenaikaista puheoikeutta ja, että osuuskunnan kokousta edeltävä tai yhtiökokouksen jälkeinen reaaliaikainen kysely- ja keskustelutilaisuus otetaan käyttöön, tai sen käyttöä jatketaan.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että etäosallistumismahdollisuuksien ja verkkokokouksien yleistymisen kehitykseen vaikuttavat ainakin teknisten kokouspalveluiden ja tietoliikenneyhteyksien kehittyminen (80 % vastaajista) ja se miten lainsäädännöllä selvennetään etäosallistumistilanteissa osuuskunnan, jäsenen ja kokouksen puheenjohtajan osalta oikeuksia ja vastuuta (60 % vastaajista). Myös teknisten kokouspalvelujen tarjonnan lisääntyminen olivat vastaajien mukaan merkittäviä vaikuttavia tekijöitä. Lainsäädännön mahdollistamat mielekkäät toimintatavat, itsesääntelymallit, ja ohjeistukset, sekä osallistujien tietotekniset taidot nähtiin olevan vähemmän merkittäviä tekijöitä.

80 % vastaajista haluaa säilyttää itsellään valinnanvapauden ja joustavuuden osuuskunnan kokousten järjestämisessä, koska jokainen osuuskunta tuntee omat jäsenensä ja olosuhteet parhaiten. 60 % vastaajista ei halua, että etäosallistumismahdollisuuksien tarjoaminen ja/tai 100 % verkkokokouksien pitäminen olisi pakollista osuuskunnissa lähivuosina.

Vastaukset jakautuivat, kun kysyttiin voisiko jäsenillä (esim. jollakin määrävähemmistöllä), olla oikeus vaatia etäosallistumista osuuskunnan kokoukseen sisältäen kyselyoikeuden ennen kokousta, ehdotusten tekemisen ennen kokousta, ja äänestämisen ennen kokousta, tai olla oikeus vaatia fyysistä osallistumismahdollisuutta etäkokoukseen. Suurin osa (80 %) oli sitä mieltä, ettei jäsenillä pitäisi olla oikeutta vaatia mahdollisuutta seurata osuuskunnan kokousta striimin välityksellä, ilman varsinaista osallistumista kokoukseen.

Jos vähemmistön oikeudesta säädettäisiin, 50 % vastaajista oli sitä mieltä, että määrävähemmistön pitäisi olla 10 % osuuskunnan jäsenistä, ja 50 % kannatti suurempaa osuutta. 50 % vastaajista olivat sitä mieltä, että tällainen vaatimus tulisi tehdä tietyn ajan kuluttua siitä, kun osuuskunta on tiedottanut alustavan päivämäärän seuraavan vuoden varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle. Jotkut vastaajista olivat sitä mieltä, että vaatimus tulisi esittää edellisen vuoden varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa tai että vaatimus tulisi esittää edellisen tilikauden puolella.

60 % vastaajista katsoi, että lainsäädännössä on tarvetta vastuusuhteiden selventämiseen etäosallistumiseen ja etäkokoukseen liittyen. Suurin osa (80 % vastaajista) oli myös sitä mieltä, että verkkokokouksessa käytävän keskustelun moderoinnin pelisääntöjä tulisi selventää. 60 % vastaajista selkiyttämisen voisi tapahtua pelkästään suosituksilla tai ohjeilla, kun taas 20 %:n mielestä lainsäädännön tulisi selventää tilaa.

Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että mahdolliset osuuskunnan kokousten yhteydessä ilmaantuvat ongelmatilanteet (esim. tietojärjestelmän kaatuminen) voitaisiin korjata siten, että kokouskutsussa ilmoitetaan varalta uusi äänestysaika osuuskunnan kokousta seuraavalle päivälle.

Yksi vastaajista toi esiin, että osuuskunnan jäsenistä noin 65 % on yli 70-vuotiaista, joista suuri osa toki on teknisestikin ajan tasalla, mutta huomattavalle osalle jäsenistöä laajempi siirtyminen etäkokouksiin on osaamisen ja laitteiden puutteen vuoksi kuitenkin mahdollista. Lisäksi kokouksen järjestämisen koettiin menevän erittäin vaativaksi etenkin jäsenmäärältään suurissa osuuskunnissa.

2.2.5 Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukytekijänä

Tausta. Valtioneuvoston kanslia nimitti keväällä 2019 Roschier Asianajotoimisto Oy:n osakeyhtiölain ajantasaisuutta tarkastelevan VN TEAS -hankkeen toteuttajaksi (OYL:n muutostarpeet -selvitys). Hankkeen tarkoituksena oli kartoittaa yhtiöoikeudellisen sääntelyn muutostarpeet kilpailukykykynäkölmasta sekä toimivuus suhteessa yhtiöiden muuttuneeseen toimintaympäristöön. Selvityksen kohteena olivat lisäksi sääntelyn tekniset virheet, mahdolliset puutteet lain tarjoamassa oikeussuojassa sekä eri vaihtoehdot yhtiöoikeudellisten menettelyjen virtaviivaistamiseksi.

Yksi OYL:n muutostarpeet -selvityksen kärkiteemoista oli digitalisaatio ja sen kehittäminen. Digitalisaation liittyvien muutosten arvioitiin todennäköisesti jatkuvan nopeana ja luovan yrityksille uusia mahdollisuuksia, joiden hyödyntämistä lainsäädännön tulisi tukea. Yksi digitalisaation etenemistä koskeva selvityksessä esillä ollut muutosehdotus koski osakeyhtiölain säännöksiä yhtiökokouksista. Selvityksen lopputuloksen mukaan osakeyhtiölaissa ehdotettiin säädettävän täysin virtuaalisesta yhtiökokouksen järjestämisestä ilman perinteistä fyysistä kokouspaikkaa. Toinen yhtiökokouksiin liittyvä digitalisaatiotauksainen ehdotus oli osakeyhtiölain säännösten muuttaminen korvaamalla kirjallisen kokouskutsun vaatimus henkilökohtaisen kokouskutsun vaatimuksella.

Elokuussa 2020 julkaistusta selvityksestä järjestettiin lausuntopalvelussa avoin lausunto kierros syksyllä 2020. Alla on koottu lyhyesti yhteen saatu palaute etäkokousten sallimisesta ja etäkokousten sääntelyn periaatteista.

Etäkokousten salliminen. OYL:n muutostarpeet -selvityksessä ehdotettiin, että osakeyhtiölaissa tulisi säätää mahdollisuudesta järjestää sellainen täysin virtuaalinen yhtiökokous ilman perinteistä fyysistä kokouspaikkaa, jossa osakkaiden käytettävissä on samat oikeudet kuin perinteisessä yhtiökokouksessa (OYL 5:16). Lähes kaikki lausunnonantajista kannattavat ehdotusta. Ehdotusta kannattavat olivat yhtiöitä tai muita yhteisöjä ja konsultteja edustavat tahot, finanssialan toimijat, toinen palkansaajajärjestöistä, enemmistö ministeriöistä, viranomaisista ja professoreista sekä muut palveluntarjoajat. Mahdollisuutta osallistua etäkokoukseen myös kokouspaikalla voimassa olevaa lakia vastaavasti kannatti lisäksi yksi ministeriöistä, ympäristöjärjestö, kiinteistöalan järjestö¹⁶ sekä yksi finanssialan toimijoista. Osa lausunnonantajista eivät ole ehdotuksesta kuitenkaan samaa tai eri mieltä. Ehdotusta vastustaa ainoastaan yksi palkansaajajärjestöistä.

Ehdotusta puoltavina argumentteina esitettiin mm. päätöksenteon ja kokousjärjestelyiden tehostaminen, väliaikaisesta laista (677/2020) johtuvat tutkimusten mukaiset positiiviset kokemukset, mahdollisuus edistää osakkeenomistajien oikeuksien käyttämistä, suomalaisten yhtiöiden houkuttelevuus kansainvälisten sijoittajien keskuudessa ja edellytysten luominen kotimaisille teknologisille innovaatioille yhtiökokoustekniikan kehittämisen osalta. Palautteissa tuotiin esiin myös se, että sääntely ei saisi olla teknisen kehityksen ja yhtiöiden käytännön tarpeiden esteenä suomalaisten yhtiöiden kilpailukyvyyn ja omistamisen sujuvuuden edistämiseksi. Toisaalta tuotiin esiin mahdollisena haasteena osakkeenomistajien ja yritysten tietoteknisten valmiuksien heikko taso niin resurssien kuin osaamisenkin osalta. Hybridimallia¹⁷ kannattavat perustelivat näkemyksiään mm. tärkeydellä kansalaisyhteiskunnan ja pienosakkaiden näkökulmasta olla rajoittamatta osakkeenomistajan oikeutta osallistua fyysiseen kokoukseen. Varauksellisesti asiaan suhtautuvat nostivat esiin päätöksenteon pätemättömyyden tilanteessa, jossa yhtiöstä riippumattomien teknisten ongelmien vuoksi merkittävä osa osakkeenomistajista ei pystyisi osallistumaan yhtiökokoukseen joko lainkaan tai joidenkin kohtien osalta. Lisäksi tuotiin esiin yhtiökokouksen rooli mahdollisuutena tavata yhtiön johtoa ja muita osakkeenomistajia. Esiin tuotiin myös tärkeänä pidetty mahdollisuus osallistua kokoukseen kirjallisesti ennen kokousta olematta kokouksessa paikalla.

16 Ei suoraan mainitse hybridimallia, mutta ehdottaa minimikokoonpanolla pidettävää yhtiökokousta, jonka osallistujajoukkoja rajattaisiin etäosallistumisen keinoin joka on tässä tulkittu hybridimallia kannattavaksi näkökannaksi. OYL:n muutostarpeet -selvityksessä hybridikokous määriteltiin fyysisen kokouspaikan ja etäosallistumisen yhdistelmäksi ilman, että hybridikokoukseen etäosallistumisen sisältöä määritettiin tarkemmin.

17 OYL:n muutostarpeet -selvityksessä hybridikokous määriteltiin fyysisen kokouspaikan ja etäosallistumisen yhdistelmäksi ilman, että hybridikokoukseen etäosallistumisen sisältöä määritettiin tarkemmin.

Etäkokousten sääntelyn periaatteet. OYL:n muutostarpeet -selvityksessä hahmoteltiin täysin virtuaalisen yhtiökokouksen sääntelyn keskeisiä periaatteita. Lausunnonantajia pyydettiin mainitsemaan tärkeimmät periaatteet täysin virtuaaliselle yhtiökokoukselle. Lausuntojen perusteella periaatteet olisivat seuraavat:

- i. täysin virtuaalinen yhtiökokous on mahdollinen kaikille osakeyhtiöille
- ii. täysin virtuaalisen yhtiökokouksen pitäminen edellyttää nimenomaista yhtiöjärjestyksen määräystä
- iii. hallitus päättää täysin virtuaalisen yhtiökokouksen järjestämisestä kutsuesaan yhtiökokousta koolle, jollei yhtiöjärjestyksessä velvoiteta täysin virtuaalisen kokouksen järjestämiseen
- iv. täysin virtuaalisen kokouksen järjestäminen ja riittävät osallistumisohjeet tulee esittää selkeästi kokouskutsussa
- v. osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus on voitava selvittää tavallisessa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla
- vi. osakkeenomistajalla on oltava tavallista yhtiökokousta vastaava reaaliaikainen mahdollisuus esittää kysymyksiä, käyttää puheenvuoroja, tehdä ehdotuksia sekä äänestää
- vii. yhtiökokousasiakirjat on pidettävä esillä yhtiön internetsivuilla tai virtuaalissa yhtiökokouksessa käytettävällä alustalla
- viii. mahdollisena vähemmistönsuojaelementtinä olisi harkittava, tulisiko osakkeenomistajien vähemmistölle (esimerkiksi 1/10 kaikista osakkeista) antaa oikeus vaatia fyysisen yhtiökokouksen järjestämistä.

Periaatteiden osalta todettiin, että käytännössä toimivan vuorovaikutteisen osallistumisen mahdollistava ohjelmisto tai alusta on erittäin olennainen, jotta osakkeenomistajien oikeudet ja mahdollisuudet osallistua keskusteluun säilyvät eikä virtuaalisuus passivoisi osakkeenomistajia. Muita asioita, joista palautteenantajilla oli eri näkemyksiä, liittyi virtuaaliseen yhtiökokoukseen siirtymistä koskevaan päätöksentekoon (esim. yhtiöjärjestyksessä määrätyn perusteella vai hallituksen päätöksellä) ja siihen, miten päätöksenteko asiasta tulisi järjestää (esim. määrävähemmistövaatimus).

Erytystä huomiota tulisi kiinnittää osallistujien tunnistamiseen, valtakirjojen todentamiseen sekä ennakkoäänestyksen ja kokouksessa tapahtuvan äänestämisen yhteensovittamiseen sekä ulkomaisten hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuteen. Väliaikaisen lainsäädännön mahdollistama kokousmenettely ilman reaaliaikaista mahdollisuutta puhe-, kysely- ja äänioikeuden käyttöön ei pysyvässäkään lainsäädännössä tulisi poissulkea.

2.3 Osakeyhtiölaki, väliaikainen laki ja yhtiökäytäntö

2.3.1 Osakeyhtiölaki

Yhtiökokouksen paikka ja osallistumistapa. OYL 5:16.1 §:n mukaan yhtiön on aina järjestettävä perinteinen fyysiseen osallistumiseen perustuva yhtiökokous yleensä yhtiön kotipaikassa, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisesta paikkakunnasta. Kokous voidaan erittäin painavista syistä pitää muullakin paikkakunnalla.

OYL 5:16.2 § mahdollistaa yhtiökokoukseen osallistumisen postin tai teknisen apuvälineen avulla vaihtoehtoisena osallistumistapana ennen fyysistä kokousta tai sen aikana. Käytännössä yleensä yhtiön hallitus päättää etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisesta. Tiedossa ei ole yleisesti käytössä olevia etäosallistumismahdollisuuden tarjoavia yhtiöjärjestysmääräyksiä. Etäosallistuminen voi tarkoittaa esimerkiksi ennakkoäänestämistä tietoliikenneyhteyden (esimerkiksi sähköposti tai äänestysjärjestelmä) tai postin välityksellä tai reaaliaikaista äänioikeutta ja muuta osallistumista yhtiökokoukseen esimerkiksi tietoliikenneyhteyden tai puhelun avulla.

OYL 5:16.2 §:n mukaan teknisen apuvälineen käytön edellytyksenä on ainoastaan, että osallistumisoikeus ja äänentaskennan oikeellisuus voidaan selvittää tavallisessa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. OYL:ssa ei ole määritelty sitä, mitä oikeuksia etäosallistujalla on vähintään oltava. Tätä ei ole pidetty välttämättömänä, koska OYL:n mukaan osakkaalle on aina tarjottava myös perinteiseen fyysiseen osallistumiseen perustuva vaihtoehto. Käytännössä osakkaan voitaneen katsoa osallistuvan yhtiökokoukseen etänä vain, jos hänellä on ainakin oikeus äänestää ennen yhtiökokousta tai sen aikana. Osakeyhtiölain esitöiden mukaan puheoikeuksien rajoittamista ei ole pidetty ongelmallisena, koska osakkeenomistajan osallistumistavan valinta on ollut tietoinen.¹⁸ OYL 5:16:n säännös ei kuitenkaan estä puhe- ja kyselyoikeuden tarjoamista etäosallistujalle ennen kokousta tai kokouksen aikana.

Käytännössä yhtiöt ovat tarjonneet osakkeenomistajille myös pelkkää etäkatselu-oikeutta verkon kautta, ilman ääni- ja puheoikeutta tai vain rajoitetulla puheoikeudella (esim. voi esittää kysymyksiä ennen kokousta, mutta yhtiökokouksen aikana ei voi tehdä lisäkysymyksiä eikä osallistua keskusteluun). Lisäksi väliaikaisten lakien voimassaoloaikana osa pörssi- ja FN-yhtiöistä toteutti ennen tai jälkeen yhtiökokouksen keskustelutilaisuuden, johon osallistuvilla osakkailla oli käytännössä pitkälti perinteistä yhtiökokousta vastaavat mahdollisuudet tehdä kysymyksiä yhtiön johdolle ja osallistua keskusteluun (mutta ei

¹⁸ HE 109/2005 vp s. 71.

kuitenkaan oikeutta päätösehdotusten tekemiseen yhtiökokoukselle)¹⁹. Selvyyden vuoksi useiden yhtiöiden yhtiökokouksutsuissa ja kokouksissa on väliaikaisten lakien voimassaoloaikana todettu, että pelkkää etäkatselu-oikeutta ja osallistumista erilliseen keskustelutilaisuuteen ei pidetä OYL:ssa tarkoitettuna yhtiökokousohallistumisena. Tällaiset verkon kautta järjestettävät tapaamiset ovat yleistyneet koronapandemian aikana ja väliaikaisten lakien perusteella järjestettyjen kokousten yhteydessä.

OYL 5:16.1-2 §:n nojalla järjestettyä fyysisen kokouksen ja etäosallistumisen yhdistelmää kutsutaan tässä esityksessä hybridikokoukseksi, jos myös etäosallistujalla on täysimääräiset oikeudet. OYL:n perusteella yhtiökokoukselle kuuluvista asioista voidaan päättää kokonaan etänä (eriaikaan tai samaan aikaan päätöksentekoon osallistuen) vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella (OYL 5:15 §).²⁰

Säännökset yhtiökokousohallistumisesta teknisen apuvälineen avulla lisättiin aiempaan osakeyhtiölakiin (734/1978, VOYL, 9:4.2 §) vuonna 2001. Tarkoituksena oli mahdollistaa teknisten apuvälineiden käyttäminen sekä ulkomaalaisten osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuksien parantaminen. Säännöksellä haluttiin sallia toiselta paikkakunnalta tapahtuva yhtiökokousohallistuminen reaaliaikaista kuva- ja ääniyhteyttä hyödyntäen. Lisäksi haluttiin varmistua siitä, että yhtiökokouksissa noudatettu käytäntö, jossa osa kokousväestä osallistuu kokoukseen saman rakennuksen toisesta salista kuva- ja ääniyhteyden avulla, olisi lainmukainen. Myös yhtiökokouksen järjestäminen tietoliikenneyhteyden, esimerkiksi internetin välityksellä, haluttiin tehdä mahdolliseksi.²¹

Koska etäosallistumisen salliminen ei vähentänyt osakkeenomistajien mahdollisuutta osallistua fyysiseen yhtiökokoukseen henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä, etäosallistumisen käytön nähtiin lähinnä parantavan osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuksia. Laissa ei esimerkiksi edellytetty, että yhtiökokoukseen etäosallistuva osakkeenomistaja olisi aina samassa asemassa fyysiseen kokoukseen osallistuvan osakkeenomistajan kanssa. Siten etäosallistuvat osakkeenomistajat saattoivat käyttää äänioikeuttaan ilman mahdollisuutta puheoikeuden käyttämiseen miltei tai joiltakin osin. Kyseisen sääntelyratkaisun taustalla on todennäköisesti vaikuttanut myös se, että tuolloin vuosituhanen alussa on ollut saatavilla erittäin rajallisesti täysimääräisen etäosallistumisen mahdollistavia

19 Ainakin osassa näistä yhtiöistä ennakkokyselyoikeus oli kokouskutsussa määritelty muuksi kuin OYL 5:25 §:ssä tarkoitetuksi kyselyoikeudeksi. Tähän perustuen kutsussa on voitu todeta, että yhtiön hallitus vastaa kysymyksiin mahdollisuuksien mukaan vastaamaan kysymyksiin.

20 Väliaikaisten lakien perusteella pörssi- ja FN-yhtiöt voivat järjestää hallituksen päätöksellä yhtiökokouksen kokonaan etänä toukokuun 2020 ja kesäkuun lopun 2022 välillä. Käytännössä väliaikaisen lain mukaiset kokouksiin on voinut osallistua ennen kokousta etänä.

21 HE 186/2000 vp, s. 8.

palveluita, eikä ylipäättänsä tietoliikenneyhteyden välityksellä tapahtuva etaosallistuminen kokouksiin ole ollut tavanomaista.

Voimassa oleva OYL 5:16.2 § vastaa pääosin aiempaa osakeyhtiölakia (VOYL). VOYL:iin verrattuna voimassaolevaa OYL:ia on täydennetty siten, että esimerkiksi teknisen apuvälineen käytöstä voidaan määrätä myös yhtiöjärjestyksessä. Vuonna 2009 momenttia muutettiin osakkeenomistajien oikeuksia koskevan direktiivin täytäntöön panemiseksi siten, että kutsussa on mainittava etaosallistumismahdollisuuden käyttämisen edellytykset ja lisättiin selventävä maininta postitse tapahtuvasta osallistumisesta.

Käytännössä osakeyhtiöt, mukaan lukien pörssi- ja FN-yhtiöt, eivät tarjonneet äänioikeuden sisältävää OYL 5:16.2 §:n mukaista etaosallistumismahdollisuutta ennen vuotta 2020²². Toisaalta suuressa osassa suppean osakaskunnan yhtiöitä on tavallista, että yhtiökokoukselle kuuluvia asioita päätetään ilman fyysistä kokousta esimerkiksi siten, että pöytäkirjamuotoon kirjattuja päätöksiä allekirjoitetaan tai hyväksytään sähköpostilla. Käytännössä viimeksi mainittua päätöksentapaa voidaan käyttää suurimmassa osassa osakeyhtiöitä, joissa on vain muutama osakas (yli 60 %:ssa perustettavista osakeyhtiöistä on enintään kaksi osakasta tai joissa osakas käyttää muiden äänivaltaa osakassopimuksen perusteella)²³.

OYL 5:16.2 §:n perusteella yhtiö voi tarjota myös ennakkoäänestysmahdollisuuden perinteisessä fyysisesti läsnä ollen pidettävässä yhtiökokouksessa. Käytännössä ennakkoäänestysvaihtoehtoa ei ole tarjottu eikä käytetty laajasti ennen koronapandemiaa. Ennakkoäänestysmahdollisuus ei estä ennalta äänestänyttä osakkeenomistajaa osallistumista perinteiseen fyysiseen kokoukseen ja muuttamasta ääntään yhtiökokouksessa, mihin OYL:n mukaisen etaosallistumismahdollisuuden tarjoavan yhtiön tulisi varautua ja mikä voi vaikeuttaa äänestysten toteuttamista käytävästä äänestysjärjestelmästä riippuen.²⁴

OYL:n perusteella kaikkia päätösehdotuksia, mukaan lukien ennakkoäänestyksen pohjaehdotus, voidaan muuttaa yhtiökokouksessa. Tämä voi johtaa siihen, että ennakkoääniä ei

22 Muutama pörssi-yhtiö on aiemmin tarjonnut ennakkoäänestysmahdollisuuden.

23 Tieto Patentti- ja rekisterihallituksesta.

24 Jos ennakkoäänestykseen ja kokouksen aikaiseen äänestykseen käytetään eri järjestelmiä, tästä voi aiheutua lisätyötä ja virhemahdollisuuksia ääntenlaskennassa sen varmistamiseksi, että ennakkoäänien muutokset on otettu huomioon ja kahteen kertaan äänestäminen on estetty. Jos ennakko- ja läsnä-äänestykseen käytetään samaa järjestelmää, edellä mainitut tarkistukset voidaan tehdä hyvinkin nopeasti koneellisesti. Suomen Euroclearin mukaan se on varautunut ennakkoon äänestäneiden kokousosallistumiseen ja äänestämiseen myös siinä tapauksessa, että kokouspaikalla äänestämiseen käytetään paperisia äänestyslippuja.

voida ottaa huomioon äänestyksessä ja osakkeenomistajan asiamiehellä ei ole uuteen tai muutettuun päätösehdotukseen soveltuvia äänestysohjeita.

Käytännössä yhtiöt ovat yleensä saattaneet osakkeenomistajiensa tietoon kokouksessa päätettäviä asioita koskevat hallituksen päätösehdotukset vasta kokouskutsussa. Toisaalta osa pörssiyhtiöistä on julkistanut esimerkiksi osinkoehdotuksen ja nimityskomitean ehdotuksen hallituksen kokoonpanoksi ennen kokouskutsun toimittamista. Tällöin osakkeenomistajilla on voinut ollut mahdollisuus ehdottaa näihin päätösehdotuksiin liittyviä asioita yhtiökokouksen asialistalle.²⁵ Käytännössä yhtiöt voisivat OYL:nkin perusteella tarjota osakkeenomistajilleen pitkälti väliaikaisen lain 2 §:ssä säädettyä vastaavat ennakkovaikutusmahdollisuudet, jotka esitellään jäljempänä.

OYL 5:16.2 §:n perusteella yhtiö voi tarjota myös mahdollisuuden tehdä kysymyksiä ja vastaehdotuksia ennen yhtiökokousta, mitä mahdollisuuksia yhtiöt eivät tiettävästi ole ainakaan laajemmin tarjonneet ennen väliaikaista lakia. Tekniikka ja kokouspalvelut mahdollistaisivat myös sen, että perinteisen yhtiökokouksen asioiden käsittelyn yleensä avavat hallituksen puheenjohtajan ja/tai toimitusjohtajan katsaukset ja mahdollinen muu yhtiön toiminnan esittely tallennettaisiin ennen kokousta ja tallenteet saatettaisiin osakkeenomistajien nähtäväksi ennen kokousta, esimerkiksi kokouskutsun toimittamisen jälkeen ja ennen ennakoäänestysajan päättymistä. Lisäksi yhtiökokousaineiston ja mainittujen katsausten perusteella voidaan järjestää osakkeenomistajille ennen kokoustakin keskustelutilaisuus yhtiön johdon kanssa (mahdollisuus lisä- ja jatkokysymyksiin). Voimassa olevan lain sekä käytettävissä olevan tekniikan ja palveluiden perusteella onkin jo nyt mahdollista kehittää yhtiökokousmenettelyä siihen suuntaan, että erityistilanteita lukuun ottamatta kokoushetkellä yleensä riittäisi ennakoäänestysajan jälkeen annettujen loppujen äänten laskeminen ja päätösten toteaminen.

Kokouskutsu ja muut kokoukseen osallistumista koskevat tiedot. Yhtiökokouskutsussa on aina mainittava yhtiön nimi, kokousaika ja -paikka ja kokouksessa käsiteltävät asiat (OYL 5:18.1 §). Lisäksi kutsussa on mainittava mm. mahdollisesta ennakoilmoittautumisesta (5:7 §) sekä etäosallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä ja mahdollisista puhevallan rajoituksista (5:16.2 §).

Ennakoilmoittautumisen osalta kutsussa on mainittava ilmoittautumisen määräaika ja pörssiyhtiössä useita asiamiehiä käytettäessä näiden edustamat osakkeet. Käytännössä ennakoilmoittautumisen osalta kutsussa ilmoitetaan yleensä määröpäivän lisäksi tarkka kellonaika ja tapa, jolla ennakoilmoittautuminen on tehtävä. OYL:ssa ei säädetä siitä,

---

²⁵ Pörssiyhtiöiden yhtiökokousten päätösehdotuksia koskevia kysymyksiä käsitellään myös Arvopaperimarkkinayhdistyksen Hallinnointikoodin (2020) suosituksissa 1 ja 2.

miten ilmoittautuminen on tehtävä ja miten ilmoittautumistapoja voidaan rajata siten, että ilmoittautuminen on edelleen kaikille osakkeenomistajille helppoa ja rajaukset ovat yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisia.²⁶

OYL:ssa ei ole säädetty siitä, voiko ennakoilmoittautumisvaatimuksen yhteydessä edellyttää myös osallistumistavan – paikalla tai etänä – ilmoittamista ja voiko osallistumistavan ilmoittaminen rajoittaa osakkeenomistajan oikeutta vaihtaa osallistumistapaa ennen kokousta tai sen aikana. Tietävästi näistä kysymyksistä ei ole ainakaan yleistynyttä yhtenäistä yhtiökäytäntöä. Käytännössä etäyhteyden saaminen edellyttää yleensä yhtiön toimesta osallistuvalla osakkeenomistajalle (tai tämän edustajalle) lähetettävää linkkiä tai käyttäjätunnuksia, jotka voidaan toimittaa hyvissä ajoin ennen kokouksen alkua. Tämän vuoksi etäosallistumismahdollisuuden tarjoavat yhtiöt pyytävät osakkeenomistajia etukäteen ilmoittamaan osallistumisvaihtoehdon käyttämisestä ja linkin tai käyttäjätunnusten lähettämiseen tarvittavista yhteystiedoista. Kokoukseen osallistuvien sähköisten yhteystietojen kerääminen on voinut olla tarpeen myös sitä varten, että kokouksen keskeyttämisestä etäyhteyden häiriön vuoksi ja kokouksen jatkamisesta häiriön korjaamisen jälkeen voidaan ilmoittaa nopeasti osallistumaan oikeutetuille osakkeenomistajille.

Etäosallistumismahdollisuuden osalta kutsussa on mainittava tällaisesta osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, siihen liittyvistä osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä (5:16.2 §). Laista ja sen esitöistä (HE 52/2009 vp) ei tarkemmin käy ilmi, mitä etäosallistumisen edellytyksillä tarkoitetaan, mikä on johdonmukaista tämän vaihtoehdoisen osallistumuksen sääntelyn taustalla olevat periaatteet huomioon ottaen (yhtiön harkinnassa etäosallistumisvaihtoehtojen määrän vuoksi ja koska osakas voi aina tulla paikalle kokoukseen). Käytännössä yhtiön hallituksen on kutsuun sisällytettävän ohjeistuksen laatimisessa otettava huomioon ainakin se, että osakkeenomistajat käyttävä yhtiön ylintä päätösvaltaa yhtiökokouksessa ja se, että myös yhtiökokouksen järjestämiseen sovelletaan johdon huolellisuus- ja lojaliteettiperiaatetta ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuusperiaatetta. Kirjallisuudessa suositellaan etäosallistumisen edellytysten mahdollisimman tarkkaa esittelyä kutsussa, jotta osakkeenomistajien osallistuminen olisi mahdollisimman helppoa.²⁷

Pörssiyhtiöitä koskevan osakkeenomistajien oikeudet –direktiivin mukaan yhtiökokouskutsussa on esitettävä selkeä ja tarkka kuvaus menettelyistä, joita osakkeenomistajien on

²⁶ Ks. esim. Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, s. 304.

²⁷ Esim. Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, s. 349. Toisaalta laissa, esitöissä ja kirjallisuudessa ei ole käsitelty sitä, missä tilanteissa ohjeiden virhe tai puutteellisuus voisi olla kokouksen päätösten pätemättömyysperuste.

noudatettava voidakseen osallistua yhtiökokoukseen ja äänestää siinä. Näihin sisältyvät tiedot mm. menettelyistä äänestettäessä kirjeitse tai sähköisesti silloin, kun tällaista äänestystä käytetään (5.3 artiklan b alakohta ja sen iii kohta). Ainakin pörssiyhtiöiden osalta etäosallistumisen edellytykset –vaatimuksen tulkinnassa sovelletaan direktiivistä ilmeneviä nimenomaisia riittävän selkeyden ja tarkkuuden vaatimuksia, joiden voidaan katsoa perustuvan myös edellä mainittuihin OYL:n yleisiin periaatteisiin kaikkien osakeyhtiöiden osalta.

Pörssiyhtiön kutsussa on OYL:n perusteella²⁸ lisäksi mainittava mm. asiamiehen käytön edellytykset (5:8 §), osakkeenomistajan kyselyoikeus (5:25 §) ja yhtiön verkkosivut, joilla kokoustiedot ovat saatavilla (5:18.3 §). Lain esitöiden mukaan asiamiehen käyttämisen osalta riittää, että kutsussa mainitaan osakkeenomistajan oikeus käyttää asiamiestä ja siitä, miten valtuutus voidaan ilmoittaa yhtiölle. Esitöiden mukaan kyselyoikeuden osalta riittää, että kutsussa mainitaan jokaisen osakkeenomistajan kyselyoikeudesta yhtiökokouksessa ja mahdollisesta sitä täydentävästä yhtiökäytännöstä. Verkkosivun ilmoittamista koskevaa säännöksen tausta-ajatus on, että kokouskutsu sisältää sellaisen direktiivin vaatimusten mukaisen riittävän ja tiiviin perusohjeistuksen, jonka avulla osakkeenomistaja voi itse ryhtyä kokoukseen osallistumisen ja äänivallan käyttämisen edellyttämiin toimiin. Yksityiskohtien osalta kutsussa voidaan esimerkiksi viitata yhtiön internetsivuilla tai omaisuudenhoitajalta saatavissa oleviin tietoihin. Tällaisia yksityiskohtia voivat olla esimerkiksi yhteystiedot, malliasiakirjat, lain sisällön tarkempi selostaminen sekä erilaiset käytännön ohjeet (HE 52/2009, s. 34)²⁹.

Laissa ja muissa oikeuslähteissä ei käsitellä sitä, missä määrin osallistumisohjeita voi täydentää kutsun toimittamisen jälkeen niin, että ei vaikuta päätösten pätevyYTEEN. Käytännössä osakkeenomistajan oikeuksien käyttämisen kannalta olennaisinta on, että hän saa kokouskutsun toimittamisen määräajassa tietää kokouksen ajankohdan, kokouspaikan, asialistan ja tiedon mahdollisesta etäosallistumisvaihtoehdosta sekä laissa säädetyssä määräajassa ne päätösehdotukset, jotka on lain mukaan ilmoitettava etukäteen, jotta hänellä on riittävästi aikaa päättää osallistumisesta ja hoitaa osallistumisjärjestelyt. Yksityiskohtaisten etäosallistumisohjeiden täydentäminen myöhemmin ennen yhtiökokousta tai ennakoäänestysajan päättymistä ei vaikuttane päätösten pätevyYTEEN, jos osakkeenomistajille jää käytännössä riittävä aika etäosallistumisen edellytysten täyttämiseen (esim. tarvittavan sovelluksen lataamiseen ja mahdollisesti tarvittavien oman laitteistonsa ohjelmistopäivitysten toteuttamiseen). Tällaista tulkintaa tukee myös yhtiökokouskutsun toimittamisen viivästymistä koskeva oikeuskäytäntö.

28 Pörssiyhtiön kokouskutsua koskevat myös arvopaperimarkkinalain sääntely, suositukset ja mallit. AML 8:4.1 §:ssä säädetään pörssiyhtiön mahdollisesti laatiman valtakirjamallin saatavilla pitämisestä (vaatimus perustuu avoimuusdirektiiviin 2004/109/EY). Kokouskutsuun liittyvät myös listayhtiöiden hallinnointikoodin suositukset 1 ja 2.

29 Esitys 52/2009 vp koski tältäkin osin Osakkaan oikeudet –direktiivin täytäntöönpanoa.

Yhtiökokoukseen osallistuva osakkeenomistaja. Etäosallistuttaessa osakkeenomistajien tunnistaminen ja äänenlaskennan oikeellisuus on voitava varmistaa yhtä luotettavasti kuin perinteisessä fyysisessä yhtiökokouksessa. Täydellistä virheettömyyttä ei siten edellytetty. Lain sanamuoto jättää tilaa tulkinnalle ja kokoukikäytäntöjen kehittymiselle. Tarkoituksena ei ole asettaa etäosallistumiselle perinteistä yhtiökokousoosallistumista ankarampia vaatimuksia. Käytännössä etäosallistujien tunnistaminen voi tapahtua esimerkiksi pörssi- ja FN-yhtiöissä koti- ja ulkomaisen vahvan tunnistamisen avulla (esim. pankkien tarjoama tunnistus), pyytämällä osakkeenomistajan passikopiota ja/tai muita tietoja (esimerkiksi osallistujaksi ilmoittautuvan edustaman oikeushenkilön rekisteriote). Muissa yhtiöissä tunnistamiseksi saattaa riittää osallistumisvälineen tai sen käyttäjätunnusten lähettäminen osakkeenomistajien ilmoittamiin osoitteisiin (esim. sähköisen etäosallistumispalvelun käyttäjätunnusten lähettäminen sähköpostilla osakkeenomistajille tai äänestyslomakkeen lähettäminen postitse osakkeenomistajille).

Muiden kuin osakkeenomistajien osallistuminen yhtiökokoukseen. Osakeyhtiölain 5:10 §:n mukaan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenellä sekä toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä yhtiökokouksessa, jollei yhtiökokous yksittäistapauksessa päättä toisin. Tilintarkastajan läsnäolosta yhtiökokouksessa säädetään tilintarkastuslaissa (1141/2015, muutoksineen). Yhtiökokous voi sallia myös muiden henkilöiden läsnäolon yhtiökokouksessa.

Etäosallistusmahdollisuuksia hyödynnettäessä ja järjestettäessä yhtiökokous mahdollistaen etäosallistuminen esimerkiksi jonkun palveluntarjoajan kokousalustan kautta ääni- ja kuvayhteydellä tietokoneen tai älypuhelimien ruudulta ei yhtiö (tai tässä tapauksessa yhtiökokous) voi varmistua siitä, ketkä seuraavat yhtiökokousta etäyhteyden kautta joko yhdessä osakkeenomistajan kanssa tai erikseen. Voimassaolevan osakeyhtiölain esitöissä³⁰ on etäosallistusmahdollisuuden osalta todettukin, että etäosallistumista koskeva päätös sisältää yleensä päätöksen myös siitä, että ulkopuoliset voivat ainakin seurata kokouksen kulkua. Näin lienee ainakin silloin kun etäosallistuminen toteutetaan teknisellä apuvälineellä.

Väliaikaislakien voimassa olon aikana pörssi- ja FN-yhtiöillä on ollut erilaisia käytäntöjä sen osalta, kenellä on ollut mahdollisuus seurata yhtiökokousta teknisen apuvälineen avulla ja onko kokouksen seuraaminen edellyttänyt ennakoilmoittautumista, jonkinlaista tunnistautumista tai nimenomaista kirjautumista kokousalustalle. Toistaiseksi käytäntö näyttää olleen, että suorana nettiin striimattuja yhtiökokouksia, joita pääsee seuraamaan kuka tahansa, ei ole juurikaan järjestetty.

---

30 HE 109/2005, s. 69.

Käytännössä etäosallistumisen tarjoaminen tarkoittaa sen hyväksymistä, että myös muut kuin osakkeenomistajat voivat seurata kokouksen kulkua osakkeenomistajan mukana.³¹ Etäosallistumismahdollisuuden hallituksen päätöksellä tarjoavan yhtiön yhtiökokous ei voine kokouksen aikana päättää kieltää etäosallistumisen yhtiökokouksessa, johon tällaista mahdollisuutta on tarjottu.³²

Osakkeenomistajan puheoikeus ja siihen liittyvä kyselyoikeus yhtiökokouksessa ovat osakkeiden yhtiökokouksessa tuottamia hallinnointioikeuksia. Puheoikeuden perusteella osakas voi yhtiökokouksen aikana esittää kysymyksiä, pitää muita puheenvuoroja, vastata kysymyksiin sekä tehdä päätösehdotuksia yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista.

Osakkaan puheoikeudesta ei ole nimenomaista yleissäännöstä OYL:ssa. OYL:n esitöiden mukaan puheoikeus liittyy niin elimellisesti osallistumisoikeuteen, että aiemmasta laista poiketen sitä ei tarvitse erikseen mainita (HE109/2005 vp, s. 68). Puheoikeuden mainitsematta jättäminen on voinut olla tarkoituksenmukaista senkin vuoksi, että äänettömien osakkeiden ja vaihtoehtoisen etäosallistumisen sääntely mahdollistaa puheoikeuden rajoittamisen.

Osakkeenomistajan oikeudesta saada tietoja yhtiökokouksessa hallitukselta ja toimitusjohtajalta säädettiin ensimmäistä kertaa vuonna 1935 lisäämällä vuoden 1895 (2.5.1895) osakeyhtiölakiin 26 b §:n 2 momentti hallituksen velvollisuudesta antaa tietoja. Säännöksen esikuvana oli Ruotsin vuoden 1910 osakeyhtiölain 85 §:n 3 momentti. Tiedonsaantioikeutta perusteltiin sillä, etteivät kokouksessa esitettävät asiakirjat aina antaneet tietoa osakkaalle kaikista niistä seikoista, jotka olisivat tarpeen, jotta osakas voisi muodostaa käsityksensä yhtiön varojen arvosta ja todellisesta tilasta. Säännöksellä pyrittiin myös ehkäisemään hallituksen jäsenten väärinkäytöksiä näiden hankkiessa yhtiön osakkeita (Huttunen 1983 s. 128 ja NJA II 1910 n:o 14 s. 115).

---

31 HE 109/2005, s. 69.

32 Kirjallisuudessa Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, on puoltanut tulkintaa, jonka mukaan kieltävää päätöstä ei voisi tehdä samassa yhtiökokouksessa.

Osakkaan kyselyoikeudesta on nimenomainen säännös osakeyhtiölaissa (OYL 5:25 §).³³ Pörssiyhtiön osakkeenomistajan kyselyoikeuden vähimmäisisällöstä säädetään myös osakkeenomistajan oikeudet -direktiivin (2007/36/EY) 9 artiklassa.

Osakkeenomistajan yleinen puheoikeus perustuu osallistumisoikeuteen (OYL 5:1 ja 6 §) ja osakeyhtiölain yleisiin periaatteisiin, kuten yhdenvertaisuusperiaatteeseen, ja sen sisältö on muotoutunut kokouskäytännössä ja jossain määrin oikeuskirjallisuudessa. Tiedossa ei ole oikeuskäytäntöä, jossa yhtiökokouksen päätöksen moittimista tai OYL:n mukaista vahingonkorvausvastuuta koskeva KKO:n ratkaisu olisi perustunut puheoikeuden rajoittamiseen.

Oikeuskirjallisuuden mukaan osakkeenomistajan puheoikeus yhtiökokouksessa liittyy kiinteänä osana osakkeen tuottamiin oikeuksiin, vaikka puheoikeudesta ei kyselyoikeuden tavoin ole osakeyhtiölaissa nimenomaisia säännöksiä. Vakiintuneen kannan mukaan yhtiökokouksen puheenjohtajalla on ilman lain nimenomaista säännöstäkin velvollisuus varmistua osakkeenomistajien mahdollisuudesta käyttää puheoikeuttaan.³⁴ Voidaan myös katsoa, että kun osakkeenomistaja käyttää päätösvaltaansa osakeyhtiön asioissa osallistumalla yhtiökokoukseen, hänellä on oikeus tehdä siellä päätösehdotuksia. Tästä puolestaan on johdettu osakkeenomistajan oikeus puheenvuoroja käyttämällä perustella päätösehdotuksiaan³⁵.

Osakkeenomistajan puheoikeus yhtiökokouksessa on tarpeen yhtiön sisäisen vallanjaon toteutumiseksi ja äänioikeuden tehokkaan käytön mahdollistamiseksi. Käytännössä puheoikeuden toteutumisen kannalta on tarpeen, että kokoukseen osallistuvalla osakkaalla on yhtäältä oikeus saada muiden osakkaiden ja yhtiön johdon tietoon kokouksessa esittämänsä kysymykset ja saada niihin vastaukset ennen päätöksentekoa ja toisaalta läsnäolo-oikeuden perusteella oikeus myös kuulla tai saada muuten tietoonsa ennen päätöksen tekemistä kaikki muiden yhtiökokouksessa asiasta esittämä. Käytännössä tällainen puhe- ja läsnäolo-oikeus on aina vain perinteiseen yhtiökokoukseen henkilökohtaisesti tai

33 OYL 5:25 §: "Hallituksen ja toimitusjohtajan on yhtiökokouksessa osakkeenomistajan pyynnöstä annettava tarkempia tietoja seikoista, jotka voivat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Jos kokouksessa käsitellään tilinpäätöstä, velvollisuus koskee myös yhtiön taloudellista asemaa yleisemmin, mukaan lukien yhtiön suhde samaan konserniin kuuluvaan toiseen yhteisöön tai säätiöön. Tietoja ei kuitenkaan saa antaa, jos niiden antaminen tuottaisi yhtiölle olennaista haittaa.

Jos osakkeenomistajan kysymykseen voidaan vastata vain sellaisten tietojen perusteella, jotka eivät ole kokouksessa käytettävissä, vastaus on annettava kahden viikon kuluessa kirjallisesti. Vastaus on toimitettava kysymyksen esittäneelle osakkeenomistajalle ja muulle osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää."

34 Mähönen & Villa 2019 s. 250.

35 Kyläkallio, Irola, Kyläkallio 2017 s. 439.

asiamiehen välityksellä osallistuvilla osakkailla, jotka ovat läsnä samanaikaisesti samassa kokoustilassa. Etäosallistumisvälineet mahdollistavat puhe- ja läsnäolo-oikeuden rajoittamisen eri tavoin.

OYL 5:25 §:ään perustuva osakkaan kyselyoikeus koskee seikkoja, joilla voi olla vaikutusta kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Jos kokouksessa käsitellään tilinpäätöstä, velvollisuus koskee myös yhtiön taloudellista asemaa yleisemmin, mukaan lukien yhtiön suhde samaan konserniin kuuluvaan toiseen yhteisöön tai säätiöön. Osakeyhtiölain perusteluissa korostetaan, että tarkoituksena on sallia verrattain laaja kyselyoikeuden käyttö³⁶ ja että tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä voidaan esittää yleisemminkin yhtiön taloudellista asemaa koskevia kysymyksiä. Sen arviointi, että kuuluuko osakkeenomistajan esittämä kysymys OYL 5:25:n mukaisen kyselyoikeuden puitteisiin kuuluu kokouksen puheenjohtajalle ja viime kädessä hallitukselle.³⁷ Lisäksi vakiintuneen käytännön mukaan kokouksen puheenjohtajan tulee hyvän kokouskäytännön mukaisesti rajoittaa osakkeenomistajan puheoikeuden käyttöä, jos osakkeenomistaja esimerkiksi toistaa jatkuvasti jo ennen sanomaansa asiaa. Lisäksi puheoikeutta voidaan rajoittaa, jos osakkeenomistaja puhuu yhtiökokouksessa muista kuin käsiteltävään asiaan liittyvistä seikoista. Oikeuskirjallisuudessa esitetyn kannan mukaan kokouksen puheenjohtaja voi ääritapauksessa evätä osakkeenomistajan puheoikeuden koko kokouksen ajaksi, jos osakkeenomistaja on käyttänyt puheoikeuttansa väärin.³⁸

OYL:ssa ei säädetä puheoikeuden sisällöstä eikä siitä, miten puheoikeuden käyttöä johdetaan yhtiökokouksessa. Periaatteet, joilla puhetta yleensä yhtiökokouksessa johdetaan, ovat muotoutuneet käytännössä. On selvää, että useita kysymyksiä voidaan yhdistellä ja useisiin kysymyksiin voidaan vastata yhdellä kertaa. Voimassa olevan lain perusteella ei ole selvää eikä ole muodostunut yleisesti tiedossa olevaa käytäntöä sille, miten puheenvuoroja voi muuttaa ennen niiden saattamista muiden osakkeenomistajien tietoon kokouksessa, taikka siirtää kokouksen jälkeen vastattavaksi. Viimeksi sanotulla voi olla merkitystä erityisesti etäosallistujien puheoikeuden kannalta siinä tapauksessa, että kokouskutsussa ei ole mainittu mahdollisuudesta etäpuheenvuorojen muokkaamiseen, siirtämiseen kokouksen jälkeen vastattavaksi tai etäpuheoikeuden muusta rajoituksesta.³⁹

36 HE 109/2005 vp s. 76.

37 Huttunen 1984 s. 136.

38 Kyläkallio, Irola, Kyläkallio 2017 s. 439)

39 Osakkeenomistajan oikeudet -direktiivin mukaan jäsenvaltio voi sallia vastausten yhdistelemisen pörssiyhtiössä. OYL:ia tulkitaan niin, että useisiin kysymyksiin voidaan vastata yhdellä kertaa kaikissa osakeyhtiöissä.

Hyvän yhtiökokouskäytännön määrittelyä tältä osin ei ole pidetty välttämättömänä, koska etäosallistuminen on ollut jokaisen osakkeenomistajan itse valitsema vaihtoehtoinen osallistumismuoto OYL:n mukaan. Toisaalta yleisesti hyväksyttävänä pidettävän käytännön puuttuminen voi rajoittaa yhtiöiden halukkuutta tarjota etäosallistuville osakkeenomistajilleen kokouksen aikana käytettävää puheoikeutta. Etäosallistujan puheoikeuden rajoittamista ja sen vaikutuksia käsitellään jäljempänä yhtiökokouksen puheenjohtaja- ja päätösten moittiminen -kohdissa.

OYL 5:25 §:n kyselyoikeus on ainoa osakeyhtiölakiin perustuva osakkaan mahdollisuus esittää kysymyksiä yhtiön johdolle ja saada tietoa yhtiön johdon jäseniltä yhtiön asioista. Toisaalta pörssiyhtiöllä ja FN-yhtiöllä on arvopaperimarkkinalainsäädännön perusteella jatkuva ja säännöllinen tiedonantovelvollisuus arvopaperinsa arvoon vaikuttavista tiedoista ja tällä perusteella pörssi- ja FN -yhtiön on julkistettava tällaiset tiedot arvopaperimarkkinalainsäädännön mukaisesti (huomioiden mahdollisuudet sisäpiiritiedon julkistamisen lykkäämiseen markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (EU/596/2014, MAR) mahdollistamalla tavalla). Viimeksi mainitusta syystä pörssiyhtiön ja FN-yhtiön yhtiökokouksessa tulee vain poikkeuksellisesti sellaista uutta tai aiemmin julkistamatonta yhtiön osakkeen arvoon vaikuttavaa tietoa, joka tulisi tiedottaa säänneltynä tietona (jos tällaista tietoa tulisi, yhtiökokous tai kaupankäynti pitäisi periaatteessa keskeyttää pörssitiedottamisen ajaksi).

Kyselyoikeus on jokaisella yhtiökokouksessa läsnä olevalla osakkeenomistajalla riippumatta osakeomistuksen suuruudesta.

OYL:n perusteella hallitus voi vastata myös ennalta tai kokouksen aikana etänä esitettyihin kysymyksiin ja ennakkokysymykset voidaan sallia myös osana 5:16.2 §:ssä tarkoitettua ennako-etäosallistumista. OYL:n perusteella yhtiö voisi sallia laajemminkin osakkeenomistajien puheoikeuden käyttämisen myös ennen kokousta (esim. osakkeenomistajien ennen kokousta toimittamat puheenvuorot tuotaisiin yhtiökokouksen tietoon yhtiön toimesta) ja osana edellä mainittua ennako-etäosallistumista, mutta näin ei käytännössä toimita ainakaan osakaskunnaltaan suuremmissa yhtiöissä.

Kyselyoikeus on myös äänivallattoman osakkeen omistajalla, ellei näiden osakkeiden omistajien oikeutta osallistua yhtiökokoukseen tai kyselyoikeutta nimenomaisesti ole rajoitettu yhtiöjärjestyksessä. Osakeyhtiölain esitöistä saa käsityksen, että äänioikeudettomien osakkeiden kohdalla kyselyoikeutta koskeva sääntely on tahdonvaltaista: "Jos kokonaan tai osittain äänivallattoman osakkeen halutaan muilta oikeuksiltaan poikkeavan äänivaltaisista osakkeista, siitä on määrättävä nimenomaisesti yhtiöjärjestyksessä. Tällaisen osakkeen omistajalla on esimerkiksi täysi oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä muita osakkeenomistajan oikeuksia kuin äänioikeutta, jos yhtiöjärjestyksessä ei muuta määrätä" ja "muiden oikeuksien kuin äänioikeuden rajoittaminen

yhtiöjärjestyksessä voi tapahtua samoilla edellytyksillä kuin osakeoikeuksien rajoittaminen yleensäkin” (HE 109/2005 vp s. 52), vaikkakin kyselyoikeutta koskeva säännös on kirjoitettu indisposiiviseen muotoon. Tosin osakkeenomistajan oikeudet -direktiivin (2007/36/EY) 9 artiklan 1. kohdan mukaan jokaisella osakkeenomistajalla on oltava oikeus esittää kysymyksiä yhtiökokouksen asialistalla olevista asioista.

Oikeus saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Yhtiön jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus saada osakeyhtiölain mukaan yhtiökokoukselle kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun⁴⁰. Kyseessä on vähemmistösuojasäännös, josta ei voi poiketa osakkeenomistajan vahingoksi yhtiöjärjestyksensä määräyksellä. Oikeus saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi ei koske hallintarekisteröityjä osakkeenomistajia. Arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 4 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan hallintarekisteröityjen osakkeiden tai muiden arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvo-osuuksien nojalla ei voida käyttää muita omistajalle liikkeeseenlaskijaa kohtaan arvo-osuuden omistajana kuuluvia oikeuksia kuin oikeutta nostaa varoja, muuntaa tai vaihtaa arvo-osuus ja osallistua osake- tai muuhun arvo-osuusantiin.

Aloiteoikeuden aineellista sisältöä ja väärinkäyttöpotentiaalia rajoitetaan OYL 5:5:ssä siten, että asian on osakeyhtiölain nojalla kuuluttava yhtiökokouksen toimivaltaan. Esimerkiksi pörssiyhtiöissä osakkeenomistajien vaatimukset saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi ovat harvinaisia. Kansainvälisesti vertailtuna osakeyhtiölain mukainen oikeus saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi on laaja ja vähemmistöosakkeenomistajamyönteinen, mutta laajaa ehdotusenteko-oikeutta ei ole tietyvästi käytetty juurikaan väärin.

---

40 OYL 5:5 §: Osakkeenomistajalla on oikeus saada yhtiökokoukselle tämän lain nojalla kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun. Pörssiyhtiössä vaatimuksen katsotaan aina tulleen riittävän ajoissa, jos hallitukselle on ilmoitettu vaatimuksesta viimeistään neljä viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista. Pörssiyhtiöiden osalta kokouskutsuvaatimuksia on myös listayhtiöiden hallinnointikoodin 2. suosituksessa.

Äänioikeus. Osakeyhtiölaki lähtee siitä, että jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja siten oikeus äänestää yhtiökokouksessa (OYL 5:6 ja 12 §). Äänioikeudesta on kuitenkin lain tasolla määrätty poikettavaksi esteellisyytilanteissa.⁴¹

Yhteisomistuksessa olevan osakkeen osalta osakeyhtiölaissa säädetään, että kyseisen osakkeen omistajat voivat käyttää osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia, kuten äänioikeutta, vain yhteisen edustajan kautta. Yhtiökokous voi kuitenkin sallia yhteisomistajien henkilökohtaisen osallistumisen kokoukseen. Äänestettäessä heidän ääniään ei oteta huomioon elleivät yhteisomistajat ole yksimielisiä.⁴²

Nykyisessä osakeyhtiölaissa yhtiökokousta koskeva sääntely on pitkälti saman sisältöinen kuin jo aiemmassa osakeyhtiölaissa (734/1978, muutoksineen). Voimassa olevan lain lähtökohtana oli näkemys, että yhtiökokousmenettely oli toiminut edellisen osakeyhtiölain voimassaoloaikana kohtuullisen hyvin.⁴³

Nykyisessä osakeyhtiölaissa on äänioikeuden osalta säädetty äänimäärästä ja sen käyttämisestä, päätöksenteolle tarvittavista äänimääristä sekä siitä miten äänestystulokset on merkittävä yhtiökokouksen pöytäkirjaan. Varsinaisesta äänestysmenettelystä ei voimassa olevassa osakeyhtiölaissa ole määräyksiä. Väliaikainen laki (375/2021) ei myöskään sisällä varsinaisia menettelyllisiä säännöksiä äänestämisestä.

Listayhtiöiden hallinnointikoodi 2020:n mukaan pörssiyhtiön yhtiökokous on järjestettävä niin, että osakkeenomistajat voivat tehokkaasti käyttää omistajanoikeuksiaan. Yhtiökokous

41 OYL 5:14 §:n mukaan osakkeenomistaja tai hänen asiamiehensä ei saa äänestää asiassa, joka koskee kannetta osakkeenomistajaa itseään vastaan taikka tämän vapauttamista vahingonkorvausvelvollisuudesta tai muusta veloitteesta yhtiötä kohtaan. Osakkeenomistaja tai hänen asiamiehensä ei myöskään saa äänestää asiassa, joka koskee kannetta muuta henkilöä vastaan tai tämän vapauttamista veloitteesta, jos osakkeenomistajalla on asiassa odotettavissa olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa. Edellä olevaa ei kuitenkaan sovelleta tilanteessa, jossa kaikki olisivat esteellisiä.

Lisäksi pörssiyhtiön osalta on OYL:ssa on erityiset säännökset esteellisyydestä koskien lähipiiritransaktioita (OYL 5:14 a §). AML 17:1a §:n perusteella Finanssivalvonta voi lisäksi pykälästä ilmenevässä tilanteessa ja tavalla kieltää osakkeiden tuottaman äänivallan käyttämisen pörssiyhtiössä.

Myös ulosottokaaren (705/2007) mukaan ulosmitattuun osakkeeseen voi sisältyä rajoitteita äänioikeuden käytölle, sillä sen mukaan yhtiön osakkeiden ulosmittauksen jälkeen velallinen ei saa päättää yhteisöissä sellaisista tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomista toimista, jotka tuntuvasti alentavat osakkeiden arvoa.

42 Kyläkallio – Iirola – Kyläkallio: Osakeyhtiölaki I (2017) s. 435.

43 Kritiikkiä aiemman lain voimassaollessa ja nykyistä osakeyhtiölakia valmisteltaessa oli kuitenkin ollut esillä siitä, että varsinaisesta äänestysmenettelystä ja erityisesti äänestysjärjestyksestä ei ole laissa nimenomaista sääntelyä. HE 109/2005 s. 19.

on Hallinnointikoodi 2020:n mukaan järjestettävä siten, että osakkeenomistajat voivat mahdollisimman laajasti osallistua yhtiökokoukseen ja yhtiön tuleekin edistää osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuksia käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin. Osallistumista voidaan edistää mm. sallimalla ennakkoäänestys ja ohjeistamalla se osakkeenomistajien tarpeita vastaavasti.

Jokainen yhtiökokoukseen osallistuva osakkeenomistaja saa yhtiökokouksessa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin (OYL 5:12 §). Säännöksen lähtökohtana on siten osakkeenomistajan äänioikeuden rajoittaminen ainoastaan yhtiöjärjestysmääräyksellä, joilla tarkoitetaan esimerkiksi yhtiöjärjestykseen otettavia erilaisia määräyksiä äänileikkureista tai ääniasteikoista, joita on joissakin yhtiöissä käytössä. Oikeuskäytännöstä lähtöisin olevana asiantilana, KKO 2005:122:n perusteella, yhtiöjärjestykseen ei voi ottaa määräystä, joka aiheuttaisi sen, että osakkeenomistajan äänimäärä joissain olosuhteissa olisi nolla, jollei kyse ole osin tai kokonaan äänivallattomista osakkeista.

Vuonna 2009 osakeyhtiölakia täydennettiin osakkeenomistajien oikeuksia koskevan direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi osakkeenomistajien eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä (2007/36/EY), jäljempänä osakkeenomistajan oikeudet -direktiivi) perusteella siten, että pörssiyhtiön osakkeenomistaja saa äänestää eri osakkeilla eri tavalla, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä (5:12.2 §). Säännöksen mukaan osakkeenomistajan on siis mahdollista äänestää osalla osakkeistaan ehdotuksen puolesta ja osalla sitä vastaan tai jättää käyttämättä äänioikeuttaan osan omistamiensa osakkeiden osalta. Käytännössä eri tavoin äänestäminen on tarpeen lähinnä silloin, kun osakkeenomistajan osakkeet ovat useammalla eri arvopaperitilillä. Säännöksellä onkin liityntä osakeyhtiölain 5:7.2 §:een, jonka mukaan osakkeenomistaja voi osoittaa itselleen eri asiamiehet, kuten esimerkiksi eri omaisuudenhoidajat, edustamaan eri arvopaperitileillä olevia osakkeita. OYL 5:12.2 § soveltuu silloinkin kun osakkeenomistaja on itse läsnä yhtiökokouksessa.

Osakeyhtiölain esitöissä (HE 52/2009) on äänten jakamisesta todettu, että äänten jakaminen tai vain osalla osakkeista äänestäminen ei lisää osakkeenomistajan mahdollisuuksia vedota osakeyhtiölaissa säädettyihin oikeussuojakeinoihin. Näin ollen esimerkiksi osakkeenomistajan oikeus vaatia osakkeidensa lunastusta sulautumisessa koskee vain niitä osakkeita, joiden osalta osakkeenomistaja on äänestänyt sulautumista vastaan. Niiden osakkeiden osalta, joilla osakkeenomistaja on kannattanut sulautumista, ei ole oikeutta lunastukseen. Vastaavasti on todettu, että yleensä osakkeenomistaja myös menettää oikeuden vaatia vahingonkorvausta tehdyn päätöksen perusteella tai moittia päätöstä, jos osakkeenomistaja on äänestänyt päätöksen puolesta.

Listayhtiöiden neuvottelukunnan antamassa käytännön menettelytapaa koskevassa ohjeessa on äänestysmenettelyn osalta kirjoitettu auki vakiintunut tapa siitä, että yhtiökokouksen puheenjohtaja voi todeta, että tietyllä ehdotuksella on riittävä tuki yhtiökokouksessa tullakseen hyväksytyksi kokouksen päätökseksi ilman, että asiassa järjestetään varsinaista äänestystä. Täysi ääntenlaskenta tulee kuitenkin järjestää aina osakkeenomistajan niin vaatiessa.

Osakeyhtiölain 5:16.2 §:ssä todettujen postin taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen osallistumisen kautta osallistumisen edellytykseksi todetaan osallistumisoikeuden selvittämisen lisäksi, että ääntenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää tavallisessa yhtiökokouksessa noudattaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Lisäksi on todettu, että tällöin kokouskutsussa on mainittava postin taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen osallistumisen kautta osallistumisen edellytyksistä.

OYL:ssa ei ole käsitelty ennakoäänestyksen tulosten saattamista osakkeenomistajien tietoon tai julkistamista arvopaperimarkkinalainsäädännön perusteella ennen kuin asiasta äänestetään yhtiökokouksessa. Kirjallisuuden mukaan on tavallista, että ennakoäänestyksen tulos on yhtiökokouksen alkuun asti luottamuksellinen ja että tällöin yhtiö ei sovelle siihen arvopaperimarkkinalain jatkuvaa julkistamisvelvollisuutta.⁴⁴ Tällöin ennakoäänestyksen tulos on vain yhtiön johdon tiedossa. Tieto ennakoäänestyksen tuloksesta voi käytännössä vaikuttaa siihen, osallistuvatko muut osakkeenomistajat yhtiökokoukseen ja miten he käyttävät äänivaltaansa kokouksessa. Käytännössä osa pörssi-yhtiöstä on ilmoittanut etukäteen suurten osakkaiden kannatuksesta ainakin hallituksen valintaa koskevan ehdotuksen osalta. Koronapandemian aikaisen väliaikaisen lain mukaan ilmoitus on voinut koskea laajemminkin yhtiökokouksessa esillä olevia ehdotuksia. Ilmoitukset eivät välttämättä kuitenkaan perustu muodolliseen ennakoäänestykseen.

Yhtiökokouksen puheenjohtaja, ääntenlaskija, pöytäkirjantarkastaja ja muut kokousjärjestäjät. Yhtiökokouksen avaa yleensä kokouksen koolle kutsujan nimeämä henkilö. Yhtiökokous valitsee kokouksen puheenjohtajan, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. OYL:n mukaan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että läsnä olevista osakkeenomistajista, asiamiehistä ja avustajista laaditaan ääniluettelo, ja että kokouksen kulusta laaditaan pöytäkirja, johon merkitään tehdyt päätökset ja äänestysten tulokset. Puheenjohtajan ja yhden pöytäkirjan tarkastajaksi valitun on allekirjoitettava pöytäkirja (OYL 5:23 §).

⁴⁴ Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, s. 351. Kirjoittajilla on sama tulkinta osakkeenomistajan valtuutuksessa annettujen äänestysohjeiden suhteen.

OYL:ssa ei säädetä tarkemmin puheen johtamisesta kokouksessa. Esimerkiksi OYL:n johdon huolellisuus- ja lojaliteettiperiaate ja epäoikeutettua etua osakkeenomistajan kustannuksella tuottavien päätösten kielto eivät koske yhtiökokouksen puheenjohtajaa. Toisaalta myös kokouksen puheenjohtajankin on otettava huomioon yhtiökokouksen päätöksentekoa koskevat enemmistöperiaate ja yhdenvertaisuusperiaate, jonka perusteella kaikki osakkeet tuottavat lähtökohtaisesti yhtäläiset oikeudet myös yhtiökokouksessa. Esimerkiksi osakkeenomistajan puheoikeuden käyttämisen osalta ei ole selvää, miten edellä mainitut yleiset periaatteet tulisi yhteen sovittaa eri tilanteissa ja milloin puheoikeuden rajoittaminen periaatteista poiketen voi vaikuttaa yhtiökokouksen päätöksen pätevyyyteen. Sääntely on mahdollistanut erilaisia yhtiökohtaisia menettelytapoja, ja käytäntö on muodostunut osin epäyhtenäiseksi. Puheenjohtaminen perustuukin pääosin käytännössä kokouksikäytännössä muotoutuneisiin tapoihin.

Pörssi-yhtiöiden yhtiökokousten osalta Listayhtiöiden neuvottelukunta on antanut ohjeen eräistä yhtiökokousmenettelyistä⁴⁵. Ohjeen tavoitteena on yhtenäistää käytäntöä suomalaisten listayhtiöiden yhtiökokouksien valmistelussa ja kokouspaikalla sekä edistää osakkeenomistajien oikeuksien sujuvaa ja tehokasta käyttöä ottaen samalla huomioon hyvän kokoustavan edellyttämät tehokkuuden ja joutuisuuden vaatimukset.

Ohjeen mukaan OYL:n enemmistöperiaatteen ja yhdenvertaisuusperiaatteen tulee ohjata kokouksessa noudatettavia menettelytapoja. Yhtiökokousmenettelyjen tulee edistää yhtiökokouksen tarkoituksen toteutumista ja mahdollistaa osakkeenomistajien päätöksenteko yhtiökokouksen asialistalla olevissa asioissa asianmukaisesti, luotettavasti ja kohtuullisessa ajassa. Kokouksen puheenjohtaja tulee johtaa kokousta hyvän kokouksikäytännön mukaisesti. Ohjeen mukaan kokouksen alussa vahvistetaan puheenjohtajan johdolla yhtiökokouksessa noudatettavat menettelytavat. Tällaisia menettelytapoja voivat olla muun muassa puheenvuoroihin ja äänestysmenettelyyn liittyvät ohjeet sekä osakkeenomistajien antamien äänestysohjeiden kirjaaminen. Menettelytapoja voidaan vahvistaa myös jakamalla osallistujille kirjallisia ohjeita toiminnasta yhtiökokouksessa.

Ohjeen mukaan keskustelu yhtiökokouksessa käsiteltävinä olevista asioista kuuluu hyvään kokouksikäytäntöön. Yhtiökokouksen asianmukainen kulku edellyttää, että puheenvuoroja käytetään kokouksessa vahvistettujen menettelytapojen mukaisesti. Kokouksen puheenjohtajan tulee johtaa kokouksen kulkua niin, että keskustelu pysyy asiassa ja että asialistalla olevat asiat saadaan asianmukaisesti käsiteltyä kohtuullisessa ajassa. Tässä tarkoituksessa kokouksen puheenjohtaja **voi ohjeistaa** yhtiökokouksen osallistujia puheenvuorojen käytössä. Osallistujamäärältään suurissa yhtiökokouksissa puheenjohtaja **voi**

45 <https://cgfinland.fi/wp-content/uploads/sites/39/2019/11/eraita-listayhtioiden-yhtiokouksiin-liittyvia-menettelytapoja-26112019.pdf>

esimerkiksi **pyytää** osallistujia lausumaan kaikki yksittäiseen asiakohtaan liittyvät näkemysensä kerralla. Kokouksen lain- ja asianmukaisen kulun varmistamiseksi puheenjohtaja **voi** myös **rajoittaa** puheenvuoroja sisällöltään kussakin asiakohtassa käsiteltävään asiaan tai rajoittaa puheenvuorojen pituutta tai lukumäärää. Marraskuussa 2019 päivitetty ohje ei ole sitova eikä siinä ole voitua ottaa huomioon 2020-2021 kehittyneitä ja yleistyneitä yhtiökokoukseen osallistumista etäkanavien kautta (sisältäen ennakkokysymykset ja äänestämisen) tai teknisillä välineillä paikan päällä.

Käytännössä ainakin pörssiyhtiöt ja FN-yhtiöt sopivat puheenjohtajaksi kaavailun kanssa etukäteen tehtävän hoitamisesta⁴⁶. Sama koskee usein muitakin laajan osakaskunnan yhtiöitä ja muita yhtiökokouksia, joissa päätöksentekoon liittyy vaikeita oikeudellisia kysymyksiä. Näissä sopimussuhteissa oletus on, että puheenjohtaja valmistautuu huolellisesti kokouksen läpiviemiseen ja asialistalla oleviin asiakohtiin ainakin siltä osin kuin ne vaikuttavat yhtiökokouksen päätöksen pätevyys (esim. enemmistövaatimukset ja muut muotovaatimukset). Väli aikaisten lakien aikana käytännöksi on yleistynyt puheenjohtajaehdokkaan saattaminen osakkeenomistajien tietoon jo ennen kokousta. Käytännössä yhtiökokouksen puheenjohtajat eivät tietyvästi ole joutuneet OYL:n mukaiseen vahingonkorvausvastuuseen. Tietyvästi yhtiö ja puheenjohtaja eivät yleensä sovi siitä, että yhtiö tarvittaessa viime kädessä vastaa puheenjohtajan vahingonkorvausvastuunsa perusteella suorittamista korvauksista. Toisaalta yhtiön vakuutukset voivat kattaa myös yhtiökokousta tapahtuman ja siihen liittyvää vastuuta. Lisäksi puheenjohtajana mahdollisesti toimivalla asianajajalla on vastuuvakuutus.

Käytännössä puheenjohtajan tärkeimpänä tehtävänä pidetään sen varmistamista, että kokouksen asialistan asiat käsitellään ja kokouksen päätökset ovat mahdollisimman selkeitä. Kirjallisuuden mukaan puheenjohtajan rooli voi käytännössä olla merkittävä esimerkiksi useita kilpailevia vaihtoehtoja sisältävissä tai muuten monimutkaisissa

---

46 Tietyvästi käytännössä yhtiön taholta kokouksen puheenjohtajaa ohjeistetaan yleisellä tasolla siihen, että kokous viedään läpi tiiviisti ja sujuvasti. Ainakin pörssiyhtiöissä tavanomaista on, että puheenjohtaja on hoitanut tehtävää jo edellisenä vuonna. Tämä johtaa usein siihen, että yhtiökokous hoidetaan ”viime vuoden mallin mukaan”, jolloin on käytännössä vähemmän tarvetta keskustella kokousmenettelyn yksityiskohdista. Kokouskäytäntö on kehittynyt lähinnä sääntelyn tai ulkopuolisen ohjeistuksen myötä tai jos muutkin varteenotettavat pörssiyhtiöt ovat muuttaneet tai ovat muuttamassa käytäntöä.

Pandemian ja väli aikaisen lain seurauksena menettelysäännöistä ja -vaihtoehtoista on keskusteltu enemmän, puheenjohtajalle on kuitenkin edelleen jätetty paljon vastuuta. Keskustelut yhtiön kanssa keskittyvät muutoksiin, jotka suoraan vaikuttavat toimitusjohtajan tai hallituksen puheenjohtajan tehtäviin kokouksessa.

Kokouskeskustelun ohjaaminen perinteisessä yhtiökokouksessa on puheenjohtajan tehtävä ja siitä keskustellaan yleensä vähän – yhtiön taholta tuleva ohje monessa yhtiössä on pitää keskustelut mahdollisimman lyhyinä ja välttää ”rähinöintiä” ja turhia äänestyksiä.

äänestystilanteissa. Käytännössä puheenjohtajuus voi olla tasapainoilua kokouksen sujuvan läpiviemisen ja osakkeenomistajien puheoikeuden kunnioittamisen välillä.⁴⁷

Käytännössä täysin vapaan puheoikeuden antaminen etäosallistujille voisi ainakin joissakin yhtiöissä ja yhtiökokouksissa johtaa siihen, että yhtiökokouksessa esitetään niin paljon asiallisiakin kysymyksiä ja muita puheenvuoroja, että kokouksen kesto venyisi yli sen, mihin suurin osa osallistuvista osakkeenomistajista on voinut varautua, tai asioiden käsittelyn järjestäminen ja seuraaminen muuten vaikeutuisi olennaisesti. Tällainen tilanne voisi olennaisesti rajoittaa enemmistön päätösvaltaa. Toisaalta OYL 5:16.2 §:ssä ja 25 §:ssä tarkoitettujen etänä esitettävien kysymysten ja muiden puheoikeuden käyttämisenä pidettävien puheenvuorojen esittämistä voidaan rajoittaa eri tavoin kokouksen kulun turvaamiseksi (esim. edellytetään, että kokouksessa käsitellään ja hallitus vastaa vain kysymyksiin, jotka on esitetty myös suullisesti kokouksessa).⁴⁸

Perinteisessä yhtiökokouksessa puheenjohtajan tehtävänä on kokouksen läpivieminen kokouskutsun ja muun ennalta laaditun kokousaineiston ja kokouksessa esitettyjen puheenvuorojen, asiakirjojen ym. perusteella. Puheenjohtaja on voinut yleensä itse havaita kaiken kokouksenkulkuun ja päätettäviin asioihin liittyvän varteenotettavan tiedon (mukaan lukien äänestysten toteuttaminen ja äänestyksessä käytetyt ääniliput tms⁴⁹). Viimeksi mainittu koskee myös ääntenlaskijoita ja pöytäkirjantarkastajia, joiden tehtävänä on varmentaa äänestysten tulosten oikeellisuutta ja sitä, että kokouksen dokumentoimiseksi laadittava pöytäkirja vastaa kokouksen kulkua.

Perinteisessä kokouksessakin osallistujamäärän tai muun syyn vuoksi puheenjohtajan apuna voi olla kokouksen sihteeri ja muita apulaisia, jotka ottavat vastaan esimerkiksi puheenvuoropyyntöjä, auttavat puheenvuorojen käyttämisessä (esim. mikrofonien tms. jakelu), hoitavat tulkkausta, avustavat muuten kokousyleisöä, tallentavat kokoustapahtumia ja avustavat äänestyksen toteutuksessa. Käytännössä muu kokouksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö, kuten sihteeri ja edellä mainitut muut avustajat, ovat yleensä yhtiön palveluksessa tai hoitavat tehtäviä muuten yhtiön toimeksiannosta. Joissakin tapauksissa osa avustajista voi olla puheenjohtajuuden toimeksiannosta hoitavan asianajajan tai muun asiantuntijan palveluksessa. OYL:ssa, sen esitöissä ja kirjallisuudessa ei ole käsitelty

47 Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, s. 388 näin myös äänestysjärjestyksen osalta (täydennetään ainakin tältä osin).

48 Osakkeenomistajan oikeudet –direktiivin 9.2 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että vastaus katsotaan annetuksi, jos asiaankuuluvat tiedot ovat saatavilla yhtiön Internet-sivustolla kysymysten ja vastausten muodossa.

49 Toisaalta puheenjohtajalla ei ole käsitystä siitä, ovatko lippujen osoittamat äänimäärät oikein eikä hän myöskään laske ääniä.

puheenjohtajan suhdetta tällaisiin avustajiin eikä avustajien käytön vaikutusta puheenjohtajan vastuuseen. Kysymyksen merkitys voi kasvaa etäosallistumisjärjestelyissä.

Kokouksen tilapäinen keskeytys ja jatkokokous. OYL:ssa ei säädetä kokouksen lyhytaikaisesta keskeyttämisestä esimerkiksi kokousjärjestelyiden häiriön tai osakkaiden keskinäisen neuvonpidon vuoksi eikä näin keskeytetyn kokouksen jatkamisesta. OYL:ssa säädetään vain jatkokokouksesta, joka on voi olla pidemmänkin ajan kuluttua alkuperäisen aloitetun kokouksen keskeyttämisestä (OYL 5:24 §).⁵⁰ Käytännössä perinteinen yhtiökokous on voinut päättää puheenjohtajan aloitteesta tällaisesta lyhytaikaisesta keskeytyksestä.

Pääsääntö on, että yhtiökokous voi aina enemmistöpäätöksellä siirtää asian käsittelyn jatkokokoukseen. OYL 5:24.2:n erityissäännöksen nojalla tilinpäätöksen hyväksymistä ja voiton käyttämistä koskevan päätöksen tekeminen on siirrettävä osakkaiden määrävähemmistön vaatimuksesta jatkokokoukseen.

Lukuun ottamatta OYL 5:24.2:n vähemmistösuojasäännöksen mukaista tilannetta jatkokokous voidaan päättää pitää miten lyhyen tai pitkän ajan kuluttua tahansa. Kutsu jatkokokoukseen on toimitettava, jos se pidetään yli neljän viikon kuluttua yhtiökokouksesta, eikä vähimmäiskutsuaikaa koskevia säännöksiä tarvitse noudattaa. Edellä mainittu koskee myös pörssiyhtiöitä osakkeenomistajan oikeudet -direktiivistä ja täsmäytyspäivää koskeva sääntelystä huolimatta.

Jatkokokousta ei pidetä erillisenä itsenäisenä yhtiökokouksena, joten osallistumisoikeus määräytyy alkuperäisen yhtiökokouksen osallistumisoikeuden perusteella. Esimerkiksi arvo-osuusjärjestelmään liitetystä yhtiössä osallistumisoikeus määräytyy alkuperäisen yhtiökokouksen täsmäytyspäivän perusteella. Vastaavasti (jos osallistumisen edellytyksenä on ollut ilmoittautuminen) jatkokokoukseen saavat osallistua vain ne osakkeenomistajat, jotka ovat ilmoittautuneet alkuperäiseen yhtiökokoukseen.

Osakeyhtiölaissa ei ole säännöksiä kokouksen keskeyttämisestä tai keskeytymisestä ulkoisen häiriön johdosta. Oikeuskirjallisuuden mukaan kokouksen keskeyttäminen ja sen jatkaminen ovat sukua asian siirtämiselle jatkokokoukselle. Kirjallisuuden mukaan on

⁵⁰ OYL 5:24 §: Yhtiökokous voi päättää, että asian käsittely siirretään jatkokokoukseen.

Varsinaisen yhtiökokouksen tilinpäätöksen hyväksymistä ja voiton käyttämistä koskeva asia on siirrettävä jatkokokoukseen, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista. Tässä tarkoitettu jatkokokous on pidettävä aikaisintaan kuukauden ja viimeistään kolmen kuukauden kuluttua varsinaisesta yhtiökokouksesta. Päätöstä ei tarvitse vähemmistön vaatimuksesta siirtää toistamiseen.

Jatkokokoukseen on toimitettava eri kutsu, jos se pidetään yli neljän viikon kuluttua yhtiökokouksesta. Kutsu jatkokokoukseen voidaan aina toimittaa viimeistään neljä viikkoa ennen kokousta.

kuitenkin epäselvää, mitä periaatteita keskeyttämisessä on noudatettava. Kirjallisuuden mukaan kokous voitaisiin hetkellisesti keskeyttää suurten osakkeenomistajien neuvottelua, hallituksen kokousta tai teknisiä selvityksiä varten.⁵¹ Lisäksi puheenjohtaja voisi keskeyttää järjestyshäiriön perusteella kokouksen siten, että sitä jatkettaisiin vielä samana päivänä. Kirjallisuudessa suhtaudutaan myönteisesti myös siihen, että puheenjohtaja toteaa kokousta jatkettavan seuraavana päivänä, jos kokous on esimerkiksi venynyt niin pitkälle iltaan, ettei kokouksen jatkaminen ole enää mahdollista.⁵² Kirjallisuudesta ei kuitenkaan ole käsitelty sitä, miten olisi meneteltävä, jos kokousta olisi tarkoitus jatkaa muuttaman päivän sisällä.

Osakeyhtiölaista tai kirjallisuudesta ei saa suoraa tukea tilanteeseen, jossa etäosallistumisen salliva yhtiökokous keskeytyy teknisen häiriön takia. Osakeyhtiölain systematiikassa asian siirtäminen jatkokokoukseen rakentuu osakkeenomistajien päätöksenteon varaan. Kirjallisuudessa on sivuttu tilanteita, joissa kokouksen lyhytkestoinen keskeyttäminen edellyttää jonkinlaista päätöksentekoa tai ainakin aktiivisia toimia kokouksen puheenjohtajalta. Etäyhtiökokous tai etäosallistumismahdollisuuden sisältävä perinteinen yhtiökokous voi käytännössä keskeytyä esimerkiksi tilanteessa, jossa kokouksen järjestäjän ja osakkaiden väliset tietoliikenneyhteydet katkeavat. Tässä tilanteessa menetettäisiin yhteys kaikkiin tai merkittävään osaan osakkeenomistajista ilman, että yhtiöllä tai yhtiökokouksen puheenjohtajalla on mahdollisuutta saada kohtuullisessa ajassa yhteyttä kokoukseen osallistuviin osakkeenomistajiin. Tällöin jatkokokouksesta päättämistä ei voisi tehdä osakkeenomistajat vaan olisi luontevaa, että asiasta päättäisi kokouksen puheenjohtaja. Sama koskee myös sellaista muuta laajaa yhteyshäiriötä, jossa kokouksen seuraaminen on vaikeata (esim. puheenvuoroista ei saa selvää häiriön vuoksi).

Yhtiökokouksen pöytäkirjan vähimmäissisältö on ns. päätöspöytäkirja, josta ilmenevät tehdyt päätökset ja äänestysten tulokset (OYL 5:23.3 §). Laki ei esimerkiksi edellytä kokouksessa käydyn keskustelun, osakkeenomistajien kysymykset mukaan lukien, pöytäkirjaamista. Pöytäkirjaa ja sen varmentamista koskevan sääntelyn taustalla lienee oletus, että kokouksen puheenjohtaja, ääntenlaskijat ja pöytäkirjantarkastajat – sekä kokoukseen osallistuneet osakkeenomistajat ja heidän edustajansa - voivat varmistua omien aistihavaintojensa perusteella siitä, että pöytäkirja vastaa kokouksen kulkua.

Käytännössä perinteisissäkin kokouksissa äänestetään jo nyt esimerkiksi sellaisen yhtiön hankkiman tietoliikkeyhteyden ja teknisen palvelun avulla, jonka osoittamien äänestys- ja puheenvuorotietojen osalta puheenjohtajan, ääntenlaskijoiden ja pöytäkirjan tarkastajien on käytännössä luotettava järjestelmän ilmoittamiin tietoihin.

51 Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, s. 397.

52 Huttunen, 1984a, s. 116-117.

Etäosallistumisen osalta puheenjohtaja, ääntenlaskijat, pöytäkirjantarkastajat ja osakkeenomistajat joutuvat käytännössä luottamaan kokousjärjestelmästä saamiinsa, kokouksen kulun kannalta olennaisiin tietoihin esimerkiksi osallistujista, pyydytyistä ja käytetyistä puheenvuoroista sekä annetuista äänistä. Yhtiökokouksissa voi yleistyä sellainen äänestysmenettely, jossa yhtiökokoukseen paikalla ja etänä osallistuvat osakkaat äänestävät saman, älypuhelimella käytettävän sovelluksen avulla. Viimeksi sanottu lisää kokousjärjestelmän merkitystä.

OYL:ssa, sen esitöissä ja kirjallisuudessa ei ole käsitelty tällaisten teknisten järjestelmien käytön vaikutusta puheenjohtajan, ääntenlaskijoiden ja pöytäkirjan tarkastajien tehtäviin ja vastuuseen eikä osakkeenomistajien oikeuksien toteutumiseen.

Ääniluettelo on otettava tai liitettävä yhtiökokouksen pöytäkirjaan (OYL 5:23.2 §). Lisäksi pörssiyhtiön yhtiökokouksessa suoritetusta täydestä ääntenlaskennasta on pöytäkirjattava niiden osakkeiden osuus kaikista osakkeista, joilla on äänestetty, äänten jakautuminen äänestyksessä ja niiden kokouksessa edustettujen osakkeiden lukumäärä, joilla ei ole äänestetty. Nämä tiedot on pidettävä saatavana yhtiön internetsivuilla viimeistään kahden viikon kuluttua yhtiökokouksesta ja vähintään kolmen kuukauden ajan yhtiökokouksesta.⁵³ Pörssiyhtiöiden osalta osakeyhtiölain 5:23a §:ssä on lisäksi erityissäännökset sähköisen äänestyksen toteuttamisesta. Sen mukaan pörssiyhtiön yhtiökokouksessa sähköisesti äänestäneelle on toimitettava sähköinen vahvistus äänten vastaanottamisesta. Osakkeenomistajalle on yhtiökokouksen jälkeen pyynnöstä toimitettava vahvistus siitä, että hänen äänensä on asianmukaisesti kirjattu ja laskettu yhtiökokouksessa, jollei kyseinen tieto jo ole hänen saatavillaan. Vahvistusta on pyydetty kolmen kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.

Etä- ja läsnäosallistumiseen käytettävät tekniset järjestelmät. Käytännössä tosiaikainen etäosallistuminen voidaan toteuttaa vain tietoliikenneyhteyden ja teknisen järjestelmän avulla (puhelin-yhteys mukaan lukien) avulla. Ennen kokousta etäosallistuminen voidaan toteuttaa myös kirjeitse tai muulla vastaavalla tavalla.

OYL:ssa ei säädetä yhtiökokouksen toteuttamiseen käytettäviä erilaisia teknisiä ja muita järjestelyitä koskevasta vastuunjaosta yhtiön, sen johdon, osakkeenomistajien, yhtiökokouksen puheenjohtajan kesken. Näin ollen vastuunjakoon sovellettaneen yleisiä yhtiö- ja sopimusoikeudellisia periaatteita.

---

53 Listayhtiöiden Hallinnointikoodin 4. suosituksen mukaan yhtiökokousasiakirjat on pidettävä yhtiön internetsivuilla vähintään viiden vuoden ajan yhtiökokouksesta.

Mainittujen periaatteiden perusteella tietoliikenneyhteyttä ja teknistä järjestelmää käytettäessä yhtiön ja etäosallistuvan osakkaan välillä vastuu⁵⁴ etäosallistumisjärjestelystä jakautuu niin, että yhtiö vastaa lähtökohtaisesti järjestelmän toimivuudesta yhtiön riittävän yksityiskohtaisesti ja selvästi ilmoittamalla tavanomaisilla laitteisto-, ohjelmisto-, tietoliikenneyhteys ym. vaatimuksilla, jotka ilmenevät kokouskutsusta tai siinä viitatussa muusta osakkeenomistajien saatavana olevasta aineistosta. Yhtiö vastaa myös järjestelmän toimivuudesta itse käyttämässään järjestelmässä sekä kokouksen toteutukseen tarvittavan tietoliikenneyhteyskapasiteetin riittävydestä ja tietoliikenneyhteyden vakaudesta (riittävä kapasiteetti luotettavalta palveluntarjoajalta) etäosallistumispalvelun toteutukseen käyttämänsä tietoliikenneyhteyden osalta. Osallistuva osakkeenomistaja vastaa siitä, että hänellä on em. määritysten mukainen laitteisto, ohjelmisto ja yhteydet.⁵⁵ Osakkeenomistaja vastaa myös oman tietoliikenneyhteytensä toimivuudesta. Jos teknistä järjestelyä käytetään myös perinteisen yhtiökokouksen läsnäolijoiden äänestäessä, yhtiö vastaa käytännössä tietoliikenneyhteyden toimimisesta myös kokoustilassa⁵⁶. Jos ennakoetäosallistuminen hoidetaan muulla tavalla, kuten postitse, yhtiön ja osakkaan vastuu postitetun viestin perille tulemisesta ja havaitsemisesta ajoissa jakautuu tavanomaisten postitse tapahtuvaa viestien vaihtoa koskevien yleisten periaatteiden mukaan (lähtökohtaisesti postin lähettäjä vastaa siitä, että postilähetys tulee lähetyn sisältöisenä perille oikeaan paikkaan ja oikeaan aikaan). Postiviestien osalta yhtiö voi ilmoittaa kokouskutsussa tietyn osoitteen (esim. kirje- tai sähköpostiosoite), johon ennako-osallistumisoikeuden käyttämistä tarkoittavat viestit (esimerkiksi ennakoäänät) lähetetään.

Käytännössä yhtiökokouksen puheenjohtajan ei yleensä voida olettaa kykenevän arvioimaan etäosallistumisjärjestelmän toimivuutta ja luotettavuutta muuten kuin helposti havaittavien tai yleisesti tiedossa olevien ongelmakohtien osalta. Etäkokousjärjestelyissä yhtiökokouksen puheenjohtajan vastuu voi kuitenkin olla jossain määrin erilainen riippuen esimerkiksi siitä, onko puheenjohtaja sopimuksen perusteella toimiva ammattilainen

54 Vastuun jaolla on merkitystä lähinnä sen suhteen, voiko yhtiökokouksen päätöstä moitita menettelyvirheen vuoksi. Yhtiön virheen merkitystä päätöksen pätevyyyteen rajoittaa se, että päätöksen pätevyden kannalta merkittäviä ovat vain menettelyvirheet, jotka ovat voineet vaikuttaa päätöksen sisältöön.

55 Jos äänestäminen kokouspaikalla perinteisessä tai hybridikokouksessa on mahdollista vain päätelaitetta käyttäen, yhtiön on tarjottava kokouspaikalla osallistujalle tällainen päätelaite käytettäväksi kokouksen aikana, jollei osakkeenomistaja muuhun suostu esimerkiksi kokoukseen ilmoittautumisen yhteydessä. Osakkaan pakottaminen käyttämään omaa älypuhelinlaiteaan tai muuta päätelaitettaan äänestämiseen ja muiden osakkaan oikeuksien käyttämiseen vastaisi käytännössä etäkokouksiin siirtymistä ilman (jäljempänä ehdotettavaa) yhtiöjärjestyksen määräystä.

56 Yhtiö vastaa tietoliikenneyhteyden toimimisesta, mutta ei siitä, että osallistujalla on riittävät tekniset laitteet, ohjelmisto ja yhteydet käytössään, mikäli kokousosallistuminen edellyttää teknisen välineen käyttöä osallistujalta.

vai kokousosallistujien keskuudestaan ilman ennakkovalmistelua valitsema. Ammattimaisesti puheenjohtajalta ei edellytetä pidemmälle menevää järjestelmän ja tietoliikenneyhteyksien asiantuntemusta, jollei toisin sovita. Tilanteet eri yhtiömuodoissa ja yhtiöissä vaihtelevat merkittävästi. Käytännössä esim. asunto-osakeyhtiön isännöitsijä voi tarjota asiakasyhtiölleen omaa etäkokouspalveluaan ja toimia itse kokouksen puheenjohtajana.

Kaikkien puheenjohtajien edellytetään osaavan käyttää etäosallistumisjärjestelmässä ainakin puheenjohtaja-toimintoja. Tämän vuoksi etäosallistumismahdollisuuden sisältävän kokouksen puheenjohtajaksi ryhtyminen edellyttää käytännössä ennakkovalmistelua ainakin silloin, kun etäosallistuminen toteutetaan muulla kuin yleisesti käytössä olevalla kokouspalvelulla.

Käytännössä etäosallistumispalvelun käytettävyys, luotettavuus ja vakaus vaikuttavat olennaisesti siihen, miten osakkeenomistajat suhtautuvat etäosallistumismahdollisuuteen sekä siihen, miten he saavat näkemyksensä haluamallaan tavalla yhtiön ja muiden osakkeenomistajien tietoon ja saavat oman kantansa ja puheenvuoronsa pitämiseksi oikea-aikaisesti tiedon muusta kokouksessa esitettävästä. Esimerkiksi etäosallistumispalvelun käytettävyttä voidaan pitää puutteellisena, jos valitun palvelun käyttäminen poikkeaa olennaisesti muista, yleisesti vastaavaan tarkoitukseen käytetyistä palveluista hankalammin/vaikeammin käytettävään suuntaan⁵⁷. Hallituksen on huolehdittava siitä, että etäosallistumispalvelun käyttö ei ole olennaisesti hankalampaa kuin muiden vastaavien palveluiden käyttö. Hallituksen on lisäksi huolehdittava siitä, että etäosallistumispalvelun käytön ohjeistus on riittävä.

Käytännössä myös palvelutarjonnan ja yhtiöiden olosuhteet vaikuttavat etäosallistumispalveluiden ja niiden käytön kehitykseen. Esimerkiksi käytettävissä olevat tekniset ja henkilöresurssit ovat tietävästi vaikuttaneet siihen, miten ennako- ja tosiaikaisia osallistumispalveluita on tarjottu yhtiöille ja valittu yhtiöiden toimesta. Toisaalta väliaikaisen lain sallimaan ennakoetäosallistumismalliin perustuva palvelu on ollut helpoimmin ja nopeimmin skaalattavissa laajasti yhtiöiden käyttöön.

Yhtiölle etäosallistumispalvelun tarjoava yhtiön ulkopuolinen taho vastaa suhteessa yhtiöön palvelusopimuksen ja sopimusoikeuden periaatteiden nojalla järjestelmän toimivuudesta.

---

⁵⁷ Puutteena ei pidetä etäosallistumispalvelu poikkeamista yleisesti vastaavaan tarkoitukseen käytetyistä palveluista siten, että käytetty palvelu on luotettavampi ja helppokäyttöisempi ja edistyneempi.

Yhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella palveluntarjoaja ei ole lähtökohtaisesti vastuussa järjestelmää käyttävälle osakkeenomistajalle, puheenjohtajalle, ääntenlaskijalle eikä pöytäkirjantarkastajalle.

Jos yhtiön vastuulla oleva ongelma kokousjärjestelmässä vaikeuttaa äänestämistä, puheenjohtajan on otettava kantaa siihen, otetaanko asia äänestykseen ongelmasta huolimatta vai pitääkö asian käsittely tai kokous keskeyttää. Asian käsittelyn keskeyttämisen edellytyksiin soveltuu lähtökohtaisesti edellä kokouksen keskeyttämisestä esitetty. Ongelman ilmetessä käsiteltävänä voi olla asia, jossa päätöksenteon lykkäämisellä olisi erittäin suuri merkitys yhtiön ja/tai sen omistajien kannalta (esim. yritysjärjestelyt ja muu rahoituksen hankinta erityisesti vaikeassa taloudellisessa tilanteessa). Ennen ongelman ilmene- mistä on voitu päättää tiettyyn kokonaisuuteen sisältyvästä yksityiskohdasta, josta ei olisi päätetty jos kokonaisuuden muuta osaa koskevan päätöksenteon vaarantava tekninen ongelma olisi ollut tiedossa. Tällaisten tilanteiden varalta voi olla mahdollista sopia yhtiön (ja/tai esim. päätöksenteon jatkamista kannattavien pääosakkaiden) velvollisuudesta korvata kokouksen jatkamisesta puheenjohtajan mahdollisesti korvattavaksi tulevaa määrää (ks. laajemmin jäljempänä tässä kohdassa menettelyvirheestä).

Päätösten moittiminen. Osakkeenomistaja voi moittia yhtiökokouksen päätöstä yhtiötä vastaan ajettavalla kanteella mm, jos asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä ja virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön tai muuten osakkeenomistajan oikeuteen. Moitekanne on nostettava kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä (OYL 21:1 §). Kaavamaista moittimisen määräaika ei sovelleta (mitätön päätös, 21:2 §) mm., jos kokoukseen ei ole toimitettu kutsua taikka kokouskutsua koskevia säännöksiä tai määräyksiä on olennaisesti rikottu.

Menettelyvirheellä tarkoitetaan esimerkiksi yhtiökokouskutsun sisältöön tai kokousasia- kirjan nähtävänä pitoon liittyvää virhettä, jonka vuoksi osakkeenomistajia ei saa tietoa kokouksesta tai kokouksessa käsiteltävistä asioista. Muita pätemättömyyden aiheuttavia virheitä voivat olla osallistumisoikeuden tai äänioikeuden epääminen tai myöntäminen OYL:n tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Kaikkien menettelyvirheiden kannalta olennaista on, että ne voivat vaikuttaa päätöksen pätevyYTEEN vain, jos ne ovat voineet vaikuttaa yhtiökokouksen päätöksen sisältöön tai muuten osakkeenomistajan oikeuteen.

Pörssiyhtiön pienosakkaan osallistumismahdollisuuden rajoituksen merkitystä päätöksen pätevyuden kannalta on sivuttu väliaikaisen lain esitöissä.⁵⁸

Myös etäosallistumismahdollisuuden sisältäneen yhtiökokouksen päätösten moittimiseen sovelletaan edellä mainittuja OYL:n yleisiä säännöksiä. OYL:ssä, lain esitöissä, kirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä ei ole esimerkkejä siitä, mitä voitaisiin pitää päätöksen pätemättömyyden aiheuttavana menettelyvirheenä etäosallistumisen osalta. Tällainen virhe voi esimerkiksi olla olemassa, jos yhtiön vastuulla olevan etäosallistumisjärjestelmän virheellisen toiminnan vuoksi niin huomattava osa yhtiökokouksessa edustetuilla osakkeilla annettavissa olevista äänistä ei rekisteröidy ajoissa osallistumisjärjestelmään, että virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön. Lisäksi tällainen virhe voi olla olemassa esimerkiksi silloin, kun etäosallistumisen ohjeistus on sillä tavoin objektiivisesti arvioiden puutteellinen tai epäselvä, että huomattava osa kokouksessa edustettujen osakkeiden omistajia ei ole virheen vuoksi voinut käyttää äänioikeuttaan ja virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön. Myös äänestysohjeiden puutteellisuus tai epäselvyys voi johtaa niin merkittävää osaa osakkeenomistajia harhaan äänestystilanteessa, että virhe voi vaikuttaa päätöksen sisältöön.⁵⁹

Puheoikeuden käyttämiseen ja osakkeenomistajan kysymyksiin annettavien vastausten välittymiseen yhtiökokoukseen osallistuville liittyvien järjestelmä- ja tietoliikenneyhteyshäiriöiden vaikutus yhtiökokousten päätösten pätevyteen riippunee siitä, miten merkittävästi kannanmuodostukseen objektiivisesti arvioiden vaikuttavaa tietoa vaille yhtiökokoukseen osallistuvat osakkaat jäävät ennen päätöksen tekemistä ja että häiriö koskee niin suurta osaa osakkaita, että se on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön.

---

58 HE/45/2020 vp, s. 25, väliaikaisen lain suhteesta perustuslakiin (erityisesti omaisuuden suoja) ja säätämisyjärjestys: Periaatteessa poikkeukset voivat jossakin määrin rajoittaa pörssi-yhtiöiden sellaisten pienosakkeenomistajien osallistumista, joilla ei ole riittäviä valmiuksia etäosallistumiseen tai valtuutuksen antamiseen. Toisaalta tällaisen osakkeenomistajan vaikutusmahdollisuudet yhtiön päätöksenteossa ovat käytännössä erittäin rajalliset, mitä osoittaa sekin, että osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuksiin liittyvä virhe kokousjärjestelyissä voi olla OYL 21 luvun 1 §:n mukaan pätemättömyysperuste vain, jos se on voinut vaikuttaa äänestystulokseen.

59 Päätöksen pätemättömyyden arviointi tuomioistuimessa perustuu kokonaisarviointiin. Ei ole käytännössä mahdollista kaavamaisesti todeta, että ohjeistuksen puutteellisuus tai harhaanjohtavuus ei voisi koskaan olla pätemättömyysperuste (olisi merkittävä poikkeus nykyisistä periaatteista). Etäosallistumismuotoja ei ole rajoitettu ja tarjonta kehittyy koko ajan, joten yhden vähimmäistason määrittäminen lainsäädännössä kaikkien osallistumismuotojen yksityiskohtaisemmalle ohjeistukselle on erittäin vaikeata, rajoittavaa ja epätarkoituksenmukaista. Tarkoituksenmukaista olisi selventää erilaisten etäosallistumistapojen ohjeistuksen vähimmäistasosta suosituksilla, ohjeilla ja malleilla.

Käytännössä pörssiyhtiöiden ja FN-yhtiöiden yhtiökokouksissa vain poikkeustapauksissa annetaan yhtiön osakkeen arvoon vaikuttavia uusia tietoja, jotka on tällöin viipymättä julkistettava arvopaperimarkkinalainsäädännön perusteella.⁶⁰ Myös tämä on otettava huomioon, kun arvioidaan sitä, voiko pörssiyhtiön johdolle esitetyn kysymyksen tai siihen annettavan vastauksen välittymiseen kokoukseen osallistuville osakkeenomistajille liittyvä virhe olla päätöksen moiteperuste, vaikka häiriön vuoksi suuri osa kokouksessa edustettujen osakkeiden omistajista ei voisi havaita kysymystä ja siihen annettua vastausta. Muissa osakeyhtiöissä on mahdollista, että tällainen häiriö voi vaikuttaa päätöksen pätevyyskriteeriin, jos kannanmuodostuksen kannalta objektiivisesti arvioiden olennaista tietoa ei ole muuten saatettu osakkeenomistajien tietoon tai nämä eivät siitä ole muuten tiedäneet⁶¹.

Toisaalta, jos järjestelmän tai tietoliikenneyhteyden häiriö estää kokoukseen osallistuvia havaitsemasta toisen osakkeenomistajan vastaehdotusta, tämä voi olla päätöksen pätevyyskriteeriltään merkittävä menettelyvirhe myös pörssiyhtiössä. Tällainen tilanne voinee olla käytännössä käsillä esimerkiksi silloin, kun yhtiökokoukseen osallistujat eivät saa tietoa merkittävän vähemmistöosakkeenomistajan ennen päätöksentekoa asianmukaisesti tekemästä ehdotuksesta. Toisaalta tällainenkin menettelyvirhe on päätöksen pätevyyskriteeriltään merkityksellinen, jos se on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön.

Lain esitöiden mukaan osakkeenomistajan oikeuteen vaikuttavasta menettelyvirheestä on kysymys esimerkiksi silloin, kun kokouskutsua koskevan virheen vuoksi osakkeenomistaja menettää mahdollisuutensa vaatia sulautumisessa osakkeidensa lunastamista.⁶² Jos sulautuvan yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista etäyhteyden kautta, vaatimuksen oikea-aikaisen esittämisen estävä virhe yhtiön vastuulla olevassa vaatimuksen tekemiseen osoitetussa järjestelmässä tai yhtiön vastaanottaman postitse toimitetun ilmoituksen toimittamisessa yhtiökokouksen tietoon, tämä voi vastaavasti olla pätemättömyysperuste.

Säännöstä on tulkittava niin, että lainkohdassa oikeudella tarkoitetaan OYL:iin, yhtiöjärjestykseen tai yhtiökokouksen päätökseen perustuvaa osakkeen tuottaman taloudellisen oikeuden käyttämistä (esimerkiksi lunastusvaatimuksen esittäminen). Toisaalta tässä oikeudella ei tarkoiteta laajemmin osakkeenomistajan läsnäolo-, puhe- ja äänioikeutta

60 Pörssiyhtiöitä koskevan tiedonantovelvollisuuden tavoite on, että kaikki yhtiön osakkeen arvoon vaikuttavat tiedot julkistetaan ja toisaalta julkistamattoman tiedon käyttäminen arvopaperikaupassa on kielletty. Kummankin tavoitteen toteuttamiseksi annetun sääntelyn rikkominen on erikseen sanktioitu.

61 Osakkeenomistajan on pitänyt tietää asiasta esimerkiksi sen vuoksi, että hän on yhtiön palveluksessa taikka yhtiön liikekumppani tai asiakas.

62 HE 109/2005, s. 191

yhtiökokouksessa, kuten mahdollisuutta käyttää näitä oikeuksia etäosallistumisjärjestelyn kautta.

Vahingonkorvausvastuu. Yhtiökokouksen järjestämiseen sovelletaan OYL:n yleisiä yhtiön johdon vahingonkorvausvastuuta koskevia säännöksiä ja yhtiökokouksen puheenjohtajan korvausvastuun sääntelyä.

Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan korvattava hänen huolimattomuudestaan yhtiölle aiheutunut vahinko. Hänen on lisäksi korvattava tehtävässään OYL:ia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle aiheuttamansa vahinko (pois lukien 1:8 §:n mukaisen huolellisuusvelvollisuuden rikkominen). Lisäksi vahinko oletetaan aiheutetun huolimattomuudesta, jos se on aiheutettu rikkomalla OYL:n yksityiskohtaisia säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräystä tai yhtiön lähipiirin kuuluvan eduksi tehdyllä toimella. (OYL 22:1 §). Yhtiökokouksen puheenjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään tätä lakia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle OYL 22:3 §).

Yhtiön johdon vastuu suhteessa yhtiöön voi tulla sovellettavaksi sillä perusteella, että johdon huolimattomuuden tai laista tai yhtiöjärjestyksen poikkeamisen vuoksi puutteellisen kokouskutsun tai muuten puutteellisten⁶³ kokousjärjestelyiden vuoksi kokouksen päätökset ovat pätemättömiä ja joudutaan järjestämään uusi, lisäkustannuksia aiheuttava yhtiökokous, tai yhtiölle aiheutuu muuten kustannuksia tai tulonmenetys tarvittavan yhtiökokouksen päätöksen viivästymisen tai menettelyvirheen vuoksi sisällöltään virheellisen päätöksen vuoksi. Suhteessa osakkeenomistajaan kokousjärjestelyiden laiminlyönti voi olla johdon korvausvastuun peruste lähinnä silloin, kun puutteellisten kokousjärjestelyiden tai johdon vastausvelvollisuuden rikkomisen (5:25 §) vuoksi asiasta aiheutuu OYL 21 luvun perusteella korvattava vahinko. Yhtiökokouksen järjestämisen suhteen yhtiön

63 Käytännössä kokouksia peruutetaan esimerkiksi erilaisten virheiden vuoksi. Tällainen peruutus ja uuden kokouksen kutsuminen eivät yksin synnytä vahingonkorvausvastuuta. Esimerkiksi pandemia-aikana kokouksia on jouduttu peruuttamaan, kun osallistujamäärä ylitti kulloinkin voimassa olleet kokousrajoitukset. Näissä tilanteissa alun perin asiamukaiset kokousjärjestelyt ovat saattaneet muuttua puutteellisiksi kokoontumisrajoituksen muutoksen vuoksi ja kokous on peruttu ja on järjestetty uusi kokous. Kokouksen järjestäjä ei ole vastuussa sellaisista kokouksen järjestämisen edellytyksistä, joita ei ole voitu ennakoida (maaliskuussa aluehallintovirastot muuttivat aiempaa tulkintaa niin, että henkilömääräiset kokoontumisrajoitukset eivät yleensä koskekaan yhtiökokouksia ja vastaavia yksityisten yhteisöjen kokouksia). Viranomaisten asettamien rajoitusten lisäksi kokousjärjestäjät ovat luonnollisesti ottaneet huomioon kokouksen järjestämisen terveysriskit osakkeenomistajille ja jäsenille. Terveysturvallisuuden painottaminen ei voine ylipäättään johtaa vastuuseen peruutuksen ja uuden kokouksen aiheuttamista lisäkuluista.

johdolta odotettavaa huolellisuutta korostaa yhtiökokouksen asema yhtiön ylimpänä elementinä (johdon lojaliteettivelvollisuus) ja vaatimus osakkeenomistajien yhdenvertaisesta kohtelusta. Tämän vuoksi esimerkiksi tietoliikenneyhteyden toimivuuden ja riittävyyteen on kiinnitettävä huomiota eikä niiden suhteen voi ottaa vastaavia riskejä kuin esimerkiksi yhtiön omassa liiketoiminnassa. Toisaalta tällaisissa yhtiökokousjärjestelyissä yhtiökokouskäytännössä yleisesti noudatettu huolellisuuden taso riittää.

Yhtiökokouksen puheenjohtajan OYL:iin perustuva vastuu puheenjohtamiseen liittyvän muun kuin äänestykseen liittyvän menettelyvirheen perusteella lienee käytännössä mahdollinen perinteisen kokouksen osalta lähinnä kokouksen koollekutsumiseen liittyvän virheen sivuuttamisen taikka pöytäkirjan tai ääniluettelon laatimiseen liittyvän virheen vuoksi. Tietävästi yhtiöjärjestyksissä ei määrätä kokousmenettelyä (esimerkiksi puheoikeuden käyttämisestä ja äänestysjärjestyksestä) niin tarkasti tai sitovasti, että korvausvastuu voisi syntyä tätä menettelyä koskevien yhtiöjärjestysmääräysten perusteella⁶⁴. Käytännössä korvausvastuun syntyminen sillä perusteella, että kokouksen puheenjohtaja ei ole kohdellut kokoukseen osallistuvia osakkaita yhdenvertaisesti puheenjohtamisessa, voinee olla vahingonkorvausperuste vain tilanteessa, jossa virhe on voinut vaikuttaa yhtiökokouksen päätöksen sisältöön ja siitä on aiheutunut OYL:n perusteella korvattava vahinko⁶⁵.

Toisaalta etäosallistumista koskevassa kokouskutsussa voi olla sellaisia laissa tarkoitettuja yksityiskohtaisia ehtoja etäosallistumismahdollisuuden käyttämisestä, että niiden sivuuttaminen kokouksen puheenjohtajan toimesta voinee tulla arvioitavaksi myös vahingonkorvausvastuun kannalta. Puheenjohtajan vahingonkorvausvastuu suhteessa yhtiöön voi perustua myös sopimukseen. Toisaalta yhtiökokouksen puheenjohtajan ei yleensä voida olettaa kykenevän arvioimaan etäosallistumisjärjestelmän ja tietoliikenneyhteyden toimivuutta ja käytettävyyttä, varsinkaan siinä tapauksessa, että kokouspalveluiden toteutukseen käytetään ammattimaisia hyvämaineisia toimijoita.

Käytännössä on tilanteita, joissa yhtiökokouksen puheenjohtajaksi valittava havaitsee, että yhtiö ei ole joltain osin noudattanut kokouspaikkaa, kokouksen ajankohtaa, kutsua tms. koskevia lain tai yhtiöjärjestyksen menettelyvaatimuksia. Muissa kuin listayhtiöissä on tällöin tavallista, että ainakin päätösten pätevyyteen mahdollisesti vaikuttavat menettelyvirheet tuodaan esiin yhtiökokouksessa ja kokouksen päätöksellä ja/tai virheen kohteena olleiden suostumuksella virheen vaikutus eliminoidaan tai viime sijainen vastuu

64 Viimeksi sanottu koskee myös sinänsä yleisesti tietyissä yhtiöissä käytössä olevaa ohjeistusta yhtiökokousmenettelyistä (esim. LYNK:n ohjeistus).

65 Tällöinkin korvausvastuun arvioinnissa otettaneen vahingonkorvausoikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti huomioon mm. korvausta vaativan mahdollisuus rajoittaa vahingon määrää muilla keinoilla (tässä esim. moitekanne).

kokouksen jatkamiseen ja päätösten tekemiseen perustuvasta vahingosta käytännössä jaetaan osallistujien kesken tai siirretään kokonaan puheenjohtajalta päätöksen tekeville osakkaille (näissä yhtiöissä on tavallista, että kokouksen pj. on myös osakkeenomistaja ja/ tai johdon jäsen).

Pörssiyhtiöissä on tavallista, että toimeksiantavan yhtiön edustajat odottavat kokousta johtamaan hankitun ammatti-puheenjohtajan arvioivan em. menettelyvirheen vaikutuksen päätösten pätevyyden kannalta, koska menettelyvirheen saattamista yhtiökokouksen tietoon – enemmistön ratkaistavaksi – saatetaan pitää yhtiölle merkittävänä mainehäviönä. Pörssiyhtiössä ei ole käytännössä mahdollista hankkia virheen kohteena olleiden osakkaiden suostumusta. Näiden tilanteiden varalta voi olla mahdollista sopia yhtiön velvollisuudesta korvata kokouksen puheenjohtajalle määrä, jonka tämä mahdollisesti joutuu suorittamaan vahingonkorvausvastuunsa perusteella, jos vastuu aiheutuu menettelyvirheestä puheenjohtamisessa. Tällaisesta viimesijaisen vastuun siirrosta sovittaessa on otettava huomioon sopimusoikeuden yleisten periaatteiden lisäksi OYL 21:9 §:stä ilmenevät korvausvastuun rajoittamisen edellytykset (erityisesti pykälän 1 momentti).

2.3.2 Väliaikainen laki

Covid-19-pandemin vuoksi keväällä 2020 säädettiin väliaikainen laki, jonka perusteella pörssi- ja FN-yhtiön yhtiökokous voitiin järjestää kokonaan etänä siten, että osakkailla ei ollut oikeutta saapua fyysiselle kokouspaikalle (laki 290/2020). Tällaisen kokousvaihtoehdon käyttämistä koskevaa määräaika on jatkettu kaksi kertaa, jälkimmäisellä kerralla kesäkuun 2022 loppuun asti (lait 677/2020 ja 375/2021).

Väliaikaisen lain 2 §:n⁶⁶ mukaan pörssiyhtiön ja FN-yhtiön yhtiökokous voidaan järjestää niin, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuttaan yhtiökokouksessa vain osakeyhtiölain 5:16.2 §:ssä tarkoitettulla tavalla postin, tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla. Näin toteuttavaa kokousta koskevassa kokouskutsussa on mainittava kysymysten ja vastaehdotusten esittämiseksi varattu kohtuullinen aika ja hallituksen vastausten antamisen aika sekä tieto internetsivusta, jolla kysymykset, vastaukset ja vastaehdotukset ovat nähtävänä ennen yhtiökokousta ja äänestyksen päättymistä. Väliaikaisen lain mukaan etäosallistumismahdollisuus voi olla ennen kokousta, sen aikana tai kummallakin tavalla. Osakkeenomistajat voivat osallistua vain etänä ja käytännössä myös yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja voivat osallistua etänä. Myös kokousajan määrittäminen perinteisen

---

66 Väliaikaisen lain (375/2021) 2.3-7 §: Osakeyhtiölain 5 luvun 6 §:n 1 momentista ja 16 §:n 2 momentista poiketen pörssiyhtiön yhtiökokous voidaan järjestää niin, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuttaan yhtiökokouksessa vain osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla postin, tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla. Yhtiön hallitus voi päättää tällaisen kokouksen järjestämisestä. Yhtiön hallitus voi lisäksi päättää, että myös tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettu asiamies voi osallistua yhtiökokoukseen vain tässä momentissa tarkoitettulla tavalla.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettua yhtiökokousta varten toimitettavassa kokouskutsussa on oltava osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi:

- 1) päätösehdotusten pääasiallinen sisältö ja, jos hallitus ehdottaa jaettavaksi vähemmän osinkoa kuin osakeyhtiölain 13 luvun 7 §:ssä säädetään, vaihtoehtona vähemmistöosingon suuruinen osinko;
- 2) osakkeenomistajien vastaehdotusten ja osakeyhtiölain 5 luvun 25 §:ssä tarkoitettujen kysymysten esittämiseksi varattu kohtuullinen aika ja hallituksen vastausten aika ja tieto internetsivusta, jolla kysymykset, vastaukset ja vastaehdotukset ovat nähtävänä ennen yhtiökokousta ja äänestyksen päättymistä;
- 3) yhtiön nimeämien asiamiesten esittely ja yhteystiedot;
- 4) mahdollisen ennakkoäänestyksen kohtuullinen aika; sekä
- 5) miten kokouksen puheenjohtaja ja toimihenkilöt valitaan ja ääniluettelo vahvistetaan.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettua yhtiökokousta koskevassa kutsussa on oltava yhtiölle osakeyhtiölain 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla tulleen osakkeenomistajien päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö, jos ehdotuksen tehneillä osakkeenomistajilla on vähintään yksi sadasosa yhtiön kaikista osakkeista. Äänestykseen on tämän lisäksi otettava muukin osakeyhtiölain 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla yhtiölle tullut osakkeenomistajan päätösehdotus ja sellainen tämän pykälän 4 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla yhtiölle tullut vastaehdotus, jonka tehneillä osakkeenomistajilla on vähintään yksi sadasosa yhtiön kaikista osakkeista. Muista vastaehdotuksista ei tarvitse äänestää. Kaikissa päätettävissä asioissa äänestysvaihtoehtoina on oltava kyllä ja ei, jos on vain yksi ehdotus.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettussa yhtiökokouksessa osakkeenomistajalla on osakeyhtiölain 5 luvun säännöksistä poiketen oikeus tehdä vastaehdotuksia ja mainitun luvun 25 §:ssä tarkoitettuja kysymyksiä vain tämän pykälän 4 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Edellä 2–6 momentissa säädetty koskee myös kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena olevan osakkeen liikkeeseenlaskijana olevan osakeyhtiön yhtiökokousta.

kokouksen tavoin säilytettiin siinäkin tapauksessa, että osakkaat voivat äänestää ja käyttää muita kokouksessa käytössä olevia oikeuksia vain ennen kokousta kutsussa mainittuina aikoina. Väliaikaisen lain valmistelussa näihin ratkaisuihin päädyttiin lähinnä valmistelun nopeuttamiseksi, koska kokouspaikka ja -aika vaikuttavat useiden muiden OYL:n säännösten soveltamiseen (mm. kokouksen laillisuus sekä päätösten moittimisen ja yhtiölle esitetävän lunastusvaatimuksen määräajat).

Väliaikaisen lain mukaan kysymysten ja vastaehdotusten teko-oikeus ennen kokousta on oltava myös siinä tapauksessa, että osakkeenomistajat voivat käyttää kaikkia oikeuksiaan tosiaikaisesti kokouksen aikana. Tämä on voinut jossain määrin ohjata osaa yhtiöistä valitsemaan ennen kokousta tapahtuvan etäosallistumisen, koska kaikki väliaikaisen lain mukaan ennakoetäosallistumiseen liittyvät vaikutusmahdollisuudet on aina tarjottava myös kokouksen aikana etänä kokoukseen osallistuville osakkeenomistajille.

Vuoden 2020 ja kevään ja kesän 2021 yhtiökokouksissa väliaikaista lakia hyödyntäneet yhtiöt ovat tarjonneet osakkailleen etäosallistumismahdollisuuden vain ennen yhtiökokousta (keväällä 2021 yksi pörssi-yhtiö tarjosi ennakoäänestysmahdollisuuden ja kokouksen aikaisen etäosallistumismahdollisuuden, äänestäminen mukaan lukien).

Edellistä väliaikaista lakia koskevan lakiesityksen (HE 117/2020 vp, laki 677/2020) johdosta annetussa eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 17/2020) kehoitettiin valtioneuvostoa valmistelemaan yhteisö- ja muihin relevantteihin lakeihin säännökset osakkeenomistajien ja jäsenten etäosallistamisen mahdollistamisesta siten, että ratkaisut ovat kestäviä pitkällä aikavälillä osakkeenomistajien keskeisten oikeuksien toteutumisen kannalta. Valmistelussa on valiokunnan mukaan erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että osakkaan osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaiset oikeudet voidaan toteuttaa asianmukaisesti myös pienosakkaiden osalta. Valiokunnan mukaan tulee myös arvioida, onko pörssi-yhtiöiden yhtiökokousten poikkeussääntelyä tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan myös yksityisiä osakeyhtiötä, joiden kokousjärjestelyissä on osin samoja ongelmia kuin pörssi-yhtiöissä. Valiokunnan mukaan tuolloin ei ollut tarkoituksenmukaista säätää pakollisesta hybridikokousmallista⁶⁷, koska erikokoisilla ja eri osakaspuhjan ja yhtiökokousosallistumiskäytännön yhtiöillä voi olla varsin erilaisia tarpeita. Lisäksi valiokunnan mukaan oli epävarmaa, onko tarve hybridikokouksille ohimenevä vai jääkö se pysyväksi. Valiokunnan mukaan kokousmenettelyjen kehitys voi edetä nopeastikin kohti kokonaan etäyhteyden avulla pidettäviä kokouksia ja on odotettavissa, että etäkokousten mahdollisesti vakiintuessa tämä luo kysyntää ja siten myös tarjontaa markkinaehtoisille kokousten toteuttamisvälineille. Valiokunnan mukaan on tärkeää, ettei tällaista markkinaehtoista

⁶⁷ Valiokunnan mietinnössä käytetyn hybridikokous-ilmauksen sisältö voi poiketa mietinnössä muuten käytetystä määrittelystä.

kysynnän mukaan muotoutuvan palvelutarjooman kehittymistä jäykistetä liian pakottavalla sääntelyllä. Kokouksen järjestäminen samaan aikaan kahdella eri tavalla voi merkitä myös kokouskustannusten nousua ja hallinnon lisääntymistä.

Valiokunnan mukaan etäosallistumisen yleistymisestä huolimatta on edelleen huomattava määrä yhteisöjä, joissa suurelle osalle osakkeenomistajista tai jäsenistä fyysinen osallistuminen yhteisön kokoukseen on käytännössä ainoa tapa osakkeenomistajan tai jäsenen oikeuksien käyttämiseen.

Yksityiskohtainen yhteenveto pörssiyhtiöiden ja FN-yhtiöiden yhtiökokouskäytännöistä perustuen yhtiökokouskutsutietoihin vuoden 2020 ja kevään 2021 yhtiökokouskäytännöistä on edellä 2.1 kohdassa .

Pelkästään ennako-osallistumiseen perustuvassa kokouksessa puheenjohtajan, ääntenlaskijoiden ja pöytäkirjantarkastajien rooli rajoittuu etäosallistumisjärjestelmään ennen kokousaikaa tallennetun tiedon tarkasteluun, lain ja yhtiöjärjestyksen vaatimusten vertaamiseen kokouskutsun tietoihin sekä pöytäkirjan laatimiseen, mikä käytännössä voitiin useimmiten tehdä jo ennen kokousajankohtaa. Näin toimittaessa puheenjohtaja ja muut edellä mainitut ovat käytännössä toimineet yhtiön toimittamilla kokousosallistumistiedoilla, joiden oikeellisuutta ja kattavuutta he eivät ole voineet tarkistaa.

Väliaikaisen lain mukaan äänestykseen otettavan vastaehdotuksen tekemisen edellytyksenä on, että ehdotus on tehty OYL 5:5 mukaisesti tai kokouskutsussa vastaehdotusten tekemiselle asetetussa määräajassa ja että ehdotuksen tekijöillä on vähintään yksi sadasosa (1/100) yhtiön kaikista osakkeista. Muista saaduista vastaehdotuksista ei tarvitse äänestää. Kaikissa päätettävissä asioissa äänestysvaihtoehtona on oltava kyllä ja ei, jos on vain yksi ehdotus. Prosentin raja-arvo on verrattain korkea. Yhtiöstä riippuen prosentin raja-arvolla ehdotusten teko-oikeus voi edellyttää jopa kymmenien tai satojen miljoonien arvoista osakeomistusta. Suomessa tällaiset yksittäiset sijoitukset ovat hyvin harvinaisia ja käytännössä äänestykseen otettavan vastaehdotuksen voi väliaikaisen lain nojalla tehdä käytännössä vain hyvin harva osakkeenomistaja.

Väliaikaisen lain perusteella ei tiettävästi tehty yhtään vastaehdotusta pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiökokouksissa 2020-2021.

Kevään 2021 kokouskäytäntöjä selvitettäessä on todettu, että pörssiyhtiöissä ennako-äänestys alkoi yleensä noin viikon kuluessa kokouskutsun julkaisemisesta ja äänestämiseen varattu aika vaihteli kahdesta viikosta kahteen kuukauteen yhtiöstä riippuen. Mahdollisten vastaehdotusten julkistamisen ja ennakoäänestyksen päättymisen välinen aika oli lyhimmillään noin viikko, yleisimmin 2–4 viikkoa ja muutamassa yhtiössä lähes kaksi kuukautta. Osakkeenomistajien kysymyksiin annettujen vastausten julkistamisen ja ennakoäänestyksen päättymisen välinen aika on pörssiyhtiöissä yleensä 2–7 päivää.

2.4 Asunto-osakeyhtiölaki

Asunto-osakeyhtiölaissa (1599/2010) yhtiökokouksen toimivalta yhtiön toimintaan ja rahoitukseen ja osakkeenomistajien hallinnassa olevien osakehuoneistojen käyttämiseen liittyvissä asioissa on olennaisesti laajempi kuin osakeyhtiössä. Asunto-osakeyhtiössä yleis-toimivalta on yhtiökokouksella (AOYL 6:2 ja 7:2 §).

AOYL:ssa säädetään yhtiökokouksen paikasta ja etäosallistumisvaihtoehdosta (AOYL 6:17 §), kokouskutsun sisällöstä (6:19 §), yhtiökokoukseen osallistuvasta osakkeenomistajasta (6:7 § ja siirtymäsäännökset), valtuutetusta ja avustajasta (6:8 §), osakkaan puheoikeudesta ja kyselyoikeudesta (6:25 §), oikeudesta saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi (6:6 §), yhtiökokouksen puheenjohtajasta, äänenlaskijasta, pöytäkirjantarkastajasta, pöytäkirjasta ja ääniluettelosta (6:23 §), jatkokokouksesta (6:24 §) ovat saman sisältöisesti kuin OYL:n yksityisiä osakeyhtiöitä koskeva sääntely. OYL:sta poiketen AOYL:n mukaisessa kutsussa riittää etäosallistumismahdollisuuden mainitseminen, sen käyttämisen edellytyksiä ei tarvitse mainita. Tältä osin AOYL vastaa aiemmin voimassa ollutta OYL:n sääntelyä. Käytännössä asunto-osakeyhtiönkin kokouskutsussa ohjeistetaan tarjolla olevan etäosallistumismahdollisuuden käyttäminen. Digitaalisiin osakeluettelokirjauksiin siirtymisen myötä siirtymäajan kuluessa myös asunto-osakeyhtiöissä oikeus yhtiökokoukseen osallistumiseen perustuu omistuskirjauksiin täsmäytyspäivänä (yhtiökokousta edeltävä päivä – AOYL 6:7.2 §). Muiden henkilöiden yhtiökokousosallistumisen suhteen AOYL:ssa on otettu huomioon myös asukkaiden osallistuminen tietyin edellytyksin (6:10-11 §). OYL:sta poiketen AOYL:n perusteella ei ole mahdollista edellyttää osakkeenomistajalta ennakkoilmoitusta osallistumisesta.

Äänioikeuden sääntely poikkeaa OYL:n yksityisiä osakeyhtiöitä koskevasta sääntelystä siten, että AOYL:ssa ei sallita erisuuruisen äänimäärän tuottavia osakkeita ja osakkeenomistajien äänimäärää yhtiökokouksessa rajoittaa ns. äänileikkuriolettamasta (enintään 20 % yhtiökokouksessa edustettujen osakkeiden äänimäärästä – 6:13 §). Lisäksi AOYL:ssa osakkeenomistajan esteellisyyden määritelmä on olennaisesti laajempi kuin OYL:ssa koskien mm. tiettyjä yhtiön toimia osakkeenomistajan huoneistossa (6:15 §). Etä- ja läsnäosallistumiseen käytettävien teknisiin järjestelmiin liittyvä vastuunjako on sama kuin yksityisissä osakeyhtiöissä. Päätösten moittimista ja vahingonkorvausvastuuta koskeva sääntely poikkeaa OYL:sta siten, että AOYL:ssa säädetään myös yhtiön vahingonkorvausvastuusta silloin, kun vahinko on aiheutettu AOYL:ia tai yhtiöjärjestystä rikkomalla (24:6 §).

Lisäksi AOYL:n säännösten sanamuoto poikkeaa joiltakin osin voimassa olevasta OYL:n yksityisiä osakeyhtiöistä koskevasta sääntelystä, vastaten aiempaa OYL:n sääntelyä (AOYL:n sanamuotoja ei ole päivitetty OYL-muutosten yhteydessä). Asunto-osakeyhtiöissä etäosallistumisen järjestäminen on pandemia-aikanakin perustunut edellä mainittuun AOYL:n sääntelyyn.

Asunto-osakeyhtiössä yhtiökokouksen merkitys osakkeenomistajien tiedonsaanti-kanavana ja päätösten sisällön muotoilun foorumina on usein erittäin tärkeä verrattuna osakeyhtiöön. Tämä johtuu mm. yhtiökokouksen laajasta toimivallasta, johdon ja omistuksen eriytyemisestä pienemmissäkin taloyhtiöissä (yli 60% taloyhtiöistä on 1-10 huoneistoa, mutta yleensä vain 3 jäsenen hallitus), johdon ja osakkaiden puutteellisesta osaamisesta kiinteistönpitoon liittyvissä asioissa (noin puolessa taloyhtiöistä ei ole ulkopuolista isännöitsijää ja taloyhtiöissä on yli 1,2 miljoonaa osakasta joista suurimmalla osalla ei ole osamista kiinteistönpidosta) sekä maallikkohallituksen ja isännöinnin henkilökohtaisen intressin painottumisesta hallintotehtävien hoitamisessa osassa taloyhtiöistä.

Yhtiökokousjärjestelyiden osalta taloyhtiöiden puutteellinen hallinto on ilmennyt pandemia-aikana esimerkiksi siten, että hallitus tai isännöitsijä on saattanut kieltää osakkeenomistajia tulemasta kokouspaikalle tai rajoittaa paikalle tulijoiden lukumäärän 6–20 henkeen, jotka on valittu ilmoittautumisjärjestyksessä (joissakin tapauksissa osakkeenomistajille ei ole viestitty samanaikaisesti osallistumisilmoittautumisvaatimuksesta).⁶⁸

Taloyhtiöiden yhtiökokousten etäosallistumispalvelun tarjoajan⁶⁹ arvion mukaan etänä yhtiökokoukseen osallistuu yleensä enintään muutama kymmenen osakkeenomistajaa, enimmillään jonkin verran yli sata⁷⁰. Palvelutarjoajan mukaan ei ole ilmennyt tarvetta yhdistää ja muokata käytettyjä puheenvuoroja. Muutaman kerran on jouduttu sulkemaan epäasiallisesti käyttäytyvän, asian vierestä puhuvan tai samaa toistavan etäosallistujan puhe- tai kuvayhteys.⁷¹ Taloyhtiöiden yhtiökokousten etäosallistumiskeinojen osalta tarpeellisena pidetään riittävän yhtenäisen ohjeistuksen ja mallien kehittämistä.

68 Käytännössä suuri osa ongelmista on johtunut siitä, että on jouduttu nopeasti ja ohjeistamatta uuteen maailmaan. Myös kokoontumisrajoitusten tulkinnan muutokset ja niitä koskevan viestinnän puutteellisuus on edistänyt virheellisiä tulkintoja. Lisäksi on varmaan voinut olla niin, että kaikki eivät ole ymmärtäneet ”etäosallistumispakon” koskevan vain pörssiyrityksiä.

69 Verkkokokous.fi, jonka edustaja oli keväällä 2021 toteuttamassa n. 200 asunto-osakeyhtiön yhtiökokousta.

70 Asunto-osakeyhtiöistä 40% on Helsingissä, Vantaalla, Espoossa, Kauniaisissa, Tampereella Turussa, Oulussa, Jyväskylässä ja Kuopiossa. 1-10 asuntoa on 60% yhtiöistä, 11-20 asuntoa on 20%:ssa, 21-30 on 10%:ssa yhtiöistä. Yli 50 huoneistoa on 4%:ssa asunto-osakeyhtiöistä eli noin 3 600 yhtiössä.

71 Verkkokokous.fi. Tuotekehitysideoina keskustelimme palvelun dokumentointiominaisuuksien täydentämistä esim. yhteyden katkeamisen ja sen syyn sekä chatin lokitiedoilla (olivat ensin mainittua pohtineetkin).

2.5 Osuuskuntalaki

Osuuskuntalaissa (421/2013, OKL) osuuskunnan kokouksen toimivalta vastaa lähtökohtaisesti osakeyhtiön yhtiökokouksen toimivaltaa (OKL 5 luku). Osuuskunnan tarkoituksen toteuttamiseen liittyen osassa osuuskunnista osuuskunnan kokouksen toimivalta voi olla sääntömääräysten perusteella laajempi kuin osakeyhtiön yhtiökokouksen kohdalla. OYL:ia vastaavasti yleistoimivalta on osuuskunnassakin hallituksella (OKL 6:2 §)

Osuuskunnan säännöissä voidaan määrätä osuuskunnan kokouksessa käytettävän jäsenten päätösvallan delegoinnista kaikissa tai osassa asioista osuuskunnan jäsenten valitsemalle edustajistolle (OKL 5:37-43 §). Edustajistoa käyttävissä osuuskunnissa käytännössä kaikki osuuskunnan kokouksen tehtävät delegoidaan näin. Osuuskunnan jäsenellä ja osuuden ja osakkeen omistajalla ei ole oikeutta osallistua edustajiston kokoukseen, jollei säännöissä määrätä toisin. Säännöissä ei kuitenkaan voi määrätä osuuskunnan jäsenen äänioikeudesta edustajiston kokouksessa (OKL 5:37.3 §). Tiedossa ei ole sellaista osuuskuntaa, jonka säännöissä sallittaisiin osuuskunnan jäsenten osallistuminen edustajiston kokoukseen. Myös osuuskunnassa, jossa osuuskunnan kokouksen toimivaltaa on siirretty edustajistolle, tiettyihin päätöksiin vaaditaan myös osuuskunnan jäsenten kannatus (OKL 5:41.3-4 §). Osuuskunnan jäsenten kannatus voidaan hankkia myös ennen tai jälkeen edustajiston kokouksen järjestettävässä erillisessä äänestyksessä.

OKL:ssa säädetään osuuskunnan kokouksen paikasta ja etäosallistumisvaihtoehdosta (OKL 5:17 §), kokouskutsun sisällöstä (5:19 §), osuuskunnan kokoukseen osallistuvasta jäsenestä (5:7 ja 7 a), ennakoilmoittautumisesta (5:8 §), valtuutetusta ja avustajasta (5:9 §), muiden osallistumisoikeudesta (5:11 §), jäsenen kyselyoikeudesta (5:27 §)⁷², jäsenen oikeudesta saada asia osuuskunnan kokouksen käsiteltäväksi (5:6 §), osuuskunnan kokouksen puheenjohtajasta, äänenlaskijasta, pöytäkirjantarkastajasta, pöytäkirjasta ja ääniluetelosta (5:25 §), jatkokokouksesta (5:26 §) saman sisältöisesti kuin OYL:ssa. OYL:sta poiketen asiamies voi osuuskunnan kokouksessa kuitenkin edustaa enintään kolmea jäsentä, jollei säännöissä määrätä toisin.

Jos osuuden tai osakkeen omistaja ei ole jäsen, hänen oikeuttaan osallistua osuuskunnan kokoukselle kuuluvaan päätöksentekoon voidaan rajoittaa säännöissä niin, että hänellä on

⁷² Osuuskunnan jäsenen kyselyoikeus voi olla laajempi kuin osakeyhtiön osakkaan kyselyoikeus, mikä johtuu osuuskunnan tarkoituksesta ja toimintatavoista: esim. jäsenet ovat asiakas/tavarantoimittaja/työntekijä jne. suhteessa osuuskuntaan ja osuuskunnan lakisääteinen tarkoitus on taloudellisella toiminnalla edistää jäsenten taloutta tai elinkeinoa. Tällä perusteella osuuskunnan kokouksessa voidaan käsitellä sellaisia strategisia ja päivittäiseen toimintaan liittyviä kysymyksiä, jotka osakeyhtiössä eivät ainakaan OYL:n perusteella ole yhtiökokouksessa käsiteltäviä.

vain etäosallistumisoikeus postin tai teknisen apuvälineen avulla ennen kokousta tai kokouksen aikana (5:17.3 §).

Äänioikeuden sääntely poikkeaa OYL:sta siten, että OKL:ssa lähtökohtana on jäsen ja ääni-periaate ja, jos osuuskunnan jäsenten enemmistö voi olla henkilöjäseniä, suurin sallittu jäsenten välinen äänivaltaero on 1:20. Esteellisyuden sääntely poikkeaa yksityisiä osakeyhtiöitä koskevasta sääntelystä siten, että OKL:ssa esteellisyysperusteet ovat jossain määrin laajemmat (OYL: vapauttaminen velvoitteesta; OKL: vapauttaminen velvoitteesta tai sopimus tai sitoumus – 5:15 §). Etä- ja läsnäosallistumiseen käytettävien teknisiin järjestelmiin liittyvä vastuunjako on sama kuin yksityisissä osakeyhtiöissä. Päätösten moittimista ja vahingonkorvausvastuuta koskeva sääntely vastaa OYL:ia (OKL 24 ja 25 luku).

OKL:ssa on myös säännökset arvo-osuusjärjestelmässä olevista osuuksista ja osakkeista⁷³ sekä pörssiosuuskunnasta. Sääntely vastaa näiltä osin OYL:ia.

Osuuskunnan kokouksen merkitys jäsenten sekä osuuden ja osakkeen omistajien tiedonsaantikanavana ja päätösten sisällön muotoilun foorumina on usein tärkeä. Käytännössä osuuskunnan jäsenyys perustuu usein omistaja-asiakkuuteen ja osuuskuntien jäsenmäärä on keskimäärin huomattavasti suurempi kuin osakeyhtiöissä.

Toisaalta erityisesti osuuskaupoissa, osuспанkeissa ja muissa kuluttajienosuuskunnissa jäsenten pääomasijoitukset ovat yleensä pieniä (esim. 500 euroa) ja näissä osuuskunnissa yksittäisen jäsenen taloudellinen intressi on muutenkin pieni. Tuottaja- ja työosuuskunnissa yksittäisen jäsenen pääomasijoitus voi olla suuri ja osuuskunnan merkitys jäsenen elinkeinon tai työsuhteen kannalta voi olla merkittävä. Suuressa osassa osuuskunnista on ollut tarjolla kokouksen aikainen etäosallistumismahdollisuus, jonka toteutukseen käytetään yleensä yleisesti käytössä olevia etäkokouspalveluita (pois lukein OP-ryhmän

---

73 OYL:a vastaavat säännökset osuuskunnan osuuksista ja osakkeista arvo-osuusjärjestelmässä ovat OKL 4:13 a-13 c §:ssä. Luvun 7 ja 7 a §:ssä arvo-osuusjärjestelmässä olevan osuuden omistajan osallistumisoikeudesta ja luvun 14 ja 16 §:ssä säädetään sekä arvo-osuusjärjestelmään kuulumattomien että arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien osuuskuntien jäsen- ja omistajaluettelon pidosta ja julkisuudesta. Oikeuksien kirjaamista, odotusluetteloa sekä osuuksien ja osakkeiden poistamista arvo osuusjärjestelmästä koskevat säännökset arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain 6 luvussa. Pörssiosuuskunnan määritelmä on OKL 5:2 §:ssä.

osuuspankit, joilla on oma etäkokouspalvelu).⁷⁴ Etäkokouspalvelun tarjoamista on helpottanut se, että suurimmassa osassa jäsenmäärältään suuria osuuskuntia on edustajisto.

Käytännössä etänä osuuskunnan kokoukseen tai edustajiston kokoukseen osallistuu yleensä enintään muutama kymmenen osuuskunnan tai edustajiston jäsentä, enimmäisläänkin alle sata. Käytännössä ei ole ilmennyt tarvetta yhdistää ja muokata käytettyjä puheenvuoroja. Osuuskuntien kokousten etäosallistumiskeinojen osalta tarpeellisenä pidetään riittävän yhtenäisen ohjeistuksen ja mallien kehittämistä.

2.6 Etäyhtiökokousmenettelyjen sääntely ulkomaiden lainsäädännössä ja markkinakäytännössä⁷⁵

2.6.1 Yleistä

Määritelmät. Fyysisellä kokouksella tarkoitetaan yhtiökokousta, johon voi osallistua vain saapumalla kokoukseen fyysisesti paikan päälle. Tässä Hybridikokouksella tarkoitetaan tässäkin kokousta, joka järjestetään fyysisesti tiettyinä aikana ja tietyssä paikassa ja

⁷⁴ Käytännössä osuuspankkien edustajiston / osuuskunnan kokousten osalta pöytäkirjaan kirjataan jäsenen osallistumistapa; onko läsnä kokouksessa kokouspaikalla, valtakirjalla edustettuna vai etävälineen (OP-Etäkokouspalvelu) välityksellä. Myös jäsentä edustava henkilö voi olla läsnä kokouksessa tai osallistua kokoukseen etänä. Mikäli suoritetaan salainen äänestys, niin kokouksen järjestäjä näkee OP Etäkokouspalveluun sisältyvästä Äänestyspalvelusta äänestyksen tuloksen. Äänestyksen kokonaistulos saadaan huomioimalla fyysisessä kokouksessa ja Äänestyspalvelussa annetut äänet.

Pöytäkirjaan ei erikseen kirjata näkyviin mitä ääniä on annettu, todetaan ainoastaan x puolesta y vastaan, jne. Mikäli kaikki etä-äänestäjät äänestävät samalla tavoin, niin tilanne on ongelmallinen, koska tällöin on etäosallistuja pöytäkirjamerkintöjen johdosta todennettävissä, mitä ääniä etänä osallistuvat ovat antaneet. Sama tilanne syntyy, mikäli kaikki kokouspaikalla läsnä olevat äänestävät samalla tavoin.

Mikäli kaikki kokoukseen osallistuvat äänestäisivät etävälineen avulla, niin annetut äänet eivät ilmenisi. Tämä edellyttäisi kuitenkin myös kaikilta kokouspaikalla osallistuvilta joko tietokonetta, tablettia tai älypuhelinia, joita kaikilla esim. osuuskunnan kokoukseen osallistuvilla ei ole tai sen käyttö on vierasta. Äänestyspalvelun käyttö edellyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista.

Yhteisölaeissa ei ole määritelty salaista äänestystä, joten annettujen äänien salassapidon aste on yhteisön itsensä määriteltävissä (esim. valtiollisissa ja kunnallisissa vaaleissa määritellystä äänestysalaisuuden tasosta voi poiketa esimerkiksi äänestyksen tuloksen varmistamiseksi siten, että ääntenlaskijat saavat tiedon eri osallistumiskeinoilla ja eri kantoihin päättyen annetuista äänistä.

⁷⁵ Selvitys on tehty kesän 2021 tietojen perusteella. Tilanteen oletetaan muuttuvan syksyn ja talven aikana, minkä vuoksi tietopohjaa on tarpeen täydentää ennen hallituksen esityksen antamistavieä melko paljon. Syyskaudelle on odotettavissa muutoksia esim. Saksassa ja Australiassa.

kokouksessa on myös kokouksenaikainen etäosallistumismahdollisuus. Saatavana ei ole ollut kaikkien vertailuvaltioiden osalta yksityiskohtaista tietoa siitä, miten hybridikokoukseen etänä osallistuvan osakkaan käytettävissä olevat osallistumiskeinot on toteuttava. Täysin etänä pidettävään etäkokoukseen voi puolestaan osallistua vain verkossa⁷⁶.

Vertailun kohde. Vertailumaat tässä vertailussa ovat Ruotsi, Tanska, Norja, Viro, Saksa, Ranska, Iso-Britannia, Singapore, Uusi-Seelanti ja Australia. Täysin etänä pidettävät yhtiökokoukset on mahdollistettu vertailumaista Tanskassa, Norjassa, Virossa ja Uudessa-Seelannissa pysyvällä lainsäädännöllä. Tanskan ja Uuden-Seelannin lainsäädäntö sisälsi mahdollisuuden jo ennen COVID-19-pandemiaa, kun taas Norjassa lainmuutosehdotus seurasi pandemian aiheuttamia väliaikaisia toimenpiteitä. Virossa puolestaan lakia muutettiin vastaamaan pandemiasta aiheutuneisiin olosuhteisiin vaikuttaen samalla myös pysyvästi pandemian jälkeiseen aikaan. Lisäksi Australiassa ehdotus pysyväksi lainsäädännöksi on hyväksytty syyskuudella 2021.

Singaporessa etäkokoukset on mahdollistettu lain tasolla vasta COVID-19-pandemian seurauksena, ja kyseisen mahdollisuuden, fyysisten kokousten vaihtoehtona, on ehdotettu jäämään voimaan pidempiaikaisesti vielä pandemian jälkeenkin. Tällä hetkellä poikkeus on voimassa toistaiseksi sen kumoamiseen tai muuttamiseen saakka. Lisäksi yksityisten osakeyhtiöiden säännöissä on voinut olla jo aiemmin määräyksiä, joiden mukaan yhtiökokoukset voidaan järjestää puhelin- tai videoneuvotteluina ilman tarvetta osallistujien fyysiselle läsnäololle.

Saksassa täysin etäkokousten järjestäminen on ollut yksityisiä osakeyhtiöitä lähinnä vastaaville rajavastuuyhtiöille (GmbH) sallittua jo vuodesta 2001 lähtien, kun taas julkisille osakeyhtiöille mahdollisuus on myönnetty vain väliaikaisesti pandemian seurauksena. Myös Ranskassa mahdollisuus vaihtelee yhtiömuodoittain, ja julkiset osakeyhtiöt (Société Anonyme, "SA"), joiden osakkeet eivät ole kaupankäynnin kohteena säännellyillä markkinoilla sekä yksinkertaistetut osakeyhtiöt (Société Par Actions Simplifiée, "SAS") saivat määrätä etäkokouksista yhtiöjärjestyksissään jo ennen väliaikaisen lainsäädännön sisältämiä poikkeamismahdollisuuksia. Ruotsissa ja Isossa-Britanniassa mahdollisuus yhtiökokousten järjestämiseen täysin etänä on sallittu lain tasolla vain väliaikaisen, pandemiasta johtuvan, lainsäädännön myöntämin poikkeuksin.

⁷⁶ Lähteissä etäkokouksesta käytetään usein "virtuaalikokous" –ilmausta laajassa merkityksessä, mikä voi tarkoittaa esim. kaikki perinteisessä kokouksessa käytettävissä olevia kaikki osakkeenomistajan oikeuksia tai pelkkään kokouksen seurantamahdollisuutta verkon kautta. Myös "hybridikokous" –ilmauksen käytön osalta ei ole voitu kaikkien lähteiden kohdalla selvittää, mitä sillä tarkoitetaan.

Hybridikokoukset puolestaan on pitkälti tunnustettu kaikissa vertailumaissa jo selvästi ennen pandemiaa.

2.6.2 Pohjoismaat

Sääntely. Ruotsin yhteisöainsäädäntö on tarjonnut mahdollisuuden järjestää osakeyhtiöiden perinteisen yhtiökokouksia, jossa voi myös postiaanestää, sekä osakkeenomistajien päätöksenteon vain postiaanestyksellä ilman osakkeenomistajien fyysistä läsnäoloa 15.4.2020 voimaan tulleen, ja lain voimassaolon jatkamisen myötä 31.12.2021 asti voimassa olevan, väliaikaisen lainsäädännön nojalla.⁷⁷ Lisäksi Ruotsin osakeyhtiölaki sallii osakeyhtiöiden kokoukset, myös yhdistettynä postiaanestykseen, mikäli osallistujien henkilöllisyys voidaan tunnistaa ja myös heillä, jotka eivät ole osakkeenomistajia, hallituksen jäseniä tai kokouksen toimihenkilöitä, on oikeus osallistua kokoukseen.⁷⁸ Poikkeustoimenpiteiden nojalla myös hallitus voi päättää, että ulkopuolisilla, jotka eivät ole osakkeenomistajia, on oikeus seurata kokousta sähköisesti. Toisaalta yhtiökokoukselle kuuluva päätös voidaan tehdä myös kirjallisesti ilman varsinaista kokousta, jos kaikki päätöksentekoon oikeutetut allekirjoittavat päätöksen.

Tanskassa päätöksiä on tyypillisesti tehty yksimielisellä kirjallisilla menettelyillä perinteistä kokousta pitämättä. Tanskan osakeyhtiölaki on kuitenkin sallinut yhtiökokouksen osittain tai täysin etänä järjestämisen vuodesta 2009 lähtien.⁷⁹ Yhtiön asiasta päättävä toimielin ("det centrale ledelsesorgan") päättää etäosallistumisen sallimisesta ja täysin etänä yhtiökokouksen järjestämisestä. Lisäksi COVID-19-pandemian seurauksena kauppa- ja teollisuusministeriö on valtuutettu antamaan määräyksiä yhtiökokouksen pitämisestä täysin etänä ilman erillistä yhtiökokouksen päätöstä ja/tai yhtiöjärjestyksen määräystä 31.12.2021 asti.⁸⁰

77 [Lag \(2020:198\) om tillfälliga undantag för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor](#) ja [lag \(2020:1154\) om fortsatt giltighet av lagen \(2020:198\)](#).

78 [Aktiebolagslag 2005:551](#). Kyse saattaa olla yksityisyyden suojasta, kun ei voida tietää, ketkä ylipäätään kuulevat, mitä yhtiökokouksessa esitetään (ks. esim. [Eversheds Sutherland 7.5.2020](#), jossa todetaan, että etäkokouksessa voi olla hankalaa valvoa, kuka voi seurata kokousta, joten hallituksella on oikeus päättää, että myös ulkopuolisilla on oikeus seurata neuvotteluja, vaikka yleensä tämä voidaan sallia vain yhtiökokouksen päätöksellä).

79 [Lov om aktie- og anpartsselskaber \(selskabsloven\)](#).

80 [Lov om bemyndigelse til midlertidig fravigelse af virksomheders pligter på selskabs- og regnskabsområdet i forbindelse med covid-19, Bekendtgørelse om midlertidig fravigelse af bestemmelser om fysisk fremmøde ved generalforsamling i virksomheders vedtægter eller tilsvarende aftaler på Erhvervsstyrelsens og Finanstilsynets område i forbindelse med covid-19 ja Bekendtgørelse om midlertidig udskydelse af indsendelsesfristen for årsrapporter og fravigelse af visse bestemmelser i virksomheders vedtægter eller tilsvarende aftaler i forbindelse med covid-19](#).

Norjan laki yksityisistä ja julkisista osakeyhtiöistä on sallinut etäyhtiökokousten järjestämisen 1.6.2021 lähtien, mitä ennen kyseinen kokousmuoto oli sallittu COVID-19-pandemian seurauksena annetun väliaikaisen lainsäädännön nojalla.⁸¹ Uudistuksessa korostetaan vapautta kokousmuodon valinnassa, jota koskeva harkintavalta on hallituksella. Toisaalta yksityiset osakeyhtiöt ovat voineet pitää yhtiökokouksensa 14.6.2013 lähtien yksinkertaisesti menettelynä etänä, jos yksikään osakas ei sitä vastusta. Tällöin puheenjohtaja voi yksin allekirjoittaa pöytäkirjan. Lisäksi julkisten yhtiöiden hybridikokoukset olivat mahdollisia jo ennen pandemian aiheuttamia väliaikaisia toimenpiteitä.⁸²

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Ruotsissa osakkeenomistajilla voi olla yhtiöjärjestyksen määräyksen tai väliaikaisen lainsäädännön nojalla mahdollisuus käyttää äänioikeuttaan postitse. Hallituksella on harkintavalta postiäänestyksen muodosta ja ajankohdasta.

Tanskassa yhtiökokous voidaan järjestää osittain tai täysin etänä, jos yhtiön asiasta päättävä toimielin takaa, että kokous voidaan järjestää asianmukaisesti; osakkeenomistajilla on oltava oikeus osallistua, puhua ja äänestää.

Jos yhtiökokous pidetään Norjassa täysin etänä, hallituksen on varmistettava, että lain asettamat vaatimukset yhtiökokouksille toteutuvat; osallistuminen, äänestäminen ja lähettäjän tunnistaminen on voitava järjestää luotettavasti, minkä lisäksi yhtiöjärjestyksessä voidaan asettaa lisävaatimuksia etäosallistumiselle.

Ennako-osallistuminen. Ruotsissa väliaikainen lainsäädäntö on sallinut yhtiökokouksen järjestämisen pelkkänä postiäänestyksenä, jolloin osakkeenomistajilla ei ole oikeutta osallistua kokoukseen henkilökohtaisesti eikä asiamiehen välityksellä. Jos kokous pidetään kyseisellä tavalla, osakkeenomistajan on esitettävä kirjallinen tietopyyntö yhtiölle viimeistään kymmenen päivää ennen yhtiökokousta.

Tanskassa osakkeenomistajat voivat esittää hallitukselle ehdotuksia viimeistään kuusi viikkoa ennen yhtiökokousta, tai tätä myöhemmin, mikäli hallitus päättää asian ottamisesta asialistalle tai kaikki osakkeenomistajat suostuvat ehdotuksen käsittelyyn.

Norjassa osakkeenomistajilla on oikeus esittää kysymyksiä ja tehdä ehdotuksia yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa hallitukselle kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa ennen yhtiökokouksen koollekutsumisen määräaikaa. Lisäksi yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakkeenomistajat voivat äänestää kirjallisesti (ml. sähköinen viestintä) ennen yhtiökokousta, ja asettaa lisävaatimuksia tällaiselle äänestykselle.

81 [Lov om aksjeselskaper, Lov om allmennaksjeselskaper ja Midlertidig lov om unntak fra krav til fysisk møte mv. i foretakslovgivningen for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.](#)

82 Ks. esim. [The Norwegian Code of Practice for Corporate Governance 2009.](#)

2.6.3 Viro

Sääntely. Viron siviililaki on sallinut kaiken tyyppisten oikeushenkilöiden kaikkien kokousten järjestämisen täysin etänä tai hybridinä 24.5.2020 lähtien, ellei laissa tai yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.⁸³ Etäyhtiökokoukseen sovelletaan säännöksiä, joita sovelletaan päätöksentekoon kyseisen elimen kokouksessa. Lisäksi Viron kauppalaissa todetaan, että yhtiökokous voidaan pitää etänä siviililaissa säädettyä menettelyä noudattaen.⁸⁴

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä, osakkeenomistaja voi osallistua kokoukseen etänä, käyttää reaaliaikaista ja kaksisuuntaista viestintää tai muita vastaavia sähköisiä keinoja, joiden avulla osakkeenomistaja voi käyttää puhe- ja äänestysoikeuksiaan, esittää ehdotuksia ja vastalauseita sekä seurata kokousta. Lisäksi lakiesityksen perusteluiden mukaan on tärkeää varmistaa, että sähköisen ennakkoäänestämisen lisäksi on myös mahdollisuus osallistua kokoukseen reaaliajassa ja äänestää kokouksen aikana.

Etänä kokouksiin osallistuvien osakkeenomistajien tunnistamiselle ei ole erityisiä vaatimuksia, joten johdolla on harkintavalta siitä, kuinka tarkasti henkilöt tunnistetaan. Lisäksi kokousalustan valinnassa olisi huomioitava sen maksuttomuus, tallentamismahdollisuudet, sen sisältämä erillinen äänestystoiminto sekä osallistujamäärän mahdolliset rajoitukset.⁸⁵

Ennakko-osallistuminen. Osakkeenomistaja on voinut äänestää ennakkoon kirjallisesti toistettavassa muodossa vain etukäteen valmistelluista päätösluonnoksista vuodesta 2009 lähtien. Lisäksi hallitukselle voi esittää etukäteisen tietopyynnön.

2.6.4 Saksa

Sääntely. Yksityiset rajavastuu-yhtiöt ovat voineet järjestää yhtiökokouksensa etänä sekä hyväksyä päätöksiä ilman kokousta vuodesta 2001 lähtien.⁸⁶ Osakeyhtiöille ("AG") mahdollisuus täysin etäkokouksen järjestämiseen on puolestaan annettu vain väliaikaisesti COVID-19-pandemian seurauksena, vaikka sitä ei olisi sallittu yhtiöjärjestyksessä.⁸⁷ Kuitenkin notaarin ja kokouksen puheenjohtajan on oltava pöytäkirjaa valmisteltaessa läsnä

83 [Tsviiliseadustiku üldosa seadus 2002.](#)

84 [Äriseadustik 1995.](#)

85 Ks. [Sorainen 27.4.2021.](#)

86 [Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, GmbHG.](#)

87 [Gesetz zur Abmilderung der Folgen der COVID-19-Pandemie im Zivil-, Insolvenz- und Strafverfahrensrecht. Voimassaoloaika on jatkettu 7.9.201 lainmuutoksella 31.8.2022 asti.](#)

samassa paikassa. Hybridikokousten järjestäminen on ollut osakeyhtiölain nojalla mahdollista vuodesta 2009 lähtien.⁸⁸

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Edellytyksenä etäkokouksen järjestämiselle on koko kokouksen lähetys sekä osakkeenomistajien mahdollisuus äänestää, kysyä kysymyksiä ja esittää vastaväitteitä sähköisin keinoin. Äänestäminen voidaan toteuttaa sähköisesti ennen kokousta, kokouksen aikana tai nimetyn asiamiehen välityksellä.

Ennako-osallistuminen. Mahdollisuus äänestämiseen, osallistumatta kokoukseen, kirjallisesti tai sähköisen viestinnän välityksellä (postiäänestys) on sallittu vuodesta 2009 lähtien. Lisäksi hallitukselle on myönnetty väliaikaisessa lainsäädännössä harkintavalta siitä, miten kysymyksiin vastataan, ja määrääjäksi kysymysten esittämiselle voidaan asettaa viimeistään yksi päivä ennen kokousta.

2.6.5 Ranska

Sääntely. Ranskan kauppalaain ja osakkeenomistajien osallistumisen helpottamiseksi annetun asetuksen mukaan julkisten osakeyhtiöiden (SA), joiden osakkeita ei ole otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla, yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiökokoukset pidetään yksinomaan osakkeenomistajien tunnistamisen mahdollistavan video- tai puhelinneuvottelun välityksellä.⁸⁹ Lisäksi kauppalaain nojalla yksinkertaistetuissa osakeyhtiöissä (SAS) osakkeenomistajien kollektiivisten päätösten ehdot ja muodot määritellään yhtiöjärjestyksessä vapaasti, joten päätökset voidaan tehdä yhtiökokouksissa, kirjallisesti, videoneuvottelun välityksellä tai muuta etäyhteyttä käyttäen. Täten myös hybridikokoukset ovat sallittuja.

Toisaalta COVID-19-pandemiasta johtuvat (voimassa 30.9.2021 asti) väliaikaisen lain seurauksena annetut asetukset säättävät rajoitusten alaisten kokousten pitämisestä suljettuina kokouksina tai etänä yhtiöjärjestyksen määräyksistä riippumatta.⁹⁰ Mikä tahansa yhteisö voi pitää etäkokouksen edellyttäen, että osakkeenomistajien puheoikeus ja kokouksen jatkuva ja samanaikainen lähettäminen varmistetaan.

88 [Aktiengesetz](#).

89 [Code de Commerce ja Ordonnance n° 2017-747 du 4 mai 2017 portant diverses mesures facilitant la prise de décision et la participation des actionnaires au sein des sociétés](#).

90 [Loi n° 2020-290 d'urgence pour faire face à l'épidémie de covid-19, Loi n° 2021-689 du 31 mai 2021, Ordonnance n° 2020-321 du 25 mars 2020, Ordonnance n° 2020-1497 du 2 décembre 2020, Décret n° 2020-418 du 10 avril 2020, Décret n° 2020-1614 du 18 décembre 2020 ja Décret n° 2021-987 du 28 juillet 2021](#).

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Jos etäosallistuminen sallitaan, etänä osallistuvien osakkeenomistajien katsotaan olevan läsnä päätösvaltaisuutta ja enemmistöä laskettaessa. Lisäksi poikkeustoimenpiteiden salliman etäkokouksen edellytyksenä on osakkeenomistajan puheoikeuden toteuttamisen varmistaminen. Äänestäminen on mahdollista ennen kokousta postitse, sähköpostitse, valtakirjalla tai sähköisin keinoin. Kuitenkin äänestäminen valtakirjalla tai sähköisesti on mahdollista vain muille yhtiöille (esim. SAS), jos yhtiöjärjestys sallii. Toisaalta julkisen osakeyhtiön (SA) osakkeenomistajat voivat ottaa yhtiöjärjestykseensä määräyksen äänestämisestä etänä olematta fyysisesti läsnä yhtiökokouksessa.⁹¹ Tällainen etä-äänestys on mahdollinen myös yksityisille rajavastuuyhtiöille (*Société à Responsabilité Limitée*, "SARL") tilinpäätöksen hyväksymistä koskevia kokouksia lukuun ottamatta.

Ennako-osallistuminen. Osakkeenomistajilla on oikeus esittää kysymyksiä ennen yhtiökokousta. Julkisten osakeyhtiöiden (SA) ja yksityisten rajavastuuyhtiöiden (SARL) johdolla on velvollisuus vastata kaikkiin osakkeenomistajien kirjallisesti esittämiin kysymyksiin.⁹² Lisäksi yksinkertaistettujen osakeyhtiöiden (SAS) yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä osakkeenomistajien tietopyynnöistä, minkä ohella osakkeenomistajat voivat osallistua keskusteluihin, tehdä huomautuksia tai pyytää lisätietoa kokouksen asiakirjoista ja ehdotetuista päätöksistä.

2.6.6 Iso-Britannia

Sääntely. Osakeyhtiölain mukaan kokous voidaan pitää siten, että henkilöt, jotka eivät ole läsnä samassa paikassa voivat osallistua kokoukseen etänä.⁹³ Laissa ei kuitenkaan eritellä yhtiökokouksen sallittuja muotoja ja tulkinta lain määrittelemästä kokouspaikasta ("*place*") ei ole selvä. Aiheesta ei ole myöskään oikeuskäytäntöä. Täten on epäselvää, missä menee sallitun ja kielletyn järjestämistavan raja.⁹⁴ Toisaalta COVID-19-pandemian seurauksena yhtiöiden sallittiin pitävän kokouksensa täysin etänä yhtiöjärjestyksen määräyksistä riippumatta.⁹⁵ Lisäksi oikeuskäytännöstä ja yhtiöjärjestyksen nimenomaisesti hybridikokoukset sallivista määräyksistä on johdettu mahdollisuus hybridikokousten järjestämiseen. Osa

91 [Loi n° 2001-420 du 15 mai 2001 relative aux nouvelles régulations économiques.](#)

92 [Ordonnance n° 2000-912 du 18 septembre 2000 relative à la partie Législative du code de commerce.](#)

93 [Companies Act 2006.](#)

94 Ks. [FRC Corporate Governance AGM Guidance 10/2020](#), [DSW Study on the 2020 Virtual Shareholder Meetings in the EU ja ICSA & Slaughter and May Guidance note 2020.](#)

95 [Corporate Insolvency and Governance Act 2020 \("CIGA"\)](#), voimassa 3/2021 asti.

oikeudellisista asiantuntijoista on sitä mieltä, että hybridikokoukset ovat sallittuja, jos yhtiöjärjestyksessä ei nimenomaisesti estetä niitä.

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Osakeyhtiölain mukaan henkilöt, jotka eivät ole läsnä samassa paikassa voivat osallistua, puhua ja äänestää etänä. CIGA mahdollisti kokouksen järjestämisen tavalla, jossa osakkeenomistajilla ei ollut oikeutta osallistua kokoukseen muuten kuin äänestämällä. Hybridikokous voidaan järjestää, jos etäosallistujilla on mahdollisuus kuulla, puhua ja tulla kuulluksi kokouksessa sekä äänestää reaaliajassa.

Ennako-osallistuminen. Julkisten yhtiöiden osakkeenomistaja(t), jo(i)lla on yleensä vähintään viisi prosenttia äänivallasta, voivat vaatia yhtiökokouksen koollekutsumista ja esittää päätösehdotuksia. Lisäksi julkisesti noteeratun (listed) yhtiön osakkeenomistaja(t) voivat edellä mainituin edellytyksin myös kokouksen koollekutsumisen jälkeen pyytää yhtiöitä lisäämään asioita yhtiökokouksen käsiteltäväksi, kysyä kysymyksiä ja äänestää etukäteen, jos se on sallittu yhtiöjärjestyksessä. Käytännössä tämä on erittäin harvinaista hyvin yleisen valtakirjaosallistumisen vuoksi. Lisäksi helmikuussa 2021 annetut ohjeet suosittelevat, että julkiset/listatut yhtiöt tarjoavat osakkeenomistajille, jotka eivät voi olla fyysisesti läsnä kokouksessa, mahdollisuuden kysyä kysymyksiä joko ennen kokousta tai erillisessä yhtiön johdon kanssa järjestettävässä kokouksessa.⁹⁶

2.6.7 Singapore

Sääntely. Osittain ja täysin etäyhtiökokous on sallittu väliaikaisella lainsäädännöllä ja ehdollisella määräyksellä yhtiöjärjestyksen määräyksistä riippumatta.⁹⁷ Osittain etänä järjestettävän kokouksen osalta on kuitenkin huomioitava kokoontumisrajoitukset. Poikkeus on voimassa vielä 30.6.2021 jälkeen rajoituksista riippumatta, ellei sitä kumota tai muuteta ilmoituksella, joka annetaan vähintään kuusi kuukautta ennen vaihtoehtoisten järjestelyiden lakkaamista. Lisäksi The Accounting and Corporate Regulatory Authority ("ACRA"), the Monetary Authority of Singapore ("MAS") ja Singapore Exchange Regulation ("SCX RegCo")

⁹⁶ Ks. The Chartered Governance Institute ("ICSA") and the City of London Law Society ("CLLS") guidance on general meetings.

⁹⁷ COVID-19 (Temporary Measures) Act 2020 (Act 14 of 2020) of Singapore ("Covid Temporary Measures Act") ja COVID-19 (Temporary Measures) (Alternative Arrangements for Meetings for Companies, Variable Capital Companies, Business Trusts, Unit Trusts and Debenture Holders Order 2020 ("Meetings Order").

ovat antaneet ohjeistuksen (*“Checklist”*) sekä listaamattomien yhtiöiden että listayhtiöiden yhtiökokousten järjestämisestä, joka sisällytettiin määräyksiin (*Meetings Order*).⁹⁸

Toisaalta yksityisten osakeyhtiöiden säännöissä on voinut olla jo aiemmin määräyksiä, joiden mukaan yhtiökokoukset voidaan järjestää puhelin- tai videoneuvotteluina ilman tarvetta osallistujien fyysiselle läsnäololle. Yksityisissä yhtiöissä voidaan myös ohittaa vaatimus yhtiökokouksen järjestämisestä ja hyväksyä päätös kirjallisesti.

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Yhtiö voi rajata etäosallistumisen vain katseluun ja kuunteluun. Jäsen on etänä läsnä, jos tämä osallistuu edellä mainituin tavoin, osakkeiden rekisterinpitäjä tai sihteeri vahvistaa osallistumistavan ja kokouksen puheenjohtaja vahvistaa jäsenen sähköisin keinoin läsnä olevaksi. Lisäksi yhtiö voi edellyttää, että henkilöiden tai jäsenten kuuleminen tapahtuu vain sähköisin keinoin. Ennakkovaikutusmahdollisuuksien lisäksi asia, joka halutaan nostaa kokouksessa esiin, voidaan esittää kokouksen aikana ja vastaaminen voidaan toteuttaa reaaliaikaisesti.⁹⁹ ACRA:n, MAS:n ja ESG RegCo:n antamassa tarkistuslistassa kannustetaan reaaliaikaiseen sähköiseen viestintään.

Lokakuun 2020 jälkeen on voitu edellyttää, että osakas äänestää kokouksessa reaaliaikaisesti sähköisen äänestysjärjestelmän kautta. Edellytyksinä sähköisen äänestysjärjestelmän käytölle on kaikkien kokouksessa annettujen äänten tarkka laskeminen, järjestelmän kyky tuottaa tietoja, joista voidaan tarkastaa järjestelmän toiminta ja ääntenlaskennan paikkansapitävyys, jokaisen annetun äänen vahvistaminen äänioikeutetun jäsenen antamaksi sekä kokouksen puheenjohtajan sähköinen ilmoitus äänestyksen tuloksesta kokouksen aikana.

Ennako-osallistuminen. Tarkistuslistan mukaisesti osakkeenomistajille tulisi antaa mahdollisuus esittää kysymyksiä kohtuullisessa ajassa ennen yhtiökokousta. Yhtiö voikin edellyttää asioiden, jotka osakas haluaa nostaa kokouksessa esiin, esittämistä postitse,

98 Ks. [Joint Statement by Accounting and Corporate Regulatory Authority, Monetary Authority of Singapore and Singapore Exchange Regulation – Guidance on the Conduct of General Meetings Amid Evolving COVID-19 Situation](#). Tarkistuslistaan on sisällytetty ohjeet yhtiökokoukskutsusta, yhtiökokoukseen liittyvistä asiakirjoista, kysymyksistä, äänestämisestä, valtakirjoista, kokouksen järjestämisestä, päätösvaltaisuudesta, välittäjien oikeuksista, johtajista ja tilintarkastajista sekä kokouksen pöytäkirjasta. Osakkeenomistajien sitoutumisen helpottamiseksi liikkeeseenlaskijoita kannustetaan mm. ottamaan käyttöön reaaliaikainen etä-äänestys ja -kommunikaatio. Fyysisen osallistumismahdollisuuden osalta tulee varmistaa turvalliset toimenpiteet, minkä lisäksi osakkeenomistajille on annettava mahdollisuus osallistua kokoukseen myös etänä.

99 *Meetings Order: “To avoid doubt, in addition to (but not in place of) post and electronic mail, a company may provide for any matter to be raised by a member or person at a meeting and for the matter to be responded to at the meeting through real-time electronic communication such as video conferencing, tele-conferencing or live chat.”*

sähköpostitse tai muiden sähköisten keinojen välityksellä, joita yhtiö pitää tarkoituksenmukaisina, kohtuullisen ajan kuluessa ennen kokousta. Merkityksellisiin ja ajallaan esitettyihin asioihin on vastattava sähköisin keinoin ennen kokousta tai sen aikana, jatkokysymykset mukaan lukien.

Äänestäminen voidaan toteuttaa nimittämällä kokouksen puheenjohtaja asiamieheksi äänestämään osakkaan puolesta. Lisäksi lokakuun 2020 jälkeen myös muu henkilö voidaan nimetä asiamieheksi (mikäli laki tai yhtiöjärjestys sallii) äänestämään kokouksessa sähköisen äänestysjärjestelmän kautta.

2.6.8 Uusi-Seelanti

Sääntely. Osakeyhtiölaki on tarjonnut vuodesta 2012 lähtien mahdollisuuden osallistua yhtiökokoukseen ääni-, ääni- ja kuva- tai sähköisen viestinnän välityksellä.¹⁰⁰ Kokous voidaan järjestää myös edellä mainittujen tapojen ja fyysisen osallistumisen yhdistelmänä. Lisäksi Uuden-Seelannin johtajien instituutti (*The Institute of Directors New Zealand, "IOD"*) ja pörssi (*New Zealand's Exchange, "NZX"*) ovat antaneet COVID-19-pandemian aikana ohjeistuksia yhtiökokousten järjestämisen helpottamiseksi.¹⁰¹

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. IOD:n ohjeistuksen mukaan osakkeenomistajilla tulisi olla mahdollisuus nähdä/kuulla hallitusta ja toimitusjohtajaa, kysyä kysymyksiä kirjallisesti verkossa (sähköposti, chat tms.) ja äänestää sähköisesti, ennen kokousta tai sen aikana.

Ennako-osallistuminen. Osakeyhtiölaki on mahdollistanut postiaänestyksen hallituksen sallimilla sähköisillä keinoilla vuodesta 1994 lähtien. Lisäksi IOD:n ohjeistuksen mukaan osakkeenomistajat voivat kysyä kysymyksiä kirjallisesti ja äänestää verkossa sähköisesti ennen kokousta. Äänestäminen voidaan toteuttaa verkossa ennen kokousta välillisesti valtakirjan välityksellä tai välittömästi ilman valtakirjaa.

¹⁰⁰ [Companies Act 1993](#).

¹⁰¹ Ks. [IOD 26.11.2020](#) ja [NZX Guidance 2020](#). Ohjeistuksissa kehoitetaan olemaan ajan tasalla COVID-19-tilanteesta, pitämään osakkeenomistajat ajan tasalla yhtiökokouksiin liittyvistä muutoksista, valmistelemaan varasuunnitelmia, varmistamaan osakkeenomistajien mahdollisuudet osallistua ja esittää kysymyksiä, rajoittamaan asialistan olennaisiin asioihin, tarkastamaan säännöt tulevaisuuden kokouksien tehokkuuden varmistamiseksi sekä listayhtiöiden osalta pitämään yhtiökokous ääni-, ääni- ja kuva- tai sähköisin keinoin, mikäli fyysinen kokous halutaan välttää ja poikkeamaan NZX hallinnointikoodin ajallisista suosituksista yhtiökokouksutujen lähettämiseksi, mikäli lisäaika katsotaan tarpeelliseksi.

2.6.9 Australia

Sääntely. Yhtiölaki sallii kokousten pitämisen kahdessa tai useammassa paikassa käyttäen teknologiaa, joka tarjoaa osakkaalle kohtuullisen mahdollisuuden osallistua.¹⁰² Australian Securities & Investments Commission (”ASIC”) pitää säännöksen nojalla ainakin etäosallistumismahdollisuuden sallittuna.¹⁰³ Täysin etäkokoukset sallittiin kuitenkin väliaikaisesti viimeistään COVID-19-pandemian aikana,¹⁰⁴ ja parlamentin käsiteltävänä on kesällä 2021 lakiesitys etäkokoukset sallivien toimenpiteiden pysyvästä jatkamisesta.¹⁰⁵

Osallistumis-, puhe- ja äänioikeus. Hybridikokouksissa teknologian on tarjottava kohtuullinen mahdollisuus kokoukseen osallistumiseksi, ja etäosallistujilla on oltava mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kommentteja kokouksessa. ASIC:n mukaan äänestys on toteutettava täysimittaisella äänestyksellä (”poll”), kokoukseen on oltava mahdollisuus osallistua reaaliaikaisesti ja kokouskutsun tulee sisältää tietoja siitä, miten kokoukseen voi osallistua (ml. tiedot siitä, miten voi äänestää, esittää kysymyksiä ja kommentteja sekä muuten puhua kokouksessa).¹⁰⁶

Lisäksi väliaikaisessa ja pysyväksi ehdotetussa lainsäädännössä edellytetään osakkeenomistajien kohtuullista mahdollisuutta osallistua kokoukseen kokousmuodosta riippumatta. Edellytyksinä tälle on muun muassa kokouksen pitäminen kohtuullisena ajankohdana, kohtuullisen teknologian käyttäminen sekä puhe-, kommentointi- ja kyselyoikeuden käyttäminen joko suullisesti tai kirjallisesti. Lisäksi yhtiön hallituksen tulee harkita, missä olosuhteissa osallistumisoikeus sisältää myös oikeuden tulla nähdyksi. Kaikkien kokoukseen osallistuvien henkilöiden katsotaan olevan läsnä kokouksessa osallistumismuodostaan riippumatta, ja kaikilla äänioikeutetuilla on oltava mahdollisuus äänestää kokouksessa. Mikäli yhtiö tarjoaa mahdollisuuden etukäteiseen äänestämiseen, osallistuja saa valita etukäteisen ja reaaliaikaisen äänestämisen välillä.

102 [Corporations Act 2001](#).

103 Ks. [Tokmakov: Virtual General Meeting: World Experience And Prospects In The Covid-19 Conditions \(2021\)](#).

104 [Corporations \(Coronavirus Economic Response\) Determination \(No. 1\) 2020](#) ja [Corporations \(Coronavirus Economic Response\) Determination \(No. 3\) 2020](#), voimassa 3/2021 asti. [Treasury Laws Amendment \(2021 Measures No. 1\) Bill 2021](#), [Treasury Laws Amendment \(2021 Measures No. 1\) Bill 2021 \(as passed by both Houses\)](#) ja [Treasury Laws Amendment \(2021 Measures No. 1\) Bill 2021, Explanatory Memorandum](#), väliaikainen laki on voimassa 31.3.2022 asti.

105 Ks. [Treasury Laws Amendment \(Measures for Consultation\) Bill 2021: Use of technology for meetings and related amendments](#) ja [Treasury Laws Amendment \(Measures for a later sitting\) Bill 2021: Use of technology for meetings and related amendments – Exposure Draft Explanatory Materials](#). Toistaiseksi voimassa olevalla lainsäädännöllä tehtäisiin väliaikaisen lain sisältämät muutokset pysyviksi.

106 Ks. [ASIC guidelines for investor meetings using virtual technology 29.3.2021](#).

Ennako-osallistuminen. Vaikka ennako-osallistumisesta ei ole nimenomaisesti säädetty, sitä pidetään Australiassa yleisenä käytäntönä. ASIC:n mukaan ennakkoon esitettyjen kysymysten valintaprosessin tulisi olla tasapainoinen ja edustava.

2.7 Valtakirjaneuvonantajien ja omaisuudenhoitajien suosituksia etäosallistumisesta yhtiökokoukseen¹⁰⁷

Institutional Shareholders Services. ISS kannattaa hybridikokouksia, mutta on siirtynyt myös täysin etänä järjestettävien yhtiökokousten suhteen sallivampaan suuntaan, etenkin COVID-19-pandemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa.¹⁰⁸ Amerikassa ISS:n uuden, vuodelle 2021 annetun, linjauksen mukaan äänestämisen täysin etäyhtiökokouksista arvioidaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon ehdotuksen soveltamisala ja perustelut sekä yhtiön aikaisempiin kokouskäytäntöihin liittyvät huolenaiheet.¹⁰⁹ Kuitenkin Euroopassa ISS:n uusimmat vuoden 2021 suositukset palasivat pandemian aikaisesta ohjeistuksesta aiempaan, ja siten kannattavat äänestämistä vain selvästi hybridikokousten sallimisen puolesta ja vastustavat ehdotuksia täysin etänä järjestettäväksi kokouksiksi.¹¹⁰

Glass, Lewis & Co. Glass Lewis kannattaa hybridikokouksia ja suhtautuu täysin etäyhtiökokouksiin varauksellisesti, lukuun ottamatta COVID-19-pandemian aiheuttamaa poikkeustilannetta, jolloin edellytykset täysin etäkokouksen järjestämiselle olivat lievemmat. Täysin etäyhtiökokousten sallimiseksi korostetaan erityisesti osakkeenomistajien vakuuttamista siitä, että heille annetaan samat oikeudet ja mahdollisuudet osallistua kuin fyysisessä kokouksessa. Lisäksi Manner-Euroopassa ja Isossa-Britanniassa tuetaan yhtiöitä, jotka edistävät osakkeenomistajien etäosallistumista edellyttäen, että määritellään ja julkistetaan selkeät menettelyt, jotta varmistutaan siitä, että osakkeenomistajat voivat osallistua tehokkaasti täysin etäkokoukseen ja kommunikoida mielekkäästi yhtiön johdon kanssa.¹¹¹

107 Tässä osassa selostetussa valtakirjaneuvonantajien ja omaisuudenhoitajien ohjeistuksessa hybridikokoukseen etäosallistuvien oikeuksien vähimmäisisältöä ei ole määritelty yhtä selvärajaisesti kuin edellä esitettyssä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen esittelyssä. Ainakin osassa ohjeistuksissa yhtiöitä nimenomaisesti kannustetaan tarjoamaan etäosallistujille myös keskustelumahdollisuus yhtiön johdon kanssa (esim. mahdollisuus ”tehokkaaseen/merkitykselliseen” dialogiin johdon kanssa).

108 Ks. [ISS Policy Guidance for Impacts of the COVID-19 Pandemic 2020](#).

109 Ks. [ISS Proxy Voting Guidelines U.S., Canada and Latin America, Updates for 2021](#).

110 Ks. [ISS Proxy Voting Guidelines Continental Europe 2021](#).

111 Ks. [Glass Lewis Proxy Paper Guidelines U.S. 2020](#), [Glass Lewis Proxy Paper Guidelines U.S. 2021](#) ja [Glass Lewis Policy Guideline Updates Global Summary 2021](#).

Morrow Sodali. Morrow Sodali kannattaa hybridikokouksia ja suhtautuu, etenkin Australiassa ja Yhdysvalloissa, täysin etäyhtiökokouksiin melko sallivasti.¹¹²

BlackRock. BlackRock kannattaa pandemiasta johtuneissa olosuhteissa täysin etäyhtiökokouksia tavallisista hallintotapasuosituksistaan poiketen. Johdon odotetaan kuitenkin varmistavan, että kokous pidetään tavalla, joka mahdollistaa osakkeenomistajien mielekkään osallistumisen ja vuorovaikutuksen hallituksen kanssa sisältäen mahdollisuuden puhua, kysyä kysymyksiä ja saada vastauksia kokouksen aikana. Lisäksi yhtiöiden tulee perustella valintansa ja selittää, kuinka päätöksiä on punnittu suhteessa eri sidosryhmien etujen tasa-painottamiseen. Toisaalta Euroopassa pandemia on korostanut uudistuksen tarvetta, jotta voidaan tarjota enemmän vaihtoehtoja yhtiökokouksen pitämiselle ja äänestämislle ilman, että johdon vastuuvollisuudet ja avoimuus osakkeenomistajia kohtaan hämärtyvät.¹¹³

The Vanguard Group. Yleisesti Vanguard vastustaa täysin etäkokouksia ja kannattaa hybridikokouksia.¹¹⁴ Kuitenkin pandemian aikana taho kannattaa etäkokouksia, jotka takaavat osakkeenomistajien puheoikeuden toteutumisen.¹¹⁵ Australiassa ja Uudessa-Seelannissa täysin etäyhtiökokouksia ja hybridikokouksia arvioidaan tapauskohtaisesti, jotta varmistetaan, että yhtiöt tarjoavat valitsemalleen yhtiökokousmuodolle asianmukaiset perustelut.¹¹⁶

State Street Global Advisors. Maailmanlaajuisesti pandemian leviämisen pysäyttämiseksi kannustetaan seuraamaan kunkin valtion viranomaisten ohjeita joko yhtiökokousten lyk-käämiseksi tai siirtymiseksi etäkokouksiin, jossa yhtiöiden odotetaan säilyttävän kaikki osakkeenomistajille fyysisessä kokouksessa annetut oikeudet ja mahdollisuudet. Osakkeenomistajien tulisi pystyä olemaan aktiivisessa ja vankassa vuorovaikutuksessa johdon kanssa kokousmuodosta riippumatta. Kuitenkin poikkeustilan helpottuessa suositetaan jälleen fyysisiä kokouksia, sillä etäkokousmuoto voi, joko tahallisesti tai tahattomasti, väärinkäyttää osakkeenomistajien oikeuksia.¹¹⁷

---

112 Ks. [Morrow Sodali Panel 2020](#), [Morrow Sodali Lighthouse U.S. Edition 9/2020](#), [Morrow Sodali Lighthouse AUS Edition 5/2020](#) ja [Morrow Sodali Lighthouse EMEA Edition 10/2020](#).

113 Ks. [BIS Annual Report 2020](#), [BIS Global Quarterly Stewardship Report Q1 2020](#) ja [BIS Proxy voting guidelines for U.S. securities 2021](#).

114 Ks. [Vanguard funds Summary of the proxy voting policy for U.S. portfolio companies 2021](#) ja [Vanguard funds Summary of the proxy voting policy for UK and European portfolio companies 2020](#).

115 Ks. [Vanguard Statement on annual shareholder meetings 2020](#).

116 Ks. [Vanguard Investment Stewardship 2020 Annual Report](#).

117 Ks. [SSGA Annual Stewardship Report 2020](#).

Allianz Global Investors. AllianzGI on muuttanut maailmanlaajuisia ohjeitaan etäkokousten suhteen, mutta suosii edelleen hybridikokouksia täysin etäyhtiökokousten sijaan. Arvio tehdään kuitenkin tapauskohtaisesti COVID-19-pandemian aiheuttamat olosuhteet huomioiden.¹¹⁸

Legal & General Investment Management. LGIM ei kannata maailmanlaajuisessa ohjeistuksessaan siirtymää täysin etäyhtiökokouksiin, ja teknologiaa tulisikin käyttää vain fyysisen kokouksen rinnalla. Tahon mukaan yhtiökokous on ainoa paikka, jossa koko hallitus on julkisesti vastuussa kaikille osakkeenomistajilleen, ja täysin etäkokoukset poistaisivat kyseisen vastuuvollisuuden. Lisäksi täysin etäkokousmalli voi luoda vaikutelman kysymysten suodattamisesta tai osallistumisen rajoittamisesta.¹¹⁹

AXA Investment Managers. AXA IM tukee siirtymää etäkokouksiin hätätilanteissa, mutta kannustaa palaamaan fyysisiin kokouksiin pandemiatilanteen helpottuessa. Toisaalta taho odottaa hybridikokouksien suosion kasvavan tulevina vuosina yritysten ajattelun ja teknologian viimeaikaisen nopean kehittymisen seurauksena. Hybridimalli tehostaisi erityisesti kansainvälisten sijoittajien osallistumista.¹²⁰

Union Investment. ESG Capital Markets & Stewardship –yksikön johtaja vastustaa täysin etäkokouksia tulevaisuudessa, ja pitää etäosallistumista vain fyysisen kokousmuodon täydennyksenä.¹²¹

Norges Bank Investment Management. NBIM suhtautuu myönteisesti etä- ja hybridikokouksiin, sillä etäosallistumisen mahdollistavat kokousmuodot ja tehokkaat äänestysketjut voivat lisätä osakkeenomistajien käytettävissä olevaa tietoa ja varmistaa kaikkien osakkeenomistajien tasapuolisen kohtelun heidän sijainnistaan riippumatta. Viimeaikaiset kokemukset tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa mekanismeja osakkeenomistajien hyväksynnälle ja osakkeenomistajien oikeuksien suojalle.¹²²

Lisäksi taho kannustaa Euroopan komissiota harkitsemaan EU:n sääntöjen yhdenmukaistamista, joka poistaisi rajat ylittävän äänestyksen esteitä ja keventäisi osakkeenomistajien ehdotusten jättämisprosessia. Parantamalla osakkeenomistajien mahdollisuuksia käyttää

118 Ks. [AllianzGI Global Corporate Governance Guidelines 2021](#).

119 Ks. [LGIM Global Corporate Governance and Responsible Investment Principles 3/2021](#).

120 Ks. [AXA IM 2020 Proxy Voting Season Review](#).

121 Ks. [Morrow Sodali Lighthouse EMEA Edition 10/2020](#).

122 Ks. [NBIM Consultation on the ICGN Global Governance Principles 1/2021](#).

omistusoikeuksiaan osakkeenomistajia tuettaisiin pitkän aikavälin arvon luomisessa ja vastuullisen liiketoiminnan harjoittamisen edistämässä.¹²³

2.8 Kokemuksia etäyhtiökokousmenettelyistä ja tulevaisuuden näkymiä

2.8.1 Yleistä

Viime aikoina etäyhtiökokouksen salliminen on yleistynyt ja sen järjestämistä on helpotettu monissa vertailumaissa. Toisaalta tulevaisuuden näkymät ovat vielä pitkälti epäselviä, ja erityisesti hybridi- ja etäkokousten välillä on selvä kahtiajako eri sidosryhmien välillä.

Osassa vertailumaista etäyhtiökokoukset on jo sallittu pysyvästi, ja erityisesti Australiassa, Saksassa, Isossa-Britanniassa ja Singaporessa on lähiaikoina käyty eritasoista keskustelua täysin etäyhtiökokousten pysyvistä sallimisesta tulevaisuudessa.

2.8.2 Pohjoismaat

Ruotsi. Pitkällä aikavälillä olisi järkevää, että Ruotsissa harkittaisiin täysin etäkokousten pysyvää sallimista, minkä kannalla osin on esim. toimialajärjestö FAR ja asianajotoimisto Glimstedt.¹²⁴ Toisaalta kokouspaikalla etäosallistumisen yhdistelminä toteutettavia yhtiökokouksia¹²⁵ pidetään tulevaisuuden ratkaisuna täysin etäkokouksista mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin. Kannustimen yhtiökokousten kehittämiseksi ei pitäisi johtua lainsäädännöstä, vaan yhtiöiden halusta huolehtia osakkeenomistajien eduista.¹²⁶

Myös osakkeenomistajien yhdistys (Aktiespararna) kannattaa ainakin hybridikokouksia niiden parantaessa ensisijaisesti pienempien yksityisten osakkeenomistajien tasa-arvoista

123 Ks. [NBIM European Commission consultation on sustainable corporate governance 3/2021](#).

124 Ks. [Dagens industri 11.3.2020](#), [Tidningen Resultat 27.4.2020](#) ja [Advokatfirman Glimstedt – Distansröstning på digitala bolagstämmor](#). Ks. myös [Fastighetsnytt 4.12.2020](#). Lisäksi Ruotsin oikeusministeriö on tiettävästi pitänyt kuulemisen yhtiökokousten tulevaisuuden käytännöistä, yhteenvetoa ei ole kuitenkaan vielä saatavilla.

125 Ruotsin oikeusministeriössä laaditussa kuulemisytteenvedossa käytetään hybridikokous-ilmausta, jonka sisältö tekstissä vaihtelee siteeratusta lausunnonantajasta riippuen. Yhteenvedon perusteella yksikään lausunnonantaja ei nimenomaisesti rajaa hybridikokousta vain täysimääräiset etäosallistujan oikeudet sisältäväksi.

126 Baker McKenzie Stockholm: Corporate law - Shareholder/member meetings, *International Company and Commercial Law Review* 2020.

kohtelua kokousmuodon mahdollistaessa lisääntyvän osallistumisen aiheuttamatta osakkeenomistajille mm. matkustamisesta aiheutuvia kuluja ja säästäen aikaa. Tahon mukaan yhtiökokousten digitalisoimiselle on maailmanlaajuisesti laaja tuki, ja Ruotsissa, digitalisoinnin edelläkävijänä, kehitysaskel ei olisi suuri, kunhan haasteisiin (osallistujien piirin hallitsematon laajentuminen, osallistujien tunnistaminen ja turvallinen etä-äänestys) pystytään vastaamaan. Joka tapauksessa mahdollisuus etäosallistumiseen tulisi ilmaista jatkossa suoraan lakitekstissä.¹²⁷

Ruotsin siviilivaliokunnan mietinnössä tilapäisten poikkeusten voimassaolon jatkamiseksi sinänsä kannatetaan ajatusta täysin etäyhtiökokousten pysyväksi sallimiseksi, mutta ehdotetaan tätä koskevan esityksen hylkäämistä, sillä kysymys ei ole niin kiireellinen, että se olisi asetettava etusijalle pandemian aikana. Toisaalta eriävässä mielipiteessä kannatetaan mahdollisuutta täysin virtuaalisten kokousten järjestämiseksi myös pandemian jälkeen, mitä varten hallituksen tulisi asettaa toimikunta.¹²⁸

Tanska. Yksityissijoittajia edustavien taholta katsottiin, että osakkeenomistajien oikeudet säilyivät vuoden 2020 kokouksissa täysin vuoteen 2019 verrattuna.¹²⁹ Tanskan arvopaperikeskuksen mukaan yhtiökokouksen muotoa valitessa tulisi harkita, mikä kokousmuoto sopii parhaiten kullekin yhteisölle ja sen erityisolosuhteille yhteisön koko ja osakekannan rakenne huomioiden. Huomioon tulisi ottaa hyvä hallintotapa, yhtiölle ja osakkeenomistajille aiheutuvat kustannukset, käytetty aika sekä ympäristövaikutukset. Toisaalta tanskalaisen osakkeenomistajien yhdistyksen toimitusjohtaja suosittelee hybridimallin käyttöönottoa COVID-19-pandemian aiheuttamien rajoitustoimenpiteiden lakattua.¹³⁰

Norja. Useat tahot, joita kuultiin pandemian aikana annetusta väliaikaisesti lainsäädännöstä, toivoivat, että väliaikainen lainsäädäntö säädettäisiin pysyväksi. Toimijoiden mukaan sähköiset ratkaisut nykyaikaistavat ja yksinkertaistavat lainsäädäntöä sekä tarjoavat hallinnollista joustavuutta. Lisäksi yksittäisillä liiketoiminnan harjoittajilla oli pääasiassa myönteisiä kokemuksia väliaikaisesta laista muun muassa etäkokouksista johtuvan korkean osallistumisprosentin ja alhaisempien kustannusten vuoksi. Toisaalta kuitenkin vastakkaisina näkemyksinä nostettiin muun muassa esiin etäkokouksen haasteet käsitellä konflikteja sekä edistää mielipiteiden vaihtoa.¹³¹

127 Ks. [Aktiespararna 12.3.2020](#).

128 Ks. [Civilutskottets betänkande 2020/21:CU5](#).

129 Ks. [DSW Study on the 2020 Virtual Shareholder Meetings in the EU](#).

130 Ks. [VP Securities, A Euronext Company 18.11.2020](#).

131 Ks. [Prop. 115 L \(2019–2020\) ja Prop. 140 L \(2020–2021\)](#).

2.8.3 Viro

Lakia valmisteltaessa kuultujen sidosryhmien mukaan aiemman sääntelyn ongelmana oli liiallinen ankaruus, monimutkaisuus, monimuotoisuus ja joustamattomuus. Lisäksi kysymys etäosallistumismahdollisuuksien käytön lisäämisestä elinten kokouksissa on tullut toistuvasti, erityisesti pandemian aikana, esiin. Lakiesityksen perusteluiden mukaan ehdotetut muutokset mm. yhdenmukaistavat kokouksiin osallistumista ja päätösten hyväksyntää, mikä yksinkertaistaa yritysten toimintaa ja helpottaa osakkeenomistajien osallistumista kokouksiin.¹³²

2.8.4 Saksa

Lyhyellä aikavälillä implementoidut määräykset ja mahdollisuudet pitää etäyhtiökokouksia koettiin joka puolelta tervetulleiksi.¹³³ Esim. yhtiöoikeusyhdistyksen mukaan kokemukset etäyhtiökokouksista olivat enimmäkseen myönteisiä.¹³⁴ Morrow Sodali Saksan toimitusjohtajan mukaan pandemia muutti tapaa, miten osakkeenomistajat osallistuivat yhtiökokouksiin, mutta se ei vaikuttanut osallistujamääriin.¹³⁵ Etäkokouksissa onkin nähty fyysiseen kokoukseen verrattuna suurempi osallistujien ja kysymysten määrä, joten etäkokouksesta ei tulisi kieltäytyä, mikäli halutaan mahdollistaa useimpien osakkeenomistajien osallistuminen.¹³⁶ Kuitenkin erityisesti osakkeenomistajayhdistykset ja institutionaaliset sijoittajat arvostelivat yksittäisten vuonna 2020 järjestettyjen kokousten osalta osin huomattaviakin osakkeenomistajien oikeuksien rajoituksia verrattuna fyysisiin kokouksiin, millä voi yhtiökokouksiin erikoistuneen asianajajan mukaan olla kielteinen vaikutus investointihalukkuuteen.¹³⁷

Lailla väliaikaisen lainsäädännön voimassaolon jatkamiseksi on osin vastattu osakkeenomistajien kritiikkiin ja edistetty osakkeenomistajien oikeuksien toteutumista.¹³⁸ Muun

132 Ks. [Tsiiviliseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu selustuskiri ja Tsiiviliseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus Arvamused](#).

133 Ks. [Hecker: Die virtuelle Hauptversammlung im Jahr 2021](#).

134 Ks. [VGR Reform der Hauptversammlung börsennotierter Gesellschaften 26.4.2021](#). Ks. myös [Lieder: Virtuelle Hauptversammlungen im Jahre 2021 und danach, Zeitschrift für Wirtschaftsrecht 42 \(4\) 2021](#) ja [Guntermann: Das Recht der Aktionäre zur Teilnahme an der Hauptversammlung, Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht 50 \(3\) 2021](#).

135 Ks. [IR Magazine 8.1.2021](#).

136 Ks. [Deutsches Aktieninstitut Blog 5.5.2021](#).

137 Ks. [Hecker: Die virtuelle Hauptversammlung im Jahr 2021 ja GoingPublic.de 25.6.2021](#).

138 [Verordnung zur Verlängerung von Maßnahmen im Gesellschafts-, Genossenschafts-, Vereins- und Stiftungsrecht zur Bekämpfung der Auswirkungen der COVID-19-Pandemie](#).

muassa osakkeenomistajien kyselyoikeutta parannettiin muuttamalla oikeus pakottavaksi ja poistamalla hallituksen harkintavalta siitä, mihin kysymyksiin vastataan.

Saksalaisen osakkeenomistajayhdistyksen mukaan erityisesti monien pienten ja keskisuuren yritysten osalta puhtaasti etäyhtiökokousten tulevaisuus ei näytä vakuuttavalta.¹³⁹ Osakkeenomistajien näkökulmasta hybridikokouksen tulisi olla EU:n pörssi-yhtiöiden tulevaisuuden malli. Yhtiökokouksien digitalisointi on joka tapauksessa alkanut eikä sitä voida enää pysäyttää. Lisäksi mm. omaisuudenhoitoyhtiö, tiedontarjoajayhtiö ja sähköisen media-alustan artikkeli uskovat tulevaisuuden yhtiökokouksien olevan pitkälti hybridimuotoisia.¹⁴⁰

Toisaalta täysin etäkokousmuotoa on pidetty helpommin hallittavana ja taloudellisesti houkuttelevampana kuin hybridimallia.¹⁴¹ Lisäksi mm. Deutsche Bankin hallintoneuvoston puheenjohtajan mukaan etäyhtiökokouksista voisi tulla pysyvä vaihtoehto fyysisille kokouksille, jos nämä vastaisivat mahdollisimman paljon kokemusta fyysisistä kokouksista.¹⁴² Täysin etäkokousmalli voisi olla houkutteleva ja tehokas vaihtoehto etenkin suurille yhtiöille, joissa enemmistöön kuuluvat institutionaaliset sijoittajat ja suuret osakkeenomistajat kommunikoivat hallituksen kanssa muilla keinoin kuin yhtiökokouksessa.¹⁴³

Liittovaltion oikeusministerien kevätkonferenssissa onkin esitetty, että etäyhtiökokouksen pitäisi olla tasavertainen vaihtoehto fyysiselle kokoukselle myös koronapandemian jälkeisenä aikana, ja osakkeenomistajien oikeuksien olisi vastattava oikeuksia fyysisessä kokouksessa. Lakiehdotuksen, josta äänestettäisiin syyskuussa, tulisi luoda pysyvät oikeudelliset kehykset etäyhtiökokouksille ja päätösehdotuksille ja vuodelle 2022.¹⁴⁴

139 Ks. [Deutsches Aktieninstitut Virtuelle Hauptversammlungen 2020](#). Ks. myös [Capital.de 14.6.2021](#), jossa todetaan, että vähemmistöosakkeenomistajien kannalta etäkokouksia ei tulisi missään tapauksessa jatkaa poikkeustilan jälkeen. Kuitenkin yritysten edustajat kannattavat etäkokouksia ja vaativat joidenkin rajoitusten pysyvää vahvistamista.

140 Ks. [Morrow Sodali Lighthouse EMEA Edition 10/2020](#), [IHS Markit German Market Review 2020](#) ja [Personal Financial 19.8.2020](#).

141 Butzke: Die virtuelle Hauptversammlung – Notfalllösung mit Zukunftsperspektive, *Gesellschaftsrecht in der Diskussion* 2021.

142 Ks. [Handelsblatt 2.2.2021](#). Ks. myös [Lieder 2021](#), [Guntermann 2021](#) ja [Butzke 2021](#).

143 Ks. [Butzke 2021](#).

144 Ks. [Goingpublic.de 24.6.2021](#).

2.8.5 Ranska

Julkisista lähteistä poimittu keskustelu kokemuksista ja tulevaisuuden näkymistä on verrattain niukkaa. Vuonna 2020 yksikään SBF 120 -yhtiöistä ei pitänyt kokousta neuvottelupuhelun välityksellä tai audiovisuaalisesti. Kokoukset pidettiin suljettujen ovien takana, jolloin myöskään kokouksen lähettämistä osakkeenomistajille video- tai ääniyhteyksin ei vaadittu. Toisaalta mahdollisuutta suljettujen kokouksen järjestämiseen ei tulisi sallia tulevaisuudessa.¹⁴⁵

Lisäksi ulkomailla asuvilla yksityisillä osakkeenomistajilla ei ole pääsyä kaikkiin yhtiökokouksiin, sillä tiettyä rekisteröintiprosessissa käytettävää alustaa ("Votaccess") ei ole muiden kuin ranskalaisiin välittäjien saatavilla.¹⁴⁶ Toisaalta alusta ei vielä salli reaaliaikaista äänestämistä, mikä olisi askel kohti osakkeenomistajien parempaa demokratiaa. Kun oikeudelliset ja tekniset esteet on ohitettu, reaaliaikaisen äänestämisen käyttöönottamiseksi vaaditaan vain aitoa tahtoa.¹⁴⁷

2.8.6 Iso-Britannia

Yhtiöitä suositeltiin hyödyntämään CIGA:n tarjoamia joustavuuksia ja päivittämään yhtiöjärjestysmääräyksensä varmistaakseen etäyhtiökokousten sallittavuus myös tulevaisuudessa, ja osa hyödynsikin mahdollisuutta ainakin hybridikokousten sallimiseksi.¹⁴⁸ Kuitenkin täysin etäkokoukset sallivat muutokset joko hylättiin tai sallittiin niukalla enemmistöllä, mikä viittaa sijoittajien varaukselliseen suhtautumiseen täysin etäkokouksia kohtaan vielä pandemian jälkeenkin.¹⁴⁹ Monet sidosryhmät ovat vakuuttuneita, että fyysisiin kokouksiin tulee palata heti kun mahdollista, kun taas toiset uskovat, ettei nykyinen formaatti ole enää relevantti ja murros osakkeenomistajien kokouksiin on kauan odotettu.¹⁵⁰

ShareAction kannattaa hybridimallia, joka sisältää sekä etäkokousten että fyysisten kokousten myönteiset puolet, mutta tiedostaa, että myös hybridimalliin liittyy haasteita etenkin tasapuolisen osallistumisen saavuttamisessa.¹⁵¹

145 Ks. [Droit des sociétés 9/2020](#).

146 Ks. [DSW Study on the 2020 Virtual Shareholder Meetings in the EU](#).

147 Ks. [Droit des sociétés 9/2020](#).

148 Ks. [White & Case 19.10.2020](#) ja [Morrow Sodali Lighthouse EMEA Edition 10/2020](#).

149 Ks. [AXA IM 2020 Proxy Voting Season Review](#).

150 Ks. [FRC Corporate Governance AGM Guidance 10/2020](#). Etäkokouksia vastustavista väitteistä ks. esim. [ISS Proxy Voting Guidelines UK and Ireland 2021](#), [LGIM Response ISS 2018 Benchmark Policy Consultation](#), [The Investment Association Position Statement 12/2017](#) ja [Financial Times 13.5.2020](#).

151 Ks. [ShareAction The future of the AGM 1/2021](#).

The Chartered Governance Institute ("*ICSA*", "*CGI*") UK & Ireland kannattaa etäyhtiökokouksia, joiden tulisi olla käytännöllisistä syistä mahdollisia myös tulevaisuudessa, mutta vain ottamalla käyttöön vaihtoehtoisia menetelmiä osakkeenomistajien ja sidosryhmien, lukuun ottamatta johtavia institutionaalisia sijoittajia, vuorovaikutuksen helpottamiseksi yhtiökokouksen ulkopuolella.¹⁵² Tahon politiikka- ja tutkimusjohtajan mukaan pitkän aikavälin poliittisena tavoitteena on vakuuttaa hallitus ottamaan käyttöön lainsäädäntö, jonka nojalla yhtiöt voisivat pitää yhtiökokouksia joustavasti. Hallitus on kuitenkin ollut selvä sen suhteen, että CIGA:n voimassaolon jatkaminen tai jonkin muun perustavanlaatuisemman käyttöönotto on rajoitettu vain lyhyeen aikaväliin.¹⁵³

GC100:n mukaan pandemian aikaisista väliaikaisista toimenpiteistä johtuvat kokemukset ovat myönteisiä. Etäosallistuminen voi edesauttaa yhtiökokouksien demokratisoimista ja osallistumisasteen lisäämistä, ja siten syventää osakkeenomistajien osallistamista. Lisäksi vuonna 2020 tehty kysely osoitti yhtiöiden jatkuvan halun yhtiökokousmuodon joustavommaksi, ja puolet vastaajista oli sitä mieltä, ettei yhtiökokouksen nykykuoto enää kohtaa kokonaisuudessaan osakkeenomistajien tarpeiden kanssa.¹⁵⁴ Täten GC100 kannattaa lainmuutosta, joka sallisi nimenomaisesti myös etäkokoukset oikeusvarmuuden takaamiseksi. Yhtiöillä tulisi olla mahdollisuus valita osakkeenomistajapohjaansa parhaiten palveleva kokousmuoto, ja osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmien osallistaminen voisi toteutua esim. tapahtumissa varsinaisen yhtiökokouksen ulkopuolella.¹⁵⁵

The Financial Reporting Council ("*FRC*") on ilmoittanut aikomuksestaan työskennellä hallituksen kanssa etäkokouksia koskevan lainsäädännön kehittämiseksi. Tahon mukaan osa pandemian aikana muodostuneista käytännöistä on erinomaisia ja siten mahdollisia myös tulevaisuudessa. Hyvin järjestetty ja toteutettu etäkokous voi monissa tapauksissa mahdollistaa osakkeenomistajien osallistumisen lisääntymisen vähentäen samalla ajan myötä yhtiön kustannuksia. Etäyhtiökokousta harkitsevien yhtiöiden tulee kuitenkin harkita, onko järjestämistapa yhtiölle sopiva ottaen esim. huomioon sen, ovatko kustannussäästöt suuremmat kuin mahdolliset lisäkustannukset. Lisäksi FRC ehdottaa, että yhtiökokous

---

152 Ks. [ICSA Blog](#).

153 Ks. [ICSA New guidance about company AGMs and the impact of Covid-19 issued for 2021](#).

154 Ks. [CG100 poll 17.11.2020](#). Syinä tälle pidettiin mm. seuraavia: yhtiökokouksen nykykuoto on vanhentunut, kokous aiheuttaa vaivaa ja kustannuksia pienelle osalle osallistujia, instituutiot eivät käytä niitä, tapahtuma pidetään lähes kokonaan ilman yleisöä, joten väkivahvuus kokouksen järjestämiseksi on sen hyötyä suurempi, kokemuksien mukaan osakkeenomistajat eivät käytä yhtiökokousta välineenä pitääkseen yhtiön ja hallituksen vastuussa ja yhtiökokous ei paranna sitoutumista osakkeenomistajiin, sillä osakkeenomistajien läsnäolo on ollut erittäin vähäistä.

155 Ks. [GC100 discussion paper 2021](#).

jaettaisiin kahteen tapahtumaan, joista ensimmäinen olisi esitykset, Q&A-osuuden sekä toimintakertomuksen tarkastelun sisältävä ääni- tai visuaalinen esitys, jossa olisi mahdollisuus esittää kysymyksiä, ja toinen äänestyksen esitetyistä päätösehdotuksista sisältävä pienempi tapahtuma.¹⁵⁶

Lisäksi Oxfordin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisemassa kirjoituksessa odotetaan, että yhtiöt ja sijoittajat kuuntelevat yhtiökokouksissaan yhä enenevässä määrin eri sidosryhmien näkemyksiä. Täten sidosryhmille vaaditaan rekisteröitymisoikeutta vilkkaan ja merkityksellisen vuoropuhelun takaamiseksi.¹⁵⁷

2.8.7 Singapore

Markkina-arvonsa perusteella Top 50:een kuuluvista yhtiöistä lähes kaikki pitivät yhtiökokouksensa etänä vuonna 2020.¹⁵⁸ Lisäksi MAS ja SCX RegCo ovat ilmoittaneet olevansa valmiita sallimaan hybridikokoukset tai täysin etäyhtiökokoukset myös rajoitustoimenpiteiden lakattua edellyttäen, että osakkeenomistajat osallistuvat tehokkaasti, osallistujat todennetaan asianmukaisesti ja äänestysprosessi on tarkka ja turvallinen.¹⁵⁹

Toisaalta tulevaisuuteen suuntautuvan tutkimuksen mukaan on vaikea ennustaa, tuleeko etäyhtiökokouksista normi pandemian jälkeen. Etäkokous-järjestämistapa aiheuttaa tuskin ongelmia ainakaan pienille yksityisille yhtiöille, sillä pienelle osallistujamäärälle järjestettynä etäkokous on kustannuksiltaan alhainen eikä keskustelun laadusta tarvitse tinkiä, mihin etäosallistuminen voisi johtaa laajemman osallistujajoukon kokouksissa. Toisaalta yksityisissä yhtiöissä voidaan joka tapauksessa tehdä kirjallisia päätöksiä ilman yhtiökokousta. Lisäksi tutkimuksen mukaan lain säännösten tulisi maksimoida yhtiökokousten hyödyt ennemmin kuin vaarantaa kokouksen tarkoitus. Valtioissa, joissa yhtiölaki on yleisesti joustavampi, etäyhtiökokous voitaisiin sallia pysyvästi yhtiöjärjestyksessä tai yhtiön säännöissä. Vaikka etäkokousten järjestämisen sallimiselle ei olisi kiirettä, tällainen sääntömääräys kannattaa ottaa yhtiön sääntöihin uuden pandemian, markkinoiden tai talouden häiriöiden taikka muun vastaavan tilanteen varalta.¹⁶⁰

156 Ks. [FRC Corporate Governance AGM Guidance 10/2020](#).

157 Ks. [Oxford Law Faculty 3.3.2021](#).

158 Ks. [ACGA Blog 27.5.2021](#).

159 Ks. [The Business Times 8.1.2021](#).

160 Ks. [Chen: Shareholders' rights and corporate meetings post COVID-19 \(2020\)](#).

2.8.8 Uusi-Seelanti

Etäyhtiökokousmuoto kohtasi voimaan tullessaan voimakasta osakkeenomistajien vastustusta.¹⁶¹ Muun muassa New Zealand Shareholders' Association ("NZSA") teetti vuonna 2016 sijoittajajäsenilleen kyselyn, jonka mukaan täysin etäkokouksia vastustettiin. NZSA kannattaa kuitenkin hybridikokouksia, joilla saavutetaan parhaiten laaja osallistujamäärä.¹⁶²

Pandemian aikana erityisesti hybridikokoukset ovat kasvattaneet suosiotaan. Toisaalta myös globalisaatio on johtanut ulkomaisten sijoittajien ja nuorempien diginatiivien omistusosuuden lisääntymiseen, mikä muuttaa yhtiöiden tapaa olla yhteydessä osakkeenomistajiinsa.¹⁶³

Tulevaisuutta ajatellen mm. IOD ja asianajotoimisto kannustavat organisaatioita tarkastamaan sääntönsä varmistaakseen, että niillä on mahdollisuus pitää kokouksia tehokkaasti (verkkokokoukset sekä joustavat kutsu- ja lykkäysehdot) mahdollistaen jokaiselle kohtuullisen mahdollisuuden osallistua odottamattomien tapahtumien, kuten huonojen sääolojen, luonnonkatastrofien ja pandemioiden, varalta.¹⁶⁴

2.8.9 Australia

Morrow Sodalin järjestämässä paneelissa etäyhtiökokousten ja hybridikokousten todettiin olevan nousevia trendejä.¹⁶⁵ Lisäksi International Company and Commercial Law Review:ssä julkaistussa artikkelissa täysin etäkokousmallin todettiin saavuttavan sen tuottamien kustannushyötyjen lisäksi vastaavat hyödyt kuin hybridimallissa.¹⁶⁶ Kuitenkin Australian Shareholders Association ja monet osakkeenomistajat vastustavat täysin etäyhtiökokousten pysyvää sallimista.¹⁶⁷

Väliaikaisesta lainmuutoksesta maalikuussa 2021 lausuneet sidosryhmät ovat antaneet laajan tuen muutoksille etä- ja hybridikokousten sallimiseksi. Muun muassa Australian Institute of Company Directors, Governance Institute of Australia ja Australasian Investor Relations Association kannattavat etä- ja hybridikokouksia niiden edistäessä osallistumista

161 Ks. [IOD Annual meetings and COVID-19 26.3.2020](#).

162 Ks. [NZSA Charts from AGM Survey 11/2016](#).

163 Ks. [IOD Shareholder meetings in the digital age 2017](#).

164 Ks. [IOD Annual meetings and COVID-19 26.3.2020](#) ja [Bannister & von Dadelsen 16.11.2020](#).

165 Ks. [Morrow Sodali Panel 2020](#).

166 Ks. [Freeburn – Ramsay: Virtual Shareholder Meetings in Australia \(2021\)](#).

167 Ks. esim. [The Sydney Morning Herald 20.10.2020](#) ja [Morrow Sodali Panel 2020](#).

yhtiökokouksiin. Lisäksi Law Council of Australia on kannattanut uudistusta voimakkaasti. Tahot ovat kuitenkin esittäneet rajoituksia mm. sen suhteen, että kaikista päätösehdotuksista järjestettäisiin täysimittainen äänestys ("vote on a poll") käsillä viittaamisen ("vote by show of hands") sijaan. Law Council on ehdottanut vaatimuksen rajoittuvan vain lista-yhtiöihin ja Governance Institute vain huomattaviin päätösehdotuksiin.¹⁶⁸ Lisäksi Law Council on ehdottanut, että osakas voisi äänestää reaaliaikaisesti ja etukäteen riippumatta siitä, sallivatko yhtiön säännöt suoran äänestyksen, ja että hallituksen tulisi harkita ohjeistuksen kehittämistä sen varmistamiseksi, että teknologia ei tukahduta osallistujien oikeutta tulla kuulluksi ja esittää kysymyksiä. Edellä mainitun tahon ohella esim. Australian Institute of Company Directors ja Allens ovat kannattaneet muutosten vakiinnuttamista pysyviksi.

Toisaalta osa lausunnonantajista koki etäkokouksissa haasteita teknisten ja osakkeenomistajien kysymyksiin liittyvien ongelmien vuoksi. Tietyt tahot (esim. Australian Council of Superannuation Investors) kannattavatkin ensinnäkin hybridikokouksia täysin etäkokousten ollessa sallittuja vain hätätilanteissa, toiseksi vaatimusta kaikkien aiheellisten kysymysten hyväksymisestä ja niihin vastaamisesta sekä kolmanneksi mahdollisuutta esittää kysymyksiä ja lausuntoja sekä etukäteen että kokouksen aikana, jolloin on myös mahdollisuus jatkokysymyksiin.¹⁶⁹

Pandemia on johtanut siihen, että yhtiöt investoivat teknisiin valmiuksiinsa, minkä lisäksi suuri yleisö on panostanut digitaaliseen lukutaitoonsa. Kuulemismenettelyn myönteisen palautteen seurauksena parlamentissa on käsiteltävänä lakiehdotus, jonka nojalla täysin etäyhtiökokoukset ja hybridikokoukset sekä yhtiöasiakirjojen sähköinen täytäntöönpano ja yhtiökokoukseen liittyvien materiaalien sähköinen lähettäminen sallittaisiin pysyvästi. Ehdotus hyväksyttiin elokuussa 2021. Uudistuksen päätavoitteena on varmistaa, että silloin, kun lakisääteliset vaatimukset voidaan täyttää teknologian avulla, laki tarjoaa mahdollisuuden etäosallistumismenettelyihin. Toisaalta lain ei ole tarkoitus olla ohjaileva sen suhteen, miten kokous tulisi järjestää, minkä vuoksi tarkoituksena on antaa jokaiselle yhtiölle mahdollisuus valita kyseiselle yhtiölle parhaiten sopiva kokousmuoto.¹⁷⁰

168 Lakiesityksessä etäkokousten pysyväksi jatkamiseksi ehdotetaan käsillä viittaamalla toteutetun äänestyksen sallimisen jatkamista, ellei täysimittaista äänestystä vaadita.

169 Ks. [Economics Legislation Committee Inquiry Report 3/2021 ja Submissions received by the Committee.](#)

170 Ks. [Treasury Laws Amendment \(Measures for a later sitting\) Bill 2021: Use of technology for meetings and related amendments – Exposure Draft Explanatory Materials.](#)

2.8.10 EU ja OECD

EU:ssa valmistellaan parhaillaan aloitetta digitaalisen yhtiöoikeuden päivittämiseksi, jonka tavoitteena on erityisesti läpinäkyvyyden lisääminen. Tarkoituksena on muuttaa EU-yhtiöoikeuden sääntöjä ja menettelyitä digitaaliaikaan sopiviksi, mikä mahdollistaisi myös sen, ettei fyysistä läsnäoloa edellytetä poikkeustapauksia lukuun ottamatta.¹⁷¹

EU:n komissio ehdotti toukokuussa 2021 sääntelyä EU:n laajuisesta digitaalisesta identiteetistä (COM(2021) 281 final). Ehdotus ei todennäköisesti helpottaisi kolmannelta maasta olevien osakkaiden tunnistamista.

OECD. G20/OECD hallinnointiperiaatteiden (Principles of Corporate Governance) mukaan osakkeenomistajien oikeutta osallistua kokouksiin pidetään osakkeenomistajien perusoikeutena, ja täten yhtiötä kannustetaan poistamaan kaikki keinotekoiset esteet kokouksiin osallistumiseksi. Tämän tulisi parantaa osakkeenomistajien mahdollisuuksia seurata kokousta ja esittää kysymyksiä.

OECD:n vuonna 2021 laatimien raporttien mukaan pandemia on tarjonnut mahdollisuuden kehittää tai selventää etäosallistumisen sääntelykehyksiä, mikä valtioiden tulisi käyttää hyödyksi. Sääntelykehykset liittyen hyvään hallinnointitapaan ovatkin kehittyneet huomattavasti, ja hallitusten on tullut mukauttaa sääntelykehysensä vastaamaan COVID-19-pandemian aiheuttamia olosuhteita esim. järjestämällä etäyhtiökokouksia ja etäänestyskäytäntöjä. Erityisesti äänestämiseen liittyvät vaatimukset yhtiökokouksissa kehittyivät merkittävästi vuoden 2020 aikana osakkeenomistajien etäosallistumisen ja äänestämisen helpottamiseksi. Lisäksi kaikki 45 OECD:n julkaisussa mukana ollutta valtiota poistivat aikaisemmat kiellot koskien etä- tai hybridikokouksia etäosallistumisen mahdollistamiseksi. Tietyissä tilanteissa on kuitenkin epäselvää, jäävätkö sääntelymuutokset pysyviksi, ja sääntelyviranomaisten tulisikin päättää pandemian aikaisten toimenpiteiden ajallisuudesta.

Toisaalta tietyillä COVID-19-pandemian aiheuttamilla toimenpiteillä on pitkäaikaisia vaikutuksia yhtiöiden toimintaan, ja tietyt toimenpiteet vaikuttavat yhtiöiden päivittäiseen toimintaan suhteessa yritysten raportointikäytäntöihin ja päätöksentekomenettelyihin yhtiökokoukset mukaan lukien. Lisäksi COVID-19-kiisi ja siihen liittyvät hallinnointikehysten mukautukset etäyhtiökokouksen sallimiseksi johtavat ainakin siihen, että etäkokousilmoitusten trendin odotetaan kasvavan entisestään.¹⁷²

Yksityiskohtaisempaa aineistoa ei ole käytettävissä.

171 Ks. [EC Upgrading digital company law](#).

172 Ks. [OECD The Future of Corporate Governance in Capital Markets Following the COVID-19 Crisis](#) ja [OECD Corporate Governance Factbook 2021](#).

3 Nykytilan arvio, tavoitteet ja keinot

3.1 Yleistä

Pandemian ja väliaikaisen lain aikana käytännöksi on yleistynyt etäosallistuminen vaihtoehtona perinteiselle yhtiökokoukseen osallistumiselle. Todennäköisesti ei ole paluuta täysin entisiin kokouskäytäntöihin, tarve etäosallistumismahdollisuuden tarjoamiseen ja käyttämiseen on pysyvä ja kasvussa.

Hybridikokous. Työryhmän selvitysten perusteella nyt on tarve erityisesti etäosallistumisvaihtoehdon sisältävälle hybridikokoukselle, johon voi osallistua sekä etänä että paikan päällä. Pandemian aikaisten kokousrajoitusten muokkaaman kokouskäytännön ja väliaikaisen lain mukaisen pörssi- ja FN-yhtiöiden kokouskäytännön perusteella yleisesti hyvinä pidettyjä lisäkeinoja ovat mahdollisuus tehdä kysymyksiä ja äänestää etukäteen ja mahdollisuus seurata kokouslähetystä. Lisäksi pörssi- ja FN-yhtiöissä mahdollisuuteen vastaehdotusten tekemiseen etukäteen on lähtökohtaisesti suhtauduttu myönteisesti (haasteina pohjoismaisen laajan puheoikeuden ja sen merkityksen esittely ja äänestysohjeiden antaminen ulkomaisille omistajille).

Pörssi- ja FN-yhtiöiden vuosina 2020-2021 väliaikaisten lakien perusteella järjestettyjen yhtiökokousten suhteen tyytymättömyyttä on ilmennyt lähinnä sen suhteen, että yhtiöt eivät ole tarjonneet ennen päätöksentekoa perinteistä yhtiökokousta vastaavaa keskustelumahdollisuutta osakkeenomistajien ja yhtiön johdon kesken ja että äänestykseen otettavan vastaehdotuksen tekemistä rajoitettiin.

Etäosallistuvien osakkeenomistajien puheoikeuden rajoittamista pörssi- ja FN-yhtiöissä on perusteltu lähinnä sillä, että etäosallistumisjärjestelmien toimivuudesta ei ole riittävää varmuutta, keskustelun toteuttaminen kirjallisena verkkokeskusteluna voisi johtaa hallitsemattomaan määrään kysymyksiä tai kokouksen häirintään. Lisäksi on mainittu, että ulkomaiset omistajat eivät käytännössä voisi käyttää vastaavaa etäosallistumismahdollisuutta (kokouskielenä on suomi tai ruotsi ja ulkomaista etäosallistuvaa osakkeenomistajan tunnistamiseen ei ole kotimaista vahvaa tunnistamista vastaavaa, automatisoitua tunnistusmenettelyä, sijoittajan tuntemasta poikkeava lainsäädäntö ja kokouskäytännöt, aikaero ja kokoussanomaviestikäytännöt).

Toisaalta koti- ja ulkomaiset institutionaaliset sijoittajat kannattavat ainakin pörssi-yhtiöissä etäosallistumisen mahdollistavia hybridikokouksia, joissa kokouspaikalla osallistumisen lisäksi osakas voi etänä äänestää ennen kokousta, seurata kokousta ja tarvittaessa

kokouksen aikana käyttää puheoikeutta ja vaihtaa äänestyskantaansa. Myös huomattava osa kotimaisista yksityissijoittajista pitää eri sisältöisiä etäosallistumisvaihtoehtoja, tarpeellisia ja heidän osuutensa kasvaa koko ajan (erityisesti ennakoäänestysmahdollisuus).¹⁷³ Ulkomaisten yksityissijoittajien etäosallistutumismahdollisuuksien ja kiinnostuksen kehittyminen riippuu eri tekijöistä, joita on mainittu edellä.

Käytännössä vähemmistöosakkeenomistajien vastaehdotukset ovat harvinaisia pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiökokouksissa, mutta mahdollisuus vastaehdotuksen tekemiseen on tarpeellinen osakkaan äänivallan käytön kannalta.

Asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien 2020-2021 yhtiökokouksissa ja osuuskunnan kokouksissa etäosallistujille on käytännössä tarjottu kaikki perinteisessä yhtiökokouksessa käytettävät oikeudet kokouksen aikana. Etäosallistumisvälineinä käytettiin yleisesti käytössä olevia verkkokokouspalveluita ja joissakin yhteisöissä äänestykset toteutettiin toisen palvelun kautta. Tätä kehitystä pidetään yleisesti myönteisenä. Osa asunto-osakeyhtiöistä ei kuitenkaan tarjonnut etäosallistumisvaihtoehto kokoontumisrajoitusten vallitessa vähemmistön pyynnöistä huolimatta. Toisaalta joissakin asunto-osakeyhtiöissä yhtiökokoukseen on voinut osallistua pelkästään etänä, mikä on vastoin voimassa olevaa lakia. Kiinteistöliiton helmi-maaliskuussa 2021 toteuttaman kyselyn vastausten perusteella asunto-osakeyhtiöiden ja niiden osakkeenomistajien valmiudet etäosallistumisen tarjoamiseen ja käyttämiseen vaihtelevat suuresti siten, että vastaajien arvioiden mukaan suurilla kaupunkiseuduilla lähes 2/3:lla yhtiöistä ja niiden osakkeenomistajista on tällaiset valmiudet ja pienemmillä paikkakunnilla vastaavat valmiudet olisivat vain 1/3:ssa yhtiöistä. Pörssi- ja FN-yhtiöistä poiketen ennakoäänestäminen ei ole yleistynyt asunto-osakeyhtiöissä eikä sitä ole pidetty yhtä tarpeellisenä, mikä johtuu lähinnä siitä, että tyypillisesti esimerkiksi henkilövalintojen ennakovalmistelu on rajallista ja esimerkiksi kiinteistön korjaushankkeita ja kunnossapito- ja kehittämissuunnitelmia koskevat ehdotukset usein muuttuvat yhtiökokouksessa käytävän keskustelun ja tehtävien uusien ehdotusten perusteella.

Jäsenmäärältään suurissa osuuskunnissa etäosallistumisvaihtoehto oli yleisesti käytössä niissä yleensä jäsenille kuuluvaa päätösvaltaa käyttävän edustajiston kokouksissa 2020–2021. Edustajistosta johtuen näissä osuuskunnissa ei ole ollut tarvetta ennakoäänestysmahdollisuuden tarjoamiseen.

Osakkeenomistaja- tai jäsenkunnaltaan pienimmissä osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa yhtiökokoukselle ja osuuskunnan kokoukselle kuuluvat päätökset voidaan voimassa olevan lain perusteella tehdä täysin vapaamuotoisesti silloin, kun

---

173 Esim. Pörssisäätiön ja Osakesäästäjien kyselyn tulokset 2.2.2 kohdassa.

osakkeenomistajat tai jäsenet ovat yksimielisiä päätöksentekotavasta (esim. OYL 5:1.2 §). Näiden yhteisöjen osalta etäpäätöksenteon sääntelyn tarve liittyy lähinnä riitatilanteisiin, joissa osa osakkeenomistajista tai jäsenistä ei enää hyväksykään vapaamuotoista päätöksentekoa ilman perinteistä kokousta.

Myös suuremmissa yhtiöissä ja osuuskunnissa päätöksenteko on mahdollista järjestää pääosin osakkeenomistajien tai jäsenten etäosallistumiseen perustuen hybridikokouksissa voimassa olevan lainsäädännön perusteella (OYL 5:16.2 § ja OKL 5:17.2 §).

Etäosallistumismahdollisuuden tarjoamista ja käyttämisen oikeudellisina esteitä saatetaan pitää esimerkiksi sitä, että kokouksen järjestäjillä ja puheenjohtajilla ei ole kokemusta etäosallistumisjärjestelmistä tai heille on epäselvää, miten etäosallistumisjärjestelmän häiriöt vaikuttavat päätösten pätevytyteen ja vahingonkorvausvastuuseen. Voi myös olla, että etäosallistumisjärjestelmään ja tietoliikenneyhteyksiin liittyvää vastuunjakoja yhtiön ja osakkaan kesken on pidetty epäselvänä. Tarvittavan kokemuksen karttumista ei voi edistää lainsäädännöllä. Edellä nykytilan kuvauksesta ilmenevällä tavalla voimassa oleva sääntely riittää yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen puheenjohtajan aseman, päätösten pätevyuden ja vahingonkorvausvastuun sekä etäosallistumisjärjestelmää ja tietoliikenneyhteyksiä koskevan vastuun jaon osalta.

Voimassa olevat lait eivät estä yhtiökokouksen kehittämistä sellaiseksi pidempikestoiseksi menettelyksi, jossa esimerkiksi kokouskutsun toimittamisen jälkeen asialistalla olevat asiat esitellään yhtiön johdon toimesta ja asiakohdista pääosin keskustellaan ja äänestetään etänä ennen varsinaista yhtiökokoushetkeä. Tällöin useimmiten voisi riittää, että kokoushetkellä on mahdollisuus vielä äänestää, jonka jälkeen todetaan päätökset.

Etäkokous. Hybridikokouskäytännön kehittymisen lisäksi on mahdollista, että osalla sellaisista yhtiöistä ja osuuskunnista, joiden tarpeisiin yleisesti käytettävissä olevat edulliset verkkokokouspalvelut riittävät, voi olla lähiaikoina tarve kokonaan etänä – ilman kokouspaikkaa – pidettäviin kokouksiin.¹⁷⁴

Etäkokouksiin siirtymisen taustalla voi olla myös yrityskuvaan liittyviä syistä (esim. it-yhtiön etäyhtiökokous) ja kokouskuluissa säästäminen. On myös mahdollista, että osa hybridikokouksia pitävistä yhtiöistä siirtyy varsin pian kokonaan etänä pidettäviin kokouksiin. On tarpeen sallia yhtiökokouksen ja osuuskunnan kokouksen pitäminen kokonaan

---

174 Tällä hetkellä tällaisia yleisesti käytettäviä palveluita ovat esim. Teams ja Zoom, joihin liittyy kokoukseen osallistujien lukumäärän rajoituksia. Näiden välineiden käyttökelpoisuutta etäyhtiökokouksen järjestämiseen voivat rajoittaa osallistujamäärän kasvaessa suureksi esim. osallistujien tunnistamiseen ja puheen johtamiseen liittyvät tarpeet, kuten puheenvuorojen jakamisen vaikeutuminen).

etänä, ilman kokouspaikkaa. Täysin etänä pidettävien kokousten yleisenä periaatteena on oltava, että etäkokouksessa osakkeenomistajilla on samat oikeudet kuin perinteisessä yhtiökokouksessa.¹⁷⁵ Tämän lisäksi tällaisenkin kokouksen yhteydessä voidaan tarjota lisäksi ennakkoäänestys-, kysymys- jne. mahdollisuutta.

Velvollisuus hybridikokouksen tai etäkokouksen pitämiseen. Osassa työryhmän saamista palautteista toivotaan velvollisuutta hybridikokouksen pitämiseen pörssi- ja FN-yhtiöissä. Muille osakeyhtiöille ei ole ehdotettu tällaista velvollisuutta.

Työryhmän heinä-elokuussa 2021 tekemään kyselyyn vastanneista pörssi- ja FN-listayhtiöiden edustajista lähes kaikki (90%) kannattivat etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisen jättämistä kokonaan yhtiöiden omaan harkintaan. Toisaalta työryhmän muussa, erityisesti erilaisilta osakkeenomistajilta saadun, sidosryhmäpalutteen, kansainvälisen vertailun ja muiden käytettävissä olevien selvitysten perusteella huomattavaa kannatusta on etäosallistumisen käyttöönotolle pörssi-yhtiöissä. Osa näistä tahoista kannattaa tai hyväksyy lakiin perustuvan velvollisuuden.

Lisäksi ennakkoäänestysmahdollisuutta kannatetaan laajasti. Lisäksi hyvänä pidetään mahdollisuutta tarvittaessa muuttaa ennakkoääntä kokouksen aikana, mitä pidettiin ennakkoäänestysmahdollisuuden käyttämistä edistävänä piirteenä. Myös mahdollisuutta tarvittaessa käyttää puheoikeutta kokouksen aikana pidettiin tarpeellisena ja sen katsottiin edistävän ennakkoäänestämistä ja etäosallistumista laajemminkin.

Etäosallistumismahdollisuuden tarjoaminen voi toimintaympäristön kehityksen myötä yleistyä nopeasti. Voimassa olevan OYL:n perusteella pörssi- ja FN-yhtiöissä saattaa ainakin lähivuosiksi vakiintua sellainen yhtiökokous, jossa on kokouspaikalla osallistumisen lisäksi ennakkoäänestys- ja kokouslähetyksen seurantamahdollisuus ja lisäksi kokouksen ulkopuolella järjestettävä vapaamuotoinen keskustelu yhtiön johdon kanssa, mitkä käytännöt ovat kehittyneet väliaikaisen lain aikana. Tällaisen kehitys ei yksin edistä perinteisissä kokouksissa mahdollisen keskusteluyhteyden tarjoamista myös etäosallistuville osakkeenomistajille.

On esitetty, että etäosallistumismahdollisuuksien tarjousvelvollisuudella voitaisiin edistää etäkokouspalveluiden kysyntää ja tarjontaa osakkeenomistajien ja jäsenten tarpeiden suuntaisesti. Tälläkin kannalla olevat pitävät tarpeellisena pakottavaa lainsäädäntöä vain etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisesta. Ottaen huomioon yhtiöiden ja niiden osakskuntien väliset erot, tämän kannan mukaista olisi, että velvollisuus koskisi kunkin yhtiön

---

175 Etäkokousten sääntelyä ehdotettiin elokuussa 2020 julkaistussa Roschierin VN TEAS –selvityksessä ja ehdotusta kannatettiin siitä järjestetyllä lausuntokierroksella.

osakkeenomistajien tarpeellisenä pitämiä oikeuksia (esim. kaikki osakkeenomistajan oikeudet perinteisessä yhtiökokouksessa ja/tai ennakkoäänestysmahdollisuus).

Toisaalta etäosallistumiseen ja erityisesti täysin etänä järjestettäviin yhtiökokouksiin ja osuuskunnan kokouksiin, liittyy vielä merkittäviä teknisiä ongelmia (järjestelmät, tietoliikenneyhteydet, riittävän yhdenmukaiset käyttöperiaatteet) ja yhtiöiden, puheenjohtajien ja osakkeenomistajien resurssit ja valmiudet etäosallistumisen käyttöönottamiseen vaihtelevat edelleen paljon. Suomalaisten pörssiyritysten tarpeita vastaavien etäosallistumispalveluiden tarjoajia on tiettävästi tällä hetkellä enintään kaksi, joten velvoitteen nopea voimaantulo voisi tuottaa toimijoille ylimääräistä etua ainakin lyhytaikaisesti.

Etäosallistumisen haasteet ratkaisevien toimintaympäristön muutosten aikataulua ei voida ennakoida riittävällä tarkkuudella. Määräajan asettaminen täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumisvaihtoehdon (hybridikokous) tarjoamisvelvollisuudelle voisi johtaa yhtäältä tarpeettomiin kustannuksiin osalle yhtiöistä ja osuuskunnista tai toisaalta hidastaa etäosallistumisen kehitystä.

Velvollisuuden ja sen sisällön tulisi perustua ensi sijassa kunkin yhtiön osakaskunnan tarpeisiin sekä ottaa huomioon yhtiöiden ja niiden osakaskuntien erilaisuus kokouksen aikaista etäosallistumista koskevien käytäntöjen kehitysvaihe. Velvollisuuden tulisi perustua joko yhtiökokouksen tavalliseen enemmistö päätökseen ja etäosallistumista suosivat huomioon ottavaan, asiasta päättämiseen osallistumista helpottavaan, päätösmenettelyyn (ennakkoäänestysmahdollisuus). Toinen esillä ollut vaihtoehto on, että velvollisuus perustuisi riittävän suuren määrävähemmistön tarpeisiin, jotta velvollisuus hyödyttäisi osakkaita sen täyttämistä yhtiölle aiheutuvia kustannuksia ja lisätyötä vastaavasti. Velvollisuuden sisältönä voisi olla väliaikaisen lain aikana syntyneen perinteistä kokousta vastaavan osallistumisoikeuden tarjoaminen myös etäosallistuville osakkeenomistajille. Kolmas esillä ollut vaihtoehto on kattavat osallistumisoikeudet sisältävän yhtiöjärjestyksen muutoksen helpottaminen kaikissa osakeyhtiöissä.

Asunto-osakeyhtiöiden päätöksenteon erityispiirteiden (ks. 3.2 kohta), lähes kokonaan kotimaisen osakaskunnan, yksityisomisteisten sijoitusasuntojen suuren määrän, osakkeiden suorarekisteröinnin ja väliaikaisen lain aikana yleisesti tarjotun, kaikki osakkeenomistajan oikeudet kattavan etäosallistumismahdollisuuden perusteella suositeltavaa on, että kaikki oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoaminen olisi lähtökohta asunto-osakeyhtiöissä. Lisäksi asunto-osakeyhtiöillä voi olla tarve ennakkoäänestysmahdollisuuden tarjoamiseen.

Asunto-osakeyhtiöitä koskevaa etäosallistumismahdollisuuden tarjousvelvollisuutta harvittaessa on otettava huomioon, että 60%:ssa asunto-osakeyhtiöistä on 1–10 osakehuoneistoa ja puolessa yhtiöistä ei ole ammatti-isännöitsijää. Kiinteistöliiton

helmi-maaliskuisen kyselyn palautteen perusteella asunto-osakeyhtiöiden ja niiden osakkeenomistajien valmiudet etäosallistumisen tarjoamiseen ja käyttämiseen vaihtelevat paljon: suurilla kaupunkialueilla valmiudet arvioitiin olevan 2/3:ssa yhtiöistä ja muilla alueilla 1/3:ssa yhtiöistä. Käytännössä tarjousvelvollisuus kohdentuisi ainakin pääosin suurille kaupunkialueille ja ammatti-isännöityihin taloyhtiöihin, jos tarjousvelvollisuus koskisi vain yhtiöitä, joissa on vähintään 30 tai 50 osakehuoneistoa.¹⁷⁶ Toisaalta, jos velvollisuuden syntymiseen riittäisi varsin pieni määrävähemmistö osakkeista, velvollisuus pitäisi rajata niin suuriin yhtiöihin, että sitä ei synny yhden tai kahden osakkeenomistajan vaatimuksesta. Tämä käytännössä rajaisi velvoitteen ulkopuolelle enintään 20 osakehuoneiston taloyhtiöt, joita on noin 80% kaikista taloyhtiöistä. Vastaavaa rajaustarvetta ei synny, jos velvollisuuden syntymiseen vaaditaan tavallinen enemmistöpäätös ja päätöksen tekemiseen voi aina osallistua ennakkoäänestämällä.

Toisaalta asunto-osakeyhtiöiden osakaskunnan laajuuden ja teknisten valmiuksien huomioon ottamiseksi on tarpeen, että täysin etänä pidettäviin yhtiökokouksiin siirtyneissä taloyhtiöissä digi-taitottomat osakkaat otetaan huomioon. Tarve voidaan toteuttaa esim. etäkokoukseen siirtymistä koskevalla tavallista suuremmalla määränemmistövaatimuksella tai siten, että osakkaiden määrävähemmistö voi tietyin edellytyksin vaatia kokouspaikalla osallistumisen mahdollistavaa hybridikokousta. Näin siitäkkin huolimatta, että osakas voi voimassa olevan AOYL:n perusteella käyttää digi-taitoista avustajaa tai edustajaa.

Osuuskunnissa etäosallistumismahdollisuuden tarjoaminen jäsenille ei ole tarpeen suurimmassa osassa suuren jäsenmäärän osuuskuntia, koska niissä jäsenille kuuluvaa valtaa käyttää jäsenten valitsema edustajisto. Perinteisesti edustajiston kokous on myös edustajiston jäsenten tapaamistilaisuus ja osallistumisaktiivisuus on erittäin korkea. Jäsenmäärältään suurissa osuuskunnan kokousta päättävänä elimenä käyttävissä osuuskunnissa osuuskunnan kokouksissa väliaikaisen lain aikana on ollut yleistä, että jäsenille on tarjottu etäosallistumismahdollisuus, jonka sisältö on vaihdellut osuuskunnittain. Syksyllä 2021 näille osuuskunnille suunnatun kyselyn palautteen perusteella suuri osa pitää lähivuosina perinteisen osuuskunnan kokouksen, johon tarjotaan etäosallistumisvaihtoehto ennen kokousta tai kokouksen aikana.¹⁷⁷

176 Vuoden 2018 alussa kaupparekisterissä oli 89.134 asunto-osakeyhtiötä, joista noin 76.000 oli samana vuonna myös verohallinnon rekistereissä. Verohallinnon tiedossa olevista taloyhtiöistä 24% oli pääkaupunkiseudulla ja yhteensä 16% Tampereella, Turussa, Oulussa, Jyväskylässä ja Kuopiossa. Verohallinnon tiedossa olevista taloyhtiöistä 60%:ssa oli 1-10 osakehuoneistoa, 20%:ssa 11-20 osakehuoneistoa, 10%:ssa 21-30 osakehuoneistoa, 8 %:ssa 31-50 osakehuoneistoa ja 4 %:ssa yli 50 osakehuoneistoa.

177 Kyselyn kohteeksi oli valittu vuonna 2019 liikevaihdon ja jäsenmäärän perusteella suurimmista osuuskunnista ne, joissa jäsenille kuuluvaa päätösvaltaa käyttää osuuskunnan kokous (pl. osuuspankit). Näistä 16 osuuskunnasta 5 vastasi kyselyyn.

Pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuva yhtiökokous. Väliaikaisen lain eduskuntakäsittelyn yhteydessä talousvaliokunta on useamman kerran lausunut, että Covid-19 epidemian vuoksi säädettyjen väliaikaisten lakien sallimien pörssi- ja FN-yhtiön osakkeenomistajien osallistumisoikeuden rajoitusten tulee olla tilapäisiä.

Työryhmä on selvittänyt tarvetta pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuvan yhtiökokouksen sallimiseksi myös tulevaisuudessa. Pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuvaa yhtiökokousta on pidetty pörssi-yhtiöiden hallinnon kannalta kustannustehokkaana ja yksinkertaisena tapana järjestää yhtiökokous. Pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuvat yhtiökokoukset ovat myös normalisoineet ennakkoäänestämistä ja ylipäättänsä edesauttaneet sähköisen äänestyksen kehittymiseen suomalaisessa yhtiökokouskäytännössä.

Pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuvasta yhtiökokouksesta puuttuu keskustelumahdollisuus osakkeenomistajien ja yhtiön johdon kesken. Osakkeenomistajien kannalta katsottuna tämä on omistukseen perustuvan vaikutusvallan käytön rajoitus verrattuna perinteiseen yhtiökokoukseen. Yhtiön johdon kannalta keskustelumahdollisuuden puuttuminen on periaatteessa puute sijoittajasuhdetoiminnan kannalta, minkä vuoksi osa pörssi- ja FN-yhtiöistä on tarjonnut osakkailleen epämuodollisen keskustelumahdollisuuden kokouksen ulkopuolella.

Väliaikaisissa laeissa pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuvaa yhtiökokousta ei sallittu muissa yhtiöissä ja osuuskunnissa. Näissä yhteisöissä puhe- ja kyselyoikeuden merkitys osakkeenomistajien ja jäsenten tiedonsaannin kannalta on korostunut. Näiden yhteisöjen kokouksissa yksittäisillä puheenvuoroilla voi olla päätöksenteon kannalta merkittävä vaikutus.

Työryhmän selvitysten perusteella ei ole tarvetta pysyvästi sallia pelkkään ennakkoetäosallistumiseen perustuvia yhtiökokouksia pörssi- ja FN-yhtiöidenkään osalta väliaikaista lakia vastaavasti. Ennakkoäänestysmahdollisuudella, etäosallistumisvaihtoehdolla sekä jäljempänä 3.2 kohdassa käsitellyillä ennakkoäänestysääntelyn kehittämällä ja pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiökokousten etäosallistujien puheoikeuden käytön sääntelyllä mahdollistetaan väliaikaisen lain perusteella kehittyneiden hyvien käytäntöjen jatkaminen ja kehittäminen.

Täydentävän puheoikeuden käyttökeinojen moderointi. Etäosallistumiskeinojen tarjoamisen helpottamiseksi ja niiden käytön selventämiseksi on tarpeen selvittää, miten yhtiökokoukseen etäosallistuvan osakkeenomistajien kysymyksiä ja muita puheenvuoroja voidaan yhdistellä, muuttaa ja poistaa ennen kuin ne saatetaan muiden kokousosallistujien saataville. Lisäksi on tarpeen määritellä, millä perusteilla kysymyksiä ja muita puheenvuoroja voidaan siirtää osakkeenomistajien nähtäväksi ja vastattavaksi päätöksenteon jälkeen.

(jäljempänä myös moderointi). Käytännössä tällaiset rajoitukset voivat koskea myös vastaehdotusten tekemistä.

Moderoinnin sääntelyyn ei ole tarvetta kokouksen aikana suullisesti esitettävien kysymysten ja muiden puheenvuorojen osalta. Nykyisinkin on sallittua vasta useampaan kysymyseen samalla kertaa.

Moderointiin voi olla tarve ennen kokousta tai kokouksen aikana kirjallisesti tai tallenteena käytettävien osakkeenomistajien puheenvuorojen osalta, jotta mahdollisuus kirjallisten kysymysten esittämiseen ja muiden kirjallisten puheenvuorojen käyttämiseen ei olennaisesti vaikeuttaisi päätöksentekoa ja kokouksen läpivientiä muutenkin. Esimerkiksi kirjallisten kysymysten esittäminen kokouksen aikana kokouspalvelun keskustelupalstalla voi johtaa niin suureen määrään kysymyksiä, että niihin ei käytännössä kyetä vastata sellaisen kokousajan puitteissa, johon osallistujat ovat voineet varautua. Kaikkien kirjallisten kysymysten näyttäminen tosiaikaisesti kokouspalvelun keskustelupalstalla voisi lisäksi synnyttää tilanteita, joissa keskustelupalstaa käytetään väärin esimerkiksi osallistujia loukkaavien väitteiden levittämiseen tai asiallisen keskustelun ja sen seurannan vaikeuttamiseen. Moderoinnin pelinsääntöjen selventämisen tarve on erityisesti pörssi- ja FN-yhtiöissä, joiden yhtiökokous on myös sijoittajasuhdetapahtuma. Pelinsääntöjen selventäminen voi olla tarpeen myös muissa laajan osakaskunnan yhtiöissä.

Myös osuuskunnissa voi olla vastaava tarve. Asunto-osakeyhtiöiden osalta ei ole käytännössä vastaavaa tarvetta, koska käytännössä etäosallistuminen on suullista.

Ennakoäänestys. Lisäksi kaikissa osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa kokousosallistumista helpottaisi ennakoäänestysvaihtoehdon kehittäminen erilaisten osakkeenomistajien tai jäsenten tarpeiden mukaisesti.

3.2 Muu muutostarve

Hybridikokoukseen osallistumisen keinon sitova ilmoittaminen. Täysimääräisten hybridikokouksen aikaisten etäosallistumisoikeuksien tarjoamista edistäisi se, että osakkeenomistaja tai jäsen voisi ennalta sitoutua osallistumaan vain etänä, jos hänen käytössään on etänä täysimääräisesti perinteistä kokousosallistumista vastaava läsnäolo-, puhe- ja äänioikeus kokouksen aikana. Näin osa yhtiöistä tai osuuskunnista voisi säästää hybridikokouksen kokoustila-, henkilöstö-, ym. kustannuksissa. Voimassa olevan perusteella etäosallistujaksikin ilmoittautunut voi muuttaa mieltään ja tulla kokouspaikalle, mihin yhtiön tai osuuskunnan on varauduttava ja sen on vaikea säästää pidemmälläkään aikavälillä kokouskuluja etäosallistumisjärjestelyillä. Toisaalta ei ole ilmennyt tarvetta paikalla

osallistujaksi ilmoittamisen osalta sellaiseen sitovuuteen, että osakas tai jäsen ei ennen kokousta voisi esimerkiksi sairauden tms. henkilökohtaisen esteen vuoksi vaihtaa etäosallistujaksi.

Kokouskutsun sääntelyä ei ole tarpeen muuttaa, koska voimassa oleva sääntely mahdollistaa etäkokoukseen osallistumista koskevien ohjeiden osalta sen, että kutsussa viitataan esimerkiksi yhtiön tai osuuskunnan verkkosivulla nähtävänä oleviin yksityiskohtaisiin ohjeisiin.

Osakkeenomistajan oikeudet –direktiivin 5.3 artiklan b) alakohdan mukaan pörssiyhtiön kokouskutsussa on oltava etäosallistumismahdollisuuden osalta ”selkeä ja tarkka kuvaus sen käyttämisen edellytyksistä”. Pörssiyhtiön osalta OYL:n vaatimusta kokouskutsun sisällöstä on tulkittava direktiivin mukaisesti, joten kutsussa on oltava selkeä ja yksiselitteinen tieto tavasta, jolla etäosallistumismahdollisuutta voi kokouksessa käyttää. Tämä tulkinta vastaa myös muiden osakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien osalta kutsun sisältöä koskevan vaatimuksen tavoitteita.

Voimassa olevan lain perusteella on myös sallittua edellyttää yhtiökokoukseen taikka osuuskunnan tai edustajiston kokoukseen osallistuvalla sähköisen yhteystiedon ilmoittamista etäosallistumislinkin ja tunnusten toimittamista kokouksen keskeyttämiseen varautumiseksi. Tällaisten tietojen tallentamiseen, käyttämiseen ja säilyttämiseen sovelletaan tietosuojalainsäädäntöä.

Vastaava muutostarve on AOYL:n ja OKL:n osalta.

Kokoukseen osallistuva osakkeenomistaja, jäsen ja edustaja. Sen selventämiseksi, milloin etäosallistuvan osakkeenomistajan tai osuuskunnan jäsenen tai edustajiston jäsenen katsotaan osallistuvan kokoukseen, on tarpeen nimenomaisesti mainita etäosallistumisvaihtoehtoa koskevassa säännöksessä, että kokoukseen osallistuvaksi katsottavan osakkeenomistajan voitava käyttää äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. Kokoukseen osallistuvana ei siten voitaisi pitää esimerkiksi osakkeenomistajaa, joka voi ainoastaan seurata kokousta etäyhteyden avulla. Muutos selventää myös sitä, milloin osakkeenomistajan tai jäsenen voidaan katsoa hyväksyneen kokouksen päätökset siten, että hänellä ei ole oikeutta moittia päätöksiä.

Ennakköäänestysmahdollisuuden käyttämisen edistämiseksi ja helpottamiseksi osakeyhtiöissä on tarpeen säätää, että tällaisen äänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on aina muuttamattomana äänestyksen kohteena yhtiökokouksessa. Asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien osalta on vastaava tarve.

Muiden kuin osakkeenomistajien tai jäsenten katsotaan sallitun osallistuvan yhtiökokoukseen lähtökohtaisesti silloin, kun osakkeenomistajille tarjotaan kokouksen aikainen etäosallistumismahdollisuus tai järjestetään etäkokous. Tulkinta ilmenee jo voimassa olevan lain esitöistä eikä sitä ole pidetty epäselvänä, joten ei ole tarvetta muuttaa sääntelyä.

Osakkeenomistajan puheoikeuden osalta on tarpeen muuttaa sääntelyä puheoikeuden käyttämisestä kokouksen aikaisen laajan puheoikeuden edistämiseksi pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiöiden hybridiyhtiökokouksissa siten kuin edellä 3.2 kohdasta ilmenee. Muissa osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa ei ole tarpeen muuttaa puheoikeuden sääntelyä.

Osakkaan oikeutta saada asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, äänioikeutta, yhtiökokouksen puheenjohtajaa, äänenlaskijaa, pöytäkirjantarkastajaa, pöytäkirjaa, ääniluetteloa, jatkokokousta, päätösten moittimista ja vahingonkorvausvastausta koskevaa sääntelyä ei ole tarpeen muuttaa etäosallistumista ja etäkokouksia koskevien muutosten yhteydessä. Kokouksen puheenjohtajalta ei voida edelleenkään yleensä edellyttää teknisen kokousjärjestelmän ja sen käyttöön liittyvien tietoliikenneyhteyksien asiantuntemusta (ks. tarkemmin nykytilan kuvaus). Pöytäkirjan kokouksen kulun mukaisuuden todentaminen voi riippua merkittävästi kokouksen teknisestä toteutuksesta, joten kulloinkin tarvittavat varmennustoimet voivat siten vaihdella merkittävästikin. Käytännössä ei ole ilmennyt tarvetta pöytäkirjan laatimista ja tarkastamista koskevan sääntelyn muuttamiseen kokoustekniikan muutosten vuoksi. Päätöstä koskevan menettelyvirhe (esim. tietoliikenneyhteyden häiriö) voi vaikuttaa päätöksen pätevyyteen vain, jos virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön tai muuten osakkaan oikeuteen (OYL 21:1.1 §:n 1 kohta). Edellä nykytilan kuvauksessa etäosallistumisjärjestelmään liittyvän vastuun jaosta ja päätöksen pätemättömyyden edellytyksistä esitetyn perusteella ei ole tarvetta muuttaa päätöksen moittimista koskevaa sääntelyä etäosallistumisen yleistymisen ja etäkokousten sallimisen huomioon ottamiseksi. Sama koskee AOYL:ia ja OKL:ia.

Käytännössä suuremman osallistujamäärän yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen toteuttamiseksi etäyhteydellä voi olla tarpeen, että puheenjohtajalla on kokousavustajia, jotka voivat olla yhtiön ja/tai puheenjohtajan hankkimia. Tällöin kokousavustajien roolia voidaan tarvittaessa selventää yhtiökokouksen päätöksellä tai puheenjohtajan ja yhtiön tai osuuskunnan välisellä sopimuksella.

Etä- ja läsnäosallistumiseen käytettäviä teknisiä järjestelmiä koskevan, moiteoikeutena ilmenevän, vastuun jakautumiseen yhtiön ja osakkeenomistajan kesken eivät vaikuta etäosallistumista ja etäkokouksia koskevat sääntelyn muutokset. Sama koskee asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokouksia sekä osuuskunnan kokouksia ja edustajiston kokouksia.

Etäyhteyksien teknisiä häiriöitä varten on tarpeen säätää yhtiökokouksen puheenjohtajan oikeudesta keskeyttää yhtiökokous ilman yhtiökokouksen päätöstä. Näissä tilanteissa on mahdollista, että yhteys katkeaa tai on niin puutteellinen, että suuri osa osakkeenomistajista ei voi käyttää oikeuksiaan kokouksessa esimerkiksi jatkokokousta koskevan päätöksen tekemiseksi. Puheenjohtajalta ei voida edellyttää arvioita häiriön syystä eikä siitä, onko häiriö yhtiön vai osakkeenomistajan vastuulla olevassa osassa etäyhteyksjärjestelyä. Keskeytyksen ja kokouksen jatkamisen ilmoittamista tarvittavalla tavalla osakkeenomistajille helpottaa olennaisesti, jos yhtiön käytettävissä on osakkeenomistajien sähköiset yhteystiedot (pyydetty esimerkiksi kokoukseen ilmoittautumisen yhteydessä). Sama koskee asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen sekä osuuskunnan kokouksen ja edustajiston kokouksen keskeyttämistä.

4 Vaihtoehdot ja ehdotukset

Ainakin lähivuosina merkittävin muutostarve liittyy kokouspaikalla ja etänä osallistumisen sisältävän yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen järjestämisen ja siihen osallistumisen helpottamiseen.

Tarvetta voidaan täyttää siten, että laista ilmenee selvemmin perinteiseen yhtiökokoukseen tai osuuskunnan kokoukseen etänä osallistuvalla osakkaalla tai jäsenelle täydet oikeudet tarjoava hybridikokousmalli.

Lisäksi hybridikokousten tarvetta voidaan edistää siten, että helpotetaan osakkeenomistajien tai jäsenten päätöksentekoa hybridikokouksen käyttöönotosta silloin, kun se osakkeenomistajien tai jäsenten oikeuksien käyttämisen kannalta perusteltua ottaen huomioon tällaisella lisävaatimuksella saavutettava hyöty ja vaatimuksesta aiheutuvat kustannukset.

Hybridikokouksen sääntelyn selventämisen lisäksi on tarpeen sallia ilman kokouspaikkaa, kokonaan etäosallistumiseen perustuva etäkokous.

Lisäksi on tarpeen selventää sitä, milloin täydet oikeudet sisältävän osallistumisen lisäksi mahdollisesti tarjottavaa rajoitetut oikeudet sisältää etäosallistumisvaihtoehtoa käyttävä katsotaan kokousosallistujaksi. Näiden lisävaihtoehtojen käytön helpottamiseksi on myös tarpeen selventää mahdollisen ennakkoäänestämismahdollisuuden sääntelyä.

Hybridikokous

Osakeyhtiölaki. OYL 5:16.2 §:n perusteella yhtiö voi tarjota osakkeenomistajilleen eri sisältöisiä etäosallistumisvaihtoehtoja kokouspaikalla osallistumista vastaavista täysimääräisistä kokouksen aikaisista oikeuksista pelkkään ennakkoäänestys-, ennakko-kysymysten esittämis- tai kokouslähetyksen seuraamismahdollisuuteen asti.

Yleisessä kielenkäytössä kaikkia kokouspaikalla osallistumisen etäosallistumisvaihtojen yhdistelmiä saatetaan kutsua hybridikokouksiksi, vaikka etäosallistuvan osakkaan oikeudet voivat olla hyvin erilaiset eri vaihtoehdoissa ja erojen käytännön merkitys voi vaihdella merkittävästi yhtiöstä riippuen. Tämä voi osaltaan vaikuttaa siihen, minkä sisältöistä etäosallistumismahdollisuutta osakkeenomistajat odottavat ja yhtiöt tarjoavat.

OYL:n 5:16.2 §:n perusteella yhtiön hallitus voi päättää tai yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä täysimääräiset, kokouksen aikaiset oikeudet sisältävästä etäosallistumisvaihtoehdosta, kun yhtiö järjestää perinteisen kokouspaikalla osallistumiseen perustuvan yhtiökokouksen. Väliaikaisten lakien 2 §:n perusteella pörssiyhtiö ja FN-yhtiö voi tarjota tällaista osallistumiskeinoa ilman kokouspaikalla osallistumisen mahdollisuutta. Käytännössä ainakaan pörssiyhtiöt ja muut laajan osakaskunnan yhtiöt eivät ole tällaista etäosallistumisvaihtoehtoa tarjonneet (lukuun ottamatta Martela Oyj:tä vuonna 2021). Listayhtiöiden yhtiökokouskäytäntöä väliaikaisten lakien voimassaollessa 2020–2021 on kritisoitu keskustelumahdollisuuden – jatkokysymysten ja kommenttien esittämismahdollisuus – puuttumisesta.

Osakkeenomistajan puheoikeudella ja yhtiön johdon vastausvelvollisuudella on merkitystä osakkeenomistajat äänivallan käyttämisen kannalta. Lisäksi kokouksessa mahdollisesti käytävä keskustelu – osakkeenomistajien ja johdon puheenvuorot – voi vaikuttaa osakkeenomistajien sijoituspäätöksiin. Erityisesti pörssi- ja FN-yhtiön yhtiökokouksessa onkin kyse yhtiön päätöksenteosta ja sijoittajaviestinnästä. Erilaiset etäosallistumisvaihtoehdon sisältävät kokoukset, joissa osakkeenomistajat käyttävät oikeuksiaan kokouspaikalla ja/tai etänä, tulevat edelleen yleistymään.

Erilaiset osallistumismahdollisuudet sisältävien etäosallistumisvaihtoehtojen erojen havaitsemista voidaan helpottaa siten, että voimassa olevan lain 5:16.2 §:n kattamasta täysimääräiset osakkeenomistajan oikeudet sisältävästä etäosallistumisvaihtoehdosta säädetään erikseen.

Asunto-osakeyhtiölaki. Vuosina 2020-2021 taloyhtiöiden yhtiökokouskäytännössä yleistyi ja vakiintui täysimääräiset osallistumisoikeudet sisältävä etäosallistumisvaihtoehto, jonka toteutukseen käytetään yleisesti saatavilla olevia kokouspalveluita. Tämä vaihtoehto voidaan toteuttaa myös siten, että kokousaineisto on osakkaan käytettävissä esim. tulosteina ja hän etäosallistuu kokoukseen puhelimitse.

Osuuskuntalaki. Myös osuuskuntien kokouskäytäntö on kehittynyt 2020-2021 samaan suuntaan kuin asunto-osakeyhtiöissä. Edustajistoa käyttävissä osuuskunnissa kokouspaikalla osallistumisen tarve korostuu, koska edustajat käyttävät kokousta myös verkostoitumiseen ja virallisen kokouksen ulkopuoliseen vaikuttamiseen.

Työryhmä ehdottaa, että OYL:ssa, AOYL:ssa ja OKL:ssa säädetään erikseen siitä, että yhtiön hallitus voi päättää hybridikokouksesta, jossa perinteiseen kokoukseen etäosallistuvat osakkaat tai jäsenet voivat käyttää täysimääräisesti oikeuksiaan kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä toisin määrätä. Lisäksi ehdotetaan, että yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen tavallisella enemmistöpäätöksellä voi päättää yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta, jonka perusteella osakkaille tai jäsenille on tarjottava tällainen etäosallistumismahdollisuus (ks. tarkemmin jäljempänä).

Hybridikokouksen järjestämisvelvollisuus

Osakeyhtiölaki. On esitetty, että täysimääräiset kokouksen aikaiset etäosallistujan oikeudet sisältävät hybridikokoukset yleistyvät osakkeenomistajien tarpeita vastaavasti vain, jos tällaisen kokousmenettelyn käyttöönottoa edistetään lainsäädännöllä.

Jos etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisvelvollisuudesta säädettäisiin suoraan laissa, se tulisi rajoittaa pörssi- ja FN-yhtiöihin. Tällaisen velvollisuuden alkaminen voidaan sitoa esimerkiksi tiettyyn ennalta määriteltyyn ajankohtaan, myöhemmin asetuksella määrättävään ajankohtaan tai osakkeenomistajien aktiivisuuteen (esim. enemmistö päätöksen – joka nytkin mahdollista – lisäksi tietyn suuruisen määrävähemmistön vaatimus). Kaikissa vaihtoehdossa on otettava huomioon riittävä siirtymäaika yhtiöille velvollisuuden täyttämiseksi.

Laissa säädettävä kaavamainen määräaika koskisi käytännössä kaikkia pörssiyhtiöitä. Ei ole käytännössä mahdollista asettaa erilaisten valmiuksien, resurssien ja osakaskuntien yhtiöille eripituisia määräaikoja. Yhteisen määräajan määrittelyssä olisi otettava mainitut erot, jolloin päädytään pienimmän yhteisen nimittäjän ratkaisuun, jossa huomattavalle osalle yhtiöistä määräaika olisi tarpeettoman pitkä ja osalle yhtiöistä ongelmia aiheuttavan lyhyt. Työryhmän käytettävissä ei ole tällaisen määräajan ehdottamiseen tarvittavia tietoja, joten määräaika perustuisi arvovalintoihin.

Määräajan säätämisessä myöhemmin asetuksella voidaan ottaa paremmin huomioon yleinen valmiuksien ja tarpeiden kehitys. Tämä vaihtoehto edellyttäisi valmiuksien ja tarpeiden kehityksen jatkuvaa seurantaa ja sen toteutuminen riippuisi myöhemmästä poliittisesta harkinnasta. Toisaalta tässäkin vaihtoehdossa ei voida ottaa huomioon pörssiyhtiöiden erilaisia valmiuksia, koska ei käytännössä voida asettaa erilaisia määräaikoja esimerkiksi eri kokoisille pörssiyhtiöille.

Määräajan perustaminen osakkeenomistajien tarpeisiin ja aiheuttamatta yhtiölle olennaisia vaikeuksia voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että pörssi- ja FN-yhtiön osakkeenomistajien määrävähemmistöllä olisi oikeus vaatia yhtiökokouksessa, että yhtiö tarjoaa seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien etäosallistumismahdollisuuden joka sisältää kaikki perinteiseen kokousosallistumiseen sisältyvät osakkeenomistajan oikeudet ja/tai ennakoäänestysmahdollisuuden. Jos laki tulisi voimaan heinäkuussa 2022 ja osakkeenomistajien vaatimuksen perusteella velvollisuus koskisi käytännössä aikaisintaan keväällä 2024 pidettäviä varsinaisia yhtiökokouksia.

Jotta velvollisuus etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamiseen vastaisi sisällöltään osakkeenomistajien tarpeita eikä sen järjestämisestä aiheutuisi yhtiöille ylimääräisiä kustannuksia, velvollisuuden sisältöä ei ole tarkoitukseenmukaista määritellä aina kaikki

osakkeenomistajan oikeudet kattavaksi. Käytettävissä olevan tiedon perusteella erilaiset sijoittajat pitävät ennakoöänestysmahdollisuutta tarpeellisena kaikissa pörssi- ja FN-yhtiöissä, toisaalta kaiken kattavien oikeuksien tarjoamisen tarpeesta kaikissa näissä yhtiöissä ei ole käytettävissä vastaavaa käsitystä.

Määrävähemmistövaatimuksen asettaminen OYL:n vähemmistönsuojasääntelyä vastaavasti 1/10 osaksi kaikista pörssi- tai FN-yhtiön osakkeista tai 1/3 kokouksessa edustetuista osakkeista tarkoittaisi, että lakiin ei tulisi lukuarvoltaan uutta vaatimusta, mikä mm. helpottaa säännösten sisällön muistamista. Toisaalta on esitetty, että näin korkea määrävähemmistövaatimus ei käytännössä helpottaisi ja nopeuttaisi kattavat oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisen yleistymistä. Lisäksi on esitetty, että ensin mainittua korkeaa määrävähemmistövaatimusta sovelletaan osakkeenomistajien suojaksi tilanteissa, joissa yhdenvertaisuusperiaatteen noudattaminen voi olla ongelmallista sekä vähemmistö- että enemmistöosakkeenomistajan kannalta (esim. vähemmistön omistusosuus on alle 10%:ia) tai vähemmistö konkreettisesti epäilee yhtiön johdon toimivan yhdenvertaisuusperiaatteen tai johdon huolellisuusvelvollisuuden vastaisesti (vaatimus erityisestä tarkastuksesta).

Jos määrävähemmistövaatimus olisi esimerkiksi 10% yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista, tämä vastaisi käytännössä keskimäärin noin 5%:ia yhtiön kaikista osakkeista. Tällöin esimerkiksi muutaman merkittävän kotimaisen tai ulkomaisen institutionaalisen omistajan aktiivinen kannatus etäosallistumisen tarjoamiselle riittäisi velvollisuuden syntymiseen. Voitaneen olettaa, että tällaiset omistajat harkitsevat huolellisesti etäosallistumismahdollisuuden vaikutukset sekä sijoittajien että yhtiöiden kannalta.

Jos kaikki osakkeenomistajan oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden saamiseen riittäisi esimerkiksi 1% kokouksessa edustetuista osakkeista, on mahdollista, että ainakin lähivuosina laajan etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisesta aiheutuisi varsinkin pienille keskittyneessä omistuksessa oleville pörssi- ja FN-yhtiöille merkittäviä lisäkustannuksia ja -vaivaa. Näin pienen vähemmistön vaatimukseen perustuvan etäosallistumismahdollisuuden hyödyt voisivat olla vähäiset varsinkin siinä tapauksessa, että yhtiö oma-aloitteisesti järjestäisi omistajilleen erillisen keskustelutilaisuuden yhtiön johdon kanssa.

1%:n vähemmistön saavuttaminen olisi helpointa pienimmissä pörssi ja FN-yhtiöissä, joilla on yhtäältä keskimäärin vähäisimmät resurssit ja muut valmiudet kattavan kokouksen aikaisen etäosallistumisvalmiuden tarjoamiseen ja joissa kokouksen aikaisella etänä käytettävällä puheoikeudella on keskimäärin vähiten merkitystä omistuksen keskittyneisyyden yleisyyden vuoksi. 64:ssä pienimmässä pörssi- ja FN-yhtiössä 1%:n omistusosuus edellyttää markkina-arvolla mitattuna 45 000 – 1 000 000 euron sijoitusta.

Varsinkin edellä mainitut, voimassa olevan OYL:n määrävähemmistövaatimuksia lievem-
mät vaatimukset voiva aiheutua merkittäviä lisäkustannuksia ja muuta haittaa yhtiölle ver-
rattuna siihen, minkä verran kattava etäosallistumismahdollisuus lisää yhtiökokouksessa
edustettujen osakkaiden ja osakkeiden määrää ja osakkaiden aktiivisuutta yhtiökokouk-
sessa. Työryhmän käytettävissä olevan koti- ja ulkomaisten sijoittajien, omaisuudenhoita-
jien ja valtakirjaneuvonantajien palautteen ja julkisten ulostulojen perusteella on syytä
olettaa, että jos kattavaa etäosallistumismahdollisuutta koskevan aloitteen takana olisivat
edellä mainitut institutionaaliset sijoittajat, vaatimus todennäköisesti hyväksytään yhtiö-
kokouksessa. Tämän vuoksi vähänkään suurempaa määrävähemmistöä (esim. 10%
kokouksessa edustetuista osakkeista) edellyttävä velvollisuus olisi tarpeeton. Toisaalta vel-
vollisuuden liittäminen hyvin pienen vähemmistön (em. 1%) vaatimukseen lisäisi olennai-
sesti riskiä sen suhteen, ovatko kattavan etäosallistumisen järjestämisestä aiheutuvat lisä-
kustannukset ja riski päätöksenteon häiriöistä oikeassa suhteessa siihen, miten tällainen
etäosallistuminen lisää yhtiökokousohallistumista ja koko osakaskunnan aktiivisuutta.

Kattavan etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisvelvollisuudessa viime kädessä kysymys
siitä, voidaanko velvollisuudella edistää yhtiöiden ja osakkeenomistajien kannalta koh-
tuullisin kustannuksin sellaista etäosallistumismuotoa, jota huomattava osa osakkaista tar-
vitsee ennen kuin tällainen etäosallistuminen otettaisiin käyttöön yhtiön hallituksen tai
yhtiökokouksen enemmistön päätöksellä. Hyvin pienen vähemmistön vaatimukseen
perustuvan kattavat osakasoikeudet sisältävän etäosallistumisvaihtoehdon tarjoaminen ei
ota huomioon sitä, että edellä esitetyissä vaihtoehdoissa 90-99% yhtiön kaikista osakkeista
omistavat osakkaat voivat vastustaa ehdotusta ennen aikaisena ja kokonaisarviointin
perusteella yhtiön ja osakkaiden kannalta epätarkoituksenmukaisena. Pienen vähemmis-
tön vaatimukseen perustuva velvollisuus voisi myös nostaa etäkokouspalveluiden kysyn-
nän hyvin nopeasti uudelle tasolle, joka tällaisten palveluiden tarjoajien pienen luku-
määrän vuoksi voisi ainakin tilapäisesti hyödyttää merkittävästi nykyisiä palveluntarjoajia.

Nasdaq Helsingissä listattujen pörssi-yhtiöiden osakkeista keskimäärin lähes puolet on
ulkomaisessa omistuksessa. Työryhmän selvitysten perusteella ulkomaisille osakkeenomis-
tajille tärkein etäosallistumisen muoto on mahdollisuus ennakoönestykseen. Ulkomai-
sille osakkeenomistajille mahdollisuus puheoikeuden käyttämiseen etänä yhtiökokouksen
aikana on käytännössä tarpeellista vain poikkeustilanteissa, koska kokouksen aikaisen
puheoikeuden järjestämiseen liittyy useita, pääosin osakeyhtiölainsäädännöstä riippumat-
tomia esteitä. Tämän vuoksi kokouspaikalla esitettävään määrävähemmistön vaatimuk-
seen perustuva kattava etäosallistumisoikeus hyödyttäisi ensi sijassa niitä suomalaisia
sijoittajia, joilla ei ole puheyhteyttä yhtiön johtoon yhtiökokouksen ulkopuolella.

Toinen keino täysimääräisen etäosallistumismahdollisuuden edistämiseksi osakkeen-
omistajien aloitteesta on helpottaa täysimääräisen etäosallistumisen tarjoamisen edellyt-
tämistä asettamalla yhtiökokouksen päätösvaatimukset vähimmäistasoon ja

helpottamalla yhtiön kaikkien osakkaiden osallistumista tämän päätöksen tekemiseen. Tällä keinolla voidaan edistää kattavan etäosallistumisvaihtoehdon sisältävien hybridikokousten järjestämistä kaikissa osakeyhtiöissä.

Päätösvaatimuksia voidaan helpottaa niin, että täysimääräisen etäosallistumisvaihtoehdon sisältävän hybridikokouksen järjestämisvelvollisuuden sisältävään yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää tavallinen enemmistöpäätös. Yhtiöjärjestyksensä kautta laaja etäosallistumismahdollisuus tulisi aina myös kaikkien yhtiön osakkeiden hankkimista. Helpotettu päätösvaatimus koskisi vain tällaisen oikeuden lisäämistä, sillä oikeuden poistamiseen tai rajoittamiseen, eli yhtiöjärjestyksensä poistamiseen tai muuttamiseen sovellettaisiin 2/3:n määrän enemmistövaatimusta, joka on pääsääntö tällaisten muutosten kohdalla. Tällainen järjestely lisäisi etäosallistumismahdollisuuden pysyvyyttä.

Lisäksi osallistumista tällaisen päätöksen tekemiseen olisi mahdollista helpottaa siten, että yhtiön tulisi tarjota tästä yhtiöjärjestyksen muutoksesta päätettäessä kaikille osakkaille tai jäsenille ennakkoäänestysmahdollisuus. Ennakkoäänestysmahdollisuudesta aiheutuvien kulujen rajoittamiseksi voitaisiin edellyttää, että yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutosta ehdottavilla on oltava vähintään jokin tietty osuus, esimerkiksi 1%, kokonaisuus- tai jäsenmäärästä, että yhtiön olisi tarjottava asiasta päätettäessä ennakkoäänestysmahdollisuutta.

On esitetty, että ennakkoäänestysvelvollisuuden sääntely poikkeaisi yksityiskohtaisuudessaan OYL:n sääntelytasosta ja voisi johtaa siihen, että osa listayhtiöistä ei huomaa tarjota etäosallistumismahdollisuutta em. yhtiöjärjestyksen muutoksesta päätettäessä. Toisaalta tässä tarkoitettu ennakkoäänestyksen tarjoamisvelvollisuus perustuu osakkeenomistajien todennäköisesti yhden kerran listayhtiön elinkaaren aikana esittämään vaatimukseen etäosallistumisen järjestämisestä, minkä vuoksi on epätodennäköistä, että ennakkoäänestys jäisi epähuomiossa järjestämättä. Ennakkoäänestyksen järjestämättä jättäminen voinee vaikuttaa asiaa koskevan päätöksen pätevyteen vain, jos kokouspaikalla olevien äänin ehdotus hylätään. Oletettavasti ennalta äänestävät kannattaisivat ehdotusta, joten ennakkoäänestyksen laiminlyönnin ei pitäisi vaikuttaa muutosehdotuksen hyväksyvän enemmistöpäätöksen pätevyteen. Käytännössä ennakkoäänestyksen laiminlyönti ei voisi johtaa listayhtiön johdon vahingonkorvausvastuuseenkaan, koska yhtiön johto voi milloin tahansa itse päättää täydet oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden antamisesta ja ottaa yhtiöjärjestyksen muutosasian seuraavan yhtiökokouksen asialistalle.

Työryhmän käytettävissä olevien, mietinnössä esiteltyjen tietojen mukaan suuri osa kotimaisista institutionaalisista ja yksityissijoittajista, ulkomaisista institutionaalisista sijoittajista, omaisuudenhoitajista ja yhtiökokoukseen osallistumispalveluiden tarjoajista suosii

täysimääräisiä oikeuksia etäosallistuville osakkeenomistajille.¹⁷⁸ Tämän vuoksi voidaan perustellusti olettaa, että täysimääräisen etäosallistumisen mahdollistaminen yksinkertaisella enemmistöpäätöksellä ja helpottamalla tämän päätöksen tekoon osallistumista ennakkoäänestyksellä on riittävä keino etäosallistumismahdollisuuksien lisäämiseksi osakkeenomistajien tarpeita vastaavasti ja ottaen huomioon yhtiön ja niiden omistajakuntien erilaisuuden.

Asunto-osakeyhtiölaki. Asunto-osakeyhtiöiden erityispiirteiden huomioon ottamiseksi esillä on ollut useita sääntelyvaihtoehtoja etäosallistumismahdollisuuden saamisen helpottamiseksi. Etäosallistumismahdollisuuden saamisen helpottaminen on tarpeen asunto-osakeyhtiössä myös sen vuoksi, että käytännössä pandemia-aikana osassa taloyhtiöistä hallitus on kieltäytynyt tarjoamasta yleisesti käytössä olevaa etäosallistumispalvelua osakkaiden pyynnöistä huolimatta. Työryhmässä esillä olleet vaihtoehdot ovat:

1. Korkea määräänemmistövaatimus (4/5) etäkokoukseen siirtymisen edellytykseksi Käytännössä tämä vaihtoehto voisi vaikeuttaa tarpeettomasti etäkokouksiin siirtymistä eikä vaihtoehto ota huomioon yhtiöiden ja niiden osakkaiden erilaisia tarpeita.
2. Osakkeenomistajien oikeus vaatia hybridikokousta taloyhtiössä, jossa on käytännössä aina ammatti-isännöitsijä:
  - a. Yhtiössä on vähintään 30 osakehuoneistoa ja vaatimuksen tekijöillä on vähintään 30% yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista tai 10% kaikista osakkeista. Vaihtoehtoa perustellaan sillä, että sen soveltamisalan taloyhtiöillä on käytännössä aina ammatti-isännöitsijä, jolla on käytössään verkkokokouspalvelu, ja yhtiö sijaitsee kasvukeskuksessa, jonka yhtiöillä ja niiden osakkailla on yleensä valmiudet tarjota ja käyttää etäosallistumispalveluita. Vaadittavan vähemmistöosuus voi olla yhdelläkin osakkaalla, jolla on useampia osakehuoneistoja. Vaihtoehdon kääntöpuolena pidetään sitä, että sen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ne 30% kaikista taloyhtiöistä, joissa on 10–29 osakehuoneistoa ja joista huomattavassa osassa yhtiöillä ja osakkailla voi olla valmiudet etäosallistumisen tarjoamiseen ja käyttämiseen. Toisaalta Kiinteistöliitto on arvioinut, että sen jäsentaloyhtiöistä, joissa on 10–19 osakehuoneistoa, 20 %:ssa ei ole ammatti-isännöitsijää. On syytä olettaa, että prosenttiosuus on suurempi, kun otetaan huomioon kaikki tämän kokoluokan taloyhtiöt.

---

178 Kts. tarkemmin edellä 2.2 Sidosryhmäpalaute ja 2.7 Valtakirjaneuvonantajien ja omaisuudenhoitajien suosituksia etäosallistumisesta yhtiökokoukseen.

- b. Hybridikokouksen järjestämisvelvollisuus syntyy vähintään 30 osakehuoneiston taloyhtiössä, jos vähintään kolme osakkeenomistajaa kannattaa sitä koskevaa ehdotusta yhtiökokouksessa. Tämä vaihtoehto poikkeaa a) vaihtoehdosta siten, että hybridikokouksen järjestämisvelvollisuus ei voi syntyä yhden tai kahden osakkaan vaatimuksesta, sekä siten, että pienempiä osakehuoneistoja hallitsevien osakkaiden mahdollisuus yhdessä vaatia hybridikokousta helpottuu jonkin verran.
- c. Velvollisuus hybridikokouksen järjestämiseen syntyy kaikissa taloyhtiöissä, jos sitä vaatii tai kannattaa yhtiökokouksessa vähintään 3 osakkeenomistajaa. Tässä vaihtoehdossa täyttyy pääpiirteissään a) vaihtoehdossa tarpeellisena pidetty rajausta, että 1-2 osakkaan vaatimuksesta velvollisuutta ei synny. Toisaalta huomattavassa osassa 1-10 osakehuoneiston taloyhtiöistä isännöitsijänä on osakas muun toimensa ohessa. Ei-ammattimainen isännöinti on varsin yleistä myös 10-19 osakehuoneiston taloyhtiöissä Kiinteistöliiton edellä mainitun arvion perusteella.
- d. Täydet oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisvelvollisuuden sisältävään yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää enemmistö päätös. Vaihtoehdon perusteluna on riittävän osakkaiden tarpeen osoittaminen ilman yhtiön koon rajausta ja AOYL:ssa tavanomainen päätösvaatimus (enemmistö päätös riittää voimassa olevan AOYL:n mukaan yhtiöjärjestyksen muutokseen, jolla otetaan käyttöön todelliseen tai riittävällä tavalla arvioituaan kulutukseen perustuva yhtiövastikeperuste). Vaihtoehto olisi kuitenkin ongelmallinen sen vuoksi, että osassa taloyhtiöitä ei ole tehty vuoden 2010 asunto-osakeyhtiölain voimaanpanolain mukaisia yhtiöjärjestysmuutoksia, joiden ilmoittaminen samalla olisi etäosallistumista koskevan määräyksen rekisteröinnin edellytys. Käytännössä ainakin osa yhtiöistä tarvitsisi ulkopuolista asiantuntija-apua muiden yhtiöjärjestysmuutosten tekemiseen ja niistä tulisi päättää seuraavassa varsinaisessa tai ylimääräisessä yhtiökokouksessa, mikä vähintään viivästyttäisi etäosallistumismahdollisuuden sisältävän yhtiöjärjestysmääräyksen rekisteröintiä.
3. Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätettäväksi asiaksi säädettäisiin se, tarjotaanko seuraavassa tai seuraavissa yhtiökokouksissa etäosallistumismahdollisuus. Kaikissa tulevilla yhtiökokouksissa päätettävän uuden asiakohdan säätäminen pakolliseksi lisäisi tarpeettomasti yhtiöiden hallinnollista taakkaa. Etäosallistumismahdollisuuksien esillä pitämistä yhtiökokouksissa voidaan edistää riittävästi esimerkiksi niin, että Taloyhtiöiden hyvä hallintotapa -suosituksen lähtökohdana olisi etäosallistumismahdollisuuden tarjoaminen, jollei yhtiöllä ole hyväksyttävää perustetta menetellä toisin (esim. yhtiöllä ei ole etäkokouspalveluvalmiuksia eikä kokouspuhelun järjestäminenkaan poikkeuksellisesti onnistu).

Osuuskuntalaki. Tarpeet ja vaihtoehdot ovat samat kuin listaamattomilla osakeyhtiöillä eli edellä OYL:n osalta esitetty pois lukien listayhtiöitä koskevat erityiset tarpeet ja vaihtoehdot.

Työryhmä ehdottaa täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden käyttöön oton helpottamiseksi, että osakeyhtiön yhtiökokous voi päättää tavallisella enemmistöpäätöksellä tällaisen hybridiyhtiökokouksen järjestämiseen velvoittavasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta. Sama koskee asunto-osakeyhtiön yhtiökokousta sekä osuuskunnassa osuuskunnan ja edustajiston kokousta.

Työryhmä ehdottaa lisäksi, että asunto-osakeyhtiön on järjestettävä jatkossa täysimääräisen etäosallistumismahdollisuuden sisältävä hybridiyhtiökokous, jos sitä koskevaa ehdotusta kannattaa yhtiökokouksessa vähintään kolme osakkeenomistajaa taloyhtiössä, jossa on vähintään 30 osakehuoneistoa.

Työryhmässä käsiteltiin lisäksi seuraavia täydentäviä vaatimuksia, joista jäsenillä oli eri näkemyksiä. Työryhmä päätti esitellä nämä vaihtoehdot mietinnössä lausuntojen antamisen helpottamiseksi:

- em. päätöksen tekemiseen osallistumisen helpottamista pörssi- ja MTF-yhtiöissä siten, että tietyin edellytyksin yhtiön pitäisi tarjota ennakkoäänestysmahdollisuus asiasta päätettäessä;
- em. ehdotusten lisäksi, että 10% yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista omistavat voisivat vaatia pörssi-yhtiön [ja MTF-yhtiön] yhtiökokouksessa vaatia hybridikokousten järjestämistä seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.

Etäkokous

Osakeyhtiölaki. Etäyhtiökokouksessa osakkeenomistajat käyttävät OYL 5:1.1 §:ssä tarkoitettua päätösvaltaansa ilman kokouspaikkaa. Osakkeenomistajien äänivallan tehokkaan käyttämisen edellytyksenä pidettävän omistajien ja yhtiön johdon keskinäisen vuorovaikutuksen aikaan saamiseksi kaikilla etäkokoukseen osallistuvilla osakkeenomistajilla on oltava mahdollisuus kaikkien perinteisessä yhtiökokouksessa käytettävissä olevien osallistumiskeinojen käyttämiseen (läsnäolo-, puhe- ja äänioikeus) kokouksen aikana. Tällöin puheoikeus sisältää oikeuden kysymysten, vastaehdotusten ja muiden puheenvuorojen tekemiseen ja saattamiseen muiden kokousosallistujien tietoon samanaikaisesti ennen päätöksentekoa. Läsnäolo-oikeus sisältää myös oikeuden saada vastaavasti tietoonsa muiden kokoukseen osallistuvien puheenvuorot ja muut esitykset kokouksen aikana.

Käytännössä etäkokouksessa osakkeenomistajan oikeudet voidaan toteuttaa perinteistä kokousta vastaavasti vain tosiaikaisen teknisen yhteyden avulla¹⁷⁹. Käytännössä tämä edellyttää lähtökohtaisesti sitä, että etäosallistuva osakkeenomistaja kuulee kokoustapahtumat ja näkee kokousasiakirjat ja voi suullisesti osallistua keskusteluun ja äänestää, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä tai osakkeenomistajan kanssa sovita siitä, että mahdollisuus kirjalliseen viestintään riittää.¹⁸⁰ Vain tällainen pääsääntö ottaa huomioon osakkeenomistajien erilaiset valmiudet tarvittaessa nopeatempoiseen kokouksen aikaiseen viestintään. Sama koskee asunto-osakeyhtiön yhtiökokousta sekä osuuskunnan kokousta ja edustajiston kokousta.

Käytettävissä olevan teknologian, palveluntarjonnan sekä osakeyhtiöiden ja osakkeenomistajien valmiuksien kehitysvaiheen ja yhtiöiden ja osakkaiden erilaisuuden vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista säännellä yksityiskohtaisesti sitä, miten etäosallistumisen tarjoamat ominaisuudet on toteutettava. Lähtökohtana on kuitenkin oltava, että osakkeenomistaja voi käyttää puheoikeuttaan suullisesti kokouksen aikana vastaavasti kuin perinteisessä kokouksessa. Tämän lisäksi yhtiö voi tarjota osakkeenomistajalle mahdollisuuden käyttää kysely- ja puheoikeuttaan kirjallisesti tai tallenteena kokouksen aikana ja/tai ennen kokousta (esim. chat-palvelu).

Toteutusta koskevan päätöksenteon ja vastuun on oltava lähtökohtaisesti yhtiön hallituksella (yhtiöjärjestyksellä ja yhtiökokouksen päätöksellä voidaan tarkemmin määrittää toteutusta). Kokouskäytännön yksityiskohtien tarpeellinen yhdenmukaistaminen toteutuu parhaiten hyvän kokouskäytännön suosituksilla, ohjeilla ja malleilla.

Kokonaan etänä pidettäviin kokouksiin siirtyminen tai niiden salliminen voi vaikuttaa osakkeenomistajan oikeuksien käyttämiseen, minkä vuoksi tällaisen päätöksen tekeminen kuuluu yhtiökokoukselle tai osuuskunnan kokoukselle ja siitä on määrättävä yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä. Osakkeenomistajien ja jäsenten erilaisten valmiuksien huomioon ottamiseksi on riittävää, että yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta voidaan päättää 2/3:n määräänemmistöllä.

Vaihtoehtoinen päätöksentekotapa etäkokoukseen siirtymisestä olisi yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen määräänemmistöpäätös, jota ei tarvitsisi rekisteröidä. Tätä vaihtoehtoa puoltavat lähinnä kustannussäästö yhtiölle tai osuuskunnalle. Työryhmä arvioi,

179 Verkkokokousjärjestelmän lisäksi etäkokouksen järjestäminen voi olla mahdollista myös puhelinkokouksena, jossa mahdolliset kokousasiakirjat ovat osallistujien käytettävissä tulosteina tai muulla tavoin.

180 Toisaalta laajan osakkeenomistajakunnan yhtiöt voivat tällä hetkellä kokea audiopohjaiset ratkaisut epäluotettaviksi johtuen selainpohjaisten kokouspalveluiden heikosta tuesta mikrofonin käytölle tai liikaa tietoliikennekaistaa kuluttaviksi ratkaisuiksi.

että tarve yhtiöjärjestykseen perustuvilla etäkokouksille suuremman osakkeenomistaja- tai jäsenkunnan yhtiöissä ja osuuskunnissa tulee olemaan vähäinen ja pienissä yhtiöissä ja osuuskunnissa joustavista kokousjärjestelyistä voidaan sopia voimassa olevan lain perusteella yhtiöjärjestyksestä tai sääntöjä muuttamatta. Näillä perusteilla työryhmä arvioi, että yhtiöille ja osuuskunnille yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksesta aiheutuvat yhteensasketut kustannukset ovat vähäiset eikä kaupparekisteri ruuhkaudu ilmoitusten käsittelystä.

Pörssi- ja FN-yhtiöiden osalta toinen täydentävä vaihtoehto olisi sallia hallituksen päättää suoraan lain nojalla siirtymisestä etäkokouksiin. Toisaalta työryhmän kuulemien sijoittajien mukaan on tärkeää, että yhtiökokous päättää etäkokouskäytäntöön siirtymisestä, jotta etäkokoukseen siirtyminen ei yllätä osakkeenomistajia ja että kokousmenettelyn vaihtamisella taktikoiminen ei vaikuttaisi kokouksen päätösten sisältöön.

Tätä vaihtoehtoa on puollettu myös sillä, että väliaikaisen lain aikana 2021 etäkokouksen pitänyt pörssiyhtiö ja muut keväällä 2022 etäkokouksen mahdollisesti pitävät pörssiyhtiöt voisi ilman häiriötä ja ilman lisäkustannuksia jatkaa käytäntöä väliaikaisen lain voimassaolon jälkeen. Yksi vaihtoehto tämän tarpeen täyttämiseen olisi siirtymäsäännös, jonka perusteella keväällä 2022 väliaikaisen lain perusteella täysimääräiset kokouksenaikaiset etäosallistumisoikeudet sisältävän etäyhtiökokouksen järjestävän yhtiön hallitus voi päättää uuden lain mukaisesta etäyhtiökokouksesta 2022 ja 2023. Näin yhtiö voisi jatkaa häiriötä väliaikaisen lain aikana omaksumaansa yhtiökokouskäytäntöä ja päättää etäkokouskäytännön jatkamiseen tarvittavasta yhtiöjärjestyksen muutoksesta esimerkiksi kevään 2023 varsinaisessa yhtiökokouksessa. Toisaalta tämä tarkoittaisi käytännössä väliaikaisen lain säännöksen voimassaolon jatkamista 1,5 vuodella ilman pakottavaa syytä ja ottaen huomioon, että jos yhtiön osakkaat kokevat yhtiön tarjoaman etäosallistumisen riittävänä osallistumiskeinona, hybridikokouksena toteuttavaan kokoukseen paikalle tullee vähän osakkaita.

Pörssi- ja FN-yhtiön hallitukselle annettavaa päätösvaltaa on puollettu myös mahdollisiin uusiin kokoontumisrajoituksiin mukautumisen helpottamisella. Tämä tarve voidaan tarvittaessa täyttää nopeasti annettavalla, toimintaympäristön muutokseen oikein mitoitettulla väliaikaisella lailla, jonka perusteella hallitus voi väliaikaisesti päättää etäyhtiökokousten pitämisestä tietyn ajan kuluessa.

Asunto-osakeyhtiölaki. Asunto-osakeyhtiöiden osalta esillä on ollut myös rajaus, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä voisi määrätä vain etäkokousmahdollisuudesta, mutta ei etäkokouspakosta. Ensi vaiheessa esimerkiksi asunto-osakeyhtiölakia soveltavalle autotallitai tallipaikkayhtiölle voi olla tarkoituksenmukaista siirtyä 100% etäkokouksiin. Ei ole esitetty perustetta sille, minkä vuoksi esimerkiksi uuden yhtiön yhtiöjärjestyksessä ei pitäisi voida määrätä pakollisesta etäkokouksesta.

Asunto-osakeyhtiöiden erityispiirteiden huomioon ottamiseksi esillä on ollut useita sääntelyvaihtoehtoja etäkokouksiin siirtyvän taloyhtiön digitaiddottomien vähemmistöosakkeenomistajien osallistumismahdollisuuden turvaamiseksi. Käytännössä etäkokoukseen siirtyvässä taloyhtiössä voi olla osakkaita, joilla itsellään ei ole etäkokouspalvelun käyttövalmiutta eikä lähipiirissä henkilöä, joka voisi avustaa etäkokousosallistumisessa tai edustaa osakasta etäkokouksessa kokouspalvelun kautta. Etäosallistuminen voidaan toisaalta toteuttaa myös kokouspuheluna, mikä palvelu lienee kaikkien niiden osakkaiden käytävissä, jotka kykenisivät osallistumaan perinteiseen kokoukseen kokouspaikalla.

Esillä olleet vaihtoehdot paikallaosallistumisen mahdollistamiseksi ovat samat kuin edellä etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisen kohdalla esitetyt eli kokouksessa edustetuista tai yhtiön kaikista osakkeista laskettavan määrävähemmistön tai vähintään kolmen osakkeenomistajan oikeus vaatia kokouspaikalla osallistumista kaikissa taloyhtiöissä tai vähintään 30 osakehuoneiston taloyhtiöissä.

Käytännössä viimeksi mainittu vaihtoehto ei mahdollistaisi huomattavankaan digitaiddottomien vähemmistön osallistumista yhtiökokoukseen alle 30 osakehuoneiston taloyhtiöissä, joita on arviolta noin 85 prosenttia kaikista taloyhtiöistä. Tämän vuoksi digitaiddottomien asunto-osakeyhtiön osakkaiden osallistumismahdollisuuksien turvaamiseksi etäkokouksiin siirtyneessä taloyhtiössä on esillä malli, jossa hybridikokouksen järjestämiseen riittää vähintään kolmen osakkeenomistajan vaatimus. Jotta taloyhtiölle jäisi riittävä aika hybridikokoukseen tarvittavien tilojen hankkimiseen, tällainen vaatimus pitäisi tehdä vähintään kaksi viikkoa ennen yhtiökokouskutsun toimittamista. Koska asunto-osakeyhtiön yhtiökokouskutsuaika on vähintään kaksi viikkoa, yhtiölle jäisi aina vähintään 4 viikkoa hybridikokoukseen tarvittaviin kokousjärjestelyihin.

Lisäksi esillä oli kysymys siitä, miten kokouspaikasta aiheutuvat lisäkustannukset katetaan. Käytännössä etäkokouksiin jo siirtyneessä yhtiössä kokouspaikalla osallistuvien osakkaiden määrä on niin vähäinen, että kokouspaikaksi riittää isännöitsijän toimistotila tai yhtiön rakennuksessa käytettävissä oleva tila.

Muilta osin edellä OYL:n kohdalla etäkokouksesta esitetty soveltuu myös asunto-osakeyhtiöön ja sen osakkaisiin (pois lukien pörssi- ja MTF-yhtiöitä koskevat erityiset tarpeet ja vaihtoehdot).

Osuuskuntalaki. Tarpeet ja vaihtoehdot ovat samat kuin listaamattomilla osakeyhtiöillä eli edellä OYL:n osalta esitetty pois lukien listayhtiöitä koskevat erityiset tarpeet ja vaihtoehdot. Lisäksi OKL:n muun sääntelyn mukaista on, että osuuden tai osakkeen omistaja, joka ei ole jäsen, etäosallistumisoikeus voidaan etäkokouksenkin osalta rajoittaa vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa laissa tällaista oikeutta voidaan rajoittaa perinteisessä kokouksessa.

Työryhmän ehdottaa, että osakeyhtiössä ja asunto-osakeyhtiössä etäkokoukseen siirtyminen edellyttää yhtiöjärjestyksen määräystä, jonka mukaan yhtiökokous on tai voi olla etäkokous. Tällaiseen yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää yhtiöjärjestyksen muutokseen vaadittava määräenemmistö, joka on yleensä 2/3:aa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista. Sama koskee etäkokoukseen siirtymistä osuuskunnan kokouksen tai edustajiston kokouksen päätökseen perustuvalla yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muutoksella.

Lisäksi asunto-osakeyhtiöiden erityispiirteiden vuoksi etäkokouksiin siirtyneen asunto-osakeyhtiön vähemmistöosakkailla tulee olla oikeus osallistua kokoukseen myös kokouspaikalla (oikeus vaatia hybridikokousta). Edellytyksenä on, että vähintään kolme osakkeenomistajaa vaatii mahdollisuutta osallistua kokouspaikalla, eli hybridikokousta, ja vaatimus toimitetaan yhtiölle vähintään kaksi viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista.

Täysimääräistä osallistumisoikeutta täydentävät osallistumiskeinot

Osakeyhtiölaki. Voimassa olevan OYL:n 5:16.2 §:n perusteella yhtiön hallitus voi päättää tai yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä täysimääräiset oikeudet sisältävää, jokaiselle osakkeenomistajalle suoraan lain nojalla kuuluvaa, osallistumismahdollisuutta täydentävistä osallistumiskeinoista kokouksen aikana ja ennen kokousta, kuten mahdollisuus kysyä ja äänestää ennen kokousta. Voimassa olevassa laissa nämä lisävaihtoehdot liittyvät perinteiseen kokoukseen. Työryhmän ehdotuksessa lisävaihtoehdot voivat liittyä myös hybridikokoukseen ja etäkokoukseen.

Täysimääräiset oikeudet sisältävän yhtiökokousohallistumisen lisäksi tarjottavien etäosallistumisvaihtoehtojen vaikutusten¹⁸¹ selventämiseksi on tarpeen nimenomaisesti määrittää, milloin etäosallistuvaa osakkeenomistajaa pidetään yhtiökokoukseen osallistujana. Ensimmäinen vaihtoehto on, että kokoukseen osallistuvana pidetään vain osakkeenomistajaa, joka voi käyttää ainakin äänioikeuttaan kokouksen aikana tai ennen kokousta. Toinen vaihtoehto olisi, että kokoukseen osallistujana pitämisen vähimmäisvaatimuksena olisi mahdollisuus käyttää äänioikeutta kokouksen aikana.

¹⁸¹ Esim. pörssiyhtiöt ovat pitäneet tarpeellisena mainita kokouskutsussa osakkailleen, että pelkästään kokouslähetyksen katseluun oikeutettuja ei pidetä osallistujina. Voitaneen olettaa, että ymmärrys osallistujaksi katsomisen vähimmäisvaatimuksista ei ainakaan kasva, kun on kyse muista osakeyhtiöistä, asunto-osakeyhtiöistä ja osuuskunnista.

Ensin mainittu vaihtoehto sallii esimerkiksi sellaisen perinteisen yhtiökokouksen, jossa paikalla osallistumisen vaihtoehtoksi osakkeenomistajille tarjotaan mahdollisuus ennakkoon äänestämiseen ja kokouslähetyksen seuraamiseen. Tässä vaihtoehdossa ennakkoon äänestys voidaan toteuttaa suurimmassa osassa yhtiöitä ja osuuskuntia esimerkiksi sähköpostia, tekstiviestiä tai vastaavaa yleisesti käytössä olevaa sähköisen viestinnän välinettä käyttäen. Tämä vaihtoehto voi riittää huomattavalle osalle omistajista myös osassa pörssi- ja FN-yhtiöistä eikä se estä omistajaa esimerkiksi menemästä järjestettävään perinteiseen kokoukseen ja äänestämästä kokouksen aikana.

Jälkimmäinen vaihtoehto voisi johtaa siihen, ennakkoon äänen antanutta kokouslähetystä seuraavaa osakasta ei pidettäisi kokoukseen osallistujana eikä hänen ääntäänkään otettaisi huomioon äänestyksessä. Käytännössä kokouksen aikaisen mahdollisuuden äänestää etänä voi toteuttaa etäosallistujien tarpeellisenä pitämällä tavalla vain, jos etäosallistuva osakas voi myös seurata kokouslähetyksiä. Huomattava osa pörssi- ja FN-yhtiöiden koti- ja ulkomaisista omistajista ja näille palveluita tarjoavista suosii ennakkoon äänestysmahdollisuutta ja mahdollisuutta tarvittaessa vaihtaa myös etäosallistuen ennakkoon äänen mukaista kantaa kokouksen aikana. Toisaalta tämä vaihtoehto voisi rajoittaa varsinkin muiden kuin noteerattujen yhtiöiden halukkuutta tarjota minkään laista etä-äänestysmahdollisuutta.

Työryhmä ehdottaa *nimenomaisesti säädettäväksi, että osakeyhtiön yhtiökokoukseen osallistuvana pidettävän osakkeenomistajan on aina voitava käyttää vähintään äänioikeuttaan ennen kokousta tai sen aikana.*

Ennakkoon äänestysvaihtoehdon käytettävyyttä voidaan lisätä siten, että ennakkoon äänestyksen kohteena olleet päätösvaihtoehdot ovat aina sellaisenaan äänestysvaihtoehtoina yhtiökokouksessa. Tämä lisää ennakkoon äänestyksen käytettävyyttä erityisesti pörssi- ja FN-yhtiöiden ulkomaisten omistajien kannalta. Käytännössä muissa osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa tällainen vaatimus selventää sen, että ennakkoon äänestyksen jälkeen käsiteltäväksi tulevan kokonaan uuden tai muutetun päätösehdotuksen vuoksi voi olla tarkoituksenmukaista siirtää asian käsittely uuteen kokoukseen. Kokouksissa käsiteltävät asiat ja päätösehdotukset ovat niin erilaisia, että ei ole mahdollista säännellä sitä, milloin ennakkoon äänen katsottaisiin kannattavan tai vastustavan uutta tai muutettua päätösehdotusta. Ennakkoon äänestyksen käytettävyyttä osakkaiden tai jäsenten kannalta lisää merkittävästi se, että ennakkoon äänestänyt voi tarpeen mukaan muuttaa kantansa kokouksen aikana. Toisaalta kannan muuttamisen tekninen toteutus voi olla hankalaa ainakin, jos ennakkoon äänet ja kokouksen aikaiset äänet annetaan eri tavoin. Viimeksi mainittu huomioon ottaen ei ole tarpeen säätää ennakkoon äänestyksen ehtojen vähimmäisisällöstä voimassa olevaa lakia pidemmälle menevästi.

Työryhmä ehdottaa *ennakkoon äänestyksen käytettävyyden lisäämiseksi, että ennakkoon äänestyksen kohteena oleva ehdotus on aina esitettävä muuttamattomana yhtiökokouksessa.*

Kaikkien osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuksia lisäisi ja yhtiön johdon vastausvelvollisuuden täyttämistä helpottaisi, jos asialistan asioiden päättämisen kannalta olennaiset kysymykset saatetaan ainakin lähtökohtaisesti yhtiön johdon ja muiden osakkeenomistajien tietoon ennen kokousta.

Kysymysten tekemiseen ja muiden puheenvuorojen käyttämiseen ennen kokousta voidaan ohjata esimerkiksi niin, että kutsussa mainittuna aikana ennen kokousta esitettyihin kysymyksiin vastaamiseen sovelletaan kutsun mukaan samoja sääntöjä kuin kokouksen aikana suullisesti esitettyihin kysymyksiin (OYL 5:25 §) ja että kutsun mukaan määräajan jälkeen yhtiölle tullessiin kysymyksiin voisi vastata yhtiökokouksen jälkeen esimerkiksi erillisessä sijoittajatapaamisessa tai kirjallisesti kahden viikon kuluessa kokouksesta (vrt. OYL 5:25.2 §).

Osakkeenomistajien äänivallan käyttöä edistäisi myös ennakkokysymyksiin vastaaminen ja vastausten saattaminen kokoukseen osallistuvien tietoon ennen kokousta väliaikaista lakia vastaavasti.

Ennakkokysymysten ja puheenvuorojen mahdollistamista ja esittämistä edistää se, että yhtiökokouskutsussa voidaan kunkin yhtiön tarpeita vastaavasti edelleen määritellä miten ennen kokousta tehdyt kysymykset, kommentit ja ehdotukset saatetaan muiden osakkeenomistajien saataville ja käsitellään kokouksessa tai sen ulkopuolella. Tämä vaihtoehto edellyttää voimassa olevan lain 5:16.2 §:n tarjoamien etäosallistumismuotojen säilyttämistä täydentävinä keinoina kaikissa kokousmuodoissa.

Osakkeenomistajien tai jäsenten luotettavana ja hyvin ennakoitavissa olevana pitämä ennakkoäänestysmahdollisuus voi riittää merkittävälle osalle osakkaista osallistumismahdollisuudeksi. Pelkkä ennakkoäänestys on usein tarkoituksenmukainen vaihtoehto esimerkiksi omaisuudenhoitajille ja ulkomaisille osakkeenomistajille.

Jos suuri osa yhtiön osakkaista ennakkoäänestää, tämä voi laskea yhtiön kynnystä myös kokouksen aikaisen etäosallistumisen tarjoamiseen. Ennakkooäänestyksen käytettävyyttä voidaan parantaa lainmuutoksella, jonka mukaan ennakkooäänestyksen kohteena ollut päätösehdotus on esitettävä muuttamattoman yhtiökokouksessa tai osuuskunnan kokouksessa.

Työryhmä ehdottaa, että voimassa olevaa OYL 5:16.2 §:ää vastaavasti yhtiö voi tarjota osakkeenomistajille täysimääräistä osallistumisoikeutta täydentäviä ennen kokousta tai kokouksen aikana käytettäviä osallistumiskeinoja. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi äänestys-, kysymys- ja vastaehdotustentekomahdollisuus ennen kokousta, kokouksen aikainen kirjallinen kysely- ja kommentointimahdollisuus ja mahdollisuus pelkästään seurata kokouslähetystä. Näitä lisävaikuttamiskeinoja voidaan tarjota myös yhtiökokoukseen paikan päällä osallistuvalla, täysimääräisillä oikeuksilla hybridikokoukseen etäosallistuvalla ja etäkokoukseen etäosallistuvalla.

Väliaikaisen lain aikainen kokouskäytäntö on osoittanut, että asunto-osakeyhtiöiden yhtiökokouksen erityispiirteiden vuoksi on tarve vain kokouksen aikaiseen kaikki oikeudet sisältävään etäosallistumiseen ja ennakkoäänestämiseen. Asunto-osakeyhtiöillä ei ole käytännössä tarvetta kokousta edeltävän puheoikeuden käytön sääntelyyn.

Osuuskuntien kokouskäytäntöön liittyvät tarpeet vastaavat edellä OYL:n osalta esitettyä.

Täydentävän puheoikeuden käyttökeinojen moderointi

Osakkeenomistajan puheoikeudella ja yhtiön johdon vastausvelvollisuudella on merkitystä osakkeenomistajien äänivallan käyttämisen kannalta. Lisäksi kokouksessa käytävä keskustelu – osakkeenomistajien ja johdon puheenvuorot - vaikuttavat osakkeenomistajien sijoituspäätöksiin. Erityisesti pörssi- ja FN-yhtiön yhtiökokouksessa onkin kyse yhtiön päätöksenteosta ja sijoittajaviestinnästä.

Työryhmän käytettävissä olevan selvityksen perusteella varsinkin pörssi- ja MTF-yhtiöillä voi olla tarve yhdistellä ja muokata sekä siirtää kokouksen ulkopuolella vastattavaksi muuten kuin suullisesti kokouksen aikana esitettäviä kysymyksiä ja muita puheenvuoroja sen edistämiseksi, että kokous etenee ja päätökset saadaan tehdyksi niin, että kaikki osakkaat voivat käyttää äänivaltaansa kokouksessa. Kokouksen aikana suullisesti käytettävien puheenvuorojen (kysymysten, kommenttien, ehdotusten) osalta vastaavaa välttämätöntä tarvetta ei ole.

Osakkeenomistajan puheoikeus sisältää oikeuden kysymysten, kommenttien ja vastaehdotusten tekemiseen kokouksessa käsiteltävissä asioissa ennen päätöksentekoa. Voimassa olevan OYL 5:16.2 § perusteella yhtiön mahdollisesti tarjoamaa vaihtoehtoista puheoikeuden käyttökeinoa voidaan rajoittaa yhtiön tarpeellisenä pitämällä tavalla. Rajoitus voi olla esimerkiksi sellainen, että OYL 5:25 §:n mukainen johdon vastausvelvollisuus ei koske kirjallisesti ennen kokousta tai sen aikana tehtäviä kysymyksiä tai että näin esitettyihin kysymyksiin ja muihin näin pidettyihin puheenvuoroihin voidaan vastata kokouksen ulkopuolella järjestettävässä vapaamuotoisessa tapaamisessa yhtiön johdon kanssa.

Edellä ehdotetun hybridikokouksen ja etäkokouksen sääntelyn perusteella osakkeenomistajalla on aina oikeus täysimääräiseen puheoikeuden käyttämiseen vastaavalla tavalla kuin perinteisessä kokouksessa. Täysimääräisellä puheoikeudella tarkoitetaan em. ehdotuksessa oikeutta suullisten puheenvuorojen käyttämiseen kokouksen aikana siten, että muut kokoukseen osallistuvat voivat kuulla puheenvuoron välittömästi. Tällaisen puheoikeuden lisäksi yhtiön on voitava tarjota myös hybridi- tai etäkokoukseen etänä osallistuvalla osakkaalle mahdollisuuden käyttää puheoikeuttaan kirjallisesti tai tallenteella ennen kokousta tai sen aikana. Tällaisen lisävaihtoehdon käyttämisen rajoittaminen on syytä sallia vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan lain 5:16.2 §:ssä.

Muuten kuin suullisesti kokouksen aikana pidettyjen kysymysten ja muiden puheenvuorojen yhdistely on sallittua, vaikka siitä ei ole nimenomaista säännöstä laissa. Toisaalta epäselvää on, miten puheenvuoroja voi muokata niiden yhdistelemiseksi, yhteisen vastauksen antamiseksi tai muuten kokouksen kulun edistämiseksi.

Perinteisessä fyysisesti järjestetyssä yhtiökokouksessa käytettävien puheenvuorojen mahdollinen yhdistely ja muokkaus ovat avointa, tulee saman tien kaikkien osallistujien tietoon. Näin ei välttämättä ole edellä ehdotetussa hybridi- ja etäkokouksessa pidettävien puheenvuorojen osalta eikä voimassa olevan lain ja em. ehdotuksen tarjoamaa lisäkeinoa, ennen kokousta tai sen aikana sallitut kirjalliset puheenvuorot, käytettäessä. Esimerkiksi hybridikokouksenkin voisi teknisesti toteuttaa niin, että osallistujat näkevät kokousläheyyksen viiveellä, jonka aikana sekä suullisia että kirjallisia puheenvuoroja poistetaan tai muokataan. Kirjallisten etänä esitettävien puheenvuorojen muokkaaminen on huomattavasti helpompaa, täysin koneellisestikin, algoritmien avulla toteutettavissa.

Käytännössä kirjallisen puheoikeuden tarjoamista ja sen käyttämistä voi rajoittaa se, että saatavana ei ole yleisesti käytössä olevia periaatteita mahdollisesti tarvittavaan puheenvuorojen moderointiin¹⁸² Yhtiökokouksen puheenjohtajan kannalta etäosallistumisen hyvän moderointikäytännön puuttuminen voi olla ongelmallista myös kokouksen johtamisen ja kokouksen kulun luotettavan dokumentoinnin (pöytäkirja) kannalta¹⁸³. Viimeksi mainittu koskee myös pöytäkirjantarkastajaa. Etäosallistuvan osakkeenomistajan kannalta puheenvuorojen moderointiin voi liittyä riski siitä, että osakkeenomistaja ei saa käyttää oikeuksiaan, ja kaikille kokoukseen osallistuville osakkeenomistajille riski siitä, että he eivät saa tietää muiden kokoukseen osallistuvien puheenvuoroista.

Näistä syistä on tarpeen selvittää sitä, miten yhtiökokouksen yhteydessä tehtäviä kysymyksiä ja osakkaiden muita puheenvuoroja voi moderoida eli yhdistellä ja muokata tai siirtää kokouksen ulkopuolella vastattavaksi. Kyselyoikeuden ja johdon vastausvelvollisuuden osalta selvennykseen on tarvetta vain siltä osin kuin on kysymys voimassa olevan lain 5:25 §:n mukaisista kysymyksistä.

Työryhmä on sillä kannalla, että kokouksen aikana etänä pidettäviä suullisia puheenvuoroja voi moderoida vain vastaavasti kuin perinteisen yhtiökokouksen puheenjohtaja voi esimerkiksi estää tai keskeyttää käsiteltävään asiaan liittymättömän tai epäasiallisen

---

182 Pörssiyhtiöiden ja asunto-osakeyhtiöiden osalta tällaiset periaatteet voisi toteuttaa itsesääntelynä. Toisaalta pörssiyhtiöidenkin edustajat ovat pitäneet mahdollisena, että laissa säädettäisiin yleisistä periaatteista, joiden soveltamisohjeita annettaisiin itsesääntelynä.

183 Esim. asianmukaisesti tehtyä vastaehdotusta ei ole otettu äänestykseen moderointivirheen vuoksi.

puheenvuoron tai rajoittaa sinänsä käsiteltävään asiaan liittyvien puheenvuorojen pituutta tai yhden puhujan puheenvuorojen lukumäärää.

Kirjallisesti tai tallenteella ennen yhtiökokousta tai sen aikana pidettävien puheenvuorojen moderoinnin osalta esillä ovat olleet seuraavat vaihtoehdot.

Yksi vaihtoehto on, että viime kädessä osakkeenomistajat – yhtiökokouksen enemmistö – päättäisi siitä, voidaanko kirjallisia tai tallenteen avulla tehtäviä kysymyksiä ja muita puheenvuoroja yhdistellä, muokata tai siirtää vastattavaksi kokouksen ulkopuolella. Viime kädessä yhtiön johdon vastuulla on vastata riittävällä tavalla kaikkiin kysymyksiin, minkä vuoksi olisi perusteltua, että yhtiökokous voisi päättää moderoinnista vain hallituksen ehdotuksesta. Esimerkiksi ennakkokysymysten esittämisen määräajan jälkeen voi ilmetä uusia olennaisia kysymyksiä, joiden osalta yhtiökokous voisi päättää johdon vastausvelvollisuudesta OYL:n pääsääntöjen mukaisesti.

Tämän vaihtoehdon toimivuutta on arvosteltu sillä, että yhtiökokoukseen osallistuvien osakkeenomistajien olisi vaikea kokouksen aikana arvioida kaikkien ennen yhtiökokousta tai sen aikana kirjallisesti esitettyjen kysymysten ja puheenvuorojen merkitystä asialistalla olevan päätöksen tekemisen kannalta.

Lisäksi on esitetty, että hallituksen olisi käytännössä vaikea ehdottaa vastaamisen lykkäämistä sen jälkeen, kun kysymykset on jo saatettu muiden osakkeenomistajien tietoon. Kriittikiä vastaan puhuu se, että yhtiökokouskutsulla ja kokousmenettelyä koskevalla ohjeistuksella ja yhtiökokouskäytännöllä voitaneen ohjata huomattava osa puheenvuoroista ennen kokousta esitettäväksi ja että tällöin ohjeistuksesta ilmenevää ajankohtaa myöhemmin esitettäviin kysymyksiin vastaamisen siirtäminen kokouksen jälkeiseen aikaan ei voi tulla yllätyksenä osakkeenomistajille. Käytännössä yhtiökokoukset todennäköisesti edellyttäisivät määräajan jälkeen tehtäviin kysymyksiin vastaamisen laajemmin kuin on välttämätöntä päätöksenteon kannalta, mutta kuitenkin suppeammin kuin nykyisessä yhtiökokouskäytännössä.

Toinen vaihtoehto on, että ennen kokousta tai kokouksen aikana yhtiölle tulleeeseen kirjalliseen kysymykseen on vastattava kokouksessa ennen päätöksentekoa vain, jos yhtiökokous tai yhtiökokouksen puheenjohtaja niin päättää tai yhtiökokouskutsussa muuta ilmoitetaan (esim. kutsun mukaan myös kirjallisiin kysymyksiin vastataan yhtiökokouksessa, jos kysymys toistetaan suullisesti kokouksen aikana paikalla tai etänä). Tämä vaihtoehto olisi helpompi sovittaa tavallisesti yhtiökokouksen alussa esitettäviin ja päätettäviin kokouksessa noudatettaviin menettelyihin. Tämä vaihtoehto ottaa huomioon myös ennakkokysymyksiin annettujen vastausten perusteella syntyvän jatkokeskustelun tarpeen ja antaa puheenjohtajalle tarkoituksenmukaiset valtuudet ohjata keskustelua. Toisaalta päätösvalan antaminen yhtiökokouksen puheenjohtajalle voi käytännössä luoda

perusteettomia odotuksia sen suhteen, mitkä ovat puheenjohtajan mahdollisuudet velvoittaa hallitus vastaamaan kysymyksiin.

Kolmas vaihtoehto on, että tässä tarkoitetun täydentävän kirjallisen puheoikeuden käytön moderoinnin edellytyksistä säädetään yleisellä tasolla laissa kaikkien yhtiöiden tai pörssi- ja FN-yhtiöiden osalta. Tätä vaihtoehtoa täydentäisi yhtiökokouksen mahdollisuus päättää tarvittaessa, esimerkiksi olosuhteiden muutoksen vuoksi, johdon on vastattava kirjallisesti esitettyyn kysymykseen.

Edellä on ehdotettu, että yhtiökokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalla on kaikissa kokousvaihtoehdoissa mahdollisuus käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti, joten 25 §:n säännöksiä kyselyoikeudesta ja vastausvelvollisuudesta sovelletaan aina suullisesti käytettyyn puheoikeuteen kokouksen aikana riippumatta siitä, käytetäänkö oikeutta kokouspaikalla tai etänä. Kaikkia kokoustapoja käytettäessä kokouksen aikana puhumaan oikeutetulle voidaan lisäksi tarjota mahdollisuus esimerkiksi kirjallisten kysymysten esittämiseen ja muuhun kirjalliseen puheoikeuden käyttämiseen ennen kokousta tai kokouksen aikana (ks. luvun 17 §:n 4 momentin kohdalla ehdotettu). Lisämahdollisuuden käyttämistä voitaisiin rajoittaa edellä kokouskutsussa tai yhtiöjärjestyksessä määrättävällä tavalla eli esimerkiksi niin, että ennakokysymyksiin vastaamiseen sovellettaisiin kokouskutsun tai yhtiöjärjestyksen mukaan samoja periaatteita kuin kokouksen aikana suullisesti esitettävien kysymyksiin.

Kolmannessa vaihtoehdossa puhumaan oikeutetun osakkeenomistajan puheoikeuden sisältö vastaisi voimassa olevaa lakia ja puheoikeuden mahdolliset puheoikeuden rajoitukset koskisivat vain muuten kuin suullisesti kokouksen aikana käytettäviä puheenvuoroja. Tällä vaihtoehdolla voidaan parhaiten yhteen sovittaa osakkeenomistajien ja listayhtiöiden tarpeet liittyen yhtiökokouksen aikaiseen osakkeenomistajan puheoikeuden käyttämiseen.

Tarve kirjallisesti tai tallenteina käyttävän täydentävän puheoikeuden käytön moderointiin voi olla pörssi- ja FN-yhtiöiden lisäksi muissakin laajan osakaskunnan yhtiöissä. Koska kyse on kaikissa tilanteissa vain lisäkeinosta puheoikeuden käyttämiseen, kolmanteen vaihtoehtoon ei arvioida liittyvän merkittäviä ongelmia noteeraamattomissakaan yhtiöissä.

Neljäs esillä ollut sääntelyvaihtoehto on kokouksen aikaisen vastausvelvollisuuden määrittelyn jättäminen yksin pörssi- tai FN-yhtiön hallituksen tehtäväksi esimerkiksi ”kokouksen keston pitämiseksi kohtuullisena”. Tämä vaihtoehto jättäisi hallitukselle tarpeettoman laajan harkintavallan erilaisissa erimielisyys- ja kriisitilanteissa (esim. hallituksen 2 tunnin mittaiseksi kaavailema kokous ”uhkaksi venyä” 2,5-3 tuntiseksi ilman puheenvuorojen vastaus-ten rajoittamista).

Käytännössä yhtiöiden käytettävissä olevien resurssien, osakkaiden, päätettävien asioiden ja etäosallistumistapojen erilaisuus vaikuttavat siihen, mitä kulloinkin voidaan pitää asianmukaisena kysymysten ja puheenvuorojen yhdistelynä. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista säätää yksityiskohtaisesti näistä toimista. Toisaalta on tarpeen, että yhtiökokouksessa noudatettavat käytännöt saatetaan osakkeenomistajien tietoon ennen asiakohtien käsittelyä ja että yhdistely ja muokkaus voidaan todentaa riittävällä tavalla kokouksen jälkeen¹⁸⁴.

Puheenvuorojen muokkauksen todentamiseksi esillä on ollut kaksi vaihtoehtoa, ulkopuolinen riippumaton moderaattori ja alkuperäisen moderoimattoman puheenvuoroaineiston säilyttäminen määräajan kokouksen jälkeen. Jälkimmäinen vaihtoehto on riittävä sen varmistamiseksi, että kokouksen puheenjohtaja ja pöytäkirjan tarkastaja voivat varmistua siitä, että pöytäkirja vastaa kokouksen kulkua. Ei ole tarpeen säätää nimenomaisesti alkuperäinen keskusteluaineiston pitämisestä saatavilla. Pöytäkirjan laatimis- ja tarkastamisvelvollisuuden täyttämiseksi on selvää, että puheenjohtajalla ja pöytäkirjantarkastajalla on oikeus tutustua alkuperäiseen aineistoon. Yhtiö voi myös olla velvollinen esittämään alkuperäisen aineiston esimerkiksi yhtiökokouksen päätöksen pätemättömyyttä tai päätöksen liittyvää vahingonkorvausvaatimusta koskevan kanteen käsittelyn yhteydessä. Ei ole tarvetta säätää muuten yhtiökokouksen kulun dokumentoinnista pöytäkirjan laatimisen taustaksi. Käytännössä esimerkiksi pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiökokousten kaikki puheenvuorot ja muu kokouksessa esitetty tallennetaan.

Puheenvuorojen epäämisen ja häiritsevästi käyttäytyvän kokousohallistujan poistamisen osalta ei ole ilmennyt tarvetta tarkemmin säännellä yhtiökokouksen ja puheenjohtajan toimivaltaa. Toisaalta on tarve sille, että hybridi- tai etäkokouksessa puheenvuorojen epäminen (esim. puheenvuoroa ei saateta kokousyleisön tietoon) ja osakkeenomistajan poistaminen kokouksesta saatetaan kaikkien kokoukseen osallistuvien osakkeenomistajien tietoon ennen kuin käsiteltävästä asiasta päätetään ja että tieto epäamisestä tai poistamisesta voidaan todentaa riittävällä tavalla kokouksen jälkeen. Tämä velvollisuus perustuu siihen, että kaikkien osakkeenomistajien on voitava käyttää oikeuksiaan kokouksessa täysimääräisesti, mikä sisältää myös mahdollisuuden seurata kokouksen kulkua. Ohi asian

---

184 Yhtiökokoukseen osallistuvien tahojen oikeusturvan kannalta on tarpeen, että alkuperäisten puheenvuorojen lokitiedosto säilytetään riittävän ajan ainakin siinä tapauksessa, että puheenvuoroja on voitu yhdistellä, muuttaa tai poistaa. Tarve koskee erityisesti tekstimuotoisia kysymyksiä ja muita puheenvuoroja. Tarve koskee myös puheen ja kuvan muotoisia puheenvuoroja, jos niitä on voinut poistaa tai muokata (voi olla mahdollista, jos kokousyleisö ei kuule tai näe puheenvuoroja tosiaikaisesti).

Mahdollinen sääntelyratkaisu voisi olla vastaavanlainen säännös kuin OYL 5:23 §:n 4 momentin mukainen velvollisuus säilyttää ja pitää esillä kolmen kuukauden ajan erinäisiä teknisiä tietoja pörssiyhtiön yhtiökokouksessa suoritetusta täydestä äänenlaskennasta. Ei ole tarvetta lokitiedon julkisuudelle.

menevien kysymysten epäämistä tai kokousyleisölle välittämättä jättämistä ei tarvitse erikseen todeta, koska kyselyoikeus ei kata tällaisia kysymyksiä (OYL 5:25 §).

Muiden osakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien kohdalla ei ole vastaavia tarpeita.

Työryhmä ehdottaa, että muuten kuin suullisesti yhtiökokouksen aikana esitettyjä kysymyksiä ja muita puheenvuoroja voidaan yhdistellä ja muokata ennen kuin ne ja vastaus saatetaan yhtiökokoukseen osallistuvien nähtäväksi tai kuultavaksi. Edellytyksenä on, että menettely on tarpeen yhtiökokouksen keston rajoittamiseksi kohtuullisella tavalla, menettely helpottaa kokouksen seuraamista, on omiaan turvaamaan kokouksen asianmukaisen kulun ja että se ei olennaisesti muuta puheenvuorojen sisältöä. Moderoinnin asianmukaisuuden varmistamiseksi moderointiperiaatteet pitäisi todeta yhtiökokouksen alussa ja muuten kuin suullisesti esitetyt puheenvuorot tulisi säilyttää määräajan, jotta niitä voidaan tarvittaessa käyttää kokouksen pöytäkirjan oikeellisuuden varmistamiseen.

Lisäksi muuten kuin suullisesti kokouksen aikana esitetty kysymys tai puheenvuoro voidaan siirtää yhtiökokouksen ulkopuolella vastattavaksi, jollei yhtiökokous toisin päätä tai kokouskutsusta muuta ilmene (esim. kutsun mukaan tietyllä tavalla yhtiölle toimitettuun kirjalliseen kysymykseen vastataan samalla tavalla kuin kokouksessa esitettyyn suulliseen kysymykseen).

Kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi

Työryhmän järjestämässä sidosryhmien kuulemistilaisuuksissa useat tahot ovat esittäneet huolensa siitä, että etä- ja hybridiyhtiökokousten ja täydentävien etäosallistumiskeinojen yleistyessä kasvaa riski häiriöstä, joka estää tai olennaisesti vaikeuttaa osakkeenomistajan osallistumista kokoukseen. Yhtiö ja osakkeenomistajat voivat hallita tietoliikenneyhteyksiin tai käytettävään järjestelmään liittyvää riskiä huolellisella valmistautumisella, kuten esimerkiksi käyttämällä hyvämaineisia ja laadukkaita tunnettuja kokous- ja tietoliikennepalveluidentarjoajia. Tietoliikenne- tai järjestelmähäiriön riskiä ei kuitenkaan voi eliminoida kokonaan, joten etäosallistumisessa on aina olemassa jonkinlainen riski tietoliikenneyhteyksien tai ohjelmistojen kaatumisesta taikka muista teknisistä häiriöistä. Ennalta-arvaamattomana ja yllättävänä tietoliikennehäiriö voi olla esimerkiksi laaja häiriö teleoperaattorin runkoverkossa.

Osakeyhtiölaissa ei ole säännöksiä kokouksen keskeytymisestä ulkoisen häiriön johdosta. Oikeuskirjallisuuden mukaan kokouksen keskeyttäminen ja sen jatkaminen ovat sukua asian siirtämiselle jatkokokoukselle. Kirjallisuuden mukaan on kuitenkin epäselvää, mitä periaatteita keskeyttämisessä on noudatettava. Kirjallisuuden mukaan kokous voitaisiin

hetkellisesti keskeyttää suurten osakkeenomistajien neuvottelua, hallituksen kokousta tai teknisiä selvityksiä varten.¹⁸⁵ Lisäksi puheenjohtaja voisi keskeyttää järjestyshäiriön perusteella kokouksen siten, että sitä jatkettaisiin vielä samana päivänä. Kirjallisuudessa suhtaudutaan myönteisesti myös siihen, että puheenjohtaja toteaa kokousta jatkettavan seuraavana päivänä, jos kokous on esimerkiksi venynyt niin pitkälle iltaan, ettei kokouksen jatkaminen ole enää mahdollista.¹⁸⁶ Kirjallisuudesta ei kuitenkaan saa tukea siihen, miten olisi meneteltävä, jos kokousta olisi tarkoitus jatkaa esimerkiksi muutaman päivän kuluttua.

Osakeyhtiölaista, vallitsevasta yhtiökokouskäytännöstä tai kirjallisuudesta ei saa suoraa tukea tilanteeseen, jossa etäyhtiökokous tai hybridiyhtiökokous keskeytyy teknisen häiriön takia. Osakeyhtiölain systematiikassa asian siirtäminen jatkokokoukseen rakentuu osakkeenomistajien päätöksenteon varaan. Kirjallisuudessa on sivuttu tilanteita, joissa kokouksen lyhytkestoinen keskeyttäminen edellyttää jonkinlaista päätöksentekoa tai ainakin aktiivisia toimia kokouksen puheenjohtajalta. Etäyhtiökokous tai hybridiyhtiökokous voi käytännössä keskeytyä esimerkiksi tilanteessa, jossa kokouksen järjestäjän tietoliikenneyhteydet katkeavat. Tässä tilanteessa menetettäisiin yhteys kaikkiin tai merkittävään osaan kokoukseen osallistuviin osakkeenomistajista eikä yhtiöllä tai yhtiökokouksen puheenjohtajalla ole mahdollisuutta saada kohtuullisessa ajassa kokouksen jatkamisen mahdollistavaa¹⁸⁷ yhteyttä kokoukseen osallistuviin osakkeenomistajiin. Kokouksen jatkaminen voi osoittautua myös haastavaksi tietoliikenneyhteyden laadun yllättävän heikkenemisen johdosta. Vaikka yhteys ei kokonaan katkeaisi, kokouksen seuraaminen voi tällaisessa tilanteessa kuitenkin olla hyvin vaikeata. Tällöin voi käydä niin, että puheenjohtaja ei käytännössä voi ehdottaa eikä yhtiökokous voi päättää kokouksen keskeyttämisestä. Näistä syistä johtuen on tarpeen säätää nimenomaisesti kokouksen puheenjohtajan mahdollisuudesta päättää kokouksen keskeyttämisestä ja mahdollisesta jatkamisesta edellä tarkoitetuissa häiriötilanteissa.

Etäosallistumisjärjestelmää koskevan vastuunjaon ja päätösten moittimista koskevien edellytysten mukaista olisi säätää puheenjohtajan velvollisuudesta kokouksen keskeyttämiseen tilanteisiin, joissa yhteyshäiriö on yhtiön vastuulla olevassa etäosallistumisjärjestelyn osassa ja häiriö laajuutensa vuoksi voisi vaikuttaa päätösten sisältöön. Tällaisen toimivallan rajauksen hyödyllisyys käytännön tilanteissa olisi rajallinen, koska puheenjohtajalta ei edellytetä etäosallistumisjärjestelmään liittyvää asiantuntemusta ja häiriön paikallistaminen ja muu mahdollinen häiriön syyn määrittely kokoustilanteessa voi olla liian vaikeata. Näistä syistä on tarkoituksenmukaista vain oikeuttaa puheenjohtaja keskeyttämään

185 Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho 2018a s. 397.

186 Huttunen 1984a s. 116-117.

187 Kokouksen järjestäjillä voi olla etäosallistujien sähköposti- tai puhelinyhteystiedot, joihin voidaan ilmoittaa keskeytyksestä vaikka näitä yhteyksiä ei voidakaan käyttää kokouksen jatkamiseen.

kokous, kun hänellä on syytä olettaa, että häiriö saattaa vaikuttaa kokouksen päätösten pätevyYTEEN.

Työryhmä ehdottaa selvyuden vuoksi, että etäosallistumisessa käytetyn tietoliikenne-yhteyden tai järjestelmän häiriön vuoksi yhtiökokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden vuorokauden kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä.

Pörssiyhtiösääntösten soveltaminen muuhun listayhtiöön (FN-yhtiöt ym.)

Tämän otsikon alla esitetyssä kuvataan vaihtoehtoja, jotka voitaisiin käyttää edellä esitetyn mahdollisen hybridiyhtiökokouksen tarjoamista koskevan pörssiyhtiöiden lisäsääntelyn soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan myös FN-yhtiöitä.

Ehdotettujen mahdollisuuksien ja velvollisuuksien tasapuolisen asettamisen vuoksi pörssiyhtiöitä koskevan sääntelyn tulisi koskea myös FN-yhtiöitä ja mahdollisilla uusilla, tietyt vaatimukset (mm. MAR-sääntelyn soveltaminen) täyttävillä, markkinapaikoilla kaupan käynnin kohteena olevien osakkeiden liikkeeseenlaskijoita MTF-yhtiöt). Näihin yhtiöihin ei voi soveltaa pörssiyhtiön määritelmää, jota sovelletaan myös muussa OYL:n sääntelyssä.

Esillä on ollut kolme määritelmävaihtoehtoa:

1. Väliaikaisen lain malli (kaikki MTF-yhtiöt): "monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena olevan osakkeen liikkeeseenlaskija"
2. Markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (EU/596/2014, MAR) 17 artiklan ja arvopaperimarkkinalain (746/2012, AML) 11:27 soveltamisalaa mukaileva malli (MTF-markkinapaikalle omasta hakemuksestaan hakeneet yhtiöt): "monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä liikkeeseenlaskijan hakemuksesta tai suostumuksella kaupankäynnin kohteeksi otetun osakkeen liikkeeseenlaskija". Tämä vaihtoehto kattaisi yleisesti MTF-markkinapaikan ja lisäedellytyksenä olisi hakemus tai suostumus. MAR:n jatkuva tiedonantovelvollisuus koskee kaikkia näitä yhtiöitä. Tällöin työryhmän ehdotuksen sisältämän pörssiyhtiöitä koskevan sääntelyn ulkopuolelle ne, jotka on otettu MTF-markkinapaikalle ilman hakemusta tai suostumusta.
3. PK-yritysten kasvumarkkinoilla (laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä, 1232/2018, LKR 1:2 § 9-kohta) kaupankäynnin kohteena olevat yhtiöt: "PK-yritysten kasvumarkkinalla kaupankäynnin kohteena olevan osakkeen liikkeeseenlaskija". MAR:n jatkuva tiedonantovelvollisuus koskee kaikkia näitä

yhtiöitä. Pelkästään omistajakunnan laajuuden kannalta katsottuna riittäisi, että soveltamisala rajattaisiin tähän suppeimpaan yhtiöjoukkoon. Toisaalta tämä määritelmä on tarpeettoman rajaava, kun listayhtiöiden etäkokouksia koskevat oikeudet ja velvoitteet on tarkoituksenmukaista ulottaa kaikkiin 2) vaihtoehtoon tarkoittamiin yrityksiin.

5 Vaikutukset

Muutostarpeen ja vaihtoehtojen osalta vaikutusten arviointi perustuu pääosin 1.2 kohdassa esitettyyn tiedonkeruuseen ja työryhmän alustavista arvioista saatuun sidosryhmäpalautteeseen.

Työryhmän ehdotukset ottavat huomioon digitalisaation suomat mahdollisuudet etäosallistumisen tarjoamisen ja käyttämisen helpottamiseksi. Ehdotettava sääntely edistää osakkeenomistajien oikeuksien toteutumista ja yhtiön päätöksenteon avoimuutta. Kokouksen järjestämistavalla ei olisi vaikutusta osakkeenomistajien oikeuksiin, velvollisuuksiin tai päätöksenteon avoimuuteen.

Hybridikokousten yleistyminen johtaa lyhyellä aikavälillä yhtiökokouskustannusten nousuun ainakin osassa pörssi- ja FN-yhtiöistä, kun kokoukseen voi osallistua vähintään kahdella tavalla ja järjestäjillä ja osallistujilla on oppimiskustannuksia uudesta kokousmenetelmästä. Käytettävissä ei ole riittäviä tietoja sen arvioimiseksi, miten nopeasti etäosallistuminen hybridikokouksiin yleistyy niin paljon, että kokouspaikan ja paikalla osallistumisen palveluiden tarve vähenee niin paljon, että yhtiö voi saavuttaa kustannussäästöjä näiltä osin.

Aikaa myöten suurempienkin pörssiyhtiöiden hybridiyhtiökokouskäytäntö voi kehittyä esimerkiksi siten, että kokous järjestetään perinteisen suuren kokoustan sijasta kokousläheyyksenä studiolla, jonka katsomossa on tilaa esimerkiksi 50-100 paikan päällä osallistuvalla osakkeenomistajalle. Käytännössä myös paikalla olevat osakkeenomistajat käyttävät oikeuksiaan omilla päätelaitteillaan etäosallistumiseen tarkoitetun kokousjärjestelmän kautta. Ainakin tällöin kokousjärjestelyissä voitaisiin saavuttaa säästöjä perinteisen kokousosuuden osalta.

Etäyhtiökokousten sallinen voi johtaa pidemmällä aikavälillä laajaomisteisten yhtiöiden, kuten pörssiyhtiöiden yhtiökokousten järjestämiskustannusten laskuun. Toisaalta käytettävissä ei ole tietoja sen arvioimiseksi, miten nopeasti ja laajasti pörssiyhtiöt siirtyvät etäkokouksiin. On arvioitu, että ensi vaiheessa etäkokoukseen siirtyy osa FN-yhtiöistä ja pienistä ja keskisuurista pörssiyhtiöistä.

Etäosallistumiseen käytetyt tekniset ratkaisut ovat skaalautuvia, eikä esimerkiksi etäyhtiökokouksen järjestävän yhtiön tarvitse varata kokoustiloja ja -tarjoiluita, jotka voivat olla

merkittävä kustannus. Mikäli yhtiö tarjoaa etäosallistumismahdollisuutta, mutta tarjoaa myös mahdollisuuden osallistua fyysisessä kokouspaikassa järjestettävään kokoukseen, etäosallistumisen vaikutusta kokouskustannuksiin on vaikea yleispätevästi arvioida. Myös hybridiyhtiökokousten osalta kokouksen järjestämisen kustannukset saattavat jäädä pelkkään fyysiseen osallistumiseen perustuvaa kokousta matalammaksi, koska etäosallistumisen takia yhtiön ei välttämättä tarvitse perinteiseen yhtiökokoukseen verrattuna yhtä suuria kokoustiloja ja -tarjoiluita.

Etäyhtiökokoukset täysimääräisillä osakkeenomistajaoikeuksilla mahdollistavat myös paikariippumattoman yhtiökokousohallistumisen. Tämä on omiaan helpottamaan useiden osakkeenomistajien osallistumista yhtiökokoukseen ja potentiaalisesti lisäämään monien osakkeenomistajien osallistumishalukkuutta, sillä tutkimusten mukaan alle 60-vuotiaat pörssi-yhtiöiden osakkeenomistajat suosivat erilaisia etäosallistumisen muotoja yhtiökokousohallistumisen osalta. Edelleen tutkimusten mukaan suomalaisten yksityissijoittajien keski-ikä on osakesäästämisen kasvaneen suosion myötä lähtenyt laskuun. Toisaalta pelkkään etäosallistumiseen perustuva yhtiökokous saattaa laskea etenkin sellaisten osakkeenomistajien osallistumishalukkuutta, jotka eivät osaa tai pysty käyttämään päätelaitteita, joiden käyttäminen on tietoliikenneyhteyden välityksellä tapahtuvan osallistumisen edellytyksenä.

Kotitalouksien varallisuudesta omistusasunto on edelleen merkittävin varallisuuserä ja suomalaisilla kotitalouksilla on paljon talletuksia suhteessa osakesijoituskohteisiin.¹⁸⁸ Suomessa kotitalouksien säästöaste on yksi maailman korkeimmista, mutta yksityissijoittajien osallistuminen pääomamarkkinoille on kuitenkin edelleen hyvin vähäistä muihin Euroopan ulkopuolisiin talouksiin verrattuna. Yksityissijoittajien lisääntyvä osallistuminen pääomamarkkinoille kanavoisi säästöjä yrityksille ja parantaisi niiden mahdollisuutta saada muuta oman pääomanetoista rahoitusta pääomamarkkinoilla.¹⁸⁹ Esimerkiksi osakkeenomistajien oikeuksien käytön helpottaminen, sijoittajavaikuttamisen helpottaminen ja niin yhtiö- kuin arvopaperimarkkinaoikeudellisen sijoittajansuojan korkea taso ovat omiaan helpottamaan tavoitteiden saavuttamista ja tukemaan pääomamarkkinoiden tehokasta toimintaa.

Informaatio-oikeuksien merkitys yksityissijoittajille etä- ja hybridikokouksissa tulee todennäköisesti kasvamaan, koska suomalaisten yksityissijoittajien ikääntyminen suhteessa

188 Kotimaisen omistamisen ohjelma – Kuvaus kotimaisen omistajuuden toimintaympäristöstä – Työryhmän sihteeristön taustaraportti 24.3.2021, s. 20

189 COM(2020) 590 final s. 10-14.

väestön keski-ikä kasvuun on pysähtynyt.¹⁹⁰ Vaikka väestö ikääntyy ja varallisuus kumuloi-
tuu ikääntyville, sijoittajien keski-ikä ei kasva. Tämä tarkoittaa sitä, että nuoremmat ikä-
luokat ovat aiempaa enemmän kiinnostuneita osakesijoittamisesta

Edellä esitetystä johtuen on pidettävä todennäköisenä, että yksityissijoittajat haluavat
osallistua enenevässä määrin ajantasaisen etäyhteyden välityksellä yhtiökokoukseen ja
käyttää samalla etänä oikeuksiensa. Moni yksityissijoittaja ja institutionaaliset sijoittajat
haluavat itse valita, osallistuvatko ne kokoukseen paikan päällä tai etänä kokouksen aikana
ja mahdollisesti ennakoäänestä. Vastaavasti myös suomalaisilla institutionaalisilla sijoit-
tajilla on vahvaa kiinnostusta ja tarvetta etäosallistumiselle yhtiökokoukseen tavalla, joka
ei rajoita osakkeenomistajaoikeuksien käyttämistä.

Helposti käytettävä, ennakoitava, luotettava ja riskitön etäosallistuminen tehostaisi institu-
tionaalisten sijoittajien osakkeenomistajavaikuttamista. Perinteisiin yhtiökokouksiin osal-
listuminen vaatii institutionaalisilta sijoittajilta sekä muilta laajan osakesalkun sijoittajilta,
omaisuudenhoitajilta, ulkomaisilta osakkeenomistajilta ja näiden edustajilta paljon resurs-
seja joka kevät lyhyen ajan kuluessa, sillä lähes kaikkien suomalaisten pörssiyritysten
yhtiökokoukset osuvat lyhyen alkuvuoteen sijoittuvan aikaikkunan sisään. Näille sijoitta-
jille ja palveluntarjoajille etäosallistumisen käytön edellytyksenä on mahdollisuus tarvit-
taessa käyttää täysimääräisesti osakkeenomistajan oikeuksia. Ne myös haluavat mahdolli-
suksiensa mukaan varautua yllättäviin tilanteisiin, joissa yhtiökokouksessa puheenvuo-
ron esittäminen saattaa tulla omistajavaikuttamisen kannalta tärkeäksi tai tarvittaessa
muuttaa kantaansa yhtiökokouksen kulun perusteella.

Myös kansainvälisten institutionaalisten sijoittajien ja niin kutsuttujen valtakirjaneuvon-
antajien kannanotot puoltavat sitä, että etäosallistujille olisi annettava aina täysimääräiset
osakkeenomistajaoikeudet.

Valtakirjaneuvonantajista ISS on perinteisesti suhtautunut skeptisesti täysin etänä järjes-
tettäviin yhtiökokouksiin, vaikka on koronapandemiasta johtuen suhtautunut väliaikaisesti

---

190 Neljännesvuosisata suomalaisten listayritysten osakeomistusta ja kaupankäyntiä, Kelo-
harju & Lehtinen 2020, s. 29. Pörssisäätiön ja Osakesäästäjien edellä esitellyn kyselyn tulosten
perusteella perinteisen kokouksen suosijat ovat pääosin yli 60 vuotiaita ja sitä nuorem-
mat suosivat erilaisia etäosallistumisen muotoja. Näin ollen pelkästään ajan kulumisenkin
lisännee etäosallistumisen kysyntää.

myönteisesti myös täysin etäosallistumiseen perustuviin kokouksiin.¹⁹¹ Etäkokousten osalta ISS on ilmoittanut kannustavansa yhtiöitä siihen, että yhtiöt ilmoittavat etäkokouksen järjestämisen yhteydessä selkeästi sen, että syy etäkokouksen järjestämiselle on koronapandemia. ISS myös rohkaisee yhtiöitä järjestämään yhtiökokouksen aina siten, että osakkeenomistajilla on osallistumuudosta riippumatta mahdollisimman täysimääräiset osakkeenomistajaoikeudet käytössään mukaan lukien mahdollisuus tarkoituksenmukaiseen dialogiin yhtiön johdon kanssa esittämällä puheenvuoroja yhtiökokouksessa. Osakkeenomistajien oikeuksien turvaamisen takia ISS suosittelee yhtiöitä siirtymään takaisin fyysisesti järjestettäviin kokouksiin tai hybridikokouksiin, kun se on koronapandemiasta johtuen mahdollista. ISS kehottaa antamaan kokouksen järjestämistavasta päättämisen osakkeenomistajien päätettäväksi.¹⁹² Euroopassa ISS:n uusimmat vuoden 2021 suositukset palasivat pandemian aikaisesta ohjeistuksesta aiempaan, ja siten kannattavat äänestämistä vain selvästi hybridikokousten sallimisen puolesta ja vastustavat ehdotuksia täysin etänä järjestettäviksi kokouksiksi.¹⁹³ Tiedossa ei ole ISS:n huomautuksia väliaikaisen lain aikaisen suomalaisten listayhtiöiden kokouskäytännön suhteen.

Vastaavasti Glass Lewis kannattaa hybridikokouksia ja suhtautuu täysin etäyhtiökokouksiin varauksellisesti, lukuun ottamatta koronapandemian aiheuttamaa poikkeustilannetta, jolloin edellytykset täysin etäkokouksen järjestämiselle olivat lievemmat. Täysin etäyhtiökokousten sallimiseksi korostetaan erityisesti osakkeenomistajien vakuuttamista siitä, että heille annetaan samat oikeudet ja mahdollisuudet osallistua kuin fyysisessä kokouksessa. Lisäksi Manner-Euroopassa ja Isossa-Britanniassa tuetaan yhtiöitä, jotka edistävät osakkeenomistajien etäosallistumista edellyttäen, että määritellään ja julkistetaan selkeät menettelyt, jotta varmistutaan siitä, että osakkeenomistajat voivat osallistua tehokkaasti täysin etäkokoukseen ja kommunikoida mielekkäästi yhtiön johdon kanssa.¹⁹⁴

Suurista kansainvälisistä institutionaalisista sijoittajista esimerkiksi BlackRock suhtautuu positiivisesti yhtiökokousten digitalisaatiokehitykseen ja näkee yhtiökokousten digitalisoinnissa mahdollisuuksia järjestää yhtiökokoukset tavalla, joka yhtäältä yhtiöiden

---

191 Pandemian aikaisen ISS:n ohjeistuksen mukaan "If boards opt to hold "virtual-only" meetings, we would encourage them to disclose clearly the reason for their decision (i.e. that it is related to the COVID-19 pandemic) and to strive to provide shareholders with a meaningful opportunity (subject to local laws) to participate as fully as possible, including being able to ask questions of directors and senior management and to engage in dialogue if they wish. In such situations, boards are encouraged to commit to return to in-person or "hybrid" meetings (or to put that matter to shareholders to decide) as soon as practicable."

192 Ks. [ISS Policy Guidance for Impacts of the COVID-19 Pandemic 2020](#).

193 Ks. [ISS Proxy Voting Guidelines Continental Europe 2021](#).

194 Ks. [Glass Lewis Proxy Paper Guidelines U.S. 2020](#), [Glass Lewis Proxy Paper Guidelines U.S. 2021](#) ja [Glass Lewis Policy Guideline Updates Global Summary 2021](#).

kannalta tehostaa yhtiökokousten järjestämisprosesseja, mutta toisaalta parantaa osakkeenomistajien osallistumismahdollisuuksia ja yhtiökokousten saavutettavuutta (inclusiveness & accessibility). BlackRock kuitenkin olettaa, että yhtiökokousten etäosallistujille tarjotaan mielekäs ja tarkoituksenmukainen tapa osallistua yhtiökokoukseen siten, että osakkeenomistajat voivat käyttää kokouksessa osakkeenomistajaoikeuksia ja osallistua tehokkaalla ja avoimella tavalla dialogiin yhtiön johdon kanssa. BlackRock myös olettaa, ettei etäosallistumista ja etäkokouksia saa käyttää osakkeenomistajadialogin tarpeettomaan sensurointiin.¹⁹⁵ Myös State Street Global Advisors odottaa yhtiöiden säilyttävän myös etäkokouksissa kaikki osakkeenomistajien oikeudet. Osakkeenomistajien tulisi pysyä olemaan aktiivisessa ja vankassa vuorovaikutuksessa johdon kanssa kokousmuodosta riippumatta. State Street Global Advisors on ilmaissut huolensa myös siitä, että etäkokousmuotoa voidaan yhtiöiden toimesta käyttää tahallisesti tai tahattomasti osakkeenomistajien oikeuksien heikentämiseen.¹⁹⁶

Kansainvälisten institutionaalisten sijoittajien ja valtakirjaneuvonantajien etä- ja hybridikokouksia koskeissa kannanotoissa korostuu huoli siitä, että pelkkään etäosallistumiseen perustuvat yhtiökokoukset voivat heikentää osakkeenomistajien oikeuksia, kun taas hybridikokouksiin suhtaudutaan positiivisesti.¹⁹⁷ Kannanotoissa korostuu se, että etäosallistuvien osakkeenomistajien oikeuksia ei saisi heikentää ja yhtiökokouksen keskustelun avoimuus ja vuorovaikutteisuus tulee taata osallistumismuodosta riippumatta. Kannanotoissa yleinen sävy on se, että osakkeenomistajien oikeudet tulee turvata osallistumismuodosta riippumatta. Kannanotoissa korostuu myös huoli siitä, että yhtiön johto voisi opportunistisesti keskittää valtaa itselleen etäkokouksien avulla. Toisaalta etäosallistuminen mielletään oikein toteutettuna yhtiöiden ja osakkeenomistajien etua edistävänä positiivisena muutoksena.

Käytännössä etäosallistujien laajoja oikeuksia voivat käyttää lähinnä kotimaiset osakkeenomistajat, koska ulkomaisten osakkeenomistajien puheoikeuden käyttämiselle yhtiökokouksen aikana on muita, pääosin osakeyhtiölain ulkopuolisia rajoituksia ja kustannuksia. Toisaalta monet kansainväliset institutionaaliset sijoittajat puoltavat laajoja etäosallistujan oikeuksia myös hyvän hallinnon ja osakkeenomistajien oikeuksien edistämisestä johtuvien seikkojen takia. Toisaalta etäosallistujien laajat oikeudet helpottavat myös suomalaisten tahojen, jotka edustavat kansainvälisiä osakkeenomistajia, työskentelyä.

195 Ks. [BIS Proxy voting guidelines for U.S. securities 2021](#)

196 Ks. SSGA Annual Stewardship Report 2020.

197 Myös edellä kappaleessa 2.7 *Valtakirjaneuvonantajien ja omaisuudenhoitajien suosittua etäosallistumisesta yhtiökokoukseen* esitetystä korostuu kansainvälisten sijoittajien ja valtakirjaneuvonantajien huoli etäkokousten osalta osakkeenomistajaoikeuksien heikkeneemisestä, kun taas hybridikokouksiin suhtaudutaan pääasiassa myönteisesti (tässä mainitun hybridikokouksen sisältö voi poiketa mietinnössä muuten käytetystä ilmaukset sisällöstä).

Edellä kohdassa 3.1. esitetyn mukaisesti työryhmän arvio on, että sekä osakkeenomistajat kuin myös yhtiöt pitävät ensivaiheessa tarpeellisena hybridikokousten järjestämisen helpottamista. Hybridikokousten osalta tulee arvioida, mitkä oikeudet osakkeenomistajalla on vähintään oltava käytössään, että tämä katsotaan yhtiökokouksen osallistujaksi.

Hybridikokousten puheenjohtajat saattavat kokea tehtävänsä haastavaksi, jos kokoukseen osallistuu osakkeenomistajia yhtäältä fyysisesti ja toisaalta etänä täysimääräisillä osakkeenomistajaoikeuksilla. Tällöin puheenjohtaja joutuu huomioimaan täysimääräisesti molempia osallistumisvaihtoehtoja hyödyntävät osakkeenomistajat ja hallitsemaan paremmin etäosallistumiseen käytettävän kokousjärjestelmän. Puheenjohtajan työtaakkaa voidaan helpottaa erinäisten kokousavustajien käytöllä, jotka esimerkiksi seuraavat etäosallistujien puheenvuoropyyntöjä tai tekstimuotoisia kysymyksiä. Yhtiöt voivat myös vaikuttaa hybridikokouksen kulkuun tarjoamalla osakkeenomistajille ennako-osallistumismahdollisuuksia (esim. ennakoäänestys ja –kysymykset) ja sallimalla tekstimuotoiset puheenvuorot, jotka voivat olla yhtäältä teknisesti käyttövarmempia ja toisaalta sisältää suuremman väärinkäyttöriskin.

Työryhmänsidosryhmäkuulemisissä myös institutionaaliset sijoittajat pitävät tärkeänä mahdollisuutta tarvittaessa osallistua yhtiökokouksessa käytävään keskusteluun ja esittää kysymyksiä. Täysien osakkeenomistajaoikeuksien etäosallistumismahdollisuutta pidetään myös kustannus- ja aikatehokkaana tapana osallistua merkityksellisellä tavalla mahdollisimman monen pörssiyhtiön päätöksentekoon. Tämän mahdollisuuden puuttuminen käytännössä ohjaa osakkeenomistajat osallistumaan fyysiseen kokoukseen, jos he kokevat osakkeenomistajavaikuttamisen yhtiökokouksessa tärkeäksi.

Toisaalta kaikki oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjonnan lisääminen ei ainakaan lyhyellä aikavälillä vastaavasti lisääsi ulkomaisten osakkeenomistajien osallistumista ja aktiivisuutta yhtiökokouksissa. Näiden osakkeenomistajien puheoikeuden käyttöä rajoittavat enemmän kokouskieli ja kokouksenaikaisen suoran/henkilökohtaisen osallistumisoikeuden saamiseen liittyvät vaatimukset.

Täysien osakkeenomistajaoikeuksien hybridikokousten yleistymisen esteenä tulee todennäköisesti olemaan se, että yleistyminen edellyttää hyviä kokemuksia ja käytön vakiintumista vertailuryhmässä. Siirtymää hybridikokouksiin voidaan vauhdittaa esimerkiksi antamalla osakkeenomistajille mahdollisuus vaatia täysien osakkeenomistajaoikeuksien etäosallistumismahdollisuutta tietyllä aikavälillä. Tämä on omiaan kannustamaan kokouspalveluiden tarjoajia kehittämään soveltuvia etäosallistumispalveluita ja yhtiöitä siirtymään käyttämään niitä.

Todennäköisesti yhtiökokousten puheenjohtajat tottuvat varsin nopeasti johtamaan hybridikokousta, jossa myös etäosallistujilla on täydet oikeudet. Corona-pandemian myötä

monikanavaisesta osallistumisesta on tullut arkipäivää erilaisissa kokouksissa ja muissa tilaisuuksissa, esimerkiksi asunto-osakeyhtiöissä hybridikokoukset etäosallistujien täysillä oikeuksilla ovat tavallisia.

Käytännössä ennakkoäänestysmahdollisuuden tarjoaminen vähentää etäosallistumisjärjestelmän toimintahäiriöihin liittyviä riskejä sitä enemmän, mitä suurempi osa kokoukseen osallistuvien osakkeenomistajien äänistä annetaan ennen yhtiökokousta. Onkin perusteltua olettaa, että kaikkia kokouksen aikana käytettävissä olevia osakkeenomistajan oikeuksia tarjoavat ensi vaiheessa sellaiset pienet ja keskisuuret pörssiyhtiöt, joiden pääosakkailta on käytännössä useimpiin päätöksiin riittävä äänimäärä.

Asunto-osakeyhtiöissä hybridikokousten yleistymisestä ei aiheudu merkittäviä lisäkustannuksia ainakaan ammatti-isännöitsijää käyttäville yhtiöille, koska etäosallistuminen toteutetaan isännöitsijän muussa toiminnassa ennestään käytössä jo olevilla yleisesti käytössä olevilla verkkokokouspalveluilla. Hybridikokoukseen siirtyminen voi jossain määrin vähentää kokouspaikka- ja kokousasiakirjojen kopiointikuluja asunto-osakeyhtiöissä. Koska etäosallistumiseen käytetään taloyhtiöissä tyypillisesti verkkokokouspalveluita, jotka ovat laajasti yleisön käytössä, etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisesta ei aiheudu yleensä merkittäviä lisäkuluja maallikkoisännöidyille ja ilman isännöitsijää toimiville yhtiöille. Käytännössä hybridikokouksen järjestämisestä voisi aiheutua lisäkuluja lähinnä sellaisille pienille taloyhtiöille, joilla ei ole isännöitsijää ja jonka hallituksen jäsenten käytössä ei ole tai heillä ei ole valmiuksia käyttää tavanomaista verkkokokouspalvelua¹⁹⁸.

---

198 Työryhmä ei ole selvittänyt näiden välineiden käyttöön liittyviä tietoturva- ja tietosuojakysymyksiä.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Osakeyhtiölaki

5 luku. Yhtiökokous

Ehdotettava uusi sääntely mahdollistaa ilman kokouspaikkaa kokonaan etäosallistumiseen perustuvan yhtiökokouksen kaikissa osakeyhtiöissä. Etäkokoukseen osallistuva voi käyttää täysimääräisesti kaikkia osallistumisoikeuksiaan suullisesti kokouksen aikana. Lisäksi yhtiö voi tarjota osakkeenomistajalle mahdollisuuden käyttää kaikkia tai osaa oikeuksistaan ennen etäkokousta tai sen aikana kirjallisesti tai muulla tavalla. Etäkokouksen järjestäminen perustuu yhtiöjärjestykseen.

Hybridikokousten järjestämisen ja niihin osallistumisen ehtojen selventämiseksi ehdotetaan muutoksia etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamista koskevaan sääntelyyn. Ehdotuksessa on nimenomaiset säännökset hybridikokouksesta, johon voi osallistua kokouspaikalla tai etänä ja johon etäosallistuvalla osakkeenomistajalla on täysimääräisesti vastavat oikeudet kuin kokouspaikalla osallistuvalla. Hybridikokouksen järjestäminen on yhtiön hallituksen harkinnassa, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä tai yhtiökokous toisin päättä.

Hybridikokouksiin siirtymisen edistämiseksi ehdotetaan, että yhtiökokous voi päättää tavallisella enemmistöllä yhtiöjärjestyksen muutoksesta, joka velvoittaa järjestämään edellä mainitun hybridikokouksen.

Ehdotuksen perusteella osakas voi aina käyttää täysimääräisesti oikeuksiaan perinteisessä yhtiökokouksessa, hybridikokouksessa tai etäkokouksessa. Lisäksi ehdotetaan selvennettäväksi säännöksiä siitä, minkä laisia muita yhtiökokousosallistumisena pidettäviä lisämahdollisuuksia osakkeenomistajalle voidaan tarjota. Ehdotuksen mukaan osallistujana pitämisen vähimmäisvaatimus on, että osakas voi äänestää ennen kokousta tai sen aikana. Ennakoäänestyksen käytettävyyden lisäämiseksi ehdotetaan, että ennakoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on aina esitettävä muuttamattoman yhtiökokouksessa.

Lisäksi ehdotetaan viimeksi mainittujen täydentävien etäosallistumiskeinojen osalta nimenomaisia säännöksiä muuten kuin kokouksen aikana suullisesti käytettävien puheenvuorojen moderoinnista (yhdistely, muokkaus ja siirtäminen yhtiökokouksen ulkopuolella vastattavaksi).

Tämän ehdotuksen tarkoituksena on helpottaa täydentävän kirjallisesti käytettävän puheoikeuden tarjoamista perinteiseen kokoukseen taikka hybridi- tai etäkokoukseen osallistuville osakkeenomistajille. Muutos ei rajoita puheoikeuden suullista käyttämistä.

Etäosallistumiseen liittyvien teknisten häiriöiden vaikutusten huomioon ottamiseksi ehdotetaan erityissäännöstä puheenjohtajan oikeudesta keskeyttää kokous etäosallistumiseen vaikuttavan teknisen häiriön vuoksi lyhyeksi ajaksi. Erityissäännös ei vaikuta perinteisen kokouksen keskeyttämistä koskevaan käytäntöön (esimerkiksi keskeytys yhtiökokouksen päätöksellä pääosakkaiden neuvonpitoa varten).

7 §. Ilmoittautuminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan ilmoittautuminen etäosallistujaksi 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun etäosallistujalle täysimääräiset etäosallistumisoikeudet tarjoavaan hybridikokoukseen voi sitoa osakkeenomistajaa niin, ettei hänellä ole oikeutta vaihtaa osallistumistapaa kokouspaikalla osallistumiseksi. Ehdotus koskee sekä pykälän 1 momentissa tarkoitettua, yhtiöjärjestyksen määräykseen perustuvaa ennakoilmoittautumisvelvollisuutta että säännöksen mukaista osakkeenomistajan ilmoitusta muun yhtiön yhtiökokoukseen osallistumisesta.

Työryhmän saamassa palautteessa tarpeellisena on pidetty hybridikokouksen järjestämisen helpottamiseksi sitä, että osakkeenomistajan ilmoitus etäosallistumisesta voisi olla sitova. Osakkeenomistajan oikeuksien toteutuminen huomioon ottaen ilmoituksen sitovuuden edellytyksenä on oltava, että etäosallistuvan osakkeenomistajan oikeuksia ei rajoiteta ja että tieto ilmoituksen sitovuudesta on saatettu osakkeenomistajan tietoon etukäteen. Tällöin etäosallistujaksi ilmoittautumista harkitsevalla on etukäteen tieto ilmoituksen merkityksestä ja hänellä on samat mahdollisuudet puheoikeutensa avulla saada päätöksenteon kannalta tarpeellisia tietoja ja vaikuttaa muiden osakkeenomistajien kantoihin kuin kokouspaikalla osallistuvilla Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi olosuhteiden muutoksen tai uuden tiedon vuoksi.

Käytännössä kokouspaikkavarauksen peruminen tai rajoittaminen lähellä yhtiökokousta käytännössä maksaa. Tämän vuoksi yhtiö saa usein suurimman säästön etäosallistumistavan sitovasta ilmoittamisesta, jos kokouskutsu toimitetaan huomattavasti ennen lyhintä sallittua kokouskutsuaikaa ja osakkaiden on tehtävä sitova etäosallistumisilmoitus hyvissä ajoin ennen kokousta (tällaisen määräajan ylittäminen ei rajoita yhtiökokoukseen osallistumista toisin kuin pykälän 1 momentissa tarkoitettu yhtiöjärjestykseen perustuva ilmoittautumisaika).

Sitova ilmoitus etäosallistumistavasta yhdistettynä rajoittamattomiin osakasoikeuksiin on omiaan edistämään etäosallistumisvaihtoehdon käyttämistä, kun osakkaat luottavat etäosallistumisjärjestelyyn.

Säännös ei estä kokouspaikalla osallistujaksi ilmoittautunutta osakkeenomistajaa vaihtamasta osallistumistapaan kokouskutsussa mainitun etäosallistumisjärjestelyn käyttäjäksi ilmoittautumisajan päättymisen jälkeen, jos yhtiöllä on siihen valmiudet.

Käytännössä etäosallistumiseen siirtymistä siihen varatun ilmoittautumisajan jälkeen voivat rajoittaa ainakin yhtiön resurssit, joita tarvitaan uusien etäosallistujien tunnistamiseen ja etäosallistumislinkin ja tunnusten lähettämiseen, sekä tiedossa oleville etäosallistujille mitoitettu kokouspalvelun kapasiteetti. Tällöin yhtiön ei tarvitse ryhtyä ylimääräisiin järjestelyihin osallistumistavan vaihtamisen mahdollistamiseksi.

Käytännössä yhtiökokoukseen etäosallistujaksi ilmoittautuvan on ilmoitettava kokousjärjestelyitä varten myös henkilökohtainen sähköinen yhteystieto, johon kokouslinkki ja käyttäjätunnukset toimitetaan.¹⁹⁹ Tämä on voimassa olevan lain mukaan sallittua, koska osakkeenomistajan pyytämää etäosallistumisjärjestelyä ei yleensä voi muulla tavalla toteuttaa. Yhtiö voi samalla pyytää osakkeenomistajan suostumusta sähköisen yhteystiedon tallentamiseen ja käyttämiseen yhtiön ja osakkeenomistajan väliseen viestintään myöhemmin (esim. henkilökohtaisen kokouskutsun toimittaminen tuleviin yhtiökokouksiin).

16 §. Kokouspaikka ja osallistumistapa. Pykälään ehdotettavan säädettäväksi mahdollisuudesta pitää ilman kokouspaikkaa kokonaan etäosallistumiseen perustuva yhtiökokous, johon osallistuvilla osakkeenomistajilla on samat oikeudet eli vastaavat tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuudet kuin perinteisessä yhtiökokouksessa. Lisäksi ehdotetaan etäosallistumisvaihtoehtoa koskevan sääntelyn sanamuodon selventämistä siten, että yhtiökokoukseen osallistuvana pidettävällä etäosallistuvalla osakkeenomistajalla on aina oltava vähintään osakkeidensa tuottama äänioikeus ennen kokousta tai kokouksen aikana ja että muilta osin osallistumisoikeuksia voidaan rajoittaa kokouskutsusta ilmenevästi. Lisäksi ennakoäänestämisvaihtoehdon käyttämistä helpotetaan siten, että äänestyksen kohteena ollut päätösvaihtoehto katsotaan esitetyksi yhtiökokouksessa muuttamattoman.

Pykälän 2 momentissa säädetään täysimääräiset osakkeenomistajan oikeudet yhtiökokouksessa tuottavasta etäosallistumismahdollisuudesta yhtiökokoukseen, johon voi osallistua myös paikan päällä. Momentin mukaisessa hybridi kokouksessa etäosallistujille on tarjottava täysimääräisesti samat osallistumisoikeudet kuin 1 momentissa tarkoitetussa perinteisessä kokouksessa ja 3 momentissa tarkoitetussa täysin etänä, ilman kokouspaikkaa pidettävässä kokouksessa. Osakkeenomistajien yhdenvertaisuusperiaatteen mukaista

---

199 Edellytyksenä on, että tässä tarkoitettua sähköistä yhteystietoa pyydetään ja käytetään vain yhtiökokoukseen etäosallistumisen mahdollistamiseksi osakkaan toivomalla tavalla. Kyse ei ole tiedosta, johon sovelletaan osakeluettelotietoja koskevia vaatimuksia. Kutsussa on selvyden vuoksi hyvä mainita siitä, miten ja miksi ajaksi tieto tallennetaan ja tietoa käytetään.

on, että paikan päällä ja momentissa tarkoitettulla tavalla etänä osallistuvat voivat käyttää yhtäläisesti oikeuksiaan yhtiökokouksessa, kuten puheoikeutta suullisesti kokouksen aikana. Momentin sisältämä osallistumisvaihtoehto voidaan toteuttaa voimassa olevan lain 16 §:n 2 momentin perusteella. Täysimääräiset oikeudet sisältävästä etäosallistumisvaihtoehdosta ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi nimenomaisesti selvyyden vuoksi. Täysimääräisen etäosallistumisvaihtoehdon sääntely eri momentissa helpottaa jäljempänä ehdotettavan 27 §:n muutoksen lukemista (tavallinen enemmistöpäätös riittäisi ehdotetun 16 §:n 3 momentin mukaiseen yhtiöjärjestyksen muutokseen).

Täysimääräiset oikeudet voidaan toteuttaa - ja käytännössä joudutaan toteuttamaan – eri tavoin hybridikokoukseen paikan päällä ja etänä osallistuville. Esimerkiksi hybridikokouksen etäosallistujille ei tarvitse järjestää mahdollisuutta seurata täysimääräisesti kokouksellin tapahtumia, järjestäjien ei tarvitse mikittää kokouksalia niin, että etäosallistuja voi kuulla salissa tapahtuvan. Muiden osakkaiden kysymykset ja puheenvuorot voidaan saattaa etäosallistujien tietoon esim. siten, että puheenjohtaja toistaa puheenvuoron olennaisen sisällön kokousjärjestelmän mikrofoniyhteyttä käyttäen etäosallistujillekin tiedoksi. Myös puheenvuorojen pyytäminen etänä poikkeaa luonnollisesti puheenvuoron pyytämisestä paikan päällä (fyysinen käden nosto ei riitä, on osattava käyttää oikea-aikaisesti etäosallistumisjärjestelmää). Kun etäosallistujalle annetaan suullinen puheenvuoro, puheenvuoron saajan on käytettävä puheenvuoronsa viipymättä, puheenjohtajan ja kokousyleisön ei tarvitse odotella, mikä edellyttää kokousjärjestelmän osakastoimintojen hallintaa (esim. mikrofonilinjan auki pitäminen, puhuminen mikrofoniin).

Etäosallistujalle ei myöskään voida antaa (vastaavaa) ”välihuutelun” mahdollisuutta (kuin paikalla osallistuvilla käytännössä on) siitä syystä, että kaikkien mikrofonilinjojen pitäminen koko ajan auki häiritsisi kokouksen kulkua taustäänillä ja äänen kierrolla. Kokousjärjestelmän kautta välihuudoilla voisi häiritä kokouksen kulkua hyvin merkittävästi verrattuna kokouksalissa huuteluun ilman annettua puheenvuoroa.

Käytännössä etäosallistuminen eroaa perinteisestä kokousosallistumisesta myös siten, että kokousjärjestelmästä ja tietoliikenneyhteyksistä johtuen kokouksessa käytetyt puheenvuorot voivat kuulua ja näkyä kokouslähetyksessä viiveellä, joka voi olla pituudeltaan muutamasta sekunnista puoleen minuuttiin nykyisin yleisesti käytössä olevissa järjestelmissä. Viive voi jossain määrin hankaloittaa kokouslähetyksen seuraamista.

Momentin perusteella yhtiö voi järjestää hybridikokouksen myös niin, että osa kokouksen osallistujista on toisessa kokoustilassa, joka on etäyhteydessä varsinaiseen kokouspaikkaan kokouksen aikana ja voi sijaita vaikka toisessa maassa. Edellytyksenä on, että näin etäosallistuvat voivat käyttää täysimääräisesti oikeuksiaan. Toinen vaihtoehto on tarjota täydentävä etäosallistumismahdollisuus toisessa paikassa ehdotetun 4 momentin perusteella.

Hallitus voi päättää momentissa tarkoitetun hybridikokouksen järjestämisestä, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jossa sallitaan etäyhtiökokouksen järjestäminen ilman kokouspaikkaa. Tällaisessa etäkokouksessa kaikki osakkeenomistajat ja heidän avustajansa ja edustajansa, yhtiökokouksen puheenjohtaja ja yhtiön edustajat osallistuvat kokoukseen ajantasaisen tietoliikenneyhteyden ja teknisen kokousjärjestelmän avulla. Etäkokoukseen osallistuva osakkeenomistaja voi käyttää kaikkia oikeuksiaan kokouspaikalla osallistumista vastaavasti etäkokousjärjestelmän avulla.

Etäkokous poikkeaa perinteisen kokouksen vähimmäisvaatimuksista vain kokouspaikkaa koskevan vaatimuksen osalta. Ei kuitenkaan ole estettä sille, että yhtiö tarjoaa osakkeenomistajille kokoontumistilan, josta käsin osakkeenomistajat voivat osallistua kokoukseen kokousjärjestelmän kautta.

Myös etäyhtiökokouksella on kokouksen alkamisaika, josta lähtien kokouksen asialistalla olevat asiat käsitellään ja päätetään ja kokousajan kuluessa osakkeenomistajat voivat käyttää puheoikeuttaan ja yhtiön johdon on täytettävä vastausvelvollisuutensa.

Ehdotuksen mukaan kaikilla kokoukseen osallistuvilla osakkeenomistajilla on oltava oikeus käyttää täysimääräisestä oikeuksistaan yhtiökokouksessa. ”Täysimääräisyydellä” tarkoitetaan puheoikeutta (kysely-, kommentointi- ja ehdotusoikeus), äänioikeutta ja kaikkia muita yhtiökokouksessa lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan käytettäviä osakkeenomistajien oikeuksia, kuten mahdollisuutta seurata muita kokouksessa käytettyjä puheenvuoroja ja kokousyleisölle pidettäviä esityksiä esimerkiksi yhtiön toiminnasta ja päätettävänä olevista asioista. Äänioikeutta on voitava käyttää niin, että osakkeenomistaja voi äänestää päätösehdotuksen puolesta tai tyhjää ja useampia päätösvaihtoehtoja sisältävässä asiassa myös vastaan sekä oikeuden vaatia äänestystä. Toisaalta äänioikeus ei tuota etäyhtiökokouksessaan oikeutta vaatia eriävän mielipiteen merkitsemistä pöytäkirjaan. Käytännössä kuitenkin usein sallitaan tällainen pöytäkirjamerkintä, jos sillä voidaan välttää täysimittainen äänestys.

Mahdollisuus osakkaan oikeuksien täysimääräiseen käyttämiseen koskee myös muita yhtiökokouksessa käytettäviä oikeuksia, joita ovat oikeus vaatia osakkeiden lunastamista sulautumista tai jakautumista koskevan yhtiökokouksen päätöksen tekemisen yhteydessä, oikeus vaatia tilinpäätöksen hyväksymistä ja varojenjako koskevan päätöksenteon lykkäämistä ja vähemmistöosinkoa sekä oikeus lisätilitarkastajaa ja erityistä tarkastusta koskevan vaatimuksen esittämiseen.

Oikeuksien käyttäminen voidaan tarvittaessa järjestää eri järjestelmissä esimerkiksi niin, että äänioikeutta käytetään yhtiön omaksuman luottamuksellisuuden tason mahdollistavassa äänestyspalvelussa ja muita oikeuksia käytetään verkkokokouspalvelussa.

Perinteisen kokouksen osalta osakkeenomistajan osallistumisoikeuksien täysimääräisyydestä ei ole edelleenkään tarpeen säätää pykälän 1 momentissa, koska oikeuksien kokonaisuus on selvä perinteisessä kokouksessa, jonka muodon vuoksi kaikki osallistujat voivat suullisesti käyttää oikeuksiaan tosiaikaisessa keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja kaikkien osallistujien kannalta avoimesti. Toisaalta etäosallistumisessa ei ole itsestään selvää, että jokainen osakkeenomistaja voi käyttää kaikkia oikeuksiaan vastaavalla tavalla.

Myös etäyhtiökokouksessa osakkeenomistajalla on lähtökohtaisesti oltava mahdollisuus käyttää puheoikeuttaan ainakin suullisesti kokouksen aikana. Kaikilla osakkeenomistajilla ei ole valmiuksia puheoikeutensa käyttämiseen ja muiden puheenvuorojen seuraamiseen kirjallisesti tai tallenteena (esim. video tai muu ääni- tai kuvatallenne), joten yhdenvertaisuusperiaatteen mukaista on, että osakkeenomistaja voi etäkokouksessa yleensä käyttää oikeuksiaan samalla tavalla kuin perinteisessä kokouksessa.

Suullisella oikeuksien käyttämisellä tarkoitetaan kokouksen aikana osakkeenomistajan tai tämän avustajan tai edustajan suullisesti esittämiä, aiemmin tallentamattomia puheenvuoroja. Suullisena puheenvuorona ei siten pidetä esimerkiksi puheoikeuden käyttämisen lisäpalveluna tarjolla olevalle keskustelualustalle tallennettavaa video- tai äänitiedostoa. Vaatimus suullisuudesta ei koske yhtiön hallituksen, toimitusjohtajan ja muun johdon puheenvuoroja, joten esimerkiksi hallituksen puheenjohtajan tai toimitusjohtajan katsauksen voi esittää tallenteelta. Toisaalta yhtiön johto ei tietenkään voi rajoittaa lain mukaisesti esitettyihin kysymyksiin vastaamista sillä perusteella, että käytettävissä ei ole vastauksen sisältämää tallennetta.

Kaikissa 1 – 3 momentissa tarkoitetuissa yhtiökokousmuodoissa yhtiö voi lisäksi tarjota ehdotetun 4 momentin perusteella mahdollisuuden esimerkiksi puheoikeuden käyttämiseen kirjallisesti tai muulla tavalla kokouksen aikana tai ennen kokousta. Pykälän 4 *momentin* perusteella yhtiö voi rajoittaa tällaisen lisämahdollisuuden käyttöä esimerkiksi niin, että luvun 25 §:ssä tarkoitettu vastausvelvollisuus koskee vain kokouksen aikana suullisesti esitettyjä kysymyksiä.

Yhtiö voi tarjota myös etäkokoukseen osallistujille ennakoäänestys-, kysely- tai ehdotusenteko-oikeuden (pykälän 4 momentiksi siirtyvän 2 momentin perusteella), ennakoäänestykseen liittyen myös mahdollisuuden muuttaa kantaansa etänä äänestäen kokouksen aikana, sekä ennen tai jälkeen yhtiökokouksen vapaamuotoisen keskustelumahdollisuuden yhtiön johdon kanssa.

Jäljempänä ehdotetaan 25 a §:ään erityissäännöksiä, joiden perusteella muuten kuin suullisesti kokouksen aikana tehtyjä kysymyksiä ja muita puheenvuoroja voidaan tietyin edellytyksin muokata ja siirtää vastattavaksi kokouksen jälkeen. Erityissäännökset eivät koske etäkokouksen aikana suullisesti tehtäviä kysymyksiä, ehdotuksia ja muita puheenvuoroja.

Jotta osakkeenomistajat voivat täysimääräisestä käyttää oikeuksiaan, etäyhteyden on oltava sellainen, että kaikilla osakkeenomistajilla on yhtäläinen perinteistä kokousosallistumista vastaava mahdollisuus käyttää osakasoikeuksiaan etäyhteyden avulla. Tämän periaatteen noudattamiseksi etäyhteyden tulee siten olla käytettävissä Suomessa tavanomaisella ajantasaisella päätelaitteella, käyttöjärjestelmällä, selaimella, muilla ohjelmistoilla ja tietoliikenneyhteydellä. Osakkeenomistajien suostumuksella voidaan tietenkin käyttää myös muita järjestelyitä.

Ehdotuksessa ei ole tarkempia säännöksiä etäkokoukseen käytettävästä etäyhteydestä ja kokousjärjestelmästä, koska ei ole tarkoituksenmukaista rajoittaa hyväksyttäviä teknisiä ratkaisuja ja uusien palveluiden kehitystä yhtiölainsäädännöllä. Etäkokouspalvelut ja -käytännöt ovat voimakkaassa kehitysvaiheessa, jossa ei ole tarkoituksenmukaista lainsäädännössä tai viranomaistoimin määritellä palveluiden yksityiskohtia.

Etäyhtiökokouksia järjestävien yhtiöiden ja niiden osakkeenomistajien kannalta olisi hyödyllistä, että etäkokouspalvelut ja -kokouskäytännöt ovat riittävän yhteneviä eri yhtiöissä. Käytäntöjen yhtenäistämässä avainasemassa ovat yhtiöitä ja erilaisia osakkaita edustavat tahot ja se, miten avoimesti ne valmistelevat mahdolliset suosituksensa ja ohjeistuksensa.

Myös etäkokouksen päätöksiä moititaan yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisen kotipaikan tuomioistuimessa.

Pykälän 4 momentiksi siirretään osittain muutettuna voimassa olevan lain 2 momentin säännökset täysimääräistä kokousosallistumista täydentävistä etäosallistumiskeinoista. Voimassa olevaa lakia vastaavasti tässä tarkoitettun etäosallistumiskeinon osalta osakkeenomistajan oikeuksia yhtiökokouksessa voidaan rajoittaa. Toisaalta voimassa olevaan lakiin verrattuna ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että yhtiökokoukseen osallistuvaksi katsottavan osakkeenomistajan on aina voitava käyttää äänioikeuttaan vähintään ennakkoäänestämällä.

Säännöksen perusteella kaikki yhtiöt voivat tarjota esimerkiksi sellaisen väliaikaisten lakien aikaista kokouskäytäntöä vastaavan lisämahdollisuuden, että osakkeenomistaja voi ennakkoäänestää, seurata kokouslähetystä ja mahdollisesti kysyä ennen yhtiökokousta tai kokouksen aikana. Voimassa olevaa lakia vastaavasti tällainen lisäkeino voi muodostua erilaisista ennen kokousta ja kokouksen aikana käytettävissä olevista ominaisuuksista. Voimassa olevaa lakia vastaavasti lisämahdollisuutta käyttävän oikeuksia voidaan kaikissa

yhtiöissä rajoittaa erilaisin kokouskutsussa ilmoitettavin tavoin, kuten rajoittamalla etänä esitettyihin kysymyksiin vastaaminen vain suullisesti kokouksen aikana esitettäviin kysymyksiin.

Lisäksi ehdotetun momentin mukaan yhtiön mahdollisesti tarjoaman ennakoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa. Viime kädessä yhtiön hallituksen vastuulla huolehtia siitä, että kaikki ennakoäänestyksen kohteena olevat päätösehdotukset ovat muuttamattomina äänestyksen kohteena yhtiökokouksessa.

Kokouksen päätettävänä olevien asiakohtien erilaisuuden vuoksi ennakoäänestysmahdollisuus voi koskea vain osaa kokouksessa päätettävistä asioista. Voimassa olevan OYL:n ja ehdotuksen mukaan ennakoäänänen antaminen ei rajoita oikeutta osallistua yhtiökokoukseen eikä rajoita kannan muuttamista äänestämällä uudelleen yhtiökokouksessa (toisin kuin väliaikaisessa laissa sallitussa pelkästään ennakoetäosallistumiseen perustuvassa päätöksenteossa). Mahdollisuus kannan muuttamiseen osallistumalla kokoukseen etänä tai paikan päällä lisää ennakoäänestysvaihtoehdon käytettävyyttä osakkeenomistajien kannalta, jotka näin toimien voivat ottaa kannanmuodostuksessaan huomioon ennakoäänestysajan jälkeiset olosuhteiden muutokset.

Äänen muuttaminen ei ole ongelmallista äänestyksen toteuttamisen kannalta, jos ennakoäänestykseen ja kokouksen aikaiseen äänestykseen käytetään samaa järjestelmää.

Kun yhtiö tarjoaa tässä momentissa tarkoitettuja rajoitettuja lisäosallistumiskeinoja 1 momentissa tarkoitettuun perinteiseen kokoukseen osallistumiseen, on tärkeätä, että kokouskutsusta käy selvästi ilmi, ettei kokous ole 2 momentissa tarkoitettu täysimääräiset kokouksenaikaiset etäosallistumisoikeudet sisältävä hybridikokous.

Pykälän uuteen 5 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi etäosallistumisen teknisiä edellytyksiä koskevat voimassa olevan lain 2 momentin vaatimukset siten muutettuina, että vaatimukset koskevat muutettavassa 2 momentissa säänneltävää hybridikokousta, uudessa 3 momentissa tarkoitettua etäkokousta ja 2 momentissa 4 momenttiin muutettuna siirrettävää sääntelyä etäosallistumiseen tarjottavista lisämahdollisuuksista. Sääntelyn sisältöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kokouskutsussa on mainittava myös etäosallistumisen teknisestä toteutuksesta. Muutoksessa tarkoitetaan etäyhteyden käyttöön liittyviä teknisiä edellytyksiä, kuten osakkeenomistajan päätelaitteen, käyttöjärjestelmän, selaimen ja tietoliikenneyhteyden vähimmäisvaatimukset, etäyhteyden luomiseen tarvittavat toimet (esim. linkin ja tunnusten saaminen ja käyttäminen sekä mahdollisesti tarvittavan ohjelmiston lataaminen) ja etäyhteyden käyttöohjeet ja mahdollinen käyttäjätuki ennen kokousta ja kokouksen aikana. Riittävää on, että kokouskutsussa mainitaan yleisellä tasolla

teknisen toteutuksen asiakokonaisuuksista ja viitataan esimerkiksi yhtiön verkkosivuilla saatavana olevaan yksityiskohtaiseen ohjeistukseen. Kokouskutsuajan pituudesta riippuen yksityiskohtaista ohjeistusta voidaan täydentää vielä kutsun toimittamisen jälkeen, kunhan osakkeenomistajille jää riittävästi aikaa valmistautua etäyhteyden edellytysten täyttämiseen ja käytön opetteluun.

Osakkeenomistajien tarvitsema etäyhteyden käytön ohjeistus riippuu merkittävästi osakaskunnasta sekä etäyhteyden ominaisuuksien ja palvelumuotoilun tavanomaisuudesta ja intuitiivisuudesta. Käytännössä ainakin pörssi- ja FN-yhtiöiden yhtiökokousten valmistelua ja yhtiökokoukseen osallistumista helpottaisi tarpeellisilta osin yhdenmukaista kokouskutsukäytäntöä edistävä ohjeistus listayhtiöitä edustavien tahojen toimesta. Tällainen ohjeistus voisi merkittävästi parantaa osakkeenomistajien käyttäjäkokemusta ja vähentää kokoukseen valmistautumisaikaa ja –kustannuksia, kun eri yhtiökokouksissa on näiltä osin riittävän yhtenevät käytännöt. Ohjeistus voisi myös vähentää etäosallistumisjärjestelyihin varsinkin kehitysvaiheessa liittyviä riskejä päätösten pätevyyden ja yhtiön maineen kannalta.

16 a §. Pörssiyhtiön osakkeenomistajien etäosallistumisoikeus

Mietinnössä esiteltävien pörssiyhtiöitä koskevien lisävaatimusvaihtoehtojen ymmärtämisen helpottamiseksi seuraavissa kappaleissa kerrotaan yksityiskohtaisten perusteluiden muodossa yksityiskohtaisemmin näiden vaihtoehtojen sisällöstä.

Esiteltävässä uudessa pykälässä säädetään pörssiyhtiön [ja MTF-yhtiön] osakkeenomistajien määrävähemmistön oikeudesta vaatia yhtiökokouksessa, että yhtiön on järjestettävä seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien hybridikokous, jossa osakkeenomistajien käytössä on kokouksen aikana täysimääräiset osakkeenomistajan oikeudet tarjoava etäosallistumismahdollisuus tai ennakkoäänestysmahdollisuus tai molemmat. Edellytyksenä on, että Vaatimuksen tekevillä ja sitä yhtiökokouksessa kannattavilla osakkeenomistajilla on [kokouksen ääniluettelon mukaan vähintään kymmenesosa kokouksessa edustettujen osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä].

Jos osa vaatimuksen tekijöistä kannattaa vain kokouksen aikaista etäosallistumismahdollisuutta ja osa vain ennakkoäänestysmahdollisuutta eikä kumpikaan vaatimus saa vaaditun suuruista kannatusta, yhtiön ei tarvitse tarjota etäosallistumismahdollisuutta tämän pykälän perusteella. Ennakkoäänestysmahdollisuuden ja kokouksen aikaisen etäosallistumismahdollisuuden taustalla olevat tarpeet voivat olla niin erilaisia, että eri vaihtoehtojen kannatusta ei ole tarkoituksenmukaista laskea yhteen.

Edellä luvun 11 §:n ehdotetun mukaisesti tällaisen vaatimuksen voi tehdä yhtiökokouksessa ja yhtiökokouksen on käsiteltävä vaatimus, vaikka asiaa ei ole mainittu kokouksutussa. Vaatimuksen perusteella yhtiökokous voi tietenkin päättää tällaisten hybridikokousten järjestämisestä. Yhtiön hallitus on vastuussa tällaisen vaatimuksen mukaisen yhtiökokouksen järjestämisestä siinäkin tapauksessa, että yhtiökokous ei päättä tällaisesta kokousmenettelystä.

Jos laki tulee ehdotuksen mukaisesti voimaan 1.7.2022, suurimmassa osassa pörssi- ja FN-yhtiöitä tässä tarkoitetun vaatimuksen voi käytännössä esittää ensimmäisen kerran kevään 2023 varsinaisessa yhtiökokouksessa, jolloin pörssiyhtiön on tarjottava vaatimuksen mukainen etäosallistumismahdollisuus kevään 2024 varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.

Jos yhtiön hallitus ei tässä pykälässä tarkoitetusta vaatimuksesta huolimatta kutsu pykälän mukaista hybridikokousta, aluehallintoviraston tulee hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenen, toimitusjohtajan, tilintarkastajan tai osakkeenomistajan hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan lain mukainen kokous koolle yhtiön kustannuksella. Aluehallintoviraston päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana (OYL 5:17.2 §).

Pykälän mukaan pörssi- ja FN-yhtiön on tarjottava etäosallistumismahdollisuus kaikissa yhtiökokouksissa vaatimuksen tekemistä seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien. Säännöksessä ei edellytetä, että vaatimuksen esittäjillä on jatkuvasti mainittu määrä vähemmistö. Yhtiökokous ei voi päätöksellään tai yhtiöjärjestyksen muutoksella rajoittaa vähemmistöosakkeenomistajien oikeutta vaatia tässä tarkoitettua etäosallistumista. Etäosallistumismahdollisuuden pitkälle menevästä pysyvyydestä ei yleensä koidu pörssi- ja FN-yhtiöille merkittäviä lisäkustannuksia, koska voidaan olettaa, että etäosallistumisen yleistymisen kaikissa pörssi- ja FN-yhtiöissä on vain ajan kysymys.

Jos yhtiön omistus myöhemmin keskittyy, tässä pykälässä tarkoitettu etäosallistumisen tarjousvelvollisuus voi käytännössä päättyä pörssi- tai FN-listauksen päättymisen keskittymisen vuoksi tai sillä perusteella, että enemmistöosakkeenomistaja käyttää OYL 18 luvussa tarkoitettua lunastusoikeuttaan kaikkien vähemmistöosakkeiden lunastamiseksi. Tässä tarkoitettu etäosallistumisen tarjousvelvollisuus voi päättyä myös yhtiön sulautuessa toiseen yhtiöön tai kokonaisjakautumisen vuoksi.]

TAI

Pykälään ehdotetaan ennakoöänestystä koskevaa erityissäännöstä, joka koskee päätöstä pörssi- tai MTF-yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta, jolla yhtiöjärjestykseen lisätään määräys 16 §:n 2 momentissa tarkoitetusta täysimääräiset osakkaan oikeudet sisältävästä etäosallistumisvaihtoehdosta. Ehdotetun 27 §:n uuden 5 momentin mukaan tällaiseen

yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää poikkeuksellisesti yksinkertainen enemmistö yhtiökokouksessa annettavista äänistä. Yhtiön velvollisuus tarjota ennakkoäänestysmahdollisuus muutoksesta päätettäessä lisää erityisesti niiden osakkeenomistajien mahdollisuuksia osallistua asiasta päättämiseen, jotka eivät eri syistä osallistu perinteisiin kokouksiin.

Jotta yhtiölle ei aiheutuisi tarpeettomaksi osoittautuvia kustannuksia ennakkoäänestyksestä, edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen muutosta ehdottavilla on vähintään prosentti yhtiön kaikista osakkeista. Pykälän säännöksen tarkoituksen mukaista on, että ennakkoäänestysmahdollisuus tarjotaan myös siinä tapauksessa, että yhtiön hallitus ehdottaa yhtiöjärjestyksen muutosta. Muussa tapauksessa yhtiön hallitus käytännössä rajoittaisi osakkeenomistajien mahdollisuutta osallistua heidän oikeuksiensa käyttämistä koskevaan päätöksentekoon.

Täydet oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden sisältävän yhtiöjärjestyksensä määräyksen poistamista koskevan päätösehdotuksen osalta ei tarvita erityissäännöstä ennakkoäänestyksestä, koska poistettavaksi ehdotettavan määräyksen perusteella osakkailla on oikeus äänestää asiassa etänä.

17 §. Kokouksen koolle kutsuminen. Erilaisten kokouksen järjestämismuotojen huomioon ottamiseksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiökokouksen koolle kutsumiseen oikeutettu hallintoneuvosto voi päättää siitä, missä yhtiölle sallitussa 16 §:n 1 – 3 momentissa tarkoitettussa muodossa yhtiökokous järjestetään. Vastaavasti hallintoneuvostolla voi valta päättää myös siitä, mitä 16 §:n 4 momentissa tarkoitettuja lisäkeinoja etäosallistumiseen yhtiö tarjoaa osakkeenomistajille.

Hallintoneuvostolla ei ole toimielimenä yleistä oikeutta edustaa yhtiötä, mutta hallintoneuvosto voi panna yhtiöjärjestykseen perustuvan päätöksensä yhtiökokouksen koolle kutsumisesta täytäntöön ilman hallituksen myötävaikutusta ja että tällöin hallintoneuvoston puheenjohtajalla on asemavaltuutusta vastaavalla perusteella oikeus edustaa yhtiötä hallintoneuvoston em. päätöksen täytäntöön panemiseksi tarvittavissa toiminna.²⁰⁰

Pykälän 2 momentissa säädetään aluehallintoviraston päätökseen perustuvasta muun tahon oikeudesta yhtiökokouksen koolle kutsumiseen. Tällaisen oikeuden voi hakemuksesta saada mm. yhtiön osakkeenomistaja. Edellytyksenä on, että yhtiökokousta ei ole kutsuttu koolle, vaikka kutsu tulisi lain, yhtiöjärjestyksen tai yhtiökokouksen päätöksen mukaan toimittaa, tai jos kokouskutsusta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä on olennaisesti rikottu. Momentin perusteella koolle kutsumiseen oikeutettu voi päättää kokouksen muodosta ja mahdollisesta lisäosallistumiskeinosta vain siltä osin kuin yhtiöllä

200 Vastaavasti Airaksinen ym., Osakeyhtiölaki I, 2018, s. 352 ja 353.

on lain tai yhtiöjärjestyksen perusteella velvollisuus järjestää yhtiökokous tai lisäosallistumismahdollisuus tietyllä tavalla. Esimerkiksi jos yhtiöjärjestyksessä ei määrätä mitään etäosallistumisesta, tämän momentin perusteella ei ole oikeutta järjestää ehdotetun 5:16.2 §:n mukaista hybridikokousta eikä järjestää saman pykälän 4 momentin mukaista lisäosallistumismahdollisuutta.

24 §. *Jatkokokous ja kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi.* Etäosallistumisjärjestelmän toimintahäiriöiden huomioon ottamiseksi pykälään ehdotettavassa uudessa 4 momentissa on säännökset puheenjohtajan oikeudesta keskeyttää kokous lyhyeksi ajaksi, jos etäosallistumisjärjestelyn häiriön vuoksi keskeytyksestä ei voida saada kokouksen päätöstä. Sääntelytarve koskee vain sellaista tilannetta, jossa osallistuvien osakkaiden yhteyksissä on sellainen häiriö, joka koskee huomattavaa osaa kokoukseen osallistuvista osakkeenomistaja ja on epäselvää, voiko yhtiökokous päättää keskeytyksestä. Yhtiökäytännön mukaisesti kokous voidaan edelleen keskeyttää kokouksen päätöksellä muusta syystä, kuten pääosakkaiden neuvonpitoa varten.

Yleensä tällainen häiriö voi olla vain etäosallistumisjärjestelmässä tai tietoliikenneyhteyksissä (yksittäisen osakkeenomistajan päätelaitteen häiriö ei olisi tällainen häiriö). Häiriö voi ilmetä yhteyden katkeamisen lisäksi siten, että häiriön vuoksi osakkeenomistajan on vaikea käyttää oikeuksiaan esimerkiksi kokousyhteyden heikkouden tai kokousjärjestelmän häiriön vuoksi (esim. yhteys katkeilee, hidastuu, rätisee tms. niin, että ääni- ja/tai kuvayhteyttä ei voi käytännössä seurata tai se on vaikeata).

Ei voida edellyttää, että yhteyksien katketessa puheenjohtaja kykenisi aina selvittämään keskeytyksen syyn ja siitä vastuussa olevan tahon. Tämän vuoksi ehdotetaan, että keskeyttäminen on vain puheenjohtajan harkinnan mukaan käytettävissä oleva vaihtoehto. Puheenjohtaja on velvollinen keskeyttämään kokouksen vain, jos hänellä on syy olettaa, että etäyhteyshäiriö on yhtiön vastuulla olevassa etäyhteyden osassa ja hänen arvionsa mukaan häiriö voisi vaikuttaa päätösten pätevyYTEEN. Häiriön syy voi myös vaikuttaa kokousta jatkettaessa tehtävien päätösten pätevyYTEEN.

Puheenjohtajan on harkittava kokouksen keskeyttämistä, jos hänellä on painavia perusteita olettaa, että ongelmat todennäköisesti vaikuttaisivat tehtävän päätöksen pätevyYTEEN. Yhtiökokouksen päätöksen moitekanteen menestymistä on vaikea arvioida etukäteen ja nopeasti kokouksen kuluessa ja tilanne saattaa olla monella tavalla epäselvä, mitkä seikat on otettava huomioon arvioitaessa puheenjohtajan toimien asianmukaisuutta tapahtumahetkellä käytettävissä olleen tiedon puitteissa. Puheenjohtajan ratkaisuun häiriön merkityksestä voi vaikuttaa esimerkiksi se, että ennakkoäänien ja äänestysohjeiden perusteella on perusteltu syy olettaa, että häiriöhetkellä käsiteltävänä olevaa asiaa koskevan päätöksen tekemiseen on tarvittava enemmistö ennakkoäänien ja äänestysohjeiden perusteella.

Käytännössä häiriön syy tai kesto voi olla sillä tavoin epäselvä, että puheenjohtaja päätyy ainoastaan keskeyttämään kokouksen ja jättää hallituksen tehtäväksi uuden kokouksen koolle kutsumisen. Tilanne voi olla myös sellainen, että puheenjohtajalla on syy olettaa, että häiriö ei koske suurinta osaa osallistuvista osakkeenomistajista tai näiden edustamista osakkeista siten, että yhtiökokous voi päättää jatkokokouksesta.

Etäkokousjärjestelyn häiriöistä aiheutuvaan kokouksen keskeytystarpeeseen voi varautua siten, että ainakin etäyhteyttä käyttäviltä pyydetään kokoukseen ilmoittautumisen yhteydessä tai etäyhteyttä koskevan pyynnön yhteydessä sellainen sähköinen yhteystieto, jonka avulla osakkeenomistajalle voi viivästyksettä ilmoittaa kokouksen keskeytyksestä ja mahdollisesta jatkamisesta.

Jos kokousta myöhemmin jatketaan tämän momentin perusteella, osallistumaan oikeutetuja ovat ne, jotka ovat osallistuneet keskeytyneeseen kokoukseen. Muiden keskeytettyyn kokoukseen osallistumaan oikeutettujen oikeuteen osallistua jatkettavaan kokoukseen soveltuvat käytännöt, joita sovelletaan kokouksesta myöhästyneiden oikeuteen tulla mukaan kokouksen aikana.

25 a §. Kyselyoikeus ja muu puheoikeus. Uudessa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi osakkeenomistajan puheoikeutta koskevia luvun 6 ja 25 §:n säännöksiä täydentävistä vaatimuksista, joiden perusteella yhtiökokouksessa voidaan yhdistellä ja muokata kirjallisesti esitettyjä kysymyksiä ja muita puheenvuoroja ennen niiden ja vastausten saattamista kokousyleisön saataville ja mahdollisuudesta vastata kysymykseen kokouksen jälkeen (moderointi). Ehdotetut poikkeusmahdollisuudet koskevat vain kysymyksiä ja puheenvuoroja, jotka esitetään muuten kuin suullisesti kokouksen aikana.

Oikeudellisen epävarmuuden vähentämiseksi on tarpeen selventää sitä, miten etänä muuten kuin suullisesti käytettyjä puheenvuoroja voidaan moderoida niin, ettei se vaikuta päätösten pätevyyteen eikä vastuukysymyksiin eikä kielteisesti yhtiökokoukseen sijoittajasuhdetapahtumana. Perinteiseen tai etäkokoukseen osallistuvien tai hybridikokoukseen kokouspaikalla tai suullisesti etäyhteydellä osallistuvien puheoikeuden käyttämisen osalta ei ole esitetty tarvetta vallitsevasta kokouskäytännöstä poikkeavaan moderointiin ja sen sääntelyyn.

Kokouksen aikaista suullista osakkeenomistajan oikeuksien käyttämistä ja osakkeenomistajan oikeuksien käyttämistä muulla tavalla käsitellään yksityiskohtaisesti edellä 16 §:n 2 ja 3 momentin perusteluissa. ”Muuten kuin suullisesti yhtiökokouksen aikana” tarkoittaa kirjallisesti tai yhtiön mahdollisesti sallimalla kuva- tai äänitallenteella esitettyä kysymystä tai muuta puheenvuoroa ennen yhtiökokousta tai sen aikana. Rajaus tarkoittaa sitä, että hybridikokouksessa kokouspaikalla osallistuvan ja etäosallistujan kyselyoikeuteen sovelletaan samoja sääntöjä, kun puheoikeutta käytetään suullisesti kokouksen aikana (OYL

5:16.3 §). ”Muuten kuin suullisesti” –ehto koskisi samalla tavalla kokouspaikalla ja etänä osallistuvia.

Etäkokousta koskevien ehdotetun OYL 5:16 §:n 3 momentin vähimmäisvaatimusten mukaista on, että etäosallistuja voi tehdä 25 §:ssä tarkoitettuja kysymyksiä suullisesti kokouksen aikana. Myös etäkokouksessa mahdollisuus kysymysten tekemiseen kirjallisesti tai tallenteella ennen kokousta tai kokouksen aikana olisi lisämahdollisuus, jonka käyttämisestä voisi rajoittaa ehdotetussa 25 a §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Ehdotetun luvun 16 §:n 4 momentin (vastaa voimassa olevaa 5:16.2 §:ää) vähimmäisvaatimusten mukaista on, että muihin kuin kokouksen aikana suullisesti esitettäviin kysymyksiin vastaamisen ehdot määrittämään tällaisen kyselyoikeuden antamista koskevassa yhtiön hallituksen päätöksessä ja yhtiökokouskutsussa. Esimerkiksi kysymysten tekemistä ennen kokousta voisi kannustaa se, että kutsun mukaan ennen kokousta tehtyihin kysymyksiin vastataan kokouksen aikana 25 §:n mukaisesti.

Yhtiön johdon on otettava huomioon yhtiön ja sen kaikkien osakkaiden etu, mikä hallituksen on otettava harkitessaan vastaamisen siirtämistä kokouksen ulkopuolelle. Yhtiön johdon tehtävästä seuraa myös, että yhtiökokouksen enemmistöllä – jonka ei tarvitse ottaa huomioon muiden osakkaiden etua – ei ole oikeutta kieltää johtoa vastaamasta osakkaiden kysymyksiin.

Pykälä koskee vain 6 ja 25 §:n mukaisen puheoikeuden käyttämistä. Esimerkiksi kokouksen asialistan ulkopuolelle meneviä etäosallistujan kysymyksiä ja kommentteja ei tarvitse lainkaan saattaa kokousyleisön saataville eikä niihin tarvitse vastata.

Pykälän 1 momentin säännökset muuten kuin kokouksen aikana suullisesti käytetyn puheoikeuden rajoittamisesta koskevat osakkeenomistajan puheoikeuden käyttämisen helpottamiseksi yhtiön tarjoamaa kirjallisesti tai tallenteella tehtävien kysymysten, kommenttien ja päätösvaihtoehtojen tekemismahdollisuutta ennen kokousta ja sen aikana. Tällaisten puheenvuorojen osalta yhtiön käytäntönä voi olla esimerkiksi, että yhtiökokousyleisölle esitetään sellaisenaan, yhdisteltyinä tai muokattuina ja kokouksessa vastataan vain sellaisiin kirjallisiin kysymyksiin, jotka on toimitettu yhtiölle kokouskutsusta ilmenevällä tavalla ennen yhtiökokousta. Muut kysymykset ja kommentit voitaisiin saattaa muiden osakkaiden tietoon ja niihin voitaisiin vasta esimerkiksi kokouksen jälkeen pidettävässä vapaamuotoisessa kysely- ja keskustelutilaisuudessa yhtiön johdon kanssa. Ehdotettu säännös mahdollistaa myös sen, että ennen kokousta tehtävä päätösehdotus saatetaan kokousyleisön tietoon ja äänestysvaihtoehdoksi vain, jos se on toimitettu yhtiölle kokouskutsussa mainitulla tavalla. Tällaisetkin kysymykset on kuitenkin säilytettävä ainakin pöytäkirjan laatimista ja tarkastamista varten.

Vasta yhtiökokouksessa kirjallisesti esitettävien kysymysten osalta hallitus voisi esim. ehdottaa yhtiökokouksen päätettäväksi, että osaan tai kaikkiin tällaisiin kysymyksiin vastaan esim. kokouksen jälkeisessä kysymys/vastaus-tilaisuudessa tai kirjallisesti viimeistään 2 viikkoa kokouksen jälkeen kysymyksistä riippuen (koskien osaa tai kaikkia eri asiakohtien kysymyksistä).

Nimenomaista vain pörssiyhtiöitä koskevaa säännöstä ehdotetaan, koska kysymysten yhdistely- ja muokkaustarve on havaittu vain laajasti omistetuissa yhtiöissä, joissa moderointiin liittyy myös osakkaiden puheoikeuden ja päätöksenteon kannalta olennaisesti vähemmän riskejä, koska osakkeen arvoon vaikuttavat tiedot ovat arvopaperimarkkinalainsäädännön perusteella osakkeiden saatavana, osakkeilla on säännöllisesti toimivat markkinat ja yhtiön hallituksella on laaja toimivalta yhtiön toimintaa koskevassa päätöksenteossa (vrt. esim. asunto-osakeyhtiö).

Momentti ei vaikuta yhtiökokouksen puheenjohtajalla nykyisin olevaan mahdollisuuteen keskeyttää tai evätä sellainen puheenvuoro, joka ei esimerkiksi liity käsiteltävänä olevaan asiaan. Ehdotettu kysymysten moderointimahdollisuus ei vaikuta yhtiön johdon vastausvelvollisuuteen ja -oikeuteen, johon sovelletaan 25 §:ää

Osakkaan oikeudet -direktiivin 9 artiklasta ilmenevää samanlaisiin kysymyksiin annettavien vastausten yhdistelymahdollisuudesta, koska nykyisen OYL:n tulkinnan mukaan se on mahdollista kaikissa osakeyhtiöissä.

Momentissa on lisäksi varauduttu olosuhteiden muutokseen lähellä kokousta ja sen aikana siten, että edellä esitellystä pääsäännöstä poiketen yhtiökokous voi päättää, että muuten kuin suullisesti esitetyt jatkokysymykset, kommentit johdon vastauksiin ja muihin puheenvuoroihin ja uudet vastaehdotukset saatetaan kokousyleisön tietoon ja käsiteltäväksi.

Muuten kuin suullisesti käytettävän puheoikeuden osalta kokouksessa noudatettavista periaatteista päättäminen kuuluu viime kädessä yhtiökokoukselle puheenjohtajan johdolla.

Pykälän 2 *momentissa* säädetään mahdollisuudesta yhdistellä ja muokata etäosallistuvien osakkeenomistajien puheenvuoroja ennen kuin ne saatetaan kokousyleisön tietoon. Mahdollisuus koskee vain puheenvuoroja, jotka käytetään muuten kuin suullisesti kokouksen aikana.

Momentissa hallituksen vastaus on tekstissä yksikössä sen havainnollistamiseksi, että yhdistettyihin ja muokattuihin kysymyksiin voi antaa yhden vastauksen. Momentti koskee vain 25 §:n mukaisesti käsiteltävänä olevaan asiaan liittyviä kysymyksiä. Yhtiökokousasioihin liittymättömiä kysymyksiä ei tarvitse saattaa muiden osakkaiden tietoon eikä

niihin tarvitse vastata. Vastauksen antamiseen sovelletaan 25 §:ää ja tämän pykälän 1 momenttia. Jos kysymykseen on vastattava yhtiökokouksessa, kysymykset ja vastaus on saatettava osakkaiden nähtäväksi tai kuultavaksi ennen päätöksentekoa. Jos pörssiyhtiön yhtiökokouksessa esitettyyn kysymykseen voi vastata yhtiökokouksen jälkeen, kysymykset ja niihin annettava vastaus on saatettava osakkaiden tietoon yhtiökokouksen jälkeen 25 §:n 2 momentissa ja tämän pykälän 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Kysymysten yhdistelyn ja muokkauksen edellytyksenä on, että menettely on tarpeen yhtiökokouksen keston rajoittamiseksi kohtuullisella tavalla, menettely helpottaa kokouksen seuraamista, on omiaan turvaamaan kokouksen asianmukaisen kulun ja että se ei olennaisesti muuta puheenvuorojen sisältöä. Menettelyn periaatteista on määrättävä yhtiöjärjestyksessä tai päätettävä kokouksen alussa. Alkuperäiset puheenvuorot on säilytettävä vähintään vuosi yhtiökokouksesta, mikä on tarpeen kokouksen pöytäkirjan laatimista ja tarkastamista sekä mahdollisten moite- ja vahingonkorvauskanteiden käsittelyyn tarvittavan todistusaineiston säilymiseksi. Käytännössä säilyttäminen on yleensä ensi sijassa tarpeen kokousmenettelyä kohtaan tunnetun luottamuksen säilyttämiseksi, päätösten pätevyyden varmistamiseksi ja moderoinnista vastaavien vastuun selventämiseksi. Määrääjäksi ehdotetaan yksi vuosi epäselvyyksien välttämiseksi ja määrääjän muistamisen helpottamiseksi.²⁰¹

27 §. Määräenemmistöpäätös. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan päätökseen yhtiöjärjestyksen muutoksesta, joka koskee 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua täysimääräiset osakkaan oikeudet sisältävän etaosallistumismahdollisuuden antamista osakkeenomistajille, riittää tavallinen enemmistöpäätös tämän pykälän 1 momentin määräenemmistövaatimuksesta poiketen. Enemmistöpäätöksen tekemiseen sovelletaan 26 §:ää.

Momentti soveltuu lähinnä em. lainkohdan sanamuotoa mukailevaan yhtiöjärjestyksen muutokseen.

---

201 Moite- tai korvauskannetta käsittelevä tuomioistuin ottaa alkuperäisen puheenvuoroaineiston tallentamisen laiminlyönnin ja aineiston hävittämisen huomioon vapaasti näytön arvioinnissa. Aineiston tallentamisen laiminlyönnin tai hävittämisen rikosoikeudellisen arvioinnin kannalta huomioon otettavia rangaistussäännöksiä ovat väärentäminen (RL 33:1-3), datavahingontekoa RL 35:3a-3c) ja osakeyhtiörikkomusta koskeva OYL 25:2.1 2 kohta. Datavahingonteko edellyttää vahingoittamistarkoitusta, mutta muuten soveltuu hävittämiseen. Väärentäminen ei sisällä vahingoittamistarkoitusta, ja voinee tulla sovellettavaksi hävittämiseen. Osakeyhtiörikkomuksen em. kohta saattaa olla relevantti joissain tapauksissa. Ehdotetun säilyttämisvelvollisuuden laiminlyönnistä ei ole kovin osuvaa rangaistussääntelyä voimassa olevassa laissa.

Momentti ei sovellu sillä tavoin muotoiltuun yhtiöjärjestyksen muutokseen, joka voisi käytännössä rajoittaa 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun etäosallistumismahdollisuuden käyttämistä hybridikokouksessa. Tällainen voisi olla esimerkiksi määräys, jonka mukaan etäosallistumisvaihtoehdon käyttämistä koskeva sitova ilmoitus olisi tehtävä ennen kokouskutsun toimittamista.

Ehdotettavaa helpotettua päätösvaatimusta ei sovelleta täysimääräisten etäosallistumisoikeuksien tarjoamista koskevan yhtiöjärjestyksen määräyksen poistamista tai muuttamista koskevaan yhtiöjärjestyksen muutokseen, johon sovelletaan tämän pykälän 1 pykälän mukaista määräenemmistövaatimusta, mikä edistää täydet etäosallistumisoikeudet tarjoavan etäosallistumisvaihtoehdon pysyvyyttä.

6.2 Asunto-osakeyhtiölaki

Asunto-osakeyhtiölain 6 luvun 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti etäosallistumista koskevan ennakoilmoituksen sitovuudesta. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 6 §:n muutoksen osalta esitettyä.

Lain 6 luvun 17 §:n 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennakkoäänestysmahdollisuuden sääntely siirretään uuteen 5 momenttiin ja ennen kokousta käytettävän puheoikeuden sääntelystä luovutaan tarpeettomana. Näin muutettuna 2 momentissa säädetään hybridikokouksesta vastaavalla tavalla kuin edellä 5.1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 2 momentissa.

Lain 6 luvun 17 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti etäyhtiökokousten sallimisesta. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n uuden 3 momentin osalta etäyhtiökokouksesta esitettyä. Ehdotettu asunto-osakeyhtiölain 6 luvun 17 §:n 4 momentti vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 4 momentin osalta esitettyä, sillä poikkeuksella, että asunto-osakeyhtiölaissa ennakkoäänestys ehdotetaan säänneltäväksi selvyuden vuoksi erikseen pykälän 5 momentissa.

Taloyhtiöiden ja niiden osakaskuntien erityispiirteiden huomioonottamiseksi pykälän 6 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vähemmistöosakkaiden oikeudesta vaatia hybridikokousta etäkokouksiin siirtyneessä taloyhtiössä, jotta myös digitaidottomat osakkaat voisivat käyttää osakkaan oikeuksiaan yhtiökokouksessa.

Lain 6 luvun 24 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti kokouksen keskeyttämisestä yhteyshäiriön vuoksi. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 24 §:n muutoksen osalta esitettyä.

Lain 6 luvun 27 §:n uudessa 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi helpotetusta päätös-vaatimuksesta, jota sovelletaan täydet oikeudet sisältävän etäosallistumisvaihtoehdon (ks. 17 §:n uusi 3 momentti) sisältävän määräyksen ottamiseen yhtiöjärjestykseen. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n muutoksen osalta esitettyä.

6.3 Osuuskuntalaki

Osuuskuntalain 5 luvun 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti etäosallistumista koskevan ennakoilmoituksen sitovuudesta. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 6 §:n muutoksen osalta esitettyä. Ehdotettua säännöstä voidaan soveltaa sekä osuuskunnan kokoukseen että edustajiston kokoukseen osallistumiseen.

Lain 5 luvun 17 §:n voimassa oleva 2 *momentti* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetään vain täysimääräiset etäosallistumismahdollisuudet perinteiseen kokoukseen sisältävästä hybridikokouksesta vastaavasti kuin mitä 5.1 kohdassa säädettäväksi osakeyhtiön yhtiökokouksen osalta OYL:n 5 luvun 16 §:n 2 momentissa säädettäväksi.

Lain 5 luvun 17 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 *momentti* kokonaan etänä pidettävän osuuskunnan kokouksen sallimisesta. Osuuskuntalain viittaussäännöksen perusteella ehdotettu säännös koskee myös edustajiston kokousta. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n uuden 3 momentin osalta esitettyä.

Pykälän uudessa 4 *momentissa* säädetään edellä 5.1 kohdassa ehdotettua OYL:n 5 luvun 16 §:n 4 momenttia vastaavasti osuuskunnan mahdollisesti tarjoamista täydentävistä etäosallistumiskeinoista.

Pykälän uuteen 5 *momenttiin* kootaan etäosallistumista koskevat vaatimukset edellä 5.1 kohdassa OYL:n 5 luvun 16 §:ään ehdotettavaa uutta 4 momenttia vastaavasti.

Pykälän 6 *momentiksi* siirtyvää voimassa olevan lain pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kaikkien 1 – 3 momentissa säänneltyjen kokousmuotojen osalta säännöissä voidaan voimassa olevaa lakia vastaavasti rajoittaa sellaisen osuuden tai osakkeen omistajan osallistumisoikeutta, joka ei ole osuuskunnan jäsen.

Osuuskunnan kokouksen koolle kutsumista koskevan 5 luvun 18 §:n 1 *momentin* säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sääntöjen mukaan kokouksen koolle kutsumisesta päättävä hallintoneuvosto voi päättää myös osuuskunnan käytettävissä olevasta kokousmenettelystä vastaavalla tavalla kuin 5.1 kohdassa ehdotetaan

muutettavaksi OYL:n 5 luvun 18 §:n 1 momentin osalta. Lain 5 luvun 26 §:n uudessa 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kokouksen keskeyttämisestä yhteyshäiriön vuoksi. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 24 §:n muutoksen osalta esitettyä.

Lain 5 luvun 29 §:n uudessa 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi helpotetusta päätös-vaatimuksesta, jota sovelletaan täydet oikeudet sisältävän etäosallistumisvaihtoehdon (ks. 17 §:n uusi 3 momentti) sisältävän määräyksen ottamiseen sääntöihin. Ehdotus vastaa sisällöltään edellä 5.1 kohdassa osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n muutoksen osalta esitettyä.

6.4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen tavoitteena on sallia yhtiökokouksen ja osuuskunnan järjestäminen kokonaan etänä sekä helpottaa etäosallistumisen tarjoamista ja käyttämistä perinteisen kokouksen yhteydessä. Tarkoituksena on helpottaa osakkeenomistajien ja jäsenten mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon ja lisätä yhtiökokouksen ja osuuskunnan kokouksen käytännön merkitystä yhteisön ylimmän päätösvallan käyttäjänä.

Ehdotetut muutokset helpottavat myös kokousten järjestämistä poikkeuksellisissa terveysoloissa siten, että voidaan suojella väestön terveyttä ja samalla turvata yhteisöjen häiriötön toiminta. Lakiehdotuksessa tarkoitetuista, väliaikaisiin lakeihin perustuvista vuosien 2020–2021 kokouskäytännöistä saadun selvityksen perusteella etäosallistumisjärjestelyt eivät ole estäneet tai merkittävästi vaikeuttaneet yhteisön osakkeenomistajan tai jäsenen mahdollisuutta osallistua kokoukseen eikä kysely-, aloite- ja äänioikeuden käyttämistä.

Ehdotuksen perusteella kaikissa yhteisöissä etäosallistujan oikeudet olisivat vähintään samaa tasoa kuin väliaikaisissa laeissa, joiden suhdetta perustuslakiin on käsitelty laajemmin periaatteellisella tasolla ensimmäistä väliaikaista lakia koskevan hallituksen esityksen (45/2020 vp) jaksossa 10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys.

Käytännössä kokonaan etänä ilman kokouspaikkaa pidettävän kokouksen sallimisen osalta ehdotus voi rajoittaa sellaisen osakkeenomistajan tai jäsenen mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon osakeyhtiössä ja osuuskunnassa, jos hän ei voi käyttää puhe- ja äänioikeuttaan edes suullisesti etäosallistumisjärjestelmän kautta (osakkaalla tai jäsenellä ei ole sellaista puhelinta tai muuta päätelaitetta, jolla kokoukseen voi osallistua suullisesti). Viimeksi mainittujen tilanteiden todennäköisyyttä vähentää se, että osakas tai jäsen saa aina käyttää avustajaa tai asiamiestä kokoukseen osallistumisen toteuttamiseen.

Asunto-osakeyhtiöiden osalta mainittuihin tilanteisiin on ehdotuksessa lisäksi varauduttu niin, että etäkokouksiin siirtyneen taloyhtiön osakkeenomistajat voivat vaatia mahdollisuutta osallistua kokoukseen perinteisen kokouksen kokouspaikalla eli heillä olisi oikeus vaatia hybridikokousta.

Koska ehdotus ei rajoita osakkeenomistajan tai jäsenen oikeuksia osallistua yhteisön päätöksentekoon, voidaan rajoituksia pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä ja oikeasuhtaisina. Ehdotus yhteisölaeista poikkeamisen määräajan jatkamiseksi voidaan siten käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

7 Suhde muihin hankkeisiin

7.1 Esityksen riippuvuus muista hankkeista

EU:n direktiivin (EU) 2017/1132 muuttamisesta rajat ylittävien yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/2121 on pantava direktiivi täytäntöön viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2023. Muutosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelee oikeusministeriön työryhmä, jonka määräaika päättyy 31.3.2022. Muutosdirektiivin mukaan rajatylittävän sulautumiseen, jakautumiseen ja kotipaikan siirtoon liittyvän osakkeenomistajan lunastusoikeuden käyttämiseksi osakeyhtiön on ilmoitettava sähköinen osoitteensa, johon osakkeenomistaja voi ilmoittaa lunastusoikeutensa käyttämisestä.

7.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys ei lisää Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin kustannuksia ei merkittävässä määrin rekisterin työmäärää. Lähivuosina ehdotus voi vähäisessä määrin lisätä sellaisia yhtiöjärjestyksen muutoksia, jotka koskevat täysimääräisten etäosallistumisoikeuksien tarjoamista osakkeenomistajille tai jäsenille. Tällaisten ilmoitusten lukumäärä jää kuitenkin pieneksi, koska muutos on tarpeen vain, jos yhteisön hallitus ei vapaaehtoisesti suostu tällaisen etäosallistumisen tarjoamiseen.

Työryhmä arvioi, että täysin etänä pidettävien kokousten yleistyminen vanhoissa osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa kestää vähintään useita vuosia. Työryhmä arvioi, että etäkokousmahdollisuus yleistyy ensin uusissa yhtiöissä, joissa siihen varaudutaan jo perustamisen yhteydessä, mistä ei aiheudu merkittävää lisätyötä eikä -kustannuksia Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterille.

Etäkokousten yleistyessä ja etäkokouskäytäntöjen vakiintuessa ja etäkokouksiin liittyvien käytännön haasteiden ratkaisemisen jälkeen OYL:ia, AOYL:ia ja OKL:ia voidaan myöhemmin muuttaa siten, että etäyhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen pitämiseen riittäisi yhtiön tai osuuskunnan hallituksen päätös. Tällainen tulevaisuudessa tehtävä muutos ratkaisisi myös etäkokoustarpeen yleistymisestä aiheutuvan muutosilmoitusten rekisterikäsittelyn ruuhkautumisen.

8 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2022.

9 Lakiehdotukset

1. Laki

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan osakeyhtiölain (624/2006) 5 luvun 16 §:n 2 momentti siirrettynä 4 momentiksi, 17 §:n 1 momentti ja 24 §:n otsikko, sellaisena kuin niistä on 5 luvun 16 §:n 2 momentti laissa 585/2009, sekä

lisätään 5 luvun 7 §:ään uusi 3 momentti, 16 §:ään uusi 2, 3, 5 ja 6 momentti, [uusi 16 a §], 24 §:ään uusi 3 momentti, uusi 25 a § ja 27 §:ään uusi 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 § laissa 585/2009, seuraavasti:

5 Luku

Yhtiökokous

7 §

Ilmoittautuminen

Osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 16 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta.

16 §

Kokouspaikka ja osallistumistapa

Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen saa osallistua myös siten, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Yhtiökokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että osakkeenomistajat käyttävät täysimääräisesti luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Hallitus voi päättää, että yhtiökokoukseen saa osallistua 1-3 momentissa säädetyn lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla ennen yhtiökokousta tai kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tähän momenttiin perustuvaa osallistumisvaihtoehtoa käyttävien osakkeenomistajien oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa, mutta vaihtoehdon käyttäjistä kokoukseen osallistuvina pidetään vain niitä, jotka voivat käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. Mahdollisesti ennakoöänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa.

Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla.

Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, osallistumisen teknisestä toteutuksesta, siihen liittyvistä osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä.

*****

Pörssi- ja MTF-yhtiöitä koskevan osakkeenomistajan täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumisvaihtoehdon tarjoamisvelvollisuuden suhteen työryhmässä oli esillä kolme vaihtoehtoa, jotka on arvioitu edellä 4. kohdassa:

1. **Ei säädetä pörssi- ja MTF-yhtiöitä koskevasta lisävaatimuksesta**, täysimääräiset oikeudet sisältävän etäosallistumismahdollisuuden tarjoamisvelvollisuuden asettaminen tavallisella enemmistö päätöksellä tehtävällä yhtiöjärjestyksen muutoksella riittää.
2. **pörssi- ja MTF-yhtiölle velvollisuus tarjota ennakoöänestysmahdollisuus päätettäessä tällaisen etäosallistumismahdollisuuden sisältävästä yhtiöjärjestyksen muutoksesta:**

”16 a §**Pörssiyhtiön osakkeenomistajien etäosallistumisoikeus**

Jos pörssiyhtiön yhtiökokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista siten, että osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, ja ehdotuksen tekevillä osakkeenomistajilla on vähintään sadasosa yhtiön kaikista osakkeista, yhtiön on annettava osakkeenomistajille mahdollisuus ennakoäänestää ehdotuksesta.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös yhtiötä, jonka osakkeet ovat yhtiön hakemuksesta tai sen suostumuksella kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä.”

3. **2 kohdan ehdotuksen lisäksi pörssiyhtiön määrävähemmistölle oikeus vaatia täysimääräiset osallistumisoikeudet sisältävää etäosallistumisvaihtoehtoa:**

”16 a §**Pörssiyhtiön osakkeenomistajien etäosallistumisoikeus**

Jos pörssiyhtiön yhtiökokouksessa käsitellään yhtiöjärjestyksen muuttamista siten, että osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, ja ehdotuksen tekevillä osakkeenomistajilla on vähintään sadasosa yhtiön kaikista osakkeista, yhtiön on annettava osakkeenomistajille mahdollisuus ennakoäänestää ehdotuksesta.

Pörssiyhtiön on tarjottava mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen 16 §:n 2 sallitulla tavalla, jos sitä vaativat yhtiökokouksessa osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kokouksessa edustetuista osakkeista. Tällainen osallistumismahdollisuus on tarjottava yhtiökokouksessa tehdyn vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.²⁰²

Edellä 1 (ja 2²⁰³) momentissa säädetty koskee myös yhtiötä, jonka osakkeet ovat yhtiön hakemuksesta tai sen suostumuksella kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä.”

202 Lisäksi esillä on ollut velvollisuuden soveltamisen rajoittaminen kolmeen vuoteen.

203 Lisäksi esillä on ollut 2 momentin soveltamisalan laajentaminen MTF-yhtiöihin.

17 §**Koolle kutsuminen**

Hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että hallintoneuvosto kutsuu yhtiökokouksen koolle. *Yhtiökokouksen koolle kutsumiseen oikeutettu hallintoneuvosto päättää myös 16 §:n mukaisista kokoukseen osallistumistavoista, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä.*

---

24 §**Jatkokokous ja kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi**

Jos 16 §:n 2 - 4 momentissa tarkoitettu tietoliikenneyhteys tai muu yhtiön kokouksen järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline toimii niin puutteellisesti, että sitä käyttäen kokoukseen on vaikea osallistua, yhtiökokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä. Edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista niiden osakkeenomistajien tietoon, joilla oli oikeus osallistua kokoukseen keskeytys hetkellä.

25 a §**Muun kuin suullisen puheoikeuden käyttäminen**

Jos osakkeenomistaja käyttää kyselyoikeuttaan 16 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti yhtiökokouksen aikana, hallitus voi vastata kysymykseen kokouksen jälkeen 25 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, jollei kokouskutsussa tai yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Yhtiökokous voi kuitenkin päättää, että kysymykseen on vastattava 25 §:n mukaisesti.

Jos osakkeenomistaja käyttää puheoikeuttaan 16 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti yhtiökokouksen aikana, yhtiökokouksessa voidaan 6 ja 25 §:n estämättä yhdistellä ja muokata tällaisia kysymyksiä ja muita puheenvuoroja ennen kuin ne ja vastaus saatetaan yhtiökokoukseen osallistuvien nähtäväksi tai kuultavaksi. Edellytyksenä on, että menettely on tarpeen yhtiökokouksen keston rajoittamiseksi kohtuullisella tavalla, menettely helpottaa kokouksen seuraamista, on omiaan turvaamaan kokouksen asianmukaisen kulun ja että se ei olennaisesti muuta puheenvuorojen sisältöä. Menettelyn periaatteista on päätettävä kokouksen alussa. Alkuperäiset muuten kuin kokouksen aikana suullisesti pidetyt puheenvuorot on säilytettävä vähintään vuosi yhtiökokouksesta.

27 §

Määräenemmistö päätös

Yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää kuitenkin enemmistö päätös, jos muutoksen perusteella osakkeenomistajalle on tarjottava 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen yhtiökokouksessa.

Tämä laki tulee voimaan [1 päivänä heinäkuuta] 2022.

---

2. Laki

asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 6 luvun 17 §:n 2 momentti siirrettynä 3 momentiksi ja 24 §:n otsikko sekä

lisätään 6 luvun 7 §:ään uusi 3 momentti, 17 §:ään uusi 2, 4 ja 5 momentti, uusi 17 a §, 24 §:ään uusi 3 momentti ja 27 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

6 Luku

Yhtiökokous

7 §

Osakkeenomistajien osallistuminen

Osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen vain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu yhtiölle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta.

---

17 §**Kokouspaikka ja osallistumistapa**

Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen saa osallistua myös siten, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Yhtiökokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että osakkeenomistajat käyttävät luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa täysimääräisesti ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä ja osallistumisen teknisestä toteutuksesta.

Hallitus voi päättää, että yhtiökokouksessa päätettävästä asiasta voi myös ennakkoäänestää. Edellytyksenä ennakkoäänestyksen toteuttamiselle on, että osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Kokouskutsussa on mainittava ennakkoäänestysmahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä ja teknisestä toteutuksesta.

17 a § Vähemmistöosakkeenomistajien oikeus etäosallistumiseen ja kokouspaikalla osallistumiseen

Yhtiön on tarjottava osakkeenomistajille mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen 17 §:n 2 tarkoitetulla tavalla, jos yhtiössä on vähintään 30 osakehuoneistoa ja 27 §:n 4 momentissa tarkoitettua yhtiöjärjestyksen muutosta kannattaa yhtiökokouksessa vähintään kolme osakkeenomistajaa. Tällainen osallistumismahdollisuus on tarjottava vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.

Jos yhtiöjärjestyksessä on 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu määräys, yhtiön on vähintään kolmen osakkeenomistajan vaatimuksesta tarjottava mahdollisuus osallistua yhtiökokoukseen 1 momentissa tarkoitetulla kokouspaikalla. Vaatimus on tehtävä viimeistään kaksi viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista. Tällainen osallistumismahdollisuus on tarjottava vaatimuksen esittämistä ensiksi seuraavasta varsinaisesta yhtiökokouksesta lähtien.

24 §

Jatkokokous ja kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi

Jos 17 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu tietoliikenneyhteys tai muu yhtiön kokouksen järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline toimii niin puutteellisesti, että sitä käyttäen kokoukseen on vaikea osallistua, yhtiökokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä. Edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista niiden osakkeenomistajien tietoon, joilla oli oikeus osallistua kokoukseen keskeytyshetkellä.

27 §

Määräenemmistö päätös

Yhtiöjärjestyksen muutokseen riittää kuitenkin enemmistö päätös, jos muutoksen perusteella osakkeenomistajalle on tarjottava 17 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen yhtiökokouksessa.

_____

_____

Tämä laki tulee voimaan [1 päivänä heinäkuuta] 2022.

_____

3. Laki

osuuskuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan osuuskuntalain (1599/2009) 5 luvun 17 §:n 2 momentti siirrettynä 4 momentiksi, 18 §:n 1 momentti ja 26 §:n otsikko sekä

lisätään 5 luvun 7 §:ään uusi 4 momentti, 17 §:ään uusi 2, 3 ja 5 momentti siten, että 3 momentti siirtyy 6 momentiksi, 26 §:ään uusi 3 momentti, uusi 27 a § ja 29 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

5 Luku**Osuuskunnan kokous ja edustajisto****7 §****Jäsenen osallistuminen**

Jäsenellä on oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen vain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla, jos hän on ilmoittanut osallistuvansa näin ja kutsussa on mainittu osuuskunnalle ilmoitettavan osallistumistavan sitovuudesta. Sama koskee osuuden ja osakkeen omistajaa, jolla on oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen.

17 §**Kokouspaikka ja osallistumistapa**

Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun osuuskunnan kokoukseen saa osallistua myös siten, että jäsen voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei säännöissä määrätä toisin.

Osuuskunnan kokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että jäsenet käyttävät luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että sääntöjen mukaan osuuskunnan kokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Hallitus voi päättää, että osuuskunnan kokoukseen saa osallistua 1–3 momentissa säädetyn lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla *ennen osuuskunnan kokousta tai kokouksen aikana*, jollei säännöissä määrätä toisin. Tähän momenttiin perustuvaa osallistumisvaihtoehtoa käyttävien jäsenten oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa, mutta vaihtoehdon käyttäjistä kokoukseen osallistuvina pidetään vain niitä, jotka voivat käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. *Mahdollisesti ennakoöänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi osuuskunnan kokouksessa.*

Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja ääntenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa osuuskunnan kokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Kokouskutsussa on mainittava

osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä, *osallistumisen teknisestä toteutuksesta*, siihen liittyvistä jäsenen puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä.

Säännöissä voidaan määrätä, että osuuden tai osakkeen omistaja saa osallistua kokoukseen vain 2–4 *momentissa* tarkoitetulla tavalla. Tällaisesta osallistumisoikeudesta on ilmoitettava osuuden tai osakkeen omistajalle samalla tavalla kuin kokouskutsu on toimitettava ja osallistumisoikeuden on oltava käytettävissä ainakin vuorokauden ajan.

18 §

Kokouksen koolle kutsuminen

Hallitus kutsuu osuuskunnan kokouksen koolle. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että hallintoneuvosto kutsuu kokouksen *koolle*. *Osuuskunnan kokouksen koolle kutsumiseen oikeutettu hallintoneuvosto päättää myös 17 §:n mukaisista kokoukseen osallistumistavoista, jollei säännöissä toisin määrätä.*

---

26 §

Jatkokokous ja kokouksen keskeytys teknisen häiriön vuoksi

Jos 17 §:n 2 - 4 momentissa tarkoitettu tietoliikenneyhteys tai muu osuuskunnan kokouksen järjestämiseen käyttämä tekninen apuväline toimii niin puutteellisesti, että (sitä käyttäen) kokoukseen on vaikea osallistua, osuuskunnan kokouksen puheenjohtaja voi päättää kokouksen keskeyttämisestä ja jatkamisesta kahden arkipäivän kuluessa kokouskutsun mukaisesta kokouksen aloitushetkestä. Edellytyksenä on, että keskeytys ja mahdollinen jatkamisen ajankohta ja osallistumiseen mahdollisesti tarvittava uusi tekninen toteutus saatetaan hyvissä ajoin ennen kokouksen jatkamista niiden jäsenten ja osuuden tai osakkeen omistajien tietoon, joilla oli oikeus osallistua kokoukseen keskeytyshetkellä.

27 a §

Muun kuin suullisen puheoikeuden käyttäminen

Jos jäsen käyttää kyselyoikeuttaan 17 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti osuuskunnan kokouksen aikana, hallitus voi vastata kysymykseen kokouksen jälkeen 27 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, jollei kokouskutsussa tai säännöissä toisin määrätä. Osuuskunnan kokous voi kuitenkin päättää, että kysymykseen on vastattava 27 §:n mukaisesti.

Jos jäsen käyttää puheoikeuttaan 17 §:n 4 momentin perusteella muuten kuin suullisesti osuuskunnan kokouksen aikana, osuuskunnan kokouksessa voidaan 7 ja 27 §:n estämättä yhdistellä ja muokata tällaisia kysymyksiä ja muita puheenvuoroja ennen kuin ne ja vastaus saatetaan osuuskunnan kokoukseen osallistuvien nähtäväksi tai kuultavaksi. Edellytyksenä on, että menettely on tarpeen osuuskunnan kokouksen keston rajoittamiseksi kohtuullisella tavalla, menettely helpottaa kokouksen seuraamista, on omiaan turvaamaan kokouksen asianmukaisen kulun ja että se ei olennaisesti muuta puheenvuorojen sisältöä. Menettelyn periaatteista on päätettävä kokouksen alussa. Alkuperäiset muuten kuin kokouksen aikana suullisesti pidetyt puheenvuorot on säilytettävä vähintään vuosi osuuskunnan kokouksesta.

29 §

Määräenemmistöpäätökset

Sääntöjen muutokseen riittää kuitenkin enemmistöpäätös, jos muutoksen perusteella jäsenelle on tarjottava 17 §:n 2 momentissa tarkoitettu mahdollisuus oikeuksiensa käyttämiseen osuuskunnan kokouksessa.

Tämä laki tulee voimaan [1 päivänä heinäkuuta] 2022.

---

10 Lagförslag

1. Lag om ändring av aktiebolagslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i aktiebolagslagen (624/2006) 5 kap. 16 § 2 mom., som blir 4 mom., 17 § 1 mom. och rubriken för 24 §, av dem 5 kap. 16 § 2 mom. sådant det lyder i lag 585/2009, samt

fogas till 5 kap. 7 § ett nytt 3 mom., till 16 § nya 2, 3, 5 och 6 mom., till kapitlet en ny 16 a §, till 24 § ett nytt 3 mom., till kapitlet en ny 25 a § och till 27 § ett nytt 4 mom., av dem 16 § sådan den lyder i lag 585/2009, som följer:

5 kap. Bolagsstämma

7 § Anmälan

En aktieägare har rätt att delta i bolagsstämman endast på ett sätt som avses i 16 § 2 mom. genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel, om han eller hon har anmält att han eller hon deltar på detta sätt och det i kallelsen har nämnts vilken bindande verkan det deltagandesätt som ska anmälas till bolaget har.

16 § Platsen för stämman samt deltagandesätt

Styrelsen kan besluta att deltagande i en bolagsstämma som avses i 1 mom. också får ske så att en aktieägare kan utöva sina rättigheter fullt ut genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel under stämman, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

Bolagsstämman kan genom beslut av styrelsen också ordnas utan stämmoplats på så sätt att aktieägarna fullt ut utövar sin beslutanderätt enligt kapitlets 1 § 1 mom. i realtid genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel. En förutsättning är att bolagsstämman enligt bolagsordningen ska eller kan ordnas på detta sätt.

Styrelsen kan besluta att deltagande i bolagsstämman utöver vad som föreskrivs i 1–3 mom. får ske per post eller genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel före eller under bolagsstämman, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen. Utövandet av rättigheter kan begränsas för aktieägare som utnyttjar ett deltagandalternativ som baserar sig på detta moment, men av dem som utnyttjar ett alternativ betraktas endast de som åtminstone kan utöva sin rösträtt före eller under stämman som deltagare i stämman. Beslutsförslag som eventuellt är föremål för förhandsröstning ska utan ändringar tas upp för beslutsfattande på bolagsstämman.

En ytterligare förutsättning för att den stämma som avses i 2 och 3 mom. och den möjlighet att delta som avses i 4 mom. ska kunna ordnas är att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan kontrolleras på samma sätt som vid den bolagsstämma som avses i 1 mom.

I stämmokallelsen ska nämnas att det är möjligt att delta i stämman på detta sätt, villkoren för ett sådant deltagande, det tekniska genomförandet av deltagandet, eventuella begränsningar i aktieägarnas yttranderätt samt vilket förfarande som ska iakttas.

*****

När det gäller skyldigheten att i börs- och MTF-bolag erbjuda ett alternativ för distansdeltagande som inbegriper fulla rättigheter för aktieägare diskuterades i arbetsgruppen tre alternativ som har bedömts i avsnitt 4.

Det föreskrivs inte om något ytterligare krav som gäller börs- och MTF-bolag; det räcker med en ändring av bolagsordningen genom ett vanligt majoritetsbeslut för att ålägga en skyldighet att erbjuda en möjlighet till distansdeltagande som inbegriper fulla rättigheter.

Det föreskrivs en skyldighet för börs- och MTF-bolag att erbjuda en möjlighet till förhandsröstning när det fattas beslut om en sådan ändring av bolagsordningen som innehåller en möjlighet till distansdeltagande:

”16 a §

Rätt för börsbolags aktieägare att delta på distans

Om börsbolagets bolagstämma ska behandla en sådan ändring av bolagsordningen som innebär att en aktieägare har rätt att delta i bolagsstämman på ett sätt som anges i 16 § 2 mom. och om de aktieägare som lägger fram förslaget har minst en hundraedel av bolagets samtliga aktier, ska bolaget ge aktieägarna möjlighet att förhandsrösta om förslaget.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också bolag vars aktier på bolagets ansökan eller med dess samtycke tas upp till handel på en multilateral handelsplattform enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017).”

Utöver förslaget i 2 punkten föreskrivs att en kvalificerad minoritet i ett börsbolag har rätt att kräva ett sådant alternativ för distansdeltagande som inbegriper fulla deltaganderättigheter:

”16 a §

Rätt för börsbolags aktieägare att delta på distans

Om börsbolagets bolagstämma ska behandla en sådan ändring av bolagsordningen som innebär att en aktieägare har rätt att delta i bolagsstämman på ett sätt som anges i 16 § 2 mom. och om de aktieägare som lägger fram förslaget har minst en hundraedel av bolagets samtliga aktier, ska bolaget ge aktieägarna möjlighet att förhandsrösta om förslaget.

Börsbolaget ska erbjuda möjlighet att delta i bolagsstämman på ett sätt som anges i 16 § 2 mom., om aktieägare med minst en tiondel av de vid bolagsstämman företrädda aktierna kräver det vid stämman. En sådan möjlighet att delta ska erbjudas från och med den första ordinarie bolagsstämman efter den då yrkandet har framställts.²⁰⁴

Vad som föreskrivs i 1 (och 2?²⁰⁵) mom. gäller också bolag vars aktier på bolagets ansökan eller med dess samtycke tas upp till handel på en multilateral handelsplattform enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017).”

204 Dessutom har en begränsning av tillämpningen av skyldigheten till tre år diskuterats.

205 Dessutom har en utvidgning av tillämpningsområdet för 2 mom. till MTF-bolag diskuterats.

17 §**Samman kallande**

Bolagsstämma sammankallas av styrelsen. I bolagsordningen kan dock bestämmas att förvaltningsrådet sammankallar bolagsstämman. Det förvaltningsråd som har rätt att sammankalla bolagsstämman beslutar också om de sätt att delta i stämman som avses i 16 §, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

---

24 §**Fortsatt stämma och avbrytande av stämman på grund av teknisk störning**

Om den datakommunikation eller de andra tekniska hjälpmedel som avses i 16 § 2–4 mom. och som bolaget använder för att ordna stämman fungerar så bristfälligt att det blir svårt att delta i stämman, kan bolagsstämmans ordförande besluta att stämman ska avbrytas och fortsätta inom två vardagar efter den tidpunkt då stämman enligt stämmokallelsen inleddes. En förutsättning är att de aktieägare som vid tidpunkten för avbrytandet hade rätt att delta i stämman i god tid innan stämman fortsätter informeras om avbrytandet och den eventuella tidpunkt när stämman fortsätter samt om det nya tekniska genomförande som eventuellt behövs för deltagandet.

25 a §**Utövande av annan än muntlig yttranderätt**

Om en aktieägare med stöd av 16 § 4 mom. utövar sin frågerätt på något annat sätt än muntligt under bolagsstämman, kan styrelsen besvara frågan efter stämman på ett sätt som föreskrivs i 25 § 2 mom., om inte annat anges i stämmokallelsen eller föreskrivs i bolagsordningen. Bolagsstämman kan dock besluta att frågan ska besvaras i enlighet med 25 §.

Om en aktieägare med stöd av 16 § 4 mom. utövar sin yttranderätt på något annat sätt än muntligt under bolagsstämman, kan bolagsstämman trots 6 och 25 § sammanslå och redigera sådana frågor och andra anföranden innan de och svaret framläggs till påseende för och för hörande av dem som deltar i bolagsstämman. En förutsättning är att förfarandet behövs för att på ett skäligt sätt begränsa bolagsstämmans längd, att det gör det lättare att följa stämman, att det bidrar till att säkerställa att stämman förlöper på ett korrekt sätt och att det inte väsentligt ändrar innehållet i anförandena. Beslut om principerna för

förfarandet ska fattas i början av stämman. De ursprungliga anförandena, som hållits på något annat sätt än muntligt under stämman, ska bevaras minst ett år efter bolagsstämman.

27 §

Beslut med kvalificerad majoritet

För en ändring av bolagsordningen räcker det dock med ett majoritetsbeslut, om aktieägarna enligt ändringen ska erbjudas en möjlighet enligt 16 § 2 mom. att utöva sina rättigheter på bolagsstämman.

_____

Denna lag träder i kraft [den 1 juli] 2022.

_____

2. Lag
om ändring av lagen om bostadsaktiebolag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) 6 kap. 17 § 2 mom., som blir 3 mom., och rubriken för 24 § samt

fogas till 6 kap. 7 § ett nytt 3 mom., till 17 § nya 2, 4 och 5 mom., ett nytt 17 a §, till 24 § ett nytt 3 mom. och till 27 § ett nytt 4 mom. som följer:

6 kap.

Bolagsstämma

7 §

Aktieägarnas deltagande

En aktieägare har rätt att delta i bolagsstämman endast på ett sätt som avses i 17 § 2 mom. genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel, om han eller hon har anmält att han eller hon deltar på detta sätt och det i kallelsen har nämnts vilken bindande verkan det deltagandesätt som ska anmälas till bolaget har.

---

17 §

Platsen för stämman samt deltagandesätt

Styrelsen kan besluta att deltagande i en bolagsstämma som avses i 1 mom. också får ske så att en aktieägare kan utöva sina rättigheter fullt ut genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel under stämman, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

Bolagsstämman kan genom beslut av styrelsen också ordnas utan stämmoplats på så sätt att aktieägarna fullt ut utövar sin beslutanderätt enligt kapitlets 1 § 1 mom. i realtid genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel. En förutsättning är att bolagsstämman enligt bolagsordningen ska eller kan ordnas på detta sätt.

En ytterligare förutsättning för att den stämma som avses i 2 och 3 mom. ska kunna ordnas är att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan kontrolleras på motsvarande sätt som vid den bolagsstämma som avses i 1 mom. I stämmokallelsen ska nämnas att det är möjligt att delta i stämman på detta sätt, villkoren för ett sådant deltagande och det tekniska genomförandet av deltagandet.

Styrelsen kan besluta att det också är möjligt att rösta på förhand i ett ärende som ska avgöras på bolagsstämman. En förutsättning för genomförande av förhandsröstning är att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan kontrolleras på motsvarande sätt som vid den bolagsstämma som avses i 1 mom. I stämmokallelsen ska nämnas om det är möjligt att rösta på förhand, villkoren för en sådan förhandsröstning och det tekniska genomförandet.

17 a §

Minoritetsaktieägars rätt att delta på distans och på stämmoplatsen

Bolaget ska erbjuda aktieägarna en möjlighet att delta i bolagsstämman på ett sätt som avses i 17 § 2 mom., om bolaget har minst 30 aktielägenheter och om minst tre aktieägare vid bolagsstämman biträder en sådan ändring av bolagsordningen som avses i 27 § 4 mom. En sådan möjlighet att delta ska erbjudas från och med den första ordinarie bolagsstämman efter den då yrkandet har framställts.

Om en bestämmelse som avses i 17 § 3 mom. ingår i bolagsordningen, ska bolaget på yrkande av minst tre aktieägare erbjuda möjlighet att delta i bolagsstämman på en stämmoplats som avses i 1 mom. Yrkandet ska framställas minst två veckor innan

stämmokallelsen utfärdas. En sådan möjlighet att delta ska erbjudas från och med den första ordinarie bolagsstämman efter den då yrkandet har framställts.

24 §

Fortsatt stämma och avbrytande av stämman på grund av teknisk störning

---

Om den datakommunikation eller de andra tekniska hjälpmedel som avses i 17 § 2 och 3 mom. och som bolaget använder för att ordna stämman fungerar så bristfälligt att det blir svårt att delta i stämman, kan bolagsstämmans ordförande besluta att stämman ska avbrytas och fortsätta inom två vardagar efter den tidpunkt då stämman enligt stämmokallelsen inleddes. En förutsättning är att de aktieägare som vid tidpunkten för avbrytandet hade rätt att delta i stämman i god tid innan stämman fortsätter informeras om avbrytandet och den eventuella tidpunkt när stämman fortsätter samt om det nya tekniska genomförande som eventuellt behövs för deltagandet.

27 §

Beslut med kvalificerad majoritet

För en ändring av bolagsordningen räcker det dock med ett majoritetsbeslut, om aktieägarna enligt ändringen ska erbjudas en möjlighet enligt 17 § 2 mom. att utöva sina rättigheter på bolagsstämman.

_____

_____

Denna lag träder i kraft [den 1 juli] 2022.

_____

3. Lag
om ändring av lagen om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om andelslag (421/2013) 5 kap. 17 § 2 mom., som blir 4 mom., 18 § 1 mom. och rubriken för 26 § samt

fogas till 5 kap. 7 § ett nytt 4 mom., till 17 § nya 2, 3 och 5 mom., varvid 3 mom. blir 6 mom., till 26 § ett nytt 3 mom., ett nytt 27 a § och till 29 § ett nytt 4 mom. som följer:

5 kap.

Andelsstämman och fullmäktige

7 §

Medlemmarnas deltagande

En medlem har rätt att delta i andelsstämman endast på ett sätt som avses i 17 § 2 mom. genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel, om han eller hon har anmält att han eller hon deltar på detta sätt och det i kallelsen har nämnts vilken bindande verkan det deltagandesätt som ska anmälas till andelslaget har. Detsamma gäller sådana andelsägare och aktieägare som har rätt att delta i andelsstämman.

17 §

Platsen för stämman samt deltagandesätt

Styrelsen kan besluta att deltagande i en andelsstämma som avses i 1 mom. också får ske så att en medlem kan utöva sina rättigheter fullt ut genom datakommunikation och med andra tekniska hjälpmedel under stämman, om inte något annat bestäms i stadgarna.

Andelsstämman kan genom beslut av styrelsen också ordnas utan stämmoplats på så sätt att medlemmarna utövar sin beslutanderätt enligt kapitlets 1 § 1 mom. i realtid genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel. En förutsättning är att andelsstämman enligt stadgarna ska eller kan ordnas på detta sätt.

Styrelsen kan besluta att deltagande i andelsstämman utöver vad som föreskrivs i 1–3 mom. får ske per post eller genom datakommunikation och med tekniska hjälpmedel före eller under andelsstämman, om inte något annat bestäms i stadgarna. Utövandet av rättigheter kan begränsas för medlemmar som utnyttjar ett deltagandeanternativ som baserar sig på detta moment, men av dem som utnyttjar ett alternativ betraktas endast de som åtminstone kan utöva sin rösträtt före eller under stämman som deltagare i stämman. Beslutsförslag som eventuellt är föremål för förhandsröstning ska utan ändringar tas upp för beslutsfattande på andelsstämman.

En ytterligare förutsättning för att den stämma som avses i 2 och 3 mom. och den möjlighet att delta som avses i 4 mom. ska kunna ordnas är att deltaganderätten och riktigheten av rösträkningen kan kontrolleras på motsvarande sätt som vid en andelsstämma som avses i 1 mom. I stämmokallelsen ska det nämnas att det är möjligt att delta i stämman på detta sätt, villkoren för ett sådant deltagande, det tekniska genomförandet av deltagandet, eventuella begränsningar i medlemmarnas yttranderätt samt vilket förfarande som ska iakttas.

I stadgarna kan det bestämmas att andelsägare och aktieägare får delta i stämman endast på ett sätt som avses i 2–4 mom. Andelsägarna och aktieägarna ska på samma sätt som en stämmokallelse utfärdas få information om denna rätt att delta, och rätten att delta ska kunna utövas under minst ett dygn.

18 §

Samman kallande av stämma

Andelsstämma sammankallas av styrelsen. I stadgarna kan det dock bestämmas att det är förvaltningsrådet som sammankallar stämman. Det förvaltningsråd som har rätt att sammankalla andelsstämman beslutar också om de sätt att delta i stämman som avses i 17 §, om inte något annat bestäms i stadgarna.

---

26 §

Fortsatt stämma och avbrytande av stämman på grund av teknisk störning

---

Om den datakommunikation eller de andra tekniska hjälpmedel som avses i 17 § 2–4 mom. och som andelslaget använder för att ordna stämman fungerar så bristfälligt att det blir svårt att delta i stämman, kan andelsstämmans ordförande besluta att stämman ska avbrytas och fortsätta inom två vardagar efter den tidpunkt då stämman enligt stämmokallelsen inleddes. En förutsättning är att de medlemmar, andelsägare eller aktieägare som vid tidpunkten för avbrytandet hade rätt att delta i stämman informeras i god tid innan stämman fortsätter om avbrottet och den eventuella tidpunkt när stämman fortsätter samt om det nya tekniska genomförande som eventuellt behövs för deltagandet.

27 a §

Utövande av annan än muntlig yttranderätt

Om en medlem med stöd av 17 § 4 mom. utövar sin frågerätt på något annat sätt än muntligt under andelsstämman, kan styrelsen besvara frågan efter stämman på det sätt som föreskrivs i 27 § 2 mom., om inte något annat anges i stämmokallelsen eller bestäms i stadgarna. Andelsstämman kan dock besluta att frågan ska besvaras i enlighet med 27 §.

Om en medlem med stöd av 17 § 4 mom. utövar sin yttranderätt på något annat sätt än muntligt under andelsstämman, kan andelsstämman trots 7 och 27 § sammanslå och redigera sådana frågor och andra anföranden innan de och svaret framläggs till påseende för och för hörande av dem som deltar i andelsstämman. En förutsättning är att förfarandet behövs för att på ett skäligt sätt begränsa andelsstämmans längd, att det gör det lättare att följa stämman, att det bidrar till att säkerställa att stämman förlöper på ett korrekt sätt och att det inte väsentligt ändrar innehållet i anförandena. Beslut om principerna för förfarandet ska fattas i början av stämman. De ursprungliga anförandena, som hållits på något annat sätt än muntligt under stämman, ska bevaras minst ett år efter andelsstämman.

29 §

Beslut med kvalificerad majoritet

För en ändring av stadgarna räcker det dock med ett majoritetsbeslut, om medlemmarna enligt ändringen ska erbjudas en möjlighet enligt 17 § 2 mom. att utöva sina rättigheter vid andelsstämman.

_____

Denna lag träder i kraft [den 1 juli] 2022.

_____

Liitteet

Liite 1 – Kevään 2021 käytännöt pörssi- ja FN-yhtiöissä kokouskutsun perusteella

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennako-äänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennako-kysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennako-äänestämiselle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Cargotec	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	22	18	34	4	25	40
Citycon	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	13	14	4	8	21
Elisa	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	49	50	4	13	61
Fiskars	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	14	10	20	2	17	27
Fortum	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	8	14	16	2	9	23

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakkoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakkoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakkoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakkoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakkoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakkoäänestämiselle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Huhtamäki	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	20	17	2	7	24
Kemira	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	6	26	27	2	8	34
Kesko	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	14	9	6	9	22
Kojamo	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	14	13	2	6	20
Kone	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	19	19	4	7	26
Konecranes	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	15	15	5	8	23
Metso Outotec	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	51	52	2	8	59

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Metsä Board	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	16	15	2	6	22
Neles	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	13	9	5	6	19
Neste	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	34	34	4	13	46
Nokia	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	20	15	6	6	26
Nokian Renkaat	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	11	10	4	4	15
Nordea Bank	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	13	13	1	6	19
Orion	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	6	32	28	6	10	41
Outokumpu	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	15	15	3	8	23

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämiselle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Sampo	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	32	23	44	5	33	56
Sanoma	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	34	22	47	7	35	57
SSAB	L	Ruotsin OYL - postiäänestys						
Stora Enso	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	26	22	5	6	32
Telia Company	L	Ruotsin OYL - postiäänestys			29	2		36
Terveystalo	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	7	22	23	2	8	30
TietoEVRY	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	11	9	3	6	17
UPM-Kymmene	L	Videostreaming ennakkoon lähetetyin kysymyksin	6	18	16	4	7	25

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämiselle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Valmet	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	8	8	4	6	14
Wärtsilä	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	16	10	22	2	19	29
YIT	L	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	20	16	22	14	26	37
Aktia Pankki	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	25	21	6	7	32
Alma Media	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	14	15	25	2	15	30
Altia	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	12	11	4	6	18
Aspo	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	13	12	4	6	19

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Atria	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	20	14	28	2	21	35
Basware	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	7	23	25	3	14	36
Bittium	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	41	13	46	6	42	55
CapMan	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	26	27	2	8	34
Caverion	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	22	9	28	2	25	34
Enento Group	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	10	7	4	4	14
eQ	M	Läsnäkokous sekä videostreaming, jossa mahdollisuus esittää kysymyksiä						
Etteplan	M	Läsnäkokous sekä videostreaming ilman äänestys- ja kysymismahdollisuutta						

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Evli Pankki	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	15	14	4	6	21
F-Secure	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	29	28	2	6	35
Finnair	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	14	13	2	6	20
Harvia	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	4	13	11	4	5	18
HKScan	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	20	19	4	6	26
Kamux	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	14	12	4	5	19
Lassila & Tikanoja	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	30	32	2	13	42
Marimekko	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	33	28	6	4	37

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Musti Group	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	13	10	2	4	17
NoHo Partners	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	22	21	2	6	30
Olvi	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	8	7	2	6	14
Oma Säästöpankki	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	23	21	2	10	33
Oriola	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	14	11	6	6	20
Pihlajalinna	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	18	14	2	10	28

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Ponsse	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä	5	21	11	13	6	18
Qt Group	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	4	14	12	4	5	19
Raisio	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	9	21	24	6	14	35
Revenio Group	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	9	8	2	6	15
Rovio	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	13	13	4	7	20
Scanfil	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	15	14	2	5	21
Stockmann	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	13	12	5	7	20

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättämispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättämispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Suominen	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	35	33	6	12	46
Taaleri	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	23	21	2	5	28
Talenom	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	8	9	2	8	16
Tikkurila	M	Läsnäkokous suosituksella äänestää ennakkoon			28	"lain mukaisesti"	7	28
Tokmanni Group	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	14	15	4	8	22
Uponor	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	22	21	1	7	28
Vaisala	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	25	24	4	7	32

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämiseksi yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Verkkokauppa.com	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	13	8	6	6	19
Viking Line	M	Läsnäkokous						
Ålandsbanken	M	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	7	9	14	2	10	19
Afarak Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	10	7	4	4	14
Apetit	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	31	29	2	5	36
Aspocomp Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	21	16	6	6	27
Biohit	S	YKK ei julkaistu						
Boreo	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	9	13	1	8	17
Componenta	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	10	20	ennakoäänestys päättyy 1.4., vastaukset osakkaiden ennakkokysymyksiin 6.4.	10	20

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Consti	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	20	19	4	6	28
Digia	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	24	22	5	6	30
Digitalist Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	10	7	4	4	14
Dovre Group	S	Läsnäkokous sekä videostreaming ilman äänestys- ja kysymismahdollisuutta						
EAB Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	12	7	6	7	18
Eezy	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	14	9	6	6	20
Elecster	S	Läsnäkokous						
Endomines	S	Ruotsin OYL - postiäänestys			21	5		27

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämiseksi yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Enedo	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	7	15	11	7	8	23
Exel Composites	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	19	19	4	7	26
Glaston	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	22	15	8	7	22
Honkarakenne	S	Läsnäkokous, mahdollisuus maksuttoman valtakirjapalvelun käyttämiseen äänestämässä sekä videostreaming						
Ilkka-Yhtymä	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	11	14	23	2	16	30
Incap	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	7	8	9	4	8	16
Innofactor	S	Läsnäkokous						

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakköäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakköäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakköäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakköäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakköäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakköäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Investors House	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä	7	12	11	6		
Keskisuomalainen	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	11	15	18	2	13	28
Kesla	S	Läsnäkokous						
Kreate Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	18	15	2	2	22
Lehto Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	4	11	12	2	5	15
Martela	S	Hybridimalli, reaaliaikainen etäosallistuminen mahdollista	5	16	11	3	6	22
Nixu	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	4	12	11	4	6	18

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämiseksi yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Nurminen Logistics	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä	4	9	7	2	5	14
Optomed	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	13	14	2	8	21
Ovaro Kiinteistösjoiutus	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä	5	10	6	8	6	16
Panostaja	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	39	38	2	6	45
PunaMusta Media	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	4	19	13	3	5	24
QPR Software	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	8	11	5	5	11

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Rapala VMC	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	10	10	2	7	17
Raute	S	Läsnäkokous sekä videostreaming ilman äänestys- ja kysymismahdollisuutta			26			28
Reka Industrial	S	Läsnäkokous						
Robit	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	6	14	21	2	14	28
Saga Furs	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	23	21	3	7	29
Sievi Capital	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	7	13	15	2	9	22
Siili Solutions	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	17	13	21	6	18	31
Solteq	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	9	6	5	6	15

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokouskutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Soprano	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	13	10	2	4	17
Sotkamo Silver	S	Ruotsin OYL - postiäänestys			22	4		
SRV Yhtiöt	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	11	10	4	6	17
SSH Communications Security	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	10	9	2	6	16
Tecnotree	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	10	9	3	6	16
Teleste	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	13	14	1	6	19
Trainers' House	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	10	8	3	6	16
Tulikivi	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	29	28	2	6	32
United Bankers	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	9	8	2	6	15

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivien välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivien välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Valoe	S	Läsnäkokous						
Wulff Group	S	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	21	12	11	7	27
Aallon Group	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	9	8	3	7	16
Admicom	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	10	21	25	6	11	32
Avidly	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	14	12	6	6	20
BBS-Bioactive Bone Substitutes	FN	Läsnäkokous						
Bilot	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	12	8	6	4	16
Detection Technology	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä			14	sama päivä		21

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakkoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakkoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakkoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakkoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakkoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakkoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Efecte	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	8	8	13	4	11	19
Enersense	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	9	8	2	6	15
Faron Pharmaceuticals	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	5	18	15	5	7	25
Fellow Finance	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	13	11	2	6	19
Fodelia	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	15	15	2	8	21
Fondia	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	10	7	2	4	14
Gofore	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	10	7	2	4	14
Heeros	FN	Läsnäkokous						
Herantis Pharma	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	6	9	9	2	7	16

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaian kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämiseksi yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
LeadDesk	FN	Läsnäkokous, pyyntö valtakirjalpalvelun käyttämiseen äänestämässä sekä videostreaming						
Nanoform Finland	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	10	9	2	6	16
Nexstim	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	4	16	13	2	5	21
Next Games	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	ennen ennakoäänestyksen alkamista - ei tarkkoja pvm.	10	2	6	15
Nordic ID	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä	6		12			11
Partnera	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	12	13	20	2	13	26
Piippo	FN	Läsnäkokous - osallistuminen ja oikeuksien käyttö vain asiamiehen välityksellä	5		12			21

Yhtiön nimi	Yhtiön koko	Kokoustamistapa	Vastaehdotusten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisesta)	Vastaehdotusten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ennakkokysymysten esittämisaajan kesto (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Ennakkokysymysten ja niihin annettujen vastausten julkistamispäivän ja ennakoäänestämisen päättymispäivän välisten päivien lukumäärä (ennakoäänestyksen päättymispäivä mukaan lukien)	Ilmoittautumisen ja ennakoäänestyksen alkamisajankohta (yhtiökokous-kutsun julkaisemisen jälkeen)	Aikaväli yhtiökokoukseen ilmoittautumiselle ja ennakoäänestämislle yhtiökokouskutsun julkaisemisesta
Privanet Group	FN	Läsnäkokous sekä videostreaming ilman äänestys- ja kysymismahdollisuutta						
Relais Group	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	11	8	4	4	15
Remedy Entertainment	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon sekä videostreaming	3	13	8	2	sama päivä	17
Rush Factory	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	5	13	7	6	6	21
Savo-Solar	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	7	46	45	6	14	59
Titanium	FN	Äänestäminen ja kysymykset vain ennakkoon	3	11	8	3	6	17
Viafin Service	FN	Läsnäkokous - suositus äänestää ennakkoon	7	7			8	15
Vincit	FN	Läsnäkokous sekä videostreaming ilman äänestys- ja kysymismahdollisuutta						

Liite 2 – Kiinteistöliiton kysely kevään 2021 käytännöistä asunto-osakeyhtiöissä

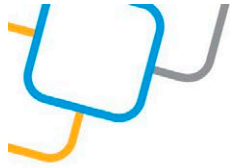

Korona-ajan yhtiökokoukset taloyhtiöissä

- Kiinteistöliiton kysely taloyhtiöiden vastuuhenkilöille tammi-
helmikuussa 2021

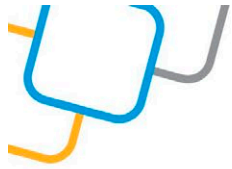
Embargo 4.3.2021 klo 9

Esityksen sisältö

- 1) Kyselyn tavoitteet
- 2) Vuoden 2020 varsinainen yhtiökokous
- 3) Taloyhtiön digitaaliset valmiudet
- 4) Arvio/Näkymä vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokouksen järjestämistavasta
- 5) Vastaajien profiilit.

Kyselyn tavoitteet

- Vuoden 2021 yhtiökokouksen näkymät taloyhtiöissä helmikuun alussa 2021
  - Varsinaisen yhtiökokouksen järjestäminen vuonna 2020
  - Yhtiökokousten järjestämisajankohta + järjestämistapa
  - Digitaaliset valmiudet: yhtiökokoukset + hallituksen kokoukset
  - Taloyhtiöiden vastuuhenkilöiden henkilökohtaiset näkemykset
- = Tilannekuva suomalaisten taloyhtiöiden yhtiökokouksista korona-pandemian jatkuessa, ja rokotusten hiljalleen edetessä...

Kolmannes yhtiöistä ei vielä ole valmistellut tai ei osaa sanoa, miten varsinaisen yhtiökokouksensa järjestävät vuonna 2021

Miten arvelette, että taloyhtiönne järjestää vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokouksen?

Prosenttia

	Viranomais- määräyksiä noudattaen perinteisenä kokouksena	Järjestämme yhtiökokouksen niin, että perinteiseen kokoukseen voidaan osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallinen kanta	Järjestämme perinteisen yhtiökokouksen niin, että siihen voidaan osallistua myös etäyhteydellä	Järjestämme yhtiökokouksen niin, että perinteiseen kokoukseen voidaan osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallinen kanta JA että siihen voidaan osallistua myös etäyhteydellä	Teemme päätökset yhtiökokousta pitämättä kaikkien osakkaiden hyväksymänä	Emme ole vielä valmistelleet/p äättäneet asiasta	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	20.2%	7.1%	22.2%	13.9%	0.6%	30.0%	3.9%	2.1%	3143
Pks	12.4%	3.5%	31.9%	19.2%	0.7%	24.9%	4.9%	2.5%	937
Muu Suomi	23.5%	8.6%	18.1%	11.6%	0.6%	32.1%	3.5%	1.9%	2204
Alle 10	29.6%	5.0%	23.9%	6.9%	2.5%	26.4%	3.4%	2.3%	436
10-19	23.6%	7.6%	24.1%	11.1%	0.0%	28.6%	2.8%	2.3%	577
20 - 29	19.3%	7.0%	20.8%	10.9%	0.8%	34.8%	4.1%	2.3%	615
30 - 49	16.9%	8.5%	21.4%	16.1%	0.2%	30.0%	4.3%	2.6%	816
50 - 99	15.5%	6.9%	20.8%	21.1%	0.4%	29.7%	4.7%	0.9%	549
Yli 100	18.2%	4.1%	26.4%	18.9%	0.0%	26.4%	4.7%	1.4%	148
Kesäkuu-Yhtiöt	17.7%	8.5%	27.5%	17.9%	0.3%	23.6%	3.5%	0.9%	1313
LisäaikaYhtiöt	22.8%	6.4%	23.3%	13.2%	0.5%	29.6%	3.7%	0.6%	842

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3143.

Kaupunkikohtaiset erot suuria vuoden 2021 arvioissa

Miten arvelette, että taloyhtiönne järjestää vuoden 2021 varsinaisen yhtiökokouksen?

Prosenttia

	Viranomaismä äräyksiä noudattaen perinteisenä kokouksena	Järjestämme yhtiökokouksen niin, että voidaan osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallinen kanta	Järjestämme perinteisen yhtiökokouksen niin, että siihen voidaan osallistua myös etäyhteydellä	Järjestämme yhtiökokouksen niin, että perinteiseen kokoukseen voidaan osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallinen kanta JA että siihen voidaan osallistua myös etäyhteydellä	Teemme päätökset yhtiökokousta pitämättä kaikkien osakkaiden hyväksymänä	Emme ole vielä valmistell eet/päätä neet asiasta	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	20.2%	7.1%	22.2%	13.9%	0.6%	30.0%	3.9%	2.1%	3143
Helsinki	12.5%	3.6%	31.0%	19.4%	0.7%	25.4%	5.1%	2.4%	552
Espoo	9.3%	2.5%	37.7%	20.6%	1.0%	20.1%	4.4%	4.4%	204
Vantaa	15.1%	5.9%	24.4%	18.5%	0.8%	29.4%	4.2%	1.7%	119
Turku	16.7%	11.5%	21.4%	16.1%	0.0%	29.7%	3.6%	1.0%	192
Tampere	25.3%	5.6%	22.2%	13.1%	0.0%	31.3%	2.0%	0.5%	198
Lahti	30.2%	8.6%	10.8%	10.1%	0.0%	37.4%	2.2%	0.7%	139
Hämeenlinna	16.5%	12.7%	12.7%	8.9%	1.3%	40.5%	5.1%	2.5%	79
Kotka	30.8%	16.9%	4.6%	0.0%	0.0%	46.2%	0.0%	1.5%	65
Kuopio	30.5%	9.5%	12.6%	6.3%	1.1%	32.6%	4.2%	3.2%	95
Jyväskylä	20.4%	6.6%	22.8%	11.4%	1.8%	29.9%	6.6%	0.6%	167
Oulu	22.2%	3.7%	24.7%	11.7%	0.0%	30.9%	4.9%	1.9%	162

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3143.

Perinteinen yhtiökokous miltei 40 prosentilla vuonna 2020, lisäajalla perinteinen kokous 52 prosentilla – Miltei joka kymmenes kokous järjestettiin ulkotiloissa

Miten järjestitte taloyhtiössänne vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksen?

Prosenttia

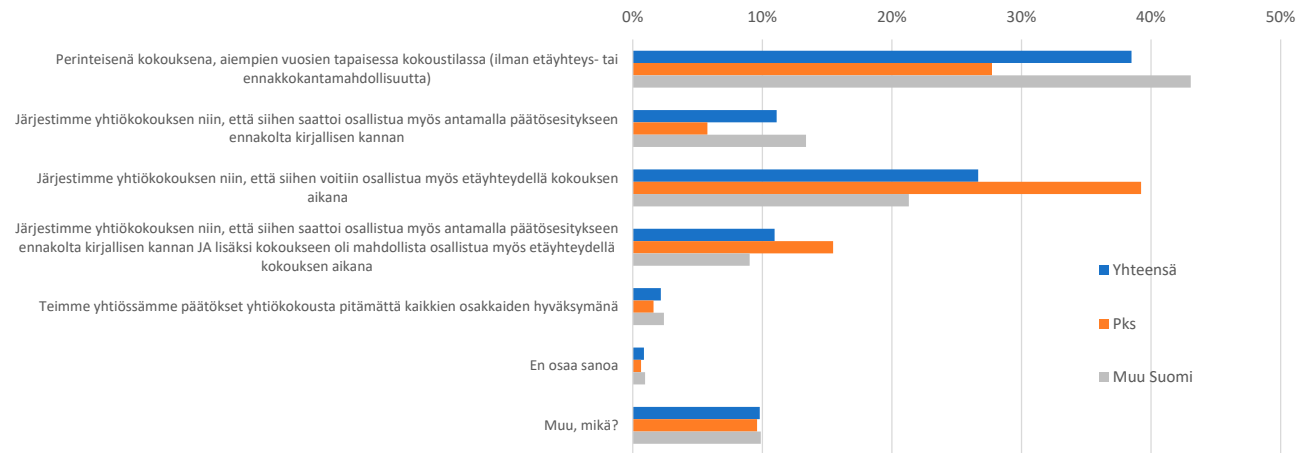
	Perinteisenä kokouksena, aiempien vuosien tapaisessa kokoustilassa (ilman etäyhteyks- tai ennakkokantamahdollis uutta)	Järjestimme yhtiökokouksen niin, että siihen saattoi osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallisen kannan	Järjestimme yhtiökokouksen niin, että siihen voitiin osallistua myös etäyhteydellä kokouksen aikana	Järjestimme yhtiökokouksen niin, että siihen saattoi osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallisen kannan JA lisäksi kokoukseen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä kokouksen aikana	Teimme yhtiössämme päätökset yhtiökokousta pitämättä kaikkien osakkaiden hyväksymänä	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	38.5%	11.1%	26.7%	10.9%	2.2%	0.9%	9.8%	3144
Pks	27.7%	5.8%	39.2%	15.5%	1.6%	0.6%	9.6%	938
Muu Suomi	43.1%	13.4%	21.3%	9.0%	2.4%	1.0%	9.9%	2206
Alle 10	42.2%	7.1%	25.0%	4.8%	4.8%	0.7%	15.4%	436
10-19	37.5%	10.2%	27.3%	9.3%	2.6%	0.7%	12.3%	578
20 - 29	40.0%	12.5%	26.7%	7.6%	2.4%	1.0%	9.7%	617
30 - 49	36.9%	12.5%	27.8%	12.5%	0.9%	1.2%	8.2%	816
50 - 99	38.4%	11.3%	25.7%	17.1%	1.1%	0.7%	5.6%	549
Yli 100	33.8%	12.2%	25.7%	17.6%	2.7%	0.0%	8.1%	148
Kesäkuu-Yhtiöt	33.7%	15.8%	35.6%	14.9%	0.0%	0.0%	0.0%	1313
LisäaikaYhtiöt	52.2%	9.7%	27.4%	10.7%	0.0%	0.0%	0.0%	843

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3144.

Isot ero yhtiökokousten järjestämistavassa 2020 aluekohtaisesti

Miten järjestitte taloyhtiössänne vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksen?

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3144.

Lahdessa, Kotkassa ja Kuopiossa yli 50 prosenttia järjesti varsinaisen yhtiökokouksen perinteisenä kokouksena – Espoossa vain runsaat 20 prosenttia

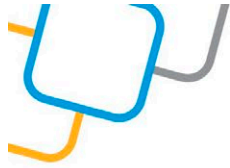
Mukana vähintään 60 vastaajan kaupungit

Miten järjestitte taloyhtiössänne vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksen?
Prosenttia

	Perinteisenä kokouksena, aiempien vuosien tapaisessa kokoustilassa (ilman etäyhteyttä tai ennakkokantamahdollisuutta)	Järjestimme yhtiökokouksen niin, että siihen saattoi osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallisen kannan	Järjestimme yhtiökokouksen niin, että siihen voitiin osallistua myös etäyhteydellä kokouksen aikana	Järjestimme yhtiökokouksen niin, että siihen saattoi osallistua myös antamalla päätösesitykseen ennakolta kirjallisen kannan JA lisäksi kokoukseen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä kokouksen aikana	Teimme yhtiössämme päätökset yhtiökokousta pitämättä kaikkien osakkaiden hyväksymänä	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	38.5%	11.1%	26.7%	10.9%	2.2%	0.9%	9.8%	3144
Helsinki	28.3%	6.0%	38.6%	16.3%	1.8%	0.5%	8.5%	552
Espoo	22.5%	4.9%	46.1%	14.2%	1.5%	0.5%	10.3%	204
Vantaa	29.4%	5.0%	34.5%	13.4%	1.7%	0.0%	16.0%	119
Turku	35.9%	13.5%	24.5%	14.1%	0.5%	1.6%	9.9%	192
Tampere	45.7%	6.5%	26.1%	9.5%	1.5%	0.5%	10.1%	199
Lahti	56.5%	13.0%	14.5%	5.8%	1.4%	0.0%	8.7%	138
Hämeenlinna	31.6%	10.1%	17.7%	16.5%	7.6%	0.0%	16.5%	79
Kotka	55.4%	29.2%	3.1%	1.5%	0.0%	1.5%	9.2%	65
Kuopio	53.7%	10.5%	14.7%	9.5%	3.2%	1.1%	7.4%	95
Jyväskylä	37.9%	11.2%	30.2%	7.7%	1.8%	1.2%	10.1%	169
Oulu	37.9%	8.7%	30.4%	9.3%	1.2%	1.2%	11.2%	161

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3144.

Varsinaisista yhtiökokouksista miltei 60 % järjestettiin kesäkuun loppuun mennessä – Lisäajalle siirtyi 31 % ja loppuvuoteen 5 % kokouksista

Milloin järjestitte vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksenne?

Prosenttia

	Ennen koronarajoitusten voimaantuloa (maaliskuun puoliväliin 2020 mennessä).	Viranomais määräykset, mm. kokoontumisrajoitukset ja etäisyydet huomioiden, kesäkuun loppuun 2020 mennessä.	Järjestimme varsinaisen yhtiökokouksen myönnetyn lisäajan (1.7. – 30.9.2020) sisällä.	Järjestimme kokouksen 1.10. – 31.12.2020	Järjestimme kokouksen tavanomaiseen tapaan 1.10. – 31.12.2020 ("syysyhtiökokous"- käytäntö)	Kokousta ei järjestetty	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	10.3%	48.0%	30.8%	5.2%	3.5%	0.2%	0.5%	1.5%	2737
Pks	7.9%	48.8%	34.1%	4.4%	2.3%	0.2%	0.1%	2.2%	826
Muu Suomi	11.4%	47.6%	29.4%	5.5%	4.0%	0.2%	0.6%	1.2%	1911
Alle 10	14.5%	56.5%	20.6%	4.6%	3.2%	0.0%	0.3%	0.3%	345
10-19	12.1%	52.4%	24.2%	6.0%	2.7%	0.0%	0.6%	2.1%	487
20 - 29	13.3%	46.9%	28.8%	5.2%	3.7%	0.6%	0.4%	1.1%	535
30 - 49	8.2%	48.8%	33.7%	3.2%	3.3%	0.3%	0.5%	2.1%	730
50 - 99	7.1%	42.7%	37.4%	7.5%	3.9%	0.0%	0.4%	1.0%	508
Yli 100	5.3%	29.5%	48.5%	6.1%	6.1%	0.8%	0.8%	3.0%	132

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 2737.

Isoja eroja kaupunkikohtaisesti varsinaisen yhtiökokouksen aikataulussa 2020

Milloin järjestitte vuoden 2020 varsinaisen yhtiökokouksenne?

Prosenttia

	Ennen koronarajoitusten voimaantuloa (maaliskuun puoliväliin 2020 mennessä).	Viranomaismääräykset, mm. kokoontumisrajoitukset ja etäisyydet huomioiden, kesäkuun loppuun 2020 mennessä.	Järjestimme varsinaisen yhtiökokouksen myönnetyn lisäajan (1.7. – 30.9.2020) sisällä.	Järjestimme kokouksen 1.10. – 31.12.2020	Järjestimme kokouksen tavanomaiseen tapaan 1.10. – 31.12.2020 ("syysyhtiökokous"- käytäntö)	Kokousta ei järjestetty	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	10.3%	48.0%	30.8%	5.2%	3.5%	0.2%	0.5%	1.5%	2737
Helsinki	7.5%	47.9%	35.6%	4.7%	2.0%	0.0%	0.2%	2.0%	491
Espoo	11.2%	50.3%	27.9%	4.5%	3.4%	1.1%	0.0%	1.7%	179
Vantaa	2.0%	52.0%	34.7%	4.1%	3.1%	0.0%	0.0%	4.1%	98
Turku	2.4%	35.5%	37.9%	10.1%	12.4%	0.0%	1.2%	0.6%	169
Tampere	4.6%	44.6%	34.3%	8.6%	4.0%	0.0%	1.7%	2.3%	175
Lahti	14.5%	46.8%	23.4%	8.1%	4.0%	0.0%	0.0%	3.2%	124
Hämeenlinna	8.3%	61.7%	20.0%	3.3%	1.7%	0.0%	1.7%	3.3%	60
Kotka	10.3%	67.2%	17.2%	1.7%	3.4%	0.0%	0.0%	0.0%	58
Kuopio	19.3%	42.2%	27.7%	6.0%	2.4%	1.2%	1.2%	0.0%	83
Jyväskylä	15.0%	47.6%	31.3%	3.4%	1.4%	0.0%	0.7%	0.7%	147
Oulu	8.6%	48.2%	38.1%	0.7%	3.6%	0.0%	0.7%	0.0%	139

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 2737.

Valmisohjelmistoilla leijonanos yhtiökokousten etäyhteyksissä

Miten kokouksen etäyhteys toteutettiin ensisijaisesti?

Prosenttia

	Isännöinti- toimiston järjestelmällä	Teams, Skype, Zoom tai muulla vastaavalla valmisohjelmistolla	Puhelin- yhteydellä	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	19.9%	71.8%	4.4%	2.9%	0.9%	1179
Pks	13.9%	81.6%	2.5%	1.2%	0.8%	511
Muu Suomi	24.6%	64.4%	5.8%	4.2%	1.0%	668
Alle 10	13.8%	67.7%	16.2%	0.8%	1.5%	130
10-19	19.8%	70.3%	6.6%	2.4%	0.9%	212
20 - 29	27.0%	59.7%	5.2%	6.6%	1.4%	211
30 - 49	24.5%	70.9%	1.5%	3.1%	0.0%	327
50 - 99	13.6%	84.3%	0.4%	0.9%	0.9%	235
Yli 100	9.4%	84.4%	0.0%	3.1%	3.1%	64
Kesäkuu-Yhtiöt	21.2%	70.2%	5.0%	2.6%	1.1%	661
LisäaikaYhtiöt	17.2%	75.6%	2.5%	3.4%	1.3%	320
Helsinki	16.6%	77.8%	2.6%	1.7%	1.3%	302
Espoo	7.3%	91.1%	1.6%	0.0%	0.0%	123
Vantaa	12.3%	82.5%	3.5%	1.8%	0.0%	57
Turku	18.9%	78.4%	1.4%	1.4%	0.0%	74
Tampere	26.8%	67.6%	1.4%	2.8%	1.4%	71
Lahti	17.9%	82.1%	0.0%	0.0%	0.0%	28
Hämeenlinna	26.9%	65.4%	3.8%	3.8%	0.0%	26
Kuopio	34.8%	52.2%	8.7%	4.3%	0.0%	23
Jyväskylä	25.0%	54.7%	7.8%	12.5%	0.0%	64
Oulu	23.8%	69.8%	4.8%	1.6%	0.0%	63

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaaajien määrä 1179.

Sähköisten osallistumisvalmiuksien koetaan poikkeavan paljon kaupungista toiseen

Onko taloyhtiössänne valmiudet teknologian ja käyttötaitojen puolesta järjestää sähköinen osallistumismahdollisuus yhtiökokoukseen?

Prosenttia

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	N
Yhteensä	49.3%	31.7%	19.0%	3143
Pks	67.3%	17.4%	15.4%	938
Muu Suomi	41.7%	37.8%	20.6%	2204
Alle 10	48.4%	31.4%	20.2%	436
10-19	46.6%	33.6%	19.8%	577
20 - 29	45.0%	36.5%	18.5%	616
30 - 49	49.0%	31.8%	19.2%	817
50 - 99	54.4%	27.2%	18.4%	548
Yli 100	63.5%	20.9%	15.5%	148
Kesäkuu-Yhtiöt	55.3%	27.4%	17.3%	1312
Lisäaika-Yhtiöt	46.9%	33.8%	19.3%	840
Helsinki	67.9%	16.8%	15.2%	552
Espoo	75.5%	12.3%	12.3%	204
Vantaa	52.1%	23.5%	24.4%	119
Turku	52.4%	29.3%	18.3%	191
Tampere	47.2%	33.2%	19.6%	199
Lahti	28.1%	53.2%	18.7%	139
Hämeenlinna	46.8%	35.4%	17.7%	79
Kotka	15.4%	60.0%	24.6%	65
Kuopio	38.9%	38.9%	22.1%	95
Jyväskylä	51.8%	23.8%	24.4%	168
Oulu	50.9%	26.1%	23.0%	161

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3143.

Myös hallitusten kokousten sähköiset valmiudet vaihtelevat vastaajien mukaan paljon kaupungista toiseen

Onko teidän taloyhtiössänne käytössä sähköisiä kokousjärjestelmiä hallituksen kokouksissa?
Prosenttia

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	N
Yhteensä	52.3%	41.5%	6.2%	3140
Pks	71.1%	24.0%	4.9%	938
Muu Suomi	44.3%	48.9%	6.8%	2200
Alle 10	34.9%	57.9%	7.1%	435
10-19	44.4%	49.3%	6.3%	576
20 - 29	48.1%	46.2%	5.7%	613
30 - 49	56.9%	36.6%	6.5%	817
50 - 99	65.2%	28.6%	6.2%	549
Yli 100	78.4%	16.9%	4.7%	148
Kesäkuu-Yhtiöt	54.5%	39.8%	5.7%	1309
LisäaikaYhtiöt	56.2%	37.4%	6.4%	842
Helsinki	72.5%	22.6%	4.9%	552
Espoo	70.6%	25.5%	3.9%	204
Vantaa	68.1%	26.1%	5.9%	119
Turku	57.6%	39.3%	3.1%	191
Tampere	53.8%	41.7%	4.5%	199
Lahti	41.7%	55.4%	2.9%	139
Hämeenlinna	51.9%	40.5%	7.6%	79
Kotka	32.3%	61.5%	6.2%	65
Kuopio	46.8%	46.8%	6.4%	94
Jyväskylä	55.7%	35.9%	8.4%	167
Oulu	54.4%	35.6%	10.0%	160

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaajien määrä 3140.

Hallitusten etäyhteyksissä valmishjelmistot isossa osassa

Mikä etäyhteyksijärjestelmä on ensisijaisesti käytössä?

Prosenttia

	Isännöinti-toimiston järjestelmä	Teams, Skype, Zoom tai muu vastaava valmishjelmisto	Puhelin-yhteys	En osaa sanoa	Muu, mikä?	N
Yhteensä	13.9%	75.4%	5.5%	0.8%	4.4%	1642
Pks	13.0%	83.5%	1.5%	0.3%	1.6%	667
Muu Suomi	14.6%	69.8%	8.2%	1.1%	6.3%	975
Alle 10	11.8%	64.5%	10.5%	0.7%	12.5%	152
10-19	13.2%	70.8%	7.0%	0.8%	8.2%	257
20 - 29	19.7%	68.1%	7.5%	2.0%	2.7%	295
30 - 49	12.7%	78.7%	4.5%	0.6%	3.4%	464
50 - 99	12.8%	81.8%	2.8%	0.3%	2.2%	358
Yli 100	12.1%	85.3%	2.6%	0.0%	0.0%	116
Kesäkuu-Yhtiöt	13.6%	78.7%	4.6%	0.0%	3.1%	714
LisäaikaYhtiöt	11.8%	78.6%	4.2%	0.8%	4.4%	473
Helsinki	14.8%	82.0%	1.3%	0.3%	1.8%	400
Espoo	11.1%	87.5%	0.7%	0.0%	0.7%	144
Vantaa	6.2%	86.4%	2.5%	0.0%	4.9%	81
Turku	9.1%	83.6%	4.5%	0.0%	2.7%	110
Tampere	13.1%	76.6%	4.7%	0.9%	4.7%	107
Lahti	15.5%	63.8%	12.1%	0.0%	8.6%	58
Hämeenlinna	11.9%	71.4%	11.9%	0.0%	4.8%	42
Kotka	14.3%	52.4%	14.3%	0.0%	19.0%	21
Kuopio	18.2%	61.4%	9.1%	2.3%	9.1%	44
Jyväskylä	20.4%	74.2%	4.3%	0.0%	1.1%	93
Oulu	18.6%	72.1%	1.2%	1.2%	7.0%	86

Lähde: Kiinteistöliitto, Korona-ajan yhtiökokoukset, tammi-helmikuussa 2021. Vastaaajien määrä 1642.

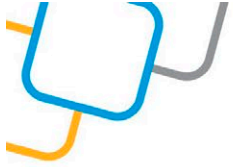
Kyselyn vastaajien taustaprofiilit

Vastaajan rooli taloyhtiössä	Määrä
Hallituksen puheenjohtaja	1891
Hallituksen jäsen	807
Ammatti-isännöitsijä (päätoiminen)	198
Sivutoiminen isännöitsijä (osa-aikainen)	117
Osakas	117
Jokin muu, mikä	18
N	3148

Asuin-/toiminta-alue (pääasiallinen)	Määrä
Pääkaupunkiseutu	939
Muu Etelä-Suomi (Muu Uusimaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Karjala)	695
Länsi-Suomi (Varsinais-Suomi, Satakunta, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi)	1011
Itä-Suomi (Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala)	237
Pohjois-Suomi (Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi)	261
Ahvenanmaa	5
N	3148

Taloyhtiö, jonka perusteella vastaukset on annettu on...	N
Asuinkerrostalo (asumiskäytössä yli 80 %)	2089
Asuin-liiketalo (asumiskäytössä 50 - 80 %)	99
Liike-toimistotalo (asumiskäytössä alle 50 %)	3
Rivitalo	813
Paritalo	79
Erillistalo	22
Omakotitalo	3
Muu, mikä?	40
N	3148

Asuinhuoneistojen lukumäärä taloyhtiössä	N
1- 9	436
10-19	578
20-29	617
30-49	818
50 – 99	551
100 – 299	140
300 tai enemmän	8
N	3148

Kiitos!

Lisätietoja:

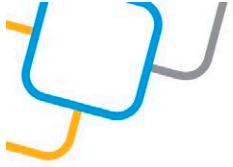
Kiinteistöliitto www.kiinteistoliitto.fi

Pääekonomisti Jukka Kero, p. (09) 1667 6761, jukka.kero@kiinteistoliitto.fi

Päälakimies Jenni Hupli, p. (09) 1667 6210, jenni.hupli@kiinteistoliitto.fi

Kiitos!

Liite 3 – Pellervon selvitys kevään 2021 käytännöistä osuuskunnissa

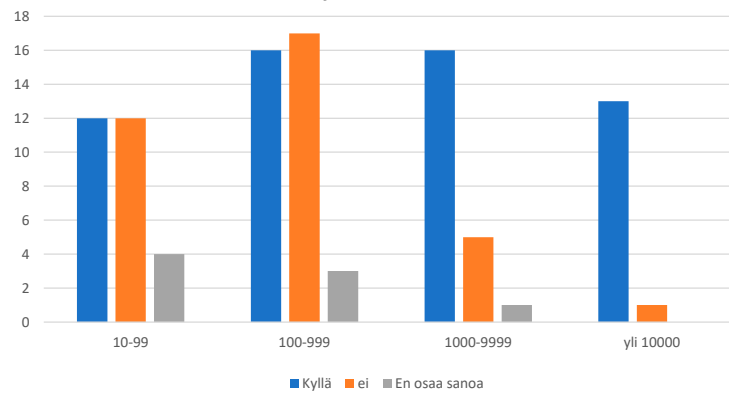
Katsaus osuuskuntien vuoden 2020 kokouksiin

- Kysely Pellervon jäsenyhteisöille vuoden 2020 osuuskunnan kokouksista keväällä 2021
- Kyselyn tarkoituksena selvittää, kuinka osuuskunnat hyödynsivät poikkeuslain tarjoamia mahdollisuuksia kokousten järjestämiselle koronatilanteessa
- Kyselyyn vastaajat pääsääntöisesti osuuskuntien toimitusjohtajia/hallituksen jäseniä
- Vastauksia saatiin sadalta osuuskunnalta, joukossa sekä osuuskunnan kokous- että edustajisto-osuuskuntia
- Vastanneiden osuuskuntien jäsenmäärät:
  - alle 100 jäsentä 28 %
  - alle 1000 jäsentä 36 %
  - Jäseniä 1000 tai enemmän 36 %

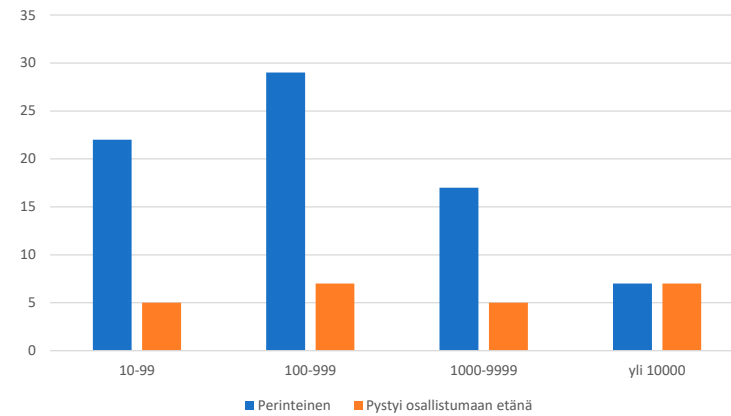
Osuuskunnilla valmiudet etäkokouksiin

- 57% kaikista vastanneista ilmoitti, että tekniset valmiudet järjestää etäosallistumiseen
  - Parhaat valmiudet yli 1000 jäsenen osuuskunnilla (lähes 81 %)
  - Pienemmistä osuuskunnista 44 %:lla tekniset valmiudet
  - Mahdollisesti korona-aikana parantuneet?
- Osuuskunnista 76 % piti 2020 perinteisen kokouksen ilman etäosallistumismahdollisuutta
  - alle 1000 jäsenen osuuskunnista lähes 82 %
  - Sen sijaan isommista osuuskunnista vain noin kolmannes (34 %) piti pelkästään fyysisen kokouksen ilman etäosallistumismahdollisuutta
- Pelkästään perinteisen kokouksen järjestäneiden osuuskuntien perusteluissa korostui jäsenten korkea ikä ja digitaitojen sekä vaadittavien laitteiden puute

Onko osuuskunnassanne mahdollista teknologian ja
käyttötaitojen puolesta järjestää sähköinen
osallistumismahdollisuus osuuskunnan kokoukseen tai
edustajiston kokoukseen?

Miten järjestitte vuoden 2020 varsinaisen osuuskunnan tai
edustajiston kokouksen?

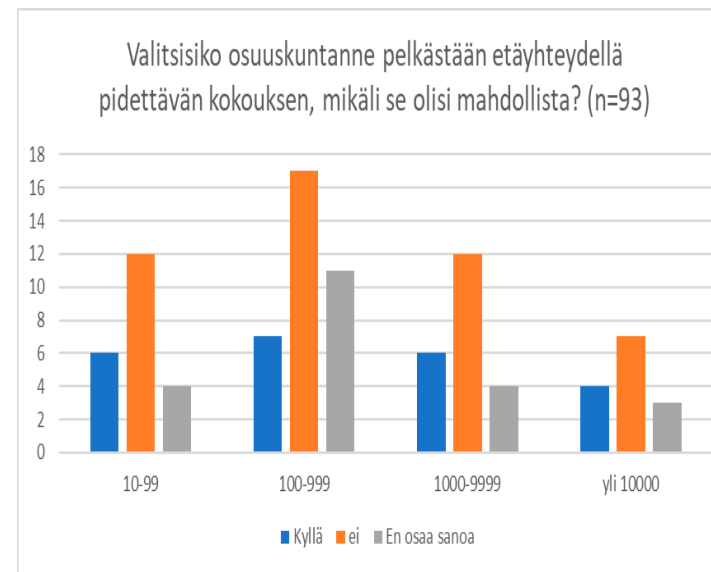

Ennakointi vuodet 2021 kokouksista

- Vuoden 2021 osuuskunnan/edustajiston kokoukset:
  - 28 % ennakoi, että kokoukset pidetään hybridimallilla, näistä 2/3 osuuskuntia, joissa vähintään 1000 jäsentä
  - 28 % ei ollut vielä tehnyt päätöstä asiasta
  - Loput 44 % ilmoitti, ettei jäsenille tarjota etäosallistumismahdollisuutta

Etäkokous ilman fyysistä kokouspaikkaa

- Noin 25 % vastaajista ilmoitti, että pitäisi jatkossa osuuskunnan kokouksen pelkästään etäkokouksena, mikäli se olisi mahdollista
- Jakautui tasaisesti eri kokoisten osuuskuntien kesken

Lausumat

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausuma

1 (3)

9.11.2021

Rahoitusmarkkinaosasto

Lausuma oikeusministeriön etäkoukukset ja etäosallistuminen osakeyhtiössä, asunto-osakeyhtiössä ja osuuskunnissa -työryhmän muistiosta

Työryhmän tausta ja tavoitteet

Oikeusministeriö asetti 18.5.2021 työryhmän valmistelemaan ehdotusta etäosallistumisen helpottamiseksi ja etäkoukusten sallimiseksi osakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiön yhtiökoukselle sekä osuuskunnan kokoukselle ja edustajistolle kuuluvan päätöksenteon ja siihen osallistumisen helpottamiseksi. Valmisteltavan uudistuksen tavoitteena on helpottaa ja lisätä osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksia, ottaen huomioon osakkaiden ja jäsenten oikeutetut odotukset ja erilaiset valmiudet käyttää uusia osallistumiskeinoja.

Myös talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 17/2020) valtioneuvostoa kehoitettiin valmistelemaan säännökset osakkeenomistajien ja jäsenten etäosallistamisen mahdollistamiseksi siten, että ratkaisut ovat kestäviä pitkällä aikavälillä osakkeenomistajien keskeisten oikeuksien toteutumisen kannalta. Jatkotyössä on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että osakkeenomistajan osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaiset oikeudet voidaan toteuttaa asianmukaisesti myös pienosakkaiden osalta.

Työryhmän ehdotukset pääomamarkkinoiden toiminnan ja rahoitusmarkkinasääntelyn näkökulmasta

Komission asettama työryhmä julkaisi kesäkuussa 2020 loppuraportin EU:n pääomamarkkinaunionista (*Final Report of the High Level Forum on the Capital Markets Union*). Raportin perusteella komissio antoi syyskuussa 2020 uuden toimintasuunnitelman EU:n pääomamarkkinoiden toteuttamiseksi. EU:n pääomamarkkinaunionin tavoitteena on muun muassa luoda uusia rahoituslähteitä erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, vähentää pääoman hankkimiskustannuksia, lisätä säästäjien vaihtoehtoja EU:ssa, helpottaa rajat ylittäviä investointeja, houkuttaa uusia ulkomaisia investointeja EU:hun sekä tehdä EU:n rahoitusjärjestelmästä vakaampi, mukautuvampi ja kilpailukykyisempi. Suomi on sitoutunut edistämään EU:n pääomamarkkinaunionin tavoitteita ja eurooppalaisten yhteismarkkinoiden syventämistä (E 141/2020 vp).

EU:n pääomamarkkinaunionista asetettujen tavoitteiden mukaan osakkeenomistajien oikeuksien käyttöä tulee helpottaa digitaalisten välineiden avulla myös rajat ylittävissä tilanteissa. Lisäksi yhtiökokousprosesseja ja osakkeenomistajan mahdollisuutta osallistua yrityksen toimintaan tulee tehostaa.

Niin ikään syksyllä 2020 julkaistun EU:n digitaalisen rahoituksen strategian (*Digital Finance Strategy*) tarkoituksena on sujuvoittaa rajat ylittävää toimintaa sisämarkkinoilla.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
www.vm.fi

Puh 0295 16001 (vaihe)
Faksi 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

2 (3)

Strategian tavoitteilla edistetään rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä pääomamarkkinaunionissa sekä helpotetaan digitaalisia innovaatioita kuluttajien eduksi ja markkinoiden tehokkuuden edistämiseksi. Suomi kannattaa digitaalisen rahoituksen strategiaan sisältyviä tavoitteita, jotka edistävät rahoitusmarkkinoiden palvelutarjonnan monipuolistumista ja uusien toimijoiden pääsyä rahoitusmarkkinoille sekä uusien edistyksellisten rahoituspalveluiden saatavuuden lisäämistä yrityksille ja kuluttajille (E 145/2020 vp).

Työryhmän muistiossa etäosallistumista koskevat ehdotukset sivuavat siten useita tavoitteita sisämarkkinoiden kehittämiseksi ja digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Suunnitteilla oleva EU-sääntely voi valmistuessaan johtaa tarpeeseen tarkastaa kansallista lainsäädäntöä jo lähivuosina. Lainvalmistelun kustannustehokkuuden ja lainsäädännön ennakoitavuuden näkökulmasta kannatettavaa olisikin pyrkiä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa uudistuksiin, jotka ovat myös EU:n toimintasuunnitelmien tavoitteiden mukaisia.

Osakeyhtiölakiin ja osuuskuntalakiin ehdotetut muutokset ohjaavat myös finanssimarkkinoilla toimivien yhteisöiden kokouskäytäntöjä ja voivat johtaa tarpeeseen tarkastella kyseisiä yhteisöitä koskevien erityislakien säännöksiä. Työryhmässä ei olla arvioitu mahdollisia muutostarpeita tältä osin, vaan ne jäävät arvioitavaksi erillisenä asiakokonaisuutena.

Työryhmän ehdotukset etäosallistumisesta pörssi- ja First North -yhtiöiden yhtiökokouksiin

Työryhmän edotusten osalta erityistä huomiota on kiinnitettävä säännellyllä markkinalla ja First North -markkinapaikalla listattuihin yhtiöihin kohdistuvan sääntelyn selkeyteen. Muistiossa ehdotetun osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 1-3 momentissa säädettäisiin osakeyhtiön yhtiökokouksesta, joka voitaisiin järjestää 1 momentin mukaan perinteisenä fyysisenä yhtiökokouksena, 2 momentin mukaan ns. hybridikokouksena tai 3 momentin mukaan täysimääräisenä etäkokouksena. Välttämättömänä on pidettävä sitä, että ehdotusten selkiyttämiseksi jatkovalmistelussa tarkastellaan erityisesti ehdotetun osakeyhtiölain 5 luvun 16 §:n 4 momentissa listattujen ns. täydentävien osallistumiskeinojen sekä 6 momentissa ehdotetun mahdollisten puhevallan käyttämisen rajoitusten suhdetta 1–3 momentissa tarkoitettuihin yhtiökokouksen järjestämisvaihtoehtoihin.

Ehdotetun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen osallistumisen lähtökohdaksi on valittu *täysimääräisin osakkeenomistajan oikeuksin* osallistuminen, jota on syytä pitää kannatettavana. Tämän lisäksi kyseiseen yhtiökokoukseen osallistumista voitaisiin yhtiön hallituksen päätöksellä täydentää 4 momentin mukaisilla etäosallistumisen keinoilla, mikä voisi muistiossa valittujen sanamuotojen vuoksi käytännössä johtaa osakkeenomistajan oikeuksien rajoittamiseen 2 momentin tarkoituksen vastaisesti. Työryhmän muistiossa ehdotetut muotoilut johtavat tätä kautta pykälän sisäisen ristiriitaisuuteen, joka lisää tulkintaepäselvyyksien riskiä. Esityksen jatkovalmistelussa tulee selkiyttää sitä, miten ehdotetun 16 §:n 4 momentin mukaisia keinoja voidaan käyttää vaarantamatta 2 momentissa tarkoitettua osakkeenomistajan täysimääräisin oikeuksin tapahtuvaa osallistumista.

Lisäksi useat kotimaiset institutionaaliset sijoittajat, yksityissijoittajat, ulkomaiset institutionaaliset sijoittajat, omaisuudenhoitajat ja valtakirjaneuvonantajat kannattavat muistion mukaan täysimääräisiä osakkeenomistajan oikeuksia yhtiökokoukseen etäosallistuville, joka on omiaan edellyttämään laajat osakkeenomistajan oikeudet sisältävää osallistumista yhtiökokouksessa myös ns. hybridikokouksen osalta.

Lopuksi

3 (3)

Osakeyhtiölain säännösten merkittävä ohjausvaikutus, lainsoveltamisen ennakoitavuus ja oikeusvarmuus edellyttävät lain ja sen säännösten selkeyttä ja yksiselitteisyyttä. Osakeyhtiölain säännösten monitulkintaisuus voi johtaa lisääntyviin tulkinta- ja valvontakustannuksiin sekä säännöksiä noudattaville osapuolille että niitä valvoville viranomaisille. Muistiossa ehdotettua on myös tarkasteltava sijoittajan oikeusvarmuuden ja sijoittajansuojan toteutumisen kannalta. Vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että sekä lakia soveltava yhtiö että sijoittaja voivat kohtuullisin ponnistuksin ymmärtää, miten osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan yhtiökokouksessa ja miltä osin niiden käyttöä eri tilanteissa voidaan rajoittaa.

Työryhmän muistiossa esitettyjä ehdotuksien ei voida täysin katsoa olevan yhdenmukaiset EU:n pääomamarkkinaunionin, EU:n digitaalisen rahoituksen strategian ja sisämarkkinoiden kehittämisen tavoitteiden tai talousvaliokunnan mietinnössä todetun kanssa. Ehdotettujen säännösten tulkintaepäselvyydet voivat luoda tarkoitettua korkeamman kynnyksen etenkin uusien osallistumiskeinojen hyödyntämiseen ja osakkeenomistajan oikeuksien täysimääräiseen käyttämiseen. Tältä osin ehdotuksien ei myöskään täysin voida katsoa vastaavan työryhmän asettamaa tavoitetta osallistumismahdollisuuksien helpottamisesta ja lisäämisestä. Yhtiökokouksen järjestämistapoja koskeva lainsäädäntö on pyrittävä myös tosiasiallisesti muotoilemaan markkinalähtöisesti ja välineneutraalisti tavalla, joka tukee osallistumistavan valitsemista yhtiön ja sen osakkeenomistajien tarpeista lähtien. Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että digitalisaation tarjoamia uusia mahdollisuuksia täysimääräisten oikeuksien käyttämiseksi ei hyödynnettäisi korkean soveltamiskynnyksen ja lainsäädännön sisällön vaikean hahmotettavuuden takia.

Jonna Kuparinen
Erityisasiantuntija

WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Oikeusministeriölle

Etäosallistuminen ja verkkokokoukset osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa -työryhmä – lausuma kehittämistarpeesta

Tausta

Vastuullisuus ja kestävyys ovat yritystoiminnan kilpailukykytekijöitä. 2020-luku on ratkaiseva sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että toimivien ekosysteemien turvaamisen suhteen. Yritystoiminta on keskeisessä asemassa toteuttamassa ekologista transformaatiota. Aktiivisen omistajuuden ja vastuullisen sijoittamisen kautta osakkeenomistajat ovat enenevästi kiinnostuneita omistamiensa yritysten toiminnasta ja haluavat käyttää osakeomistuksen tuomia oikeuksia mm. yhtiökokouksessa.

Etäosallistuminen ja verkkokokoukset työryhmän tavoitteena on helpottaa kokouksien osallistumista ja sallia verkkokokousten järjestäminen siten, että yhteisöissä voidaan hyödyntää uuden kokoustekniikan mahdollisuudet.

Nykyisessä osakeyhtiölaissa (kun väliaikaisia koronasäännöksiä ei huomioida) fyysinen kokous on pakollinen ja teknisen välineen kautta mahdollisesti tarjottava etäyhteys on mielletty toissijaiseksi vaihtoehdoksi, joka voidaan aina toteuttaa osakkeenomistajan oikeuksia rajoittavalla tavalla. Osakkeenomistajan oikeusturvan takeena nykylaissa on mahdollisuus osallistua fyysiseen kokoukseen. Tämä ilmenee nykyisen OYL:n 5 luvun 16§:n perusteluista HE:ssä:

”Esteenä teknisen apuvälineen avulla osallistumiselle ei ole, että osakkeenomistajat eivät voi apuvälineen välityksellä käyttää täysimääräisesti puhevaltaansa, jolla yhtiöoikeudessa tarkoitetaan esimerkiksi kysely- tai puheoikeutta. Tämä ilmenee momentin viimeisestä virkkeestä. Osakkeenomistajilla on aina mahdollisuus osallistua kokoukseen henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä, joten puheoikeuden rajoittamista ei voida pitää periaatteellisesti ongelmallisena. Koska mainittujen oikeuksien puuttuminen on poikkeus lain osoittamasta pääsäännöstä, siitä on mainittava kokouskutsussa.”

Etäosallistumista koskevien sääntöjen uusimisessa tarkoituksena on työryhmän toimeksiannon mukaisesti helpottaa ja lisätä osakkaiden mahdollisuuksia osallistua yhtiökokoukseen. Olennaista tällöin on, että uusi yhtiökokoussääntely johdonmukaisesti turvaa osakkeenomistajan oikeuksien käyttämisen täysimääräisesti kokouksen järjestämistavasta riippumatta.

Työryhmän ehdotus

Uudet säännökset mahdollistavat yhtiökokouksen järjestämisen joko perinteisesti fyysisenä kokouksena, fyysisen ja etäkokouksen yhdistävänä hybridikokouksena tai puhtaana etäkokouksena. Työryhmän keskusteluissa on vahvistunut periaate, että kaikkia kokousvaihtoehtoja pitää koskea velvollisuus mahdollistaa osakkaalle osakeyhtiölainmukaisten osallistumisoikeuksien täysimääräinen toteutuminen. Periaate on kirjattu muistion säännöskohtaisten perustelujen alkuun (kohdan 6.1. neljäs kappale):

"Ehdotuksen perusteella osakas voi aina käyttää täysimääräisesti oikeuksiaan perinteisessä yhtiökokouksessa, hybridikokouksessa tai etäkokouksessa."

Työryhmässä on tunnustettu myös tarve sisällyttää lakiin määräyksiä siitä, miten täysimääräisen osallistumisen lisänä osakkaan valittavaksi voidaan tarjota rajoitetumpia yhtiökokoukseen liittyviä mahdollisuuksia joko ennakolta tai kokouksen aikana. Tämä on niinkään kirjattu muistioon (kohdan 6.1. neljäs kappale):

"Lisäksi ehdotetaan selvennettäväksi säännöksiä siitä, minkälaisia muita yhtiökokousohallistumisena pidettäviä lisämahdollisuuksia osakkeenomistajalle voidaan tarjota. Ehdotuksen mukaan osallistujana pitämisen vähimmäisvaatimus on, että osakas voi äänestää ennen kokousta tai sen aikana. Ennakköäänestyksen käytettävyyden lisäämiseksi ehdotetaan, että ennakköäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on aina esitettävä muuttamattoman yhtiökokouksessa."

Näkemyks lakiehdotuksen kehittämistarpeesta

Lakitekstin kirjoittamisessa ongelmalliseksi on työryhmässä muodostunut 5 luvun 16§:n 4 momentin sisältö. Ehdotuksessa oleva muotoilu ei näkemykseni mukaan ole riittävän selkeä ja yksiselitteinen.

Muistiossa ehdotettu OYL 5:16§ 2 momentti säätää hybridikokoukseen osallistumisesta. Tällä tarkoitetaan fyysisesti järjestettävää kokousta, johon osakkeenomistajat voisivat osallistua myös etänä ja käyttää etänä täysimääräisesti oikeuksiansa. Ehdotetun OYL 5:16 §:n 2 momentin sisällön tekee epäselväksi ehdotettu OYL 5:16§:n 4 momentti.

Ehdotetun OYL 5:16§:n 4 momentti sisältää määräyksen kokoukseen osallistumisesta ennakköäänestämällä, mutta myös säännökset rajoitetuilla osakkeenomistajaoikeuksilla järjestettävästä hybridikokouksesta. 4 momentin nojalla hallitus voisi järjestää yhtiökokouksen hybridikokouksena siten, että etäosallistujien osakkeenomistajaoikeuksien käyttöä voidaan rajoittaa varsin vapaasti. Säännöksen 2. ja 4. momentti ovat osin päällekkäisiä ja ristiriitaisia. Lisäksi sääntelyratkaisu, jossa etäosallistuminen ja ennako-osallistuminen niputetaan yhteen, aiheuttaa epäselvyyttä siitä, mitä etäosallistuminen yhtiökokoukseen tarkoittaa.

Selkeän kirjoitusasun löytäminen OYL 5:16§:n 4 momentille on välttämätöntä, jotta lakitekstin perusteella on selvää, että

-yhtiö on velvollinen järjestämään yhtiökokouksen jollakin 5 luvun 16§:n 1, 2, tai 3 momentissa säädetyllä tavalla,

-yhtiön on 5 luvun 16§:n 2 momentin mukaisessa hybridikokouksessa tarjottava sekä fyysisesti osallistuvalla että etäosallistujalle täydet oikeudet, ja

-ennakko- ja etäosallistumisen käsitteet eivät sekaannu.

Kirjoitusasun selkeyttäminen ei tarkoita, että laki ei jatkossa sallisi tarjota esimerkiksi fyysisen kokouksen lisukkeena mahdollisuutta ennakkokysymyksiin tai kokousaikaista livestriimiä osakkaille. Näistä ei kuitenkaan tarvitse laissa säätää, koska ne eivät ole osallistumista yhtiökokoukseen.

Muutostarpeet muistiossa ehdotettuun 5 luvun 16§:ään

Edellä mainituin perusteluiin muutosehdotuksemme työryhmämuistiossa ehdotetun OYL 5:16:n sisältöön on seuraava. Työryhmän muistiossa esitettyyn verrattuna lisäykset on korostettu vihreällä ja poistot on korostettu punaisella ja yliväivattu.

5 luvun 16 § Kokouspaikka ja osallistumistapa

Yhtiökokous on pidettävä yhtiön kotipaikassa, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisesta paikkakunnasta. Kokous voidaan erittäin painavista syistä pitää muullakin paikkakunnalla.

Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen saa osallistua myös siten, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin

Yhtiökokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että osakkeenomistajat käyttävät täysimääräisesti luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Yhtiö on velvollinen järjestämään yhtiökokouksen edellä 1, 2 tai 3 momentissa säädetyllä tavalla. Hallitus voi päättää, että yhtiökokoukseen saa osallistua 1-3 momentissa säädetyin lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla ennen yhtiökokousta tai kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tähän momenttiin perustuvaa osallistumisvaihtoehtoa käyttävien osakkeenomistajien oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa, mutta vaihtoehdon käyttäjistä kokoukseen osallistuvina pidetään vain niitä, jotka voivat käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. Mahdollisesti ennakkoonesteyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa. Osallistuminen ennen yhtiökokousta ei rajoita osakkeenomistajan osallistumisoikeutta yhtiökokoukseen.

Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja äänenlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitetussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla.

Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä ja osallistumisen teknisestä toteutuksesta. Kokouskutsussa on myös mainittava mahdollisesta 4 momentin mukaisesta osallistumismahdollisuudesta ja siihen liittyvistä osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä

Helsingissä 8.11.2021

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Raija Leena Ojanen', written in a cursive style.

Raija-Leena Ojanen
Oikeudellinen neuvonantaja
Maailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto Sr.
raija-leena.ojanen@wwf.fi
050 5990232

Eriävä mielipide

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

Suomen Pörssiäätiö
sari.lounasmeri@porssisaatio.fi
050 3725 925

Eriävä mielipide

8.11.2021

Pörssiäätiön eriävä mielipide etäosallistuminen ja verkkokokoukset osakeyhtiöissä, asunto-osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa -työryhmän muistioon

Tiivistelmä

Työryhmän muistiossa ehdotetaan kokouspaikan ja osallistumistavan (OYL 5:16) osalta sääntelyratkaisua, joka etenkin pörssi-yhtiöiden osalta ei ole omiaan edistämään työryhmän tavoitetta helpottaa ja lisätä osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksia, ottaen huomioon osakkaiden ja jäsenten oikeudet odotukset, eikä esitys tue pääomamarkkinoiden suotuisaa kehitystä.

Pörssiäätiön näkemyksen mukaan on selkeästi määriteltävä niin täysimääräisen etäkokouksen (ehdotettu OYL 5:16.3) kuin myös niin kutsutun hybridikokouksen (ehdotettu OYL 5:16.2) etäosallistujan osallistumisen sisältö, sekä erotettava lakiteknisesti etäosallistuminen ennakko-osallistumista, jotka ovat perustavanlaatuisesti erilaisia tapoja osallistua yhtiökokoukseen. Reaaliaikaisesti kokoukseen etäosallistuvalla osakkeenomistajalla tulee olla aina käytössään täysimääräiset osakeyhtiölain mukaiset osakkeenomistajaoikeudet, jotka vastaavat fyysisesti kokoukseen osallistuvan osakkeenomistajan käytössä olevia osakeyhtiölain mukaisia oikeuksia.

Yhtiökokousosallistumisessa on ensikädessä kyse osakkeenomistajien oikeuksien käytön toteutumisesta. Tältä osin osakeyhtiölain tarjoama joustavuus ja tahdonvaltaisuus tulee kohdistaa nimenomaisesti osakkeenomistajiin. Lähtökohtaisesti jokaisella osakkeenomistajalla tulisi olla valta päättää omasta osallistumismuodostansa yhtiökokoukseen ja siitä, miten he käyttävät oikeuksiaan. Vähimmäistasona on kuitenkin pidettävä sitä, että yhtiön tarjotessa etäosallistumista yhtiökokoukseen, osakkeenomistajan on voitava luottaa lainsäädännön turvaavan etäosallistuvalla osakkeenomistajalle tietyt oikeudet.

Edellä mainitun sijaan työryhmän muistiossa ehdotetaan sääntelyratkaisua, jonka nojalla yhtiöt voivat käytännössä varsin vapaasti määrittää etäosallistumisen sisällön ja rajoittaa osakkeenomistajien oikeuksia. Ehdotettu sääntelyratkaisu on omiaan myös johtamaan sekalaisen yhtiökokouskäytännön kehittymiseen, ja osakkeenomistajat joutuisivat kunkin yhtiön kohdalla käyttämään merkittävästi aikaa ja vaivaa selvittääkseen etäosallistumisen sisällön. Tämä ei vastaa työryhmälle asetettuja tavoitteita helpottaa osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksia.

Pörssiäätiön näkemyksen mukaan osakeyhtiölaissa on myös tehtävä selvä ero etäosallistumisen ja ennakko-osallistumisen välille tavalla, joka vastaisi yleistä käsitystä kokousosallistumisen ja ennakko-osallistumisen sisällöistä ja eroista. Lisäksi on syytä korostaa, ettei tässä lausumassa esitetyt muutosehdotukset käytännössä rajoittaisi yhtiöiden toimintamalleja tai lisäisi niiden hallinnollista taakkaa.

Tausta

Covid-19-pandemin vuoksi keväällä 2020 säädettiin väliaikainen laki, jonka nojalla pörssi- ja FN-listayhtiön yhtiökokous voitiin järjestää kokonaan etänä siten, että osakkeenomistajilla ei ollut oikeutta saapua fyysiselle kokouspaikalle (laki 290/2020). Väliaikaista lakia koskevan lakiesityksen (HE 117/2020 vp, laki 677/2020) johdosta annetussa eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 17/2020) kehoitettiin valtioneuvostoa valmistelemaan yhteisö- ja muihin relevantteihin lakeihin säännökset osakkeenomistajien ja jäsenten etäosallistamisen mahdollistamisesta siten, että *ratkaisut ovat kestäviä pitkällä aikavälillä osakkeenomistajien keskeisten oikeuksien toteutumisen kannalta*. Valmistelussa on valiokunnan mukaan *erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että osakkaan osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaiset oikeudet voidaan toteuttaa asianmukaisesti myös pienosakkaiden osalta*.

Etäosallistuminen ja verkkokokoukset osakeyhtiössä, asunto-osakeyhtiössä ja osuuskunnissa -työryhmän (jäljempänä ”työryhmä”) tavoitteena on helpottaa osakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien yhtiökokousten sekä osuuskunnan ja edustajiston kokouksiin etäosallistumista ja sallia verkkokokousten järjestäminen siten, että yhteisöissä voidaan hyödyntää uuden kokoustekniikan mahdollisuudet. *Lisäksi tarkoituksena on helpottaa ja lisätä osakkaiden ja jäsenten osallistumismahdollisuuksia, ottaen huomioon osakkaiden ja jäsenten oikeutetut odotukset ja erilaiset valmiudet käyttää uusia osallistumiskeinoja*.

Työryhmä on valmistellut hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain ja osuuskuntalain ja niiden muutosehdotuksiin mahdollisesti liittyvän muun lainsäädännön muuttamisesta (jäljempänä ”muistio” tai ”työryhmän muistio”).

Työryhmä on kartoittanut erilaisten osakkeenomistajien tarpeita yhtiökokouksen etäosallistumiseen liittyen. Työryhmän muistiosta käy ilmi, että suuri osa kotimaisista institutionaalisista sijoittajista ja yksityissijoittajista, ulkomaisista institutionaalisista sijoittajista, omaisuudenhoitajista ja valtakirjaneuvonantajista suosii täysimääräisiä oikeuksia yhtiökokoukseen etäosallistuville osakkeenomistajille, kun kyse on etäosallistumisen sisällön määrittämisestä.¹

Eriävän mielipide koskien ehdotettua kokouspaikkaa ja osallistumistapaa koskevaa osakeyhtiölain säännöstä

Ehdotettu OYL 5:16 pitää sisällään kokouspaikkaa ja osallistumistapaa koskevat säännökset. Säännöksen nojalla yhtiökokous voidaan järjestää 1. momentin mukaisena perinteisenä fyysisen osallistumiseen perustuvana kokouksena, 2. momentin mukaisena niin kutsuttuna hybridikokouksena, johon voi osallistua fyysisesti

¹ Työryhmän muistiosta käy ilmi, että yhtiökokoukseen etäosallistuminen *täysimääräisillä osakkeenomistajaoikeuksilla* on omiaan edistämään useiden osakkeenomistajien osallistumista yhtiökokoukseen ja potentiaalisesti lisäämään monien osakkeenomistajien osallistumishalukkuutta. Lisäksi yksityissijoittajien ja muiden vähemmistöosakkeenomistajien suojan ja oikeuksien toteutumisen kannalta on olennaista, että kokoukseen reaaliaikaisesti etänä osallistuvan osakkeenomistajan käytössä on täysimääräiset osakkeenomistajaoikeudet.

Perinteisiin yhtiökokouksiin osallistuminen vaatii institutionaalisilta sijoittajilta, omaisuudenhoitajilta, ulkomaisilta osakkeenomistajilta ja näiden edustajilta paljon resursseja joka kevät lyhyen ajan kuluessa, sillä lähes kaikkien suomalaisten pörssi-yhtiöiden yhtiökokoukset osuvat lyhyen aikavuoden sijoittuvun aikakauden sisään. Näille sijoittajille ja palveluntarjoajille etäosallistumisen käytön edellytyksenä on mahdollisuus tarvittaessa käyttää täysimääräisesti osakkeenomistajan oikeuksia. Ne myös haluavat mahdollisuksiensa mukaan varautua yllättäviin tilanteisiin, joissa yhtiökokouksessa puheenvuoron esittäminen saattaa tulla omistajavaikuttamisen kannalta tärkeäksi tai tarvittaessa muuttaa kantaansa yhtiökokouksen kulun perusteella.

Muistion mukaan myös kansainvälisten institutionaalisten sijoittajien ja niin kutsuttujen valtakirjaneuvonantajien kannanotot puoltavat sitä, että reaaliaikaisille etäosallistujille olisi annettava aina täysimääräiset osakkeenomistajaoikeudet, jos yhtiö tarjoaa etäosallistumismahdollisuutta.

tai etänä täysimääräisillä osakkeenomistajan oikeuksilla ja 3. momentin mukaisena kokonaan etäkokouksena, jonka osallistujilla on käytössä täysimääräiset osakkeenomistajan oikeudet. Lisäksi säännöksen 4 momentissa säädetään ennako-osallistumisesta, mutta myös 2 momenttiin nähden ristiriitaisesti **rajoitetuilla osakkeenomistajaoikeuksilla** järjestettävästä hybridikokouksesta.

Muistiossa ehdotettu OYL 5:16.2 pitää sisällään säännöksen niin kutsuttuun hybridiyhtiökokoukseen osallistumisesta. Tällä tarkoitetaan fyysisesti järjestettävää kokousta, johon osakkeenomistajat voisivat osallistua etänä ja käyttää etänä **täysimääräisesti** osakkeenomistajaoikeuksiaan. **Ehdotetun OYL 5:16.2:n sisältöä on pidettävä tervetulleena, mutta sen tekee käytännössä tyhjäksi ehdotetussa OYL 5:16.4:ssä lausuttu.**

Ehdotetun OYL 5:16:n 4. momentti pitää sisällään säännökset yhtiökokoukseen osallistumisesta ennakoöäntämällä, mutta myös säännökset rajoitetuilla osakkeenomistajaoikeuksilla järjestettävästä hybridikokouksesta. 4. momentin nojalla hallitus voi järjestää yhtiökokouksen hybridikokouksena siten, että **etäosallistujien osakkeenomistajaoikeuksien käyttöä voidaan rajoittaa varsin vapaasti.**² Säännöksen 2. ja 4. momentti ovat osin päällekkäisiä ja ristiriitaisia. Lisäksi ehdotettu sääntelyratkaisu, jossa etäosallistuminen ja ennako-osallistuminen niputetaan yhteen, on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä ja **poikkeaa selvästi yleisestä käytäyttestä siitä, mitä kokouksiin etäosallistuminen tarkoittaa.**

Myös ehdotetun 6 momentin sisältö on omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia etäosallistumisen sisällön määrittämisen osalta.³

Ehdotettu OYL 5:16 on näin ollen vaikeasti ymmärrettävä ja mahdollistaa myös osakkeenomistajien oikeuksien käytön tarpeettoman rajoittamisen, sekä epäselvän yhtiökokouksikäytännön kehittymisen. Siten työryhmämuistiossa ehdotetut muutokset eivät ole tältä osin *kestäviä pitkällä aikavälillä osakkeenomistajien keskeisten oikeuksien toteutumisen kannalta.*

Edellä mainittu problematiikka korostuu entisestään pörssi-yhtiöiden osalta, sillä ehdotettu OYL 5:16:n mukainen sääntelyratkaisu on ongelmallinen myös pääomamarkkinoiden tehokkaan toiminnan kannalta. Pääomamarkkinoiden toiminnan kehittymisen kannalta on olennaista päätyä sääntelyratkaisuihin, jotka yhtäältä aiheuttavat mahdollisimman vähän esimerkiksi selonottokustannuksista johtuvia transaktiokustannuksia osakkeenomistajille ja toisaalta palvelevat osakkeenomistajien tarpeita. Tällaiset transaktiokustannukset liittyvät yhtiökokouksikäytännön digitalisaation edetessä, jos lainsäädäntö mahdollistaa etäosallistuvien osakkeenomistajien oikeuksien laajamittaisen rajoittamisen, eikä reaaliaikaisen etäosallistumisen sisältöä ole selkeästi määritelty. Tämän myötä yhtiökokouksikäytäntö on omiaan kehittymään etäosallistumisoikeuksien osalta hajanaisiksi. On ensiarvoisen tärkeää, että yhtiökokoukseen osallistuvalla osakkeenomistajalla on selvää, mitä oikeuksia hänellä on kussakin tilanteessa käytettävissään yhtiökokoukseen osallistuttaessa.

² Ehdotettu OYL 5:16.4 antaa hallitukselle mahdollisuuden päättää, että "yhtiökokoukseen saa osallistua 1-3 momentissa säädetyn lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja muun teknisen apuvälineen avulla ennen yhtiökokousta tai kokouksen aikana [...]" ja ehdotuksen mukaan "tähän momenttiin perustuva osallistumisvaihtoehto käyttävien osakkeenomistajien oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa [...]" Tämä antaa hallitukselle mahdollisuuden järjestää niin kutsuttu hybridiyhtiökokous ehdotetun OYL 5:16.1 nojalla perinteisenä fyysisenä kokouksena, mutta sallia etäosallistuminen hallituksen määrittelemillä osakkeenomistajien oikeuksien rajoituksilla ehdotetun 4 momentin nojalla.

³ Ehdotettu 5:16.6 pitää sisällään säännökset, jotka vastaavat pitkälti nykyisen OYL 5:16:2:n kahta viimeistä virkettä. Nykyisen OYL 5:16.2:n viimeisen virkkeen nojalla yhtiöt voivat rajata nykyisen osakeyhtiölain nojalla järjestettävän hybridikokouksen etäosallistujan oikeuksia. ehdotetun 6 momentin soveltaminen on ulotettu koskemaan myös ehdotuksen 2 ja 3 momenteissa tarkoitettua kokouksen järjestämistä, vaikka 2 ja 3 momenttien mukaisissa kokouksissa etäosallistujilla pitäisi olla täysimääräiset oikeudet käytettävissään säännösten sanamuodon mukaan.

Tämän johdosta on selkeästi määriteltävä niin täysimääräisen etäkokouksen (ehdotettu OYL 5:16.3) kuin myös niin kutsutun hybridikokouksen (ehdotettu OYL 5:16.2) etäosallistujan osallistumisen sisältö, sekä erotettava lakiteknisesti etäosallistuminen ennako-osallistumista, jotka ovat perustavanlaatuisesti erilaisia tapoja osallistua yhtiökokoukseen. Työryhmän muistiossa ehdotettua OYL 5:16:n sisältöä tulisi muuttaa jatkovalmistelussa jäljempänä esitetyin tavoin siten, että yhtiökokoukseen reaaliaikaisesti etänä osallistuvaksi katsottavalla osakkeenomistajalla olisi aina käytössä täysimääräiset osakkeenomistajaoikeudet. Tämä vastaisi myös työryhmän muistiossa todettuja osakkeenomistajien tarpeita ja preferenssejä reaaliaikaisen etäosallistumisen sisällöstä.

Tällöin OYL 5:16:ssa tehtäisiin selvä ero etäosallistumisen ja ennako-osallistumisen välille tavalla, joka vastaisi yleistä käsitystä kokousoosallistumisen ja ennako-osallistumisen sisällöstä ja eroista. Yleisessä kielenkäytössä kokouksiin osallistuminen etänä tarkoittaa reaaliaikaista osallistumista, joka vastaa sisällöllisesti fyysiseen kokoukseen osallistumista. Ennako-osallistuminen mielletään taas suppeammaksi etukäteisesti tapahtuvaksi osallistumiseksi kokouksen päätöksentekoon.

*Muutosten myötä etäosallistujan käytössä olisi aina täydet osakkeenomistajaoikeudet, kun taas ennako-osallistujalle voitaisiin tarjota pelkkää äänestysmahdollisuutta. Osakkeenomistajat voisivat aina luottaa voivansa käyttää täysimääräisesti osakkeenomistajaoikeuksiaan, kuten puheoikeuttansa, jos yhtiö tarjoaa mahdollisuutta (reaaliaikaiseen) etäosallistumiseen. Lisäksi etäosallistumisen sisältö olisi laissa asetettu tasolle, joka palvelee osakkeenomistajien tarpeita ja helpottaa osakkeenomistajien oikeuksien käyttöä. **Nämä muutosehdotukset eivät myöskään rajoittaisi yhtiöiden toimintamalleja tai lisäisi niiden hallinnollista taakkaa.**⁴*

Eriävän mielipiteen muutosehdotus täsmentäisi etäosallistumisen sisältöä tavalla, joka on kestävä pitkällä aikavälillä osakkeenomistajien keskeisten oikeuksien toteutumisen kannalta. Digitalisaatiokehityksen edetessä olisi selvää, että osallistumistavalla ei ole osakkeenomistajien oikeuksien sisältöön vaikutusta ja osakeyhtiölain yhtiökokouksia koskevat säännökset olisivat aidosti teknologianeutraaleita. Muutosehdotukset myös ehkäisevät hajanaisen markkinakäytännön kehittymistä ja ovat omiaan parantamaan osakkeenomistajien sijoittajansuojaa ja ehkäisemään niin kutsuttua digipesua, kun etäosallistumisen sisältö olisi selkeästi määritetty vastamaan fyysiseen kokoukseen osallistumisen sisältöä.

Tässä lausumassa lisäksi huomautetaan, että muistiossa on hybridikokouksen (ehdotettu OYL 5:16.2) ja etäkokouksen (ehdotettu OYL 5:16.3) osalta edellytetty yksityiskohtaisissa perusteluissa sitä, että etäosallistujan tulee näissä kokousmuodoissa käyttää puheoikeuttansa mikrofonin välityksellä. Jatkoselvityksessä tulee pörssiyhtiöiden osalta kiinnittää huomiota siihen, onko tämä muutosehdotus perusteltu vain sellaisen kokouksen osalta, johon kaikki osakkeenomistajat osallistuvat etäyhteyden välitykselle. Hybridikokouksen osalta sen sijaan tulisi harkita, voisiko etäosallistuja käyttää puheoikeuttansa myös tekstimuotoisesti reaaliaikaisen chat-toiminnon välityksellä. **Tällöin myös ehdotettua kirjallisten puheenvuorojen moderointia koskevaa OYL 5:25a:ta tulisi muuttaa siten, että OYL 5:16.2:n mukaisissa etäkokouksissa OYL 5:25a:ta voidaan**

⁴ Yhtiöt voisivat OYL 5:16.4:n nojalla tarjota mahdollisuutta ennakoäänestämiseen tai esimerkiksi kysymysten esittämiseen ennakolta. Nämä toimintavaihtoehdot täydentäisivät OYL 5:16:n 1-3 momenttien mukaisia tapoja järjestää ja osallistua yhtiökokoukseen. On syytä korostaa, että muutosehdotus ei lisäisi yhtiöiden hallinnollista taakkaa, eikä käytännössä rajoittaisi yhtiöiden nykyisiä toimintamalleja, sillä yhtiöt voisivat lähtökohtaisesti järjestää yhtiökokouksen OYL 5:16.1:n mukaisena perinteisenä fyysisenä yhtiökokouksena, eikä ehdotetut muutokset estäisi yhtiöitä täydentämästä tällaista yhtiökokousta esim. tarjoamalla mahdollisuuden seurata yhtiökokousta reaaliaikaisen videolähteyksen kautta, kuten monet pörssiyhtiöt nykyään toimivat. Tällaisen videolähteyksen seuraamisella ei vain olisi yhtiöoikeudellista relevanssia, mikä vastaisi myös nykyistä yhtiökokouksikäytäntöä.

soveltaa vain, jos etäosallistujalla on ollut mahdollisuus esittää puheenvuoronsa etänä suullisesti. Pörsisäätiön näkemyksen mukaan osakeyhtiölain tulee etäosallistumisen osalta olla teknologianeutraali, eikä etenäkään niin kutsutuissa hybridikokouksissa ole tarpeen lainsäädännöllä rajata puheoikeuden käyttöä yhteen teknologiseen ratkaisuun.

Eriävän mielipiteen muutosehdotukset muistiossa ehdotettuun OYL 5:16:n säädöstekstiin

Alla on edellä mainituin perusteluin tehdyt muutosehdotukset työryhmämuistiossa ehdotetun OYL 5:16:n sisältöön. Työryhmän muistiossa esitettyyn verrattuna lisäykset on korostettu vihreällä ja poistot on korostettu punaisella ja yliviivattu. Lisäksi muutosten yhteydessä on alaviitteillä täsmennetty täydennetty edellä esitettyjä perusteluita muutosehdotuksille.

5 luvun 16 § Kokouspaikka ja osallistumistapa

Yhtiökokous on pidettävä yhtiön kotipaikassa, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisesta paikkakunnasta. Kokous voidaan erittäin painavista syistä pitää muullakin paikkakunnalla.

Hallitus voi päättää, että 1 momentissa tarkoitettuun yhtiökokoukseen saa osallistua myös siten, että osakkeenomistaja voi käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin

Yhtiökokous voidaan hallituksen päätöksellä järjestää myös ilman kokouspaikkaa siten, että osakkeenomistajat käyttävät täysimääräisesti luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätösvaltaansa ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Edellytyksenä on, että yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokous on järjestettävä tai voidaan järjestää näin.

Hallitus voi päättää, että yhtiökokoukseen saa osallistua 1-3 momentissa säädetyn lisäksi postin taikka tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla ennen yhtiökokousta tai kokouksen aikana⁵, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tähän momenttiin perustuvaa osallistumisvaihtoehtoa käyttävien osakkeenomistajien oikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa, mutta vaihtoehdon käyttäjistä kokoukseen osallistuvina pidetään vain niitä, jotka voivat käyttää ainakin äänioikeuttaan ennen kokousta tai kokouksen aikana. Mahdollisesti ennakkoäänestyksen kohteena oleva päätösehdotus on otettava muuttamattomana päätöksenteon kohteeksi yhtiökokouksessa. Osallistuminen ennen yhtiökokousta ei rajoita osakkeenomistajan osallistumisoikeutta yhtiökokoukseen.⁶

Lisäedellytyksenä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun kokouksen ja 4 momentissa tarkoitetun osallistumismahdollisuuden järjestämiselle on, että osallistumisoikeus ja äänlaskennan oikeellisuus voidaan selvittää 1 momentissa tarkoitettussa yhtiökokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla.

Kokouskutsussa on mainittava osallistumismahdollisuudesta, sen käyttämisen edellytyksistä ja osallistumisen teknisestä toteutuksesta. Kokouskutsussa on myös mainittava mahdollisesta 4 momentin mukaisen osallistumismahdollisuuteen siihen⁷ liittyvistä osakkeenomistajan puhevallan käyttämisen mahdollisista rajoituksista sekä siinä noudatettavasta menettelystä

Sari Lounasmeri
toimitusjohtaja

⁵ Edellä esitetyn perusteiden mukaan kokoukseen reaaliaikaisesti osallistuvan osakkeenomistajien oikeuksia ei saisi osallistumistavan perusteella rajoittaa. Etäosallistuvalla osakkeenomistajalla olisi aina oltava käytössään täysimääräiset osakkeenomistajaoikeudet. Lisäksi on tarpeen erottaa lainsäädännössä etäosallistuminen ja ennakko-osallistuminen. Tämän muutoksen myötä yhtiöt voisivat tarjota OYL 5:16.4:n nojalla mahdollisuutta äänestää ennakko- ja lisäksi esimerkiksi esittää kysymyksiä ennakko- ja kokouksen aikaisesta etäosallistumisesta säädettäisiin vain OYL 5:16.2:ssa. Muutosehdotus poistaisi OYL 5:16.2:n ja OYL 5:16.4:n välisen ristiriidan.

⁶ Muutos on tarkoitettu selvittämään ennakko-osallistumisen suhdetta varsinaiseen kokoukseen osallistumiseen nähden.

⁷ Muutos on tarpeen sen selkiyttämiseksi, että vain 4 momentin mukainen kokousosallistujan puheoikeutta voidaan rajoittaa.

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-943-8 (PDF)